

Republika Hrvatska
Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI ZAJEDNIČKOG MEMORANDUMA O
PRIORITETIMA POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA REPUBLIKE
HRVATSKE (JAP) U 2012. GODINI**

Zagreb, lipanj 2013.

Sadržaj

1. UVOD	5
1.1. Provedba JAP-a u 2012.....	5
2. PREZENTACIJA STANJA NA TRŽIŠTU RADA.....	8
2.1. Gospodarsko stanje i kretanja.....	8
2.2. Stanje i kretanja na tržištu rada.....	11
2.3. Politike zapošljavanja – razvoj ljudskih potencijala.....	17
2.4. Politike zapošljavanja – plaće, porezi, naknade	25
2.5. Ustanove za zapošljavanje	28
2.5.1. Hrvatski zavod za zapošljavanje	28
2.5.2. Privatne ustanove za zapošljavanje i agencije za privremeno zapošljavanje.....	29
2.6. Zakonske odredbe i strategije	31
2.6.1. Zakon o radu	31
2.6.2. Anti–diskriminacija i jednake mogućnosti	31
2.6.3. Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine	32
2.7. Dobro upravljanje.....	33
2.7.1. Izgradnja kapaciteta institucija tržišta rada	33
2.7.2. Socijalni dijalog.....	34
3. NAPREDAK UČINJEN U RJEŠAVANJU SVIH KLJUČNIH IZAZOVA I PRIORITETA IZ JAP-a	35
3.1. Povećanje stopa participacije žena primarne dobne skupine, posebice onih s niskim ili neodgovarajućim vještinama.....	36
3.1.1. Razmotriti postojeće zakonodavstvo i politike na tržištu rada kako bi se jamčilo da su dobro prilagođene za povećanje participacije žena niže razine obrazovanja na tržištu rada, s posebnim naglaskom na podizanju njihove motivacije za sudjelovanje u kontinuiranom obrazovanju i usavršavanju.....	36
3.1.2. Osigurati više obrazovnih programa osposobljavanja i usavršavanja prilagođenih potrebama i okolnostima žena primarne dobne skupine (posebno onih s nedovoljnim ili neodgovarajućim vještinama) koje se vraćaju na tržište rada (osobito nakon rodiljnog dopusta, odnosno intenzivne skrbi o djeci/obitelji ili nakon privremene nesposobnosti za rad).....	36
3.1.3. Povećati dostupnost priuštive skrbi za djecu te revidirati sustav doplatka za djecu s ciljem analize je li moguće formirati politiku koja kombinira sustav doplatka za djecu sa sustavom dječje skrbi. Nadalje, povećati broj škola koje rade u jednoj smjeni da bi se olakšalo sudjelovanje žena na tržištu rada	38
3.1.4. Istražiti, u suradnji sa socijalnim partnerima, načine za povećanje dostupnosti fleksibilnog radnog vremena	38
3.2. Povećati razinu zapošljivosti i stopu participacije starijih osoba	39

3.2.1. Razviti politiku za poticanje aktivnog starenja i osigurati postojanje odgovarajućih poticaja radnicima da ostanu na tržištu rada, uz istovremeno obeshrabrivanje prijevremenog umirovljenja	39
3.2.2. Razmotriti i adekvatno odrediti financijske poticaje poslodavcima za zapošljavanje i zadržavanje starijih radnika.....	42
3.2.3. Promovirati pristup usavršavanju za starije osobe (radnike) kao dio strategije cjeloživotnog učenja	43
3.3. Povećati razinu zapošljivosti i stopu participacije mladih ljudi.....	45
3.3.1. Osigurati mladim tražiteljima prvog zaposlenja prilagođenu podršku i mjere koje bi mogle olakšati ulazak na tržište rada, poput usluga profesionalnog usmjeravanja (profesionalnog informiranja i savjetovanja), savjetovanja koje je posebno usmjereno na prve korake u traženju zaposlenja, dodatnog usavršavanja koje bi omogućilo lagan ulazak na tržište rada, rane i personalizirane podrške	45
3.3.2. Osigurati programe prakse koji bi mladim ljudima pružili više prilika za stjecanje radnog iskustva	50
3.4. Rješavanje problema dugotrajne nezaposlenosti.....	53
3.4.1. Analizirati i vrednovati postojeće programe za dugotrajno nezaposlene i osobe koje su izložene riziku da postanu dugotrajno nezaposlene te, na temelju rezultata vrednovanja, razviti učinkovitu strategiju politike na tom području	53
3.4.2. Osigurati adekvatno usavršavanje (dugotrajno) nezaposlenih i ostalih koji su izloženi riziku da postanu (dugotrajno) nezaposleni	57
3.4.3. Učinkovitije provoditi postojeće programe za osjetljive skupine na tržištu rada te ih proširiti, posebno u namjeri da se učini značajan utjecaj na zapošljavanje osoba srpske nacionalne manjine, osoba romske nacionalne manjine i ostalih manjina. (U tom kontekstu, provesti zasebna istraživanja s ciljem analize i praćenja stanja zapošljavanja srpske nacionalne manjine i romske manjine, određujući rizike s kojima se susreću i utvrđujući odgovarajuće političke odgovore.)	67
3.4.4. Razviti i implementirati odgovarajuću strategiju politike regionalnog razvoja s ciljem osiguranja ujednačenijeg razvoja diljem zemlje, uzimajući u obzir socijalnu uključenost i strategije protiv siromaštva.....	78
3.5. Smanjenje nesrazmjera vještina (neusklađenosti znanja i vještina radne snage s potrebama tržišta rada) te povećanje ulaganja u ljudski potencijal kroz bolje obrazovanje i vještine	81
3.5.1. Razviti institucionalne preduvjete i kapacitete za analizu i predviđanje potreba tržišta rada za znanjima i vještinama/kompetencijama na svim razinama.....	81
3.5.2. Unaprijediti sustav organiziranog profesionalnog usmjeravanja mladih ljudi prilikom njihovog izbora obrazovanja i osigurati bolju informiranost mladih o potrebama tržišta rada	87
3.5.3. Integrirati / uključiti potrebe tržišta rada u obrazovnu politiku na svim razinama.....	91
3.5.4. Nastaviti povećavati broj osoba sa završenim srednjoškolskim i visokoškolskim obrazovanjem	93
3.5.5. Poboljšati kvalitetu i dostupnost strukovnog obrazovanja i istražiti moguće poticaje s ciljem njegove bolje povezanosti s tržištem rada i osiguravanja socijalne uključenosti i pravednosti	93
3.5.6. Osigurati odgovarajuću podršku i kreirati poticaje za poslodavce da investiraju u kontinuirano obrazovanje svojih zaposlenika.....	96
3.5.7. Razviti integriranu strategiju cjeloživotnog učenja i produžiti trajanje obrazovanja...	97
3.6. Poboljšanje prilagodljivosti radnika i poduzeća	99
3.6.1. Definirati strategiju politike usmjerene na poboljšanje postojeće kombinacije sigurnosti i fleksibilnosti na hrvatskom tržištu rada, uzimajući u obzir principe i puteve koji su zadani za fleksigurnost (EC Komunikacija "Prema općim principima fleksigurnosti: više	

radnih mjesta i bolja radna mjesta kroz fleksibilnost i sigurnost" (27.6.2007. Bruxelles, COM(2007) 359)), usvojeno od Europskog vijeća 5. prosinca 2007.	99
3.6.2. Implementirati posebne poticaje i mjere s ciljem povećanja participacije odraslih u obrazovanju prema dvjema komponentama koncepta fleksigurnosti: sveobuhvatna strategija cjeloživotnog učenja i učinkovite politike aktivnog tržišta rada.....	99
3.7. Dobro upravljanje.....	100
3.7.1. Značajno uključiti socijalne partnere u implementaciju JAP-a.....	100
3.7.2. Razviti strategiju za dvostrani dijalog i socijalni dijalog na sektorskoj razini.....	101
3.7.3. Odrediti jasne kriterije za predstavnike socijalnih partnera u gospodarsko-socijalnim vijećima te za kolektivno pregovaranje	104
3.7.4. Pokrenuti program za jačanje kapaciteta organizacija socijalnih partnera	105
3.8. Izgradnja administrativnih kapaciteta	105
3.8.1. Stvoriti dostatne administrativne kapacitete za razvoj politike, planiranje, implementaciju i nadzor u svim relevantnim javnim tijelima i agencijama na središnjoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Osobito provesti planirano povećanje broja zaposlenih u različitim institucijama tržišta rada pravodobno s ciljem osiguranja implementacije preporuka navedenih u JAP-u	105
3.8.2. Pokrenuti politiku obrazovanja i regrutiranja (pronalaženja osoblja) kako bi se osigurale odgovarajuće kvalifikacije zaposlenika u različitim institucijama tržišta rada.....	107
3.8.3. Osigurati odgovarajuću radnu snagu za administraciju i upravljanje Instrumentom predpristupne pomoći – IPA.....	107
3.8.4. Osigurati odgovarajuću komunikaciju i koordinaciju između dionika na svim razinama	111

1. UVOD

1.1. Provedba JAP-a u 2012

Zajednički memorandum o prioritetima politike zapošljavanja RH (JAP) Vlada Republike Hrvatske prihvatila je zaključkom na sjednici održanoj 24. travnja 2008. godine, a 28. svibnja 2008. godine u Bruxellesu JAP su potpisali najviši predstavnici Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije. Proces izrade JAP-a bio je vrlo važan u pripremama Republike Hrvatske za sudjelovanje u metodi otvorene koordinacije na području zapošljavanja (*method of open co-ordination*). Potpisivanjem JAP-a, Vlada Republike Hrvatske i Europska komisija utvrdile su glavne izazove na hrvatskom tržištu rada te prioritete djelovanja, a njegovim potpisivanjem i usvajanjem stvorene su obveze za djelovanje, ali istodobno otvorene mogućnosti za korištenje financijske potpore, koja je trenutno omogućena putem korištenja predpristupnih fondova, a nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, putem strukturnih fondova.

Praćenje provedbe JAP-a

Od 2008. do 2012. godine ostvaren je velik napredak u pogledu opsega aktivnih mjera politike zapošljavanja. Višestruko su se povećala ne samo utrošena sredstva i apsolutni broj sudionika, već i relativni broj osoba obuhvaćenih aktivnim mjerama politike zapošljavanja. Gospodarska kriza donijela je nezaposlenost kao primarni društveni problem i izazov te je kod svih je socio-demografskih skupina došlo do smanjenja stope zaposlenosti i povećanja stope nezaposlenosti, pri čemu su osobito pogođene mlađe dobne skupine. Kako bi se ublažile posljedice gospodarske krize i smanjila razina nezaposlenosti, osobito dugotrajne, značajno je povećan opseg javnih radova. Osim toga, pomoću mjere stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa mladim je osobama omogućeno da stječu radno iskustvo na radnim mjestima koja odgovaraju njihovom obrazovanju unatoč bitno umanjenim mogućnostima zapošljavanja. Ujedno, za razliku od prethodnih godina, ukupna stopa aktivnosti povećala se u 2012. godini. Prema podacima Eurostata, stopa aktivnosti stanovništva u dobi od 15 do 64 godine porasla je sa 60,9% u trećem kvartalu 2011. godine na 61,8% u istom kvartalu 2012. godine. Stopa aktivnosti isključivo se povećala među ženama, s 54,7% na 56,6%, dok je kod muškaraca ostala nepromijenjena. Sukladno navedenom osjeća se pozitivan utjecaj mjera aktivne politike zapošljavanja na tržište rada jer je u 2012. godini opseg i obuhvat mjera aktivne politike zapošljavanja rekordan (tijekom 2012. u mjerama aktivne politike zapošljavanja bilo je uključeno ukupno 41.555 korisnika), te je vidljivo povećanje zaposlenosti iz evidencije HZZ-a na temelju radnog odnosa u 2012. godini za 4,8%. Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije otvorit će se mogućnost korištenja sredstava iz Europskog socijalnog fonda, a time i značajnog povećanja izdataka za aktivne mjere politike zapošljavanja. Pozitivni rezultati dosadašnjih aktivnosti u okviru provedbe JAP-a u pogledu izgradnje i pripreme relevantnih institucija u trenutku ulaska u punopravno članstvo odrediti će uspješnost u korištenju sredstava iz Europskog socijalnog fonda.

Što se tiče dugoročnog problema strukturne neusklađenosti između znanja i vještina radne snage s jedne strane, te potreba tržišta rada s druge strane, dosadašnja kretanja i aktivnosti imaju pozitivan predznak. Značajno se povećao broj mladih osoba koje pohađaju i završavaju više i visoko obrazovanje, što će u budućnosti bitno poboljšati njihov relativni položaj na tržištu rada. S druge strane, na temelju analize i prognoze potreba tržišta rada donesene su preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja, a započeto je i postavljanje temelja za usklađivanja obrazovnih kurikuluma s potrebama tržišta rada u okviru izgradnje Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.

Praćenje provedbe dogovorenih prioriteta iz JAP-a vrši se na temelju redovnih godišnjih izvješća o napretku od strane Hrvatske te JAP *follow-up* konferencijama koje uključuju sve relevantne dionike. U skladu s tim, Vlada Republike Hrvatske je dosad usvojila četiri Izvješća

o provedbi JAP-a: za razdoblje od svibnja 2008. do ožujka 2009. godine, zatim za razdoblje 2009. godine, za razdoblje 2010. godine, te za razdoblje 2011. godine. Također, dosad je održano 5 JAP *follow-up* konferencija: u prosincu 2008. godine, u travnju 2009. godine, u veljači 2010. godine, u svibnju 2011. godine te u svibnju 2012. godine. Ujedno je Vlada Republike Hrvatske je Odlukom na sjednici održanoj 09. travnja 2010. godine osnovala međuresorno, tripartitno Povjerenstvo za praćenje Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske (JAP) i nacionalnih akcijskih planova zapošljavanja (u daljnjem tekstu Povjerenstvo).

Sva nadležna ministarstva, zavodi, uredi Vlade Republike Hrvatske te, socijalni partneri su imenovali članove Povjerenstva, koje se tijekom 2012. godine sastalo tri puta: 14. svibnja, 29. kolovoza i 27. prosinca 2012. godine.

Na sjednici Povjerenstva 14. svibnja raspravljalo se o: nacrtu Izvješća o provedbi JAP-a za 2011. godinu i konferenciji JIM i JAP koja se održala 22. i 23. svibnja 2012. godine. Ujedno je predstavljena i Anketa poslodavaca te je raspravljano o predstojećoj konferenciji „Tržište rada i obrazovanje 2025.“, koja je održana 18. lipnja 2012. godine. Na sjednici Povjerenstva 29. kolovoza raspravljalo se o prijedlogu dopuna nacrtu Izvješća o provedbi JAP-a za 2011. godinu i produženom trajanju Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu do 01. srpnja 2013. Na sjednici Povjerenstva 27. prosinca članovi Povjerenstva su upoznati s Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 15. studenoga 2012. o produženju primjene Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu, do 01. srpnja 2013. Prezentirani su olakšani uvjeti i pristup mjerama aktivne politike zapošljavanja kroz novi promo paket, pri čemu je pojašnjena svaka mjera, koja je sada krojena prema paketima, odnosno ciljanim skupinama. Na ovaj način se upravo osluškujući potrebe nezaposlenih osoba kreiraju mjere koje se usklađuju sa stvarnim potrebama nezaposlenih osoba te potrebama poslodavaca. Na kraju sjednice članovi Povjerenstva su informirani da će se od nositelja mjera početkom veljače tražiti dostava podataka za izradu Izvješća o provedbi Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske za 2012. godinu sa rokom dostave podataka do kraja veljače 2013. godine.

Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja

Usvajanjem Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske (JAP) započeo je novi ciklus aktivnih mjera zapošljavanja. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (tadašnje ministarstvo), kao nadležno tijelo za koordinaciju provedbe JAP-a, imenovalo je 2 radne skupine za izradu Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja (NPPZ), prvu 2008. godine koja je izradila Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja 2009.-2010., a drugu 2010. godine koja je izradila Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja 2011.-2012. Prioriteti iz NPPZ-a jednaki su prioritetima iz JAP-a. Izvješće o provedbi mjera iz NPPZ-a 2011.- 2012. ugrađeno je u poglavlje 3. ovog Izvješća – Napredak učinjen u rješavanju svih ključnih izazova i prioriteta iz JAP-a.

Struktura ovog Izvješća usuglašena je sa smjernicama Europske komisije. Osim ovog uvodnog dijela, Izvješće obuhvaća još dva poglavlja. U drugom poglavlju dana je prezentacija gospodarskog stanja i stanja na tržištu rada u Republici Hrvatskoj, a treće poglavlje sadrži podatke o provedbi prioriteta i mjera utvrđenih u JAP-u i NPPZ-u.

Ovo Izvješće je sastavljeno na temelju dospelih izvješća predstavnika Povjerenstva čiji članovi su predstavnici nadležnih ministarstava, zavoda i ureda Vlade Republike Hrvatske te predstavnici socijalnih partnera. U Izvješće su ugrađena i izvješća pojedinih ministarstava te ostalih institucija nadležnih za provođenje mjera iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu (NPPZ).

Ministarstva financija, Ministarstva poduzetništva i obrta, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva branitelja, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ministarstva uprave, Ministarstva gospodarstva, Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH, Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Državnog zavoda za statistiku, Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Agencije za mobilnost i programe Europske unije, Hrvatske obrtničke komore, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske udruge poslodavaca, Saveza samostalnih sindikata Hrvatske.

2. PREZENTACIJA STANJA NA TRŽIŠTU RADA

2.1. Gospodarsko stanje i kretanja

Makroekonomska kretanja u 2012. godini i makroekonomske projekcije za 2013. godinu

Bruto domaći proizvod (BDP) zabilježio je realno međugodišnje smanjenje od 1,8% u prva tri tromjesečja 2012. godine, što je proizašlo iz njegova realnog smanjenja od 1,3% u prvom, 2,2% u drugom te 1,9% u trećem tromjesečju. Najveći doprinos smanjenju BDP-a u prva tri tromjesečja 2012. godine došao je od potrošnje kućanstava, koja je realno smanjena 2,4% na međugodišnjoj razini, te bruto investicija u fiksni kapital, koje su zabilježile realno međugodišnje smanjenje od 4,4%. Državna potrošnja smanjena je 0,7% u prva tri tromjesečja 2012., isto kao i potrošnja neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima. Doprinos neto inozemne potražnje promjeni BDP-a bio pozitivan te je proizašao iz snažnijeg međugodišnjeg smanjenja uvoza roba i usluga (-2,0%) od izvoza roba i usluga (-0,1%) u prva tri tromjesečja¹.

Prosječna inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena iznosila je 3,4% u 2012. godini, ubrzavši za 1,1 postotni bod u odnosu na 2011. godinu. Najznačajniji inflatorni pritisci tijekom 2012. godine proizašli su iz cijena energije i prehrane. Cijene energije (koja u potrošačkoj košarici sudjeluje sa 17,3%) povećane su 10,5% u 2012. godini, pridonoseći rastu potrošačkih cijena sa 1,8 postotnih bodova. Najznačajniji utjecaj na rast ove kategorije cijena u 2012. godini imalo je povećanje cijena električne energije (16,4%) i plina (21,3%). Cijene prehrane, koja ima najveći udio u potrošačkoj košarici (26,7%), pridonijele su rastu potrošačkih cijena sa 1,0 postotnim bodom u 2012. godini, povećavši se za 3,9% u usporedbi sa 2011., ponajviše uslijed rasta cijena mesa od 5,9%. Isključimo li cijene energije i prehrane iz indeksa potrošačkih cijena, potrošačke cijene su u 2012. godini povećane tek 1,0%.

Prosječan broj registriranih nezaposlenih osoba iznosio je 324.323 u 2012. godini, što je 18.990 osoba ili 6,2% više nego u 2011. godini. Prosječan broj zaposlenih iznosio je 1.377.153 u 2012. godini te je smanjen za 34.084 ili 2,4% u usporedbi s 2011.². Promatrajući broj zaposlenih u pravnim osobama po djelatnostima, najveći doprinos smanjenju ukupne zaposlenosti u 2012. godini došao je od pada zaposlenosti u industriji, građevinarstvu i trgovini. Prosječna administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je 19,1% u 2012., što predstavlja porast od 1,3 postotna boda u odnosu na 2011. godinu. U prva tri tromjesečja 2012. godine zabilježena je prosječna anketna stopa nezaposlenosti od 15,1%, odnosno 1,8 postotnih bodova više u usporedbi s istim razdobljem 2011.

U prvih jedanaest mjeseci 2012. godine prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća zaposlenih u pravnim osobama iznosila je 7.873 kuna te je na međugodišnjoj razini nominalno povećana 1,1%, a realno smanjena 2,1%. Istodobno je prosječna mjesečna neto plaća iznosila 5.477 kuna te je bila nominalno 0,8% viša, no realno 2,5% manja u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. Promatrano prema djelatnostima, najviša prosječna bruto plaća u prvih jedanaest mjeseci 2012. godine zabilježena je kod financijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja, dok je najniža prosječna bruto plaća zabilježena kod administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti.

Saldo tekućeg računa bilance plaćanja zabilježio je suficit od 652 milijuna eura u prva tri tromjesečja 2012. godine, koji je povećan za 134 milijuna eura ili 25,9% na međugodišnjoj razini. Najveći utjecaj na povećanje suficita tekućeg računa imao je porast pozitivnog salda na računu usluga, za 161 milijun eura ili 2,8% u usporedbi s prva tri tromjesečja 2011. godine. Osim toga, pozitivna kretanja zabilježena su i na računu tekućih transfera, čiji je pozitivan saldo povećan za 19 milijuna eura ili 2,2%, te računu dohotka, čiji je negativan saldo smanjen za 5

¹ podaci o BDP-u za 2012. godinu su privremeni

² podaci o zaposlenosti za 2012. godinu su privremeni

milijuna eura ili 0,3%. Nasuprot tome, u prva tri tromjesečja 2012. godine zabilježeno je daljnje produbljivanje negativnog salda na računu roba, odnosno njegovo povećanje za 51 milijun eura ili 1,1% u usporedbi s istim razdobljem 2011. godine. Kretanja na financijskom računu u prva tri tromjesečja 2012. godine obilježio je neto odljev od 1,5 milijardi eura na računu ostalih ulaganja, neto priljev od 930 milijuna eura na računu portfeljnih ulaganja te neto priljev od 669 milijuna eura na računu izravnih ulaganja. Neto pogreške i propusti iznosile su -620 milijuna eura, dok su međunarodne pričuve povećane za 147 milijuna eura u prva tri tromjesečja 2012. godine.

Krajem listopada 2012. godine ukupni inozemni dug je iznosio 45,1 milijardu eura. U prvih deset mjeseci 2012. godine inozemni dug je zabilježio smanjenje od 602 milijuna eura. Pritom je smanjenje inozemnog duga zabilježeno kod banaka (-1,6 milijardi eura) i ostalih domaćih sektora (-506 milijuna eura), dok je povećan dug vlasnički povezanih poduzeća putem inozemnih izravnih ulaganja (za 152 milijuna eura) te države (za 1,4 milijarde eura). Promatrajući strukturu inozemnog duga, najveći udio u ukupnom inozemnom dugu RH krajem listopada 2012. imali su ostali domaći sektori (43,6%), a slijede banke (22,1%), država (18,6%) te dug nastao temeljem inozemnih izravnih ulaganja (15,7%).

U 2012. godini Republika Hrvatska je provela snažnu fiskalnu konsolidaciju, unatoč dubokoj ekonomskoj krizi. Fiskalna konsolidacija je provedena i na prihodnoj i na rashodnoj strani proračuna. Unatoč negativnom trendu kretanja BDP-a prihodi i rashodi su izvršeni u skladu s planom. Pri tome je manjak državnog proračuna, sukladno nacionalnoj metodologiji računskog plana, dosegao razinu od 3% BDP-a. Sukladno metodologiji ESA 95, manjak je ostvaren na razini od 3,4% BDP-a, što je 0,1 postotni bod manje od plana.

Javni dug Republike Hrvatske krajem 2012. godine iznosio je 177,3 milijarde kuna, odnosno 53,7% BDP-a. Takvo kretanje duga rezultat je ostvarenog manjka u 2012., ali i preuzimanja jamstava brodogradnji u javni dug.

Tijekom 2012. godine nastavljena je visoka likvidnost domaćeg financijskog sustava, podržavana s ciljem da se višak slobodnih novčanih sredstava banaka u što većoj mjeri počne prelijevati u oživljavanje kreditne aktivnosti. Deprecijacijske pritiske na tečaj kune prema euru koji su se javili u prvoj polovici godine središnja je banka stabilizirala deviznim intervencijama te povećanjem stope obvezne pričuve banaka s 14% na 15% u siječnju. Međutim, u travnju je ponovno došlo do oslobađanja likvidnosti smanjenjem stope obvezne pričuve banaka s 15% na 13,5%, čime se nastojalo djelovati na poslovne banke da, u suradnji sa HBOR-om, ova sredstva, pod povoljnijim uvjetima od tržišnih, usmjere u poticanje gospodarskog oporavka. U trećem tromjesečju 2012. javili su se uobičajeni aprecijacijski pritisci na tečaj domaće valute potaknuti sezonskim smanjenjem kunske likvidnosti, pa je središnja banka intervenirala na deviznom tržištu otkupljujući eure. Prosječni nominalni tečaj kune prema euru iznosio je 7,52 HRK/EUR u 2012. godini, zabilježivši deprecijaciju od 1,1% u usporedbi s 2011. Bruto međunarodne pričuve HNB-a iznosile su 11,2 milijarde eura krajem 2012. godine, povećavši se za 41,0 milijun eura ili 0,4% u usporedbi s 2011. godinom.

U 2013. godini se očekuje zaustavljanje negativnog trenda u hrvatskom gospodarstvu i početak postupnog oporavka ekonomske aktivnosti. Tako se za 2013. godinu predviđa realni rast bruto domaćeg proizvoda od 0,7%, koji će se prvenstveno temeljiti na domaćoj potražnji, isključivo zbog pozitivnog doprinosa investicijske potrošnje. Doprinos promjena zaliha rastu BDP-a bit će neznatan, a doprinos neto inozemne potražnje blago pozitivan. Glavni generator gospodarskog rasta u 2013. godini bit će bruto investicije u fiksni kapital, za koje je projiciran realni rast od 6,3%. Rast investicija proizaći će iz već započetog investicijskog ciklusa javnog sektora, dok se za investicije privatnog sektora i dalje očekuje smanjenje, međutim slabije nego prethodnih godina. Predviđeno jačanje privatnih investicija prema kraju 2013. godine temelji se na pretpostavci početka oporavka domaće i inozemne potražnje te povratka poslovnog optimizma, ali i naporima Vlade RH u stvaranju preduvjeta za pozitivnu ulagačku klimu, poboljšanju likvidnosti u gospodarstvu kao i uvjeta financiranja za privatni sektor te angažiranju privatnog

kapitala u modelima javno privatnog partnerstva. Investicijama bi u 2013. godini trebalo pridonijeti i snažnije korištenje sredstava iz fondova EU, a uslijed postupnog oporavka europskog gospodarstva te pozitivnog učinka pristupanja RH EU, u drugoj polovici godine se očekuje i jačanje inozemnih izravnih ulaganja. Potrošnja kućanstava će i u 2013. godini nastaviti bilježiti negativna ostvarenja, iako će smanjenje biti znatno manje nego prošle godine. Tako se očekuje realni pad potrošnje kućanstava od 0,7%. Negativan utjecaj na kretanje potrošnje kućanstava imat će raspoloživi dohodak stanovništva, koji će zabilježiti snažnije realno smanjenje od potrošnje, uslijed realnog pada neto plaća, smanjenja zaposlenosti i nastavka realnog smanjenja državnih transfera stanovništvu. Međutim, u 2013. godini očekuje se početak oporavka potrošačkog povjerenja potaknut povoljnijim gospodarskim kretanjima i pristupanjem Europskoj uniji te daljnje realno smanjenje neto imovine stanovništva. Nastavak provođenja procesa fiskalne konsolidacije u 2013. godini odredit će kretanje državne potrošnje, za koju se očekuje realno smanjenje od 1,7%. Tijekom 2013. godine očekuje se jačanje inozemne potražnje za domaćim robama i uslugama pa je projiciran realni rast izvoza roba i usluga od 1,6%, koji će tako, nakon bruto investicija u fiksni kapital, dati najveći pozitivan doprinos gospodarskom rastu. U uvjetima blagog oporavka finalne potražnje, u 2013. godini projiciran je rast uvoza roba i usluga od 1,2%, generiran prvenstveno pojačanom investicijskom aktivnošću.

Budući da će oporavak zaposlenosti zaostajati za oporavkom ekonomske aktivnosti, u 2013. godini očekuje se nastavak negativnih kretanja na tržištu rada, no sporijom dinamikom u odnosu na prethodne godine, te postupno poboljšanje pokazatelja tržišta rada krajem godine. Tako je za 2013. godinu predviđeno smanjenje zaposlenosti od 1,0% te rast stope nezaposlenosti na 16,0%. Temeljem snažnijeg rasta prosječne produktivnosti rada od rasta naknada po zaposlenom, u 2013. godini očekuje se blago smanjenje jediničnog troška rada.

U 2013. godini predviđa se blago usporavanje inflacije te prosječni rast indeksa potrošačkih cijena od 3,2%. U skladu s očekivanim slabim rastom cijena sirovina na svjetskom tržištu, trebali bi izostati snažniji uvozni inflatorni pritisci. Što se tiče domaćih inflatornih pritisaka, oni bi također mogli biti slabi, uslijed potisnute potrošnje kućanstava te blagog smanjenja jediničnog troška rada. Međutim, značajan doprinos rastu potrošačkih cijena u 2013. godini doći će od učinka prijenosa inflacije iz 2012. Osim toga, kretanje inflacije u 2013. godini bit će pod utjecajem izmjena porezne politike, većinom vezanih uz prilagođavanje zakonodavstva pravnoj stečevini Europske unije, koje uključuju smanjenje stope PDV-a s 25% na 10% na usluge pripremanja hrane i posluživanja hrane i pića u ugostiteljskim objektima, ukidanje nulte stope PDV-a te postupnu prilagodbu hrvatskog trošarinskog sustava zakonodavstvu EU.

U 2013. godini, prihodi su planirani na razini od 33,4% BDP-a, a rashodi na razini od 36,6%BDP-a, sukladno metodologiji ESA 95. Projekcije prihoda su izrađene na temelju očekivanja oporavka ekonomske aktivnosti, poboljšane porezne discipline, planiranih promjena poreznih propisa i daljnjeg usklađivanja s propisima EU. Rashodi državnog proračuna uključuju značajan porast rashoda za kamate (zbog preuzimanja duga brodogradilišta), subvencija za restrukturiranje brodogradilišta i doprinosa u EU proračun. Rashodi također uključuju HANDA-u koja je postala proračunski korisnik od 2013. godine. Očekuje se i značajno povećanje rashoda povezanih sa sufinanciranjem EU projekata te za mirovine, subvencije HBOR-u, aktivnu politiku zapošljavanja, modernizaciju HŽ-a te poboljšanje graničnih prijelaza slijedom članstva u EU.

Slijedom tako planiranih prihoda i rashoda, manjak državnog proračuna iznositi će 3,2% BDP-a sukladno metodologiji ESA 95.

Privatizacija i restrukturiranje brodogradilišta

Premda nije bilo predmet restrukturiranja, Brodogradilište Uljanik d.d. Pula u 2012. godini promijenilo je vlasničku strukturu tako da više nije u pretežitom državnom vlasništvu. Za brodogradilište Brodograđevna industrija Split d.d. iz Splita dana 28. veljače 2013. godine potpisan je privatizacijski ugovor sa ponuditeljem DIV d.o.o. iz Samobora. U 2012. godini

brodogradilište je ostvarilo samo jednu primopredaju broda.

Za brodogradilište Brodosplit Brodogradilište Specijalnih objekata d.o.o. iz Splita dana 28. veljače 2013. godine potpisan je privatizacijski ugovor sa ponuditeljem DIV d.o.o. iz Samobora. U 2012. godini brodogradilište je ostvarilo dvije primopredaje brodova.

Proces restrukturiranja u brodogradilištu Brodotrogir d.d. iz Trogira nije započeo jer se čeka na potpisivanje privatizacijskog ugovora sa ponuditeljem KERMAŠ ENERGIJA d.o.o. iz Zagreba. U 2012. godini brodogradilište je ostvarilo dvije primopredaje brodova.

Brodogradilište Brodograđevna industrija 3. MAJ d.d. iz Rijeke je u 2012. godini provodilo proces restrukturiranja vlastitim sredstvima. U 2012. godini brodogradilište je ostvarilo pet primopredaja brodova.

U 2012. godini otvoren je stečaj nad Brodogradilištem Kraljevica d.d.

Sveukupno gledajući, fizički obujam proizvodnje u brodogradilištima u cjelini u 2012. godini značajno je smanjen što je za posljedicu imalo značajno smanjenje prihoda i to do razine od cca 40% od prihoda iz prethodne 2011. godine te sukladno tome i primjerenog smanjenja zaposlenosti u brodogradilištima. S obzirom na postojeće podatke sadržane u knjigama narudžbi brodogradilišta te poslovima koje zasad najavljuju budući vlasnici brodogradilišta, realno je očekivati da će se navedeni negativni trend smanjenja zaposlenosti i prihoda u brodogradilištima nastaviti u 2013. godini.

2.2. Stanje i kretanja na tržištu rada

Stanovništvo³

Nastavlja se trend opadanja ukupnog stanovništva i stanovništva u radnoj dobi. Prema procjenama Državnog zavoda za statistiku, ukupan broj stanovnika pao je sa 4.280.600 sredinom 2011. na 4.267.000 sredinom 2012. godine, što je smanjenje za 13.400 osoba odnosno 0,3%, dok je broj stanovnika u dobi od 15 do 64 godine pao sa 2.871.300 na 2.857.900, što je smanjenje za 13.600 osoba odnosno 0,5%.

Aktivnost (participacija u radnoj snazi)

Za razliku od prethodnih godina, ukupna stopa aktivnosti povećala se u 2012. godini. Prema podacima Eurostata, stopa aktivnosti stanovništva u dobi od 15 do 64 godine porasla je sa 60,9% u trećem kvartalu 2011. na 61,8% u istom kvartalu 2012. godine. Stopa aktivnosti isključivo se povećala među ženama, s 54,7% na 56,6%, dok je kod muškaraca ostala nepromijenjena.

Stopa aktivnosti žena povećala se kod svih dobnih skupina. Tako se kod žena u dobi od 15 do 24 godine porasla s 24,9% na 26,8%, kod žena u dobi od 25 do 54 godine sa 76,7% na 78,2%, a kod žena u dobi od 55 do 64 godine s 29,2% na 32,6%. Participaciji žena u radnoj snazi vjerojatno je pridonijelo povećanje nezaposlenosti muškaraca s jedne strane, te povišenje dobi za umirovljenje žena s druge strane.

Zaposlenost

Stopa zaposlenosti nastavila je opadati. Stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 15 do 64 godine smanjila se s 53,2% u trećem kvartalu 2011. na 52,5% u istom kvartalu 2012. godine. Stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 20 do 64 godine pala je s 57,7% na 57,2%.

³ Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li u ovom dokumentu korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Smanjenje stope zaposlenosti u potpunosti se odnosi na muškarce. Stopa zaposlenosti muškaraca u dobi od 15 do 64 godine smanjila se s 58,5% na 56,9%, dok se stopa zaposlenosti žena iste dobi malo povećala s 48,0% na 48,2%. Značajno se povećala stopa zaposlenosti žena u dobi od 55 do 64 godine, i to s 27,5% na 29,3%.

Obrazovanje i zaposlenost

Zaposlenost se smanjila na svakoj razini obrazovanja, ali najviše na srednjoj i nižoj. Prema podacima Eurostata, stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 25 do 54 godine sa samo osnovnim obrazovanjem pala je s 51,8% u trećem kvartalu 2011. na 50,3% u istom kvartalu 2012. godine, stopa zaposlenosti stanovništva sa srednjim obrazovanjem smanjila se sa 73,7% na 72,1%, dok se stopa zaposlenosti stanovništva s višim i visokim obrazovanjem smanjila s 84,6% na 83,8%. Stopa zaposlenosti, dakle, nastavila je opadati čak i kod stanovništva s najvišom razinom obrazovanja.

Nezaposlenost

Smanjenje zaposlenosti popraćeno je povećanjem nezaposlenosti. Stopa nezaposlenosti povećala se s 12,2% u trećem kvartalu 2011. na 14,5% u istom kvartalu 2012. godine. Stopa nezaposlenosti muškaraca porasla je s 12,5% na 14,7%, dok se stopa nezaposlenosti žena povećala s 11,9% na 14,3%. Stopa nezaposlenosti mlade radne snage u dobi od 15 do 24 godine porasla je s 31,3% na 37,6%. Stopa nezaposlenosti povećala se, dakle, kod svih spolnih i dobnih skupina.

Registirana nezaposlenost također se povećala u 2012. godini. U usporedbi s prethodnom godinom, prosječan broj nezaposlenih porastao je 6,2%. Prosječan broj nezaposlenih muškaraca povećao se 7,5%, a nezaposlenih žena 5,1%.

Očekivana kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti

Vrlo je vjerojatno da će se negativna gospodarska kretanja nastaviti i u prvoj polovici 2013. godine. Stoga se može očekivati da će u 2013. godini doći do daljnjeg smanjenja zaposlenosti i povećanja nezaposlenosti.

Plaće

U 2012. godini došlo je do daljnjeg povećanja nominalnih plaća. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, prosječna nominalna bruto plaća u tvrtkama i ustanovama u prvih 11 mjeseci 2012. godine bila je 1,1% veća nego u istom razdoblju prethodne godine. U prerađivačkoj industriji plaće su porasle 2,1%, u građevinarstvu 0,8%, a u trgovini 1,0%. U najvećim djelatnostima privatnog sektora, dakle, plaće su se povećale unatoč visokoj nezaposlenosti.

Što se tiče javnog sektora, neznatno smanjenje plaća zabilježeno je u samo nekim djelatnostima, dok su u ostalim djelatnostima blago porasle. Tako su se plaće smanjile 0,3% u skupini djelatnosti koja obuhvaća javnu upravu, obranu i obvezno socijalno osiguranje, dok su se povećale 1,0% u obrazovanju i 0,6% u djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

Mirovinska reforma

Reformom mirovinskog osiguranja uveden je niz elemenata koji potiču duže zadržavanje osiguranika u svijetu rada i kasniji odlazak u mirovinu – povećana je dobná granica za starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu, pooštrena je i sužena definicija invalidnosti, odnosno nesposobnosti za rad, te su ublaženi uvjeti za ostvarivanje svih vrsta mirovina radi poticanja rada u nepunom radnom vremenu.

Zakonom o izmjenama i dopunom Zakona o mirovinskom osiguranju («Narodne novine», broj 121/2010 u nastavku teksta: ZID ZOMO) uvedene su daljnje novine koje potiču duže zadržavanje osiguranika u svijetu rada i kasniji odlazak u mirovinu. U sustav mirovinskog osiguranja uvodi se rodna jednakost, postupno se podiže dobna granica za stjecanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu za žene, a povećano je i smanjenje prijevremene starosne mirovine, razmjerno navršenom mirovinskom stažu, što bi trebalo imati za posljedicu destimulaciju korištenja prava na prijevremenu starosnu mirovinu. Također je uvedeno i nagrađivanje za kasniji odlazak u mirovinu, što ima svrhu povećanje razine zapošljavanja i stope participacije starijih osoba u svijetu rada.

Zakonom o doprinosima također se stimulira uključivanje u rad starijih osoba, ali ne više toliko sa svrhom uključivanja starijih osoba u područje rada, već više radi poboljšanja materijalnog položaja umirovljenika s obzirom na gospodarske prilike.

Osim toga, sukladno Zakonu o poticanju zapošljavanja umirovljenicima se omogućuje rad na privremenim, odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi do najduže 90 dana tijekom kalendarske godine bez prekidanja isplate mirovine.

U 2012. godini žene su ostvarivale pravo na starosnu mirovinu s navršenih 60 godina i 6 mjeseca života i najmanje 15 godina mirovinskog staža, a prijevremenu starosnu mirovinu s navršenih 55 godina i 6 mjeseca života i 30 godina i 6 mjeseca mirovinskog staža.

Propisani postoci smanjenja prijevremene starosne mirovine već su navedeni u Izvješću za provedbu JAP-a za 2010. godinu. Ovdje treba istaknuti da se prijevremena starosna mirovina za žene u prijelaznom razdoblju, odnosno u 2012. godini smanjivala se za svaki kalendarski mjesec prije navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, i to:

- s navršenih do 31 godinu i 6 mjeseca mirovinskog staža za 0,34% po mjesecu
- s navršene 32 godine i 6 mjeseca mirovinskog staža za 0,29% po mjesecu
- s navršene 33 godine i 6 mjeseca mirovinskog staža za 0,24% po mjesecu
- s navršene 34 godine i 6 mjeseca mirovinskog staža za 0,19% po mjesecu
- s navršenih 35 i 6 mjeseca i više godina mirovinskog staža za 0,15% po mjesecu.

Navedenim izmjenama ZOMO-a uvodi se rodna jednakost u sustav mirovinskog osiguranja i podiže se postupno dobna granica za ostvarenje prava na mirovinu za žene.

Fleksibilni oblici zaposlenosti

Fleksibilni oblici zaposlenosti obično uključuju rad na određeno vrijeme i rad na nepuno radno vrijeme. Udio osoba koje rade na određeno vrijeme u ukupnom broju zaposlenika blago se povećao s 13,6% u trećem kvartalu 2011. godine na 14,1% u istom kvartalu 2012. godine. Nasuprot tome, udio zaposlenih na nepuno radno vrijeme u ukupnom broju zaposlenih smanjio se s 10,8% na 8,9%. Relativni opseg rada na određeno vrijeme i relativni opseg rada na nepuno radno vrijeme kretali su se, dakle, u suprotnom smjeru.

Jednake prilike

Razlika u stopi zaposlenosti između spolova smanjila se jer je stopa zaposlenosti muškaraca pala, a stopa zaposlenosti žena malo porasla. Razlika u stopi zaposlenosti muškaraca i žena u dobi od 15 do 64 godine smanjila se s 10,5 postotnih bodova u trećem kvartalu 2011. na 8,7 postotnih bodova u istom kvartalu 2012. godine.

Što se tiče stope nezaposlenosti, ona je ostala veća kod muškaraca nego kod žena, ali razlika se neznatno smanjila. Razlika u stopi nezaposlenosti između spolova smanjila se s 0,6 postotnih bodova u trećem kvartalu 2011. godine na 0,4 postotna boda u istom kvartalu 2012. godine.

Regionalne razlike

Stopa nezaposlenosti nije se u svim regijama kretala u istom smjeru. Tako se u Sjeverozapadnoj Hrvatskoj stopa nezaposlenosti povećala s 9,9% u drugom kvartalu 2011. godine na 11,1% u istom kvartalu 2012. godine. Stopa nezaposlenosti također je porasla u Središnjoj i Istočnoj Hrvatskoj, i to s 19,9% na 21,6%. Nasuprot tome, stopa nezaposlenosti smanjila se u Jadranskoj Hrvatskoj s 12,4% na 11,9%, što vjerojatno odražava početni dio uspješne turističke sezone. Budući da se stopa nezaposlenosti najviše povećala u Središnjoj i Istočnoj Hrvatskoj u kojoj je stopa nezaposlenosti bila najveća, može se zaključiti da su se regionalne razlike dodatno produbile.

Ranjive skupine

Tijekom 2012. godine broj nezaposlenih hrvatskih branitelja veterana Domovinskog rata povećao se 12,2%. Krajem 2012. godine broj nezaposlenih branitelja činio je 8,4% ukupnog broja nezaposlenih, a 36,3% nezaposlenih branitelja imalo je samo osnovno obrazovanje.

Cjeloviti pokazatelji o položaju osoba s invaliditetom na tržištu rada nisu raspoloživi. Prema podacima o registriranoj nezaposlenosti, broj osoba s invaliditetom na kraju 2012. godine iznosio je 6.607, što je 10,3% više nego krajem prethodne godine, kada je taj broj iznosio 5.992. Krajem 2012. godine udio osoba s invaliditetom u ukupnom broju nezaposlenih iznosio je 1,8%. Broj osoba s invaliditetom koje su našle zaposlenje smanjio se s 1.465 u 2011. godini na 1.421 u 2012. godini, zbog otežanih okolnosti na tržištu rada.

Cjeloviti podaci o broju pripadnika nacionalnih i etničkih skupina i njihovom položaju na tržištu rada bit će dostupni nakon objavljivanja cjelokupnih rezultata popisa stanovništva. Budući da se osobe koje se registriraju kao nezaposlene ili zaposlene ne izjašnjavaju o svojoj nacionalnoj ili etničkoj pripadnosti, teško je načiniti cjelovito, objektivno i pouzdano vrednovanje promjena koje su djelovale na položaj nacionalnih ili etničkih manjina na tržištu rada.

Prema procjenama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, krajem 2012. godine bilo je oko 4.711 pripadnika romske manjine na registru nezaposlenih. Ova procjena zasnovana je na podacima o prebivalištu, uvjerenjima potrebnim za dobivanje socijalnih naknada i poznavanju romskog jezika. Riječ je često o vrlo mladim osobama koje su tek navršile 15 godina starosti, što je najniža dob za registraciju. Glavni razlog zašto se pripadnici romske manjine suočavaju s teškoćama u pronalaženju zaposlenja jest nedostatak obrazovanja – velika većina nezaposlenih pripadnika romske manjine (70,9%) nema završenu ni osnovnu školu.

Suzbijanje neformalnog sektora

Inspektori rada Državnog inspektorata u području radnih odnosa obavili su tijekom 2012. godine 15.665 inspekcijskih nadzora.

Tijekom godine otkriveno je 1.699 nezakonito (ilegalno) zaposlenih osoba, od toga 374 stranaca koji su u Republici Hrvatskoj radili suprotno odredbama Zakona o strancima („Narodne novine“, broj 130/11., nastavno: ZS).

Na temelju utvrđenog činjeničnog stanja protiv poslodavaca fizičkih i pravnih osoba poduzete su sljedeće inspekcijske mjere, i to:

- nadležnim prekršajnim sudovima podneseno je 5.386 optužnih prijedloga, izrečena su 31 obavezna prekršajna naloga i 78 prekršajnih naloga te 193 kazne na mjestu izvršenja prekršaja, zbog osnovane sumnje u počinjenje 12.242 prekršaja,
- doneseno je ukupno 1.102 rješenja,
- podneseno je 6 kaznenih prijavi, od kojih su 4 podnesene zbog osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela povrede prava na rad i drugih prava iz rada (članak 114. Kaznenog zakona).

Uz nadzor provedbe drugih propisa i poduzimanja propisanih mjera, inspektori rada su u 2012. godini, među ostalim, sukladno odredbama čl. 208. st. 1. ZS-a i čl. 58. st. 1. Zakona o

Državnom inspektoratu („Narodne novine“ br. 116/08, 123/08 i 49/11, nastavno ZDI) privremeno zabranili obavljanje djelatnosti u trajanju od 30 dana, odnosno na određeno vrijeme dok ne otklone nedostatke u poslovanju, a najkraće u trajanju od 30 dana, kod 454 poslodavca. Zbog činjenice da su se poslodavci (166 poslodavaca) sukladno odredbama čl. 208. st. 3. ZS-a, odnosno čl. 58. st. 3. ZDI-a, odlučili na tzv. „otkup“ od izvršenja mjere zabrane obavljanja djelatnosti donesenih na temelju čl. 208. st. 1. ZS-a, odnosno čl. 58. st. 1. ZDI-a, tijekom 2012. godine po tom osnovu na propisani račun Državnog proračuna uplaćeno je ukupno 6.780.000,00 kuna.

Zdravlje i sigurnost na radu

Prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u 2012. godini ukupan broj ozljeda na radu je 15.718, od čega se 9.630 odnosi na muškarce, a 6.088 na žene. Od toga broj ozljeda na radu po NKD/sektorima prvih 10 djelatnosti:

- Djelatnosti bolnica 913
- Poslovi javnog reda i sigurnosti 568
- Trgovina na malo u nespecializiranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima 490
- Djelatnosti pružanja univerzalnih poštanskih usluga 466
- Gradnja stambenih i nestambenih zgrada 374
- Gradnja brodova i plutajućih objekata 362
- Ostala trgovina na veliko 350
- Opće djelatnosti javne uprave 318
- Poslovi obrane 313
- Hoteli i moteli, s restoranom 300

Pri čemu je bilo 23 ozljede na radu sa smrtnom posljedicom, od čega po NKD/sektorima prvih 10 djelatnosti:

- Šumarstvo i sječa drva 3
- Proizvodnja i distribucija električne energije 2
- Gradnja stambenih i nestambenih zgrada 2
- Ostali završni radovi 1
- Hoteli 1
- Uzgoj peradi 1
- Proizvodnja vapna i gipsa 1
- Gradnja vodova za električnu struju i telekomunikacije 1
- Poslovi obrane 1
- Proizvodnja radne odjeće 1

Broj slučajeva profesionalne bolesti je 319, od čega se 201 odnosi na muškarce, a 118 na žene. Od toga broj profesionalnih bolesti po NKD/sektorima prvih 10 djelatnosti:

- Djelatnosti obveznoga socijalnog osiguranja 161
- Opće djelatnosti javne uprave 35
- Šumarstvo i sječa drva 16
- Prekrcaj tereta 12
- Djelatnosti bolnica 10
- Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda 6
- Gradnja brodova i plutajućih objekata 5
- Popravak i održavanje brodova i čamaca 4
- Trgovina na malo u nespecializiranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima 4
- Obrada i prevlačenje metala 3

Prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu u 2012. godini ukupan broj ozljeda na radu je 14.076. Od toga se najviše ozljeda na radu dogodilo u

djelatnosti prerađivačke industrije (3527 - 25.06%), trgovine na veliko i malo, u djelatnosti popravaka motornih vozila i motocikala (1667 – 11.84%), javne uprave i obrane i obveznog socijalnog osiguranja (1325 – 9.41%), djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (1307 – 9.29%), prijevozu i skladištenju (1112 – 7.90%), građevinarstvu (1.111 – 7.89%) te obrazovanju (701 – 4.88%), a najmanje u financijskim djelatnostima i djelatnosti osiguranja (250 – 1.78%), opskrbi električnom energijom, plinom i parom te klimatizaciji (209 – 1.51%), stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (201 – 1.43%), djelatnosti informacija i komunikacija (172 – 1.22%), te djelatnosti poslovanja nekretninama (115-0,82%).

Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu sukladno zakonskim obvezama vodi registar profesionalno oboljelih radnika. Broj utvrđenih profesionalnih bolesti u Republici Hrvatskoj u 2012. godini je 305.

Sukladno propisanim prioritetima inspektori rada su u području zaštite na radu tijekom 2012. godine obavili 9.417 inspekcijskih nadzora (2011. godine - 9.486) kod poslodavaca na mjestima rada, i to:

- 1.497 nadzora povodom ozljeda na radu (2011. godine - 1.510);
- 62 nadzora povodom profesionalnih bolesti (2011. - 50);
- 2.321 nadzora na gradilištima, šumarskim radilištima i radilištima u brodogradnji (2011. - 2.434);
- 760 nadzor povodom podnesaka i odbijanja rada radnika (2011. - 684);
- 2.727 nadzora u ostalim rizičnim djelatnostima (2011. - 2.423);
- 2.050 nadzora u manje rizičnim djelatnostima (2011 - 2.385).

Uz to je obavljeno 2.505 nadzora zbog kontrole izvršenja rješenja (2011. - 3.114).

Inspektori su obavljali i druge poslove, kao što su dvadesetčetirisatna (24) dežurstva radi mogućih dojava ozljeda na radu, sudjelovanje na raspravama povodom podnesenih prijava kod nadležnih sudova, sudjelovanje na sjednicama odbora za zaštitu na radu, sastanci, stručna usavršavanja i slični poslovi koji se ne evidentiraju kao inspekcijski nadzori.

Inspektori rada u području zaštite na radu utvrđivali su najčešće slijedeće nezakonitosti:

- obavljanje radnih postupaka na način suprotan propisanim pravilima zaštite na radu;
- obavljanje rada na neispravnim, klizavim ili zakrčenim radnim površinama (skelama, podestima, platformama i sl.), te korištenje neispravnih ili klizavih stepeništa ili prilaza;
- poremećaji u tehnološkim procesima rada;
- rad s neispravnim sredstvima rada;
- nerazrađena ili pogrešna organizacija rada;
- rad bez primjene odgovarajućih sredstava rada za rad na visini i zaštitne opreme za rad na visini.

Tijekom 2012. godine je obavljeno 1.497 inspekcijskih nadzora povodom obavijesti o ozljedama na radu, od toga 1.178 nadzora povodom obavijesti o smrtnim, teškim i skupnim ozljedama na radu (2011. godine: 1.245).

Inspekcijskim nadzorima je utvrđeno da je u navedenim događajima 5 osoba umrlo na radu od posljedice akutne ili kronične bolesti radnika. Jedna je osoba smrtno stradala pri obavljanju poslova na održavanju plovila, a koji su se obavljali u osobnoj organizaciji bez poslodavaca. Smrtno je stradao jedan učenik na praksi. U preostalim 1.490 slučajeva ozlijeđeno je ukupno 1.344 osoba, od toga je smrtno i teške ozljede zadobilo 1.146 osoba (2011. godine: 1.222).

Teške ozljede je zadobilo 1.096 radnika (2011. godine: 1.162) i 33 radnika je zadobilo teške ozljede sa smrtnom posljedicom (2011. godine: 32). Od teško ozlijeđenih radnika 242 je žena i 854 muškaraca, a svi poginuli radnici su bili muškarci.

Od poginulih 33 radnika, 3 ih nije imalo uređen radni odnos na propisani način (2011. godine: 6) i svi su bili muškog spola. Od nezakonito zaposlenih radnika 2 su poginula na poslovima u građevinarstvu, a 1 na poslovima u šumarstvu.

Sve poginule osobe su bile u dobi od 15 do 61 godina, a poginuli radnici u dobi od 29 do 61 godina. Smrtno stradali nezakonito zaposleni radnici su bili u dobi od 38 do 42 godine.

Najviše je teško ozlijeđenih radnika bilo u prerađivačkoj industriji, ukupno 398, od kojih je 57 žena. Od ukupno navedenog broja 9 je radnika smrtno stradalo. U ovoj djelatnosti je smrtno stradao i 1 učenik na praksi.

Poslije prerađivačke industrije, najveći broj teško ozlijeđenih radnika bio je u građevinarstvu, ukupno 217, od čega 1 žena. Kao i prethodnih godina, najveći broj smrtno stradalih radnika je bilo u građevinarstvu, poginulo je 10 radnika, sve muškarci.

Povodom zaprimljenih obavijesti o utvrđenim profesionalnim bolestima radnika, obavljeno je 59 inspekcijskih nadzora u kojima je obuhvaćeno 183 oboljelih radnika, od toga 84 žena i 99 muškarca. Najveći broj oboljelih, 67 žena i 82 muškaraca (ukupno 149 radnika), oboljelo je od bolesti dišnog sustava uzrokovanih azbestozom u djelatnostima gradnja brodova i čamaca, te proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda.

Tijekom 2012. godine su zaprimljene 3 obavijesti o sumnji u mogućnost nastanka profesionalne bolesti radnika u djelatnosti šumarstva, te su tim povodom obavljeni inspekcijski nadzori.

2.3. Politike zapošljavanja – razvoj ljudskih potencijala

Predškolsko obrazovanje

U 2012. godini ostvaren je daljnji napredak u pogledu obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem posebice u nekim gradovima i lokalnim zajednicama, povećan je broj vrtića i programa namijenjenih djeci predškolske dobi i učinjeni su određeni napori kako bi se radno vrijeme predškolskih ustanova prilagodilo potrebama roditelja.

Obuhvat djece u 2012. godini u dječjim vrtićima povećan je na 65%, dok je obuhvat djece u programu predškole 99,56%. Važni su koraci napravljeni kako bi se dostigli ovi ciljevi i osigurali jednaki uvjeti svoj djeci rane i predškolske dobi. U 2012. godini djelovao je 749 dječji vrtić u 1.695 objekata (matičnih i područnih). Ukupan broj obuhvaćene djece u 2012. godini bio je 156.541 (65%), od kojih je bilo 4.983 djece predškolske dobi s teškoćama u razvoju, odnosno 4.015 u integraciji, dok je u posebnim odgojno-obrazovnim skupinama i ustanovama ukupno 579 djece. U vrtićima je bilo 2.590 djece pripadnika nacionalnih manjina.

U 2012. godini verificirano je 126 različitih programa za rad s djecom u dječjim vrtićima i drugim pravnim osobama koje imaju ustrojenu djelatnost predškolskog odgoja u skladu s propisima koji uređuju predškolsku djelatnost (strani jezici, sport, ritmika i ples, glazba, vjerski odgoj, ekologija, folklor, itd.).

Radi unapređenja predškolskog odgoja i obrazovanja 13 dječjih vrtića je imenovano centrima izvrsnosti za stručno usavršavanje odgojitelja i stručnih suradnika koji će raditi s djecom predškolske dobi prema metodama Marije Montessori, ranog učenja stranih jezika (francuskog, engleskog, njemačkog, španjolskog i talijanskog jezika), sportskim programima, eko-programima i odgoju za održivi razvoj, program istraživanja u predškolskom odgoju i program poticajnog okruženja i promijenjene uloge odgojitelja.

Također, 57 dječjih vrtića djeluju kao vježbaonice za osposobljavanje studenata fakulteta koji imaju kolegije metodika rada s djecom predškolske dobi (Učiteljski fakulteti, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Katolički bogoslovni fakultet).

Osnovno obrazovanje

U Republici Hrvatskoj se osnovnoškolsko obrazovanje u školskoj godini 2011./2012. ostvarivalo u 873 osnovne škole, a u školskoj godini 2012./2013. u 875 osnovnih škola. Županije, općine i gradovi osnivači su 865 (98,86%) osnovnih škola, vjerske zajednice osnivači su tri (0,34%) osnovne škole, a druge pravne i fizičke osobe osnivači su sedam osnovnih škola (0,80%).

U 851 (97,26%) osnovnoj školi provode se općeobrazovni programi: u jednoj osnovnoj školi provodi se međunarodni i općeobrazovni program (0,11%), u dvije osnovne škole (Waldorfska škola u Zagrebu i Rijeci) provode se alternativni programi (0,23%), u jednoj osnovnoj školi provodi se općeobrazovni program po alternativnim (Montessori) metodama (0,11%), a u 19

(2,17%) ustanova posebni programi za djecu s teškoćama. Uz to, općeobrazovni program provodi se i u jednoj ustanovi za obrazovanje odraslih (Birotehnika, Zagreb).

U školskoj godini 2011./2012. broj učenika uključenih u programe umjetničkog obrazovanja (glazbenog i plesnog) bio je 18.421 odnosno 5,3 % učenika, a u 2012./2013. godini uključeno je 18.038 učenika. Ukupno u Republici Hrvatskoj u 2011./2012. godini djeluje 84 osnovnih škola od kojih 19 djeluje samostalno, 13 osnovnih umjetničkih škola djeluje u sklopu Pučkih otvorenih učilišta, 19 škola djeluje u sklopu općeobrazovnih škola a u 33 škola ostvaruje se i osnovnoškolski i srednjoškolski umjetnički program obrazovanja. U 2012./2013. godini otvorena je jedna plesna škola u sklopu općeobrazovne osnovne škole pa je broj ustanova u kojima učenici mogu pohađati osnovno umjetničko obrazovanje sada 85.

U školskoj godini 2004./2005. u osnovnim školama Republike Hrvatske bio je 388.961 učenik, u školskoj godini 2011./2012. broj je smanjen na 346.347 učenika, a u školskoj godini 2012./2013. u osnovnim školama u sustavu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta je 338.191 učenik ili 50.770 učenika i učenica manje nego u školskoj godini 2004./2005., što je više od broja stanovnika grada Varaždina u kojem je prema podacima *Popisa stanovništva 2011. godine* (www.dzs.hr) živjelo 46.946 stanovnika. Samo u posljednjih pet godina broj učenika smanjio se za 29.093 učenika, što možemo usporediti s veličinom grada Požege u kojem je prema navedenom popisu živjelo 26.248 stanovnika, Vukovara s 27.683 stanovnika ili Đakova s 27.745.

U osnovnom je obrazovanju sve manje osipanje broja učenika tijekom školovanja (drop-out), što znači da se povećava broj učenika koji završavaju osnovno obrazovanje. Tako je u prvi razred osnovne škole u školskoj godini 1999./2000. upisano 47.374 učenika, u školskoj godini 2007./2008. osmi razred završilo je 46.630 učenika, iz čega je razvidno da je navedene godine osnovnu školu završilo 98,4% upisanih učenika te je osipanje učenika u navedenoj generaciji oko 1,6 %. Dok je 2000./2001. školske godine u prvi razred upisano 47.127 učenika, a osnovno obrazovanje u školskoj godini 2008./2009. završilo je 45.941 učenika te je osipanje 2,5%

Od školske godine 2004./2005. sustavno se smanjuje broj osnovnih škola koje rade u tri smjene. U školskoj godini 2004./2005. u tri smjene radile su 52 (6,21%) osnovne škole, u školskoj godini 2012./2013. samo 17 (1,95%) matičnih osnovnih škola. U jednoj smjeni u školskoj godini 2004./2005. radilo je 213 škola (25,45%), a danas radi 399 osnovnih škola (41,08%). Većina škola radi u dvije smjene - 491 (56,98%).

Većina područnih škola radi u jednoj smjeni (59,24%), ali u njima nastavu pohađa samo 22.262 učenika ili 6,58% učenika osnovnih škola. I dalje najviše učenika pohađa nastavu u dvije smjene (225.787; 66,76%).

U trećoj smjeni nastavu pohađa 3.318 (0,97%) učenika i učenica osnovnih škola. U školskoj godini 2012./2013. uz 17 matičnih škola u tri smjene rade i tri područne škole. Najviše je učenika i škola koje rade u tri smjene u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Između županija postoji razlika u broju škola prema radu u smjenama. Najveći udio osnovnih škola u kojima se nastava održava u jednoj smjeni je u Varaždinskoj županiji (83,76%), a najmanji u Zagrebačkoj županiji (11,28%). U 14 županija ni jedna škola ne radi u tri smjene.

U školskoj godini 2012./2013. razredni odjeli od I. do V. razreda, kombinirani razredni odjeli te razredni odjeli s posebnim programima za učenike s teškoćama ustrojeni su sukladno koeficijentu izvodljivosti *Državnoga pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja* („Narodne novine“, br. 63/08. i 90/10.) i *Pravilnika o broju učenika u redovitom i kombiniranim razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupni u osnovnoj školi* („Narodne novine“, br. 124/09. i 73/10.).

U školskoj godini 2011./2012. u osnovnim je školama bilo ukupno 18.890 razrednih odjela. Od toga je bilo najviše čistih razrednih odjela (16.933), a znatno manje kombiniranih razrednih odjela (1.902). Prosječan broj učenika u razrednom odjelu bio je 18,33 učenika.

U školskoj godini 2012./2013. u osnovnim je školama 18.821 razredni odjel. Od toga je najviše čistih razrednih odjela (N=16.693), a znatno manje kombiniranih razrednih odjela (N=2.128). Razredni odjeli u zdravstvenim ustanovama (N=73) ubrojani su u kombinirane razredne odjele iako se u nekima od njih povremeno održava i nastava bez kombinacije, što ovisi o broju djece koja se u određeno vrijeme nalaze na liječenju. Najveći je udio kombiniranih razrednih odjela u Virovitičko-podravskoj županiji (22,88%), a najmanji u Gradu Zagrebu (7,57%).

Prosječan broj učenika u razrednom odjelu ovisi o vrsti programa i ustroju razrednih odjela u skladu s propisima. U razrednim odjelima s općeobrazovnim programima prosječno je 18,63 učenika. U razrednim odjelima od I. do IV. razreda prosječno je manji broj učenika u razrednom odjelu (17,06), jer se u svim razredima primjenjuju odredbe *Državnoga pedagoškog standarda osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja* i *Pravilnika o broju učenika u čistim i kombiniranim razrednim odjelima*, a veći je u razrednim odjelima od V. do VIII. razreda (20,35). Uz navedeno, na manji prosječan broj učenika u razrednim odjelima od I. do IV. razreda utječu i područne škole/odjeli u kojima ima 10 ili manje od 10 učenika (323 područne škole).

U školskoj godini 2011./2012. broj učenika s teškoćama u razvoju povećao se na 17.580 (5,08%). Od toga je u redovite je razredne odjele integrirano 14.787 (4,27%) učenika i učenica kojima je utvrđeno školovanje po članku 4. *Pravilnika o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju* („Narodne novine“ br. 23/91). U osnovno obrazovanje u posebnim razrednim odjelima ili odgojno-obrazovnim skupinama u redovitim školama i u školama s posebnim programima za djecu s teškoćama uključeno je 2.797 (0,81%) učenika i učenica.

U školskoj godini 2012./2013., u sustav osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja uključeno je 18.816 učenika i učenica s teškoćama ili 5,61% učenika osnovnih škola. Od ukupnog broja učenika sa teškoćama u osnovnim školama njih 14.909 (4,45%) integrirano je u redovite razredne odjele. Integrirani učenici uključeni su u redovite razredne odjele uz individualizirani pristup poučavanju 6.990 (2,36%) ili savladavaju predviđene nastavne sadržaje po prilagođenom programu 7.919 (2,36%) učenika i učenica.

U razrednim odjelima s općeobrazovnim programima u kojima su integrirani učenici s teškoćama po prilagođenom programu, sukladno članku 4. *Pravilnika o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju* („Narodne novine“ br. 23/91), broj učenika u skladu s člankom 3. stavka 5. *Pravilnikom o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini* („Narodne novine“ br. 74/99. i 124/09.) koji se može uključiti je najviše tri učenika s teškoćama kojima je utvrđen primjereni program obrazovanja, na sljedeći način:

- odjel s jednim učenikom s teškoćama može imati najviše 26 učenika
- odjel s dva učenika s teškoćama može imati najviše 23 učenika
- odjel s tri učenika s teškoćama može imati najviše 20 učenika.

Ako neki od učenika ima osobnog pomoćnika ili pomoćnika u nastavi, broj učenika se ne smanjuje.

Broj učenika u razrednim odjelima i odgojno-obrazovnim skupinama s posebnim programima propisan je člankom 4. *Pravilnikom o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini*.

Redoviti razredni odjel u kojem se izvodi nastava prema posebnome nastavnom programu za učenike s teškoćama (u redovitim osnovnim školama i u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama) može imati najviše:

- 7 učenika s oštećenjem vida, oštećenjem sluha, glasovno-govorno-jezičnim teškoćama, motoričkim poremećajima ili organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju te učenike s poremećajima u ponašanju koji su smješteni u odgojne domove ili
- 9 učenika sniženih intelektualnih sposobnosti ili
- 3-5 učenika s autizmom, učenika značajno sniženih intelektualnih sposobnosti i učenika s kombiniranim i višestrukim teškoćama.

Razredni odjeli u osnovnim školama s redovitim i posebnim programima za djecu s teškoćama ustrojeni su prema propisima. U razrednim odjelima u kojima se nastava ostvaruje sukladno čl.

7. Pravilnika o djeci s teškoćama prosječno je 5,98 učenika, sukladno čl. 10. prosječno je 5,17 učenika, a sukladno čl. 12. prosječno je 5,48 učenika.

Prosječan broj učenika u odgojno-obrazovnim skupinama u ustanovama s posebnim programima neznatno je manji (4,46) od prosječnog broja učenika u svim razrednim odjelima s posebnim programima. Naime, u navedenim ustanovama u razrednim odjelima od I. do VIII. razreda prosječno je 4,61 učenik, a u odgojno-obrazovnim skupinama produženog stručnog postupka 7 učenika.

Za djecu koja se nalaze na dužem liječenju nastava se organizira u 12 zdravstvenih ustanova za oko 868 učenika dnevno u 73 odjela.

Isto tako, u redovitim školama ustrojani su i razredni odjeli za djecu s organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju sukladno članku 10. *Pravilnika o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju*, u koje je uključeno 150 (0,04%) učenika i učenica.

U osnovnim školama s općeobrazovnim programima ustrojani su i razredni odjeli za djecu s većim intelektualnim teškoćama sukladno članku 12. *Pravilnika o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju* te je u njih uključeno 250 učenika i učenica (0,42%) osnovnih škola. Ukupno je u posebnim razrednim odjelima u osnovnim školama s općeobrazovnim programima djelomično ili u potpunosti 1.653 učenika i učenica ili 0,49% ukupnog broja učenika osnovnih škola s općeobrazovnim i posebnim programima za djecu s teškoćama.

U sustavu Ministarstva znanost, obrazovanja i sporta je i 19 osnovnoškolskih ustanova u kojima se nastava ostvaruje po posebnim programima za djecu s teškoćama u koje su uključena 2.254 (0,67%) učenika u sustavu osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja u dobi do 21 godine. Manje je učenika i učenica u razrednim odjelima/skupinama od I. do VIII. razreda (44,7%), a više je učenika s višestrukim teškoćama u dobi od 7. do 21. godine života (55,3%), koji sukladno članku 12. stavka 1. Zakona o odgoju i obrazovanju („Narodne novine“ br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12 i 86/12) imaju pravo na osnovno obrazovanje do 21 godine života.

U odgojno-obrazovnim skupinama s učenicima s višestrukim teškoćama do 21 godine života najviše je učenika u dobi od 11 do 14 godina (N=377), a najmanje (N=94) u dobi od 17. do 21. godine života

U osnovnim školama s posebnim programima organiziran je i produženi stručni postupak u koji su uključena 673 učenika i učenica u 103 odgojno-obrazovne skupine. Od toga je 286 učenika i učenica od I. do VIII. razreda i 355 učenika i učenica u odgojno-obrazovnim skupinama od 7. do 21. godine života.

Isto tako sukladno propisima organizira se i nastava u kući. U školskoj godini 2011./2012. nastava u kući održavala se za 133 učenika, a u školskoj godini 2012./2013. do 31. prosinca 2012. godine je odobrena za 125 učenika. Slijedom navedenoga, Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta je osiguralo uvjete da se u svim razrednim odjelima sukladno koeficijentu izvodljivosti Državnoga pedagoškog standarda osiguraju propisani uvjeti.

Srednjoškolsko obrazovanje

Prema podacima Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, srednjoškolsko obrazovanje se u 2012./2013. godini provodi u 438 škola (383 javnih škola, 16 vjerskih, 39 privatnih) dok se u 2011./2012. godini provodilo u 434 škole. U 2012./2013. školskoj godini u srednjoškolske programe upisalo se 183.188 učenika. U gimnazijske programe upisano je 54.172 učenika, u strukovne programe 121.618, u umjetničke programe upisano je 5.514 učenika dok je u programe niže stručne spreme te posebne i prilagođene programe upisano sveukupno 1.884 učenika.

Tijekom 2012. godine donesene su izmjene i dopune Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, kojima je definirano zadržavanje statusa redovitog učenika nakon završenog obrazovanja u trogodišnjem trajanju nakon stjecanja niže stručne spreme te nastavak obrazovanja u četverogodišnjem srednjoškolskom obrazovanju bez plaćanja školarine. Donesena je Odluka o sufinanciranju međumjesnog prijevoza za učenike srednjih škola kojom se učenicima srednjih škola sufinancira međumjesni prijevoz čime se omogućuje

daljnje školovanje te je donesena Odluka o utvrđivanju cijene usluga smještaja i prehrane učenika u učeničkim domovima u školskoj godini 2012./2013. godini. Donesen je Pravilnik o načinu utvrđivanja uvjeta za odobrenje privremenog boravka u svrhu srednjoškolskog obrazovanja („Narodne novine“ br. 7/13), pristupilo se utvrđivanju kriterija za izradu prijedloga mreže ustanova za obrazovanje odraslih, započeo je rad na Pravilniku o tjednim obvezama odgojno-obrazovnog rada u umjetničkim školama, Pravilniku o načinu, uvjetima i postupku osnivanja umjetničke škole i umjetničkih odjela, Pravilniku o vrsti obrazovanja učitelja i nastavnika umjetničkih škola kao i na okvirnom programu pedagoških kompetencija te je izrađen nacrt Pravilnika o odgovarajućoj vrsti obrazovanja nastavnika u srednjoškolskoj ustanovi.

Mreža srednjih škola i programa će postupno udovoljiti zahtjevima dostupnosti i racionalnoga ustroja upisnoga područja za pojedine sektore u odnosu na postojeće gospodarske kapacitete i planove gospodarskoga razvoja pojedinoga područja, uz zadovoljenje pedagoških mjerila i propisanih standarda u odnosu na veličinu škola, rasprostranjenost i dostupnost obrazovnih programa, demografske uvjete, potrebe društva i prostorno-tehničke, kadrovske i ostale didaktičke uvjete, osigurati zaštitu nacionalnih i lokalnih interesa te zadovoljavanje svih preduvjeta za uspješnu provedbu programa obrazovanja. Novim planiranjem u školskoj godini 2012./2013. nastavljen je razvoj Mreže škola i programa sukladno zadanim smjernicama.

Daljnji razvoj i provedba Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira

U 2012. godini je nastavljen rad na daljnjem razvoju i provedbi Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira. U travnju 2012. godine osnovano je Povjerenstvo za izradu Nacrta prijedloga Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru te drugih propisa kojima se utvrđuje daljnji razvoj i provedba Hrvatskog kvalifikacijskog okvira. Javna rasprava o navedenom Nacrtu Prijedlogu Zakona trajala je od 6. lipnja do 6. kolovoza 2012. godine. Tijekom javne rasprave u lipnju i srpnju 2012. godine u Zagrebu i Rijeci održano je i pet okruglih stolova s predstavnicima sindikata, akademske zajednice obrazovnih ustanova i gospodarskog sektora. Nacrt prijedloga Zakona o Hrvatskome kvalifikacijskom okviru upućen je u zakonsku proceduru u listopadu 2012. godine, a Zakon je stupio na snagu u ožujku 2013. godine.

U listopadu 2012. godine osnovana je Radna skupina za pripremu Nacrta pravilnika o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira te Nacrta pravilnika o priznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja.

Financijska potpora provedbi Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (16.750,94 eura) pružena je i kroz provedbu aktivnosti projekta u sklopu darovnice Europske komisije „EQF NCP Grant 2011“ za koje je u 2012. godini pripremljeno i usvojeno završno financijsko izvješće. Nadalje, komplementarna potpora pružena je provedbom projekta ugovora o uslugama u okviru IPA programa, IV. komponente. U lipnju i srpnju 2012. godine u Zagrebu su održane praktične radionice za izradu punog prijavnog obrasca za Natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava „IPA IV – Daljnji razvoj i provedba Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO)“ na kojem su prijaviteljima održane prezentacije o aktualnostima HKO-a. Tijekom 2012. godine nastavljene su i aktivnosti programiranja i projektiranja u okviru fondova IPA/ESF-a kao podrška provedbi HKO-a.

U okviru međunarodne i regionalne suradnje u području kvalifikacijskih okvira, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je u prosincu 2012. godine organiziralo međunarodni Seminar o priznavanju prethodnog učenja na kojem se raspravljalo o proceduralnim, formalnim, pravnim i kulturološkim temeljima priznavanja neformalnog i informalnog učenja. U sklopu Seminara održan je i sastanak „Klastera znanja: Razvoj nacionalnih kvalifikacijskih okvira“ kojim u okviru inicijative TFBHC/ERI SEE predsjedava Republika Hrvatska.

Tijekom 2012. godine nastavljeno je s provedbom sustavnog informiranja javnosti. Na postojećim mrežnim stranicama Ministarstva predstavljene su aktivnosti povezane s razvojem i provedbom HKO-a kako bi šira javnost imala uvid u dosadašnje rezultate. U sklopu Tjedna cjeloživotnoga učenja održanog u listopadu u Vinkovcima, predstavnici Ministarstva održali su predavanje o HKO-u i gostovali u radio emisiji posvećenoj istoj temi. U prosincu 2012. godine pripremljen je portal HKO-a (www.kvalifikacije.hr) koji će se javnosti predstaviti početkom 2013.

godine. Kao dio promotivnih aktivnosti tiskano je 300 blokova i 10.000 letaka s informacijama o HKO-u.

2007. godine je na inicijativu Europske komisije utemeljena Europska mreža politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja (skr. engl. ELGPN) s ciljem ujednačavanja politika cjeloživotnog usmjeravanja u području zapošljavanja i obrazovanja u zemljama članicama Europske Unije i zemljama kandidatkinjama. Ova Mreža predstavlja podršku razvoju sustava nacionalnih politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i povezivanja s politikama zapošljavanja, cjeloživotnog učenja i socijalnog uključivanja te razmjene iskustava i znanja među njenim članicama. Djelovanje ELGPN-a usmjereno je upravo na oblikovanje politika, predlaganje odgovarajućih struktura i mehanizama potpore u provedbi prioriteta identificiranih u Rezolucijama o cjeloživotnom profesionalnom usmjeravanju (Vijeće Europe, 2004., 2008.) U navedenim Rezolucijama cjeloživotno profesionalno usmjeravanje je definirano je kao "skup različitih aktivnosti koje pojedincima omogućuju identificirati vlastite mogućnosti, kompetencije i interese u različito doba života, kako bi donijeli odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju i upravljali vlastitom profesionalnom karijerom". Sukladno tome ELGPN mreža se bavi cjeloživotnim profesionalnim usmjeravanjem u 6 područja (obrazovanje, strukovno obrazovanje, visoko obrazovanje, obrazovanje odraslih, zapošljavanje i socijalno uključivanje), čiji je razvoj značajan za primjena ciljeva strategije Europa 2020. Republika Hrvatska punopravna je članica ELGPN mreže od 1. siječnja 2011. godine, kada su potpisani pristupni dokumenti od strane tada nadležnih Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Tijekom 2012. godine nacionalni predstavnici Republike Hrvatske su u okviru Europske mreže politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja (skr. ELGPN) aktivno sudjelovali u radu dvije radne skupine: „Vještine upravljanja karijerom“ i „Mehanizmi suradnje i koordinacije u politici profesionalnog usmjeravanja i razvoju sustava“. Ishodi aktivnosti radnih skupina služe unaprjeđenju sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u području obrazovanja, zapošljavanja i socijalne uključenosti. Jedan od ishoda rada Mreže u 2012. godini je i Priručnik sa smjernicama za oblikovanje politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u zemljama članicama Europske Unije, u kojemu je Republika Hrvatska zastupljena je s dva primjera dobre prakse u području cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja: "Partnerski pristup ranoj intervenciji u Hrvatskoj" i "Partnerski CMS model za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj". Napominjemo kako ishodi aktivnosti radnih skupina služe unaprjeđenju sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u području obrazovanja, zapošljavanja i socijalne uključenosti.

Visoko obrazovanje

Prema podacima Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta u 2012. godini u Republici Hrvatskoj je djelovalo 10 sveučilišta, 15 veleučilišta i 30 visokih škola, pri čemu se u sustavu privatnih visokih učilišta provodi manje od 6% studija i studira manje od 7% studenata. U sustavu visokog obrazovanja naglašen je porast broja studenata (od 1990. godine s oko 70.000, na preko 195.000 u 2012. godini), a također je i sve veći broj studenata koji odlaze na cjelokupni studij u inozemstvo, odnosno bliske zemlje članice Europske unije (više 6.800 studenata).

U akademskoj godini 2011./2012. u sustavu visokog obrazovanja bilo je zaposleno 16.594 osoba, odnosno u ekvivalentu pune zaposlenosti 12.000 od čega je doktora znanosti bilo nešto više od polovice.

Financijska potpora razvoju znanosti i visokog obrazovanja osigurana je ponajprije u Državnome proračunu Republike Hrvatske. Tijekom 2012. godine učinjen je pozitivan iskorak u učinkovitijem financiranju visokog obrazovanja pilot provedbom sustava programskog financiranja. Programski ugovori osiguravaju višegodišnje financiranje koje nosi izvjestan i jasan okvir subvencioniranja uz manje administrativno opterećenje, te pružanje okvira za programiranje rada na visokim učilištima u skladu s ciljevima razvoja sustava visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Kao važan pozitivan rezultat valja istaknuti i razvoj kompetencije za projektno programiranje na visokim učilištima, razvijanje suradničkog odnosa između predstavnika visokih učilišta, studenata i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, te

razmjenu iskustava i stavova o potrebi unapređenja sustava visokog obrazovanja kao i razvoj zakonodavnog okvira.

Krajem 2012. godine pripremljen je i Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju kojim se nastoji odgovoriti na sve naglašeniju potrebu brze preobrazbe modela studiranja i studija uz harmonizaciju s principima Europskog prostora visokog obrazovanja, a posebice: nadležnost i ustroj novog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, postupak izbora u znanstvena i znanstveno-nastavna zvanja, znanstvena i znanstveno-nastavna radna mjesta, definicija izvanrednih studija, definiranje početka nastave u akademskoj godini, davanje ovlasti ministru znanosti, obrazovanja i sporta za donošenje pravilnika kojima se reguliraju prava iz studentskoga standarda, razjašnjava se definicija i korištenje europskoga sustava prikupljanja i prijenosa bodova (ECTS) i usklađuje se sa europskim standardom, definiranje uvjeta za izvođenje razlikovnih studija i razlikovnih programa te programa stručnog usavršavanja, upis na studij, obveza visokih učilišta za vođenje evidencija i zbirki podataka, uvjeti izdavanja dopunskih isprava itd.

Tijekom 2012. godine nastavljena je priprema za sljedeću fazu istraživanja EUROSTUDENT V o socio-ekonomskom statusu i profilu hrvatskih studenata, koja će trajati u razdoblju od 2012. do 2015. godine. Nositelj istraživanja će biti Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Rezultati istraživanja EUROSTUDENT IV poslužit će, uz ostale postojeće statističke izvještaje i analize, u svrhu unapređenja sustava visokog obrazovanja.

U sklopu daljnjega reguliranja tržišta rada u postupku usklađivanja s propisima Europske komisije, kao i unapređenja sustava priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija pristupilo se analizi potrebnih izmjena Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija („Narodne novine“ br.158/03, 198/03, 138/06. i 45/11.)

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je krajem 2012. godine zatražilo da Agencija za znanost i visoko obrazovanje provede tematsko vrednovanje studijskih programa u području biomedicine i zdravstva (doktori, doktori dentalne medicine, farmacija, sestrištvo, primaljstvo) s ciljem dodatne provjere njihove usklađenosti sa Direktivom 2005/36/EZ. Rezultati tematskog vrednovanja poslužiti će za daljnje unapređenje studijskih programa za regulirane profesije. Na ovim aktivnostima ostvarena je suradnja s visokim učilištima i sveučilištima, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom vanjskih i europskih poslova te Europskom komisijom.

Vežano uz Zakon o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija („Narodne novine“ br. 124/09, 45/11), predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta sudjelovali su u radu Povjerenstva za međuresornu koordinaciju za regulirane profesije koje vodi Ministarstvo rada i mirovinskog sustava te izradili nacrt izmjena i dopuna Popisa reguliranih profesija Republike Hrvatske za regulirane profesije u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Provedene su planirane aktivnosti Hrvatske stručne skupine za Bolonjski proces koja daje potporu provedbi Bolonjskog procesa u Republici Hrvatskoj. Članovi skupine su predstavnici visokih učilišta i studenata, a njihov rad koordinira Agencija za mobilnost i programe EU-a koristeći darovnicu Europske komisije, u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta. U prosincu 2012. godine održan je okrugli stol „Institucije i financije visokog obrazovanja i znanstvenih djelatnosti: stanje, mogućnosti, prijedlozi, izgledi“. Članovi Skupine su se uključili u izradu izmjena uputa o dopunskoj ispravi o studiju u izdanju Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te sudjeluju u aktivnostima Agencije za promociju i korištenje dokumenta dopunske isprave o studiju koja potpomaže zapošljivost i nastavak studija.

Obrazovanje odraslih

Donošenje Zakona o obrazovanju odraslih („Narodne novine“ br. 17/07), Strategije razvoja sustava strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj 2008. – 2013. te Zakona o strukovnom obrazovanju („Narodne novine“ br. 30/09) je korak u smjeru omogućavanja tzv. druge prilike, odnosno, dana je zakonska mogućnost povratka u sustav redovitoga stjecanja kvalifikacije unatoč prekidu u tijeku obrazovanja. U 2011. godini planirano je usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih, međutim navedena aktivnost nije realizirana jer je prema zaključku Vijeća za obrazovanje odraslih, sa 13. Sjednice, povučen prijedlog Nacrta

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih do donošenja Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru. Očekuje se nastavak provedbe projekta 'Desetljeće pismenosti'. Izvršena je analiza provedbe projekta za razdoblje 2003. do kraja 2010. godine, a u odnosu na način njegove provedbe, uloge dionika i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te oblike financiranja. Također su sistematizirani i analizirani prikupljeni podaci o korisnicima projekta po dobi, spolu i programskoj osposobljenosti kao i ustanovama koje su dobile pravo (odobrenje) za provođenje projekta.

S tim u vezi izmijenjeno je sljedeće: Odluka o načinu financiranja te ugovorni obrazac u smislu jačanja nadzora nad samom provedbom (dokazi o izvršenosti obveze), ispunjavanju ciljeva i svrhe projekta, način i dinamika trošenja sredstava iz državnog proračuna za aktivnosti projekta (po dobivanju suglasnosti kako bi se osigurao kontinuitet) te vrsta podataka za potrebe praćenja i analize (dob, spol, sredstva, obrazovna razdoblja, županije). Također se intenzivirao stručni nadzor nad ustanovama koje imaju odobrenje za provođenje projektnih aktivnosti. Zakon o Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih („Narodne novine“ br. 24/10) donesen je 15. veljače 2010. godine čime je omogućeno udruživanje dotada posebnih Agencije za strukovno i Agencije za obrazovanje odraslih.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je u 2011. godini izdala pozitivno stručno mišljenje za ukupno 895 programa u sektoru obrazovanja odraslih. U okviru navedene brojke najznačajniji udio zauzimaju programi stjecanja srednje stručne spreme i prekvalifikacije (248 programa), programi usavršavanja (106 programa) i programi osposobljavanja (469 programa). Analiza po sektorima ukazuje na najveći broj programa u sektoru graditeljstva i geodezije (225 programa), poljoprivredi, prehrani i veterini (146 programa), ekonomije, trgovine i poslovne administracije (73 programa) te turizmu i ugostiteljstvu (77 programa).

U 2011. godini planirano je usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih, međutim navedena aktivnost nije realizirana jer je prema zaključku Vijeća za obrazovanje odraslih, sa 13. Sjednice, povučen prijedlog Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih do donošenja Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru. Očekuje se nastavak provedbe projekta 'Desetljeće pismenosti'. U okviru IPA programa komponenta IV Razvoj ljudskih potencijala proveden je projekt „*Regionalna mreža lokalnih obrazovnih ustanova*“ (ugovor o pružanju usluga i ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava) usmjeren poboljšanju ključnih i ostalih kompetencija odraslih polaznika kroz modernizaciju postojećih i razvoj novih kratkih programa ustanova za obrazovanje odraslih kako bi se odraslim polaznicima omogućila aktivacija na tržištu rada.

U okviru IPA komponente IV Razvoj ljudskih potencijala proveden je projekt „*Regionalna mreža lokalnih obrazovnih ustanova*“ (ugovor o pružanju usluga i ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava) usmjeren poboljšanju ključnih i ostalih kompetencija odraslih polaznika modernizacijom postojećih i razvojem novih kratkih programa ustanova za obrazovanje odraslih kako bi se odraslim polaznicima omogućila aktivacija na tržištu rada. Aktivnosti projekta bile su usmjerene i na stvaranje regionalne mreže uspostavom i/ili nastavkom suradnje između ustanova za obrazovanje odraslih za razmjenu programa njihovom suradnjom s lokalnim partnerima, nevladinim organizacijama i ostalim relevantnim partnerima kako bi se obuhvatile potrebe odraslih polaznika. U okviru ovog projekta (ugovor o uslugama) izrađena su izvješća za sve županije u Republici Hrvatskoj (21 izvješće koja sadrže relevantne informacije o stanju u sektoru obrazovanja odraslih u kontekstu obrazovnih potreba lokalnog tržišta rada. Izvješće će poslužiti kao osnova za revidiranje postojećih i/ili osmišljavanje novih kratkih programa. U postupcima poboljšanja kvalitete i modifikacije postojećih ili izrade novih programa obrazovanja odraslih koristit će se novo razvijene smjernice/metodologije, izrađene su nove upute za pripremu programa u sustavu, a usklađene s kurikularnim promjenama te kompetencijskim pristupom i uspostavljena su partnerstva između ustanova sustava i drugih dionika lokalne zajednice. U okviru programa dodjele bespovratnih sredstava završilo je s provedbom 20 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava ukupne vrijednosti 4.096.472,24 eura.

U 2012. godini financirano je osnovno obrazovanje odraslih za cca 1.200 polaznika koji su pohađali program osnovnog obrazovanja odraslih u 26 ustanova. Za financiranje osnovnog

obrazovanja odraslih utrošeno je cca 3,2 milijuna kn proračunskih sredstava. Projekt se provodio zadnjih 10 godina. Kroz projekt je financirano osnovno obrazovanje za 7.165 polaznika a utrošeno je ukupno cca 30 mil. kn proračunskih sredstava. Šesto obrazovno razdoblje (osnovno obrazovanje) završilo je 69,68% polaznika, a program osposobljavanja 22,09% polaznika osnovnog obrazovanja odraslih. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je u 2013. godini nastavilo aktivnost financiranja osnovnog obrazovanja odraslih po modelu koji se uhodao tijekom projekta „Desetljeće pismenosti“. Za tu aktivnost je osigurano 3, 5 mil. kn u 2013. godini.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Odjel za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih također provodi projekt Implementacija Europske agende cjeloživotnog učenja koji je dio Programa cjeloživotnog učenja Grundtvig Izvršne Agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA). Trajanje projekta je od 01. rujna 2012. do 31. kolovoza 2014. godine, a ukupna vrijednost 219.704,57 eura. Svrha projekta je promicanje obrazovanja odraslih u Hrvatskoj i podizanje svijesti o važnosti cjeloživotnog učenja u suvremenom društvu. Posebna pozornost posvetit će se umrežavanju dionika na nacionalnoj i lokalnoj razini, te stjecanju ključnih kompetencija kao osnova za daljnji osobni i profesionalni razvoj svakog pojedinca.

2.4. Politike zapošljavanja – plaće, porezi, naknade

Plaće

Zakon o minimalnoj plaći („Narodne novine“ br. 67/08) se tijekom 2012. godine nije mijenjao, ali nije povećan niti iznos minimalne plaće u odnosu na 2011. godinu. To stoga što se visina minimalne plaće utvrđuje jednom godišnje, u lipnju tekuće godine, te se njezin porast veže uz realan rast BDP-a iz prethodne godine prema objavi Državnog zavoda za statistiku, na način da se visina minimalne plaće za razdoblje od 1. lipnja 2011. do 31. svibnja 2012. godine usklađuje s realnim rastom BDP-a za prethodnu godinu, na način da se udio minimalne plaće u prosječnoj bruto plaći kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj ostvarenoj u prethodnoj godini uveća za postotak realnog rasta BDP-a u prethodnoj godini, prema objavi Državnog zavoda za statistiku.

Prema objavi Državnog zavoda za statistiku od 30. svibnja 2012. godine („Narodne novine“ br. 60/12) minimalna plaća za razdoblje od 1. lipnja 2012. godine do 31. svibnja 2013. godine u Republici Hrvatskoj iznosi 2.814 kuna. Isti iznos minimalne plaće bio je određen i za razdoblje od 1. lipnja 2011. do 31. svibnja 2012. („Narodne novine“ br. 58/11). Neto iznos minimalne plaće trenutno čini oko 42% prosječne neto plaće isplaćene zaposlenima u Republici Hrvatskoj u 2011. godini, a prema dostupnim podacima broj radnika koji u Republici Hrvatskoj prima minimalnu plaću u porastu je te se procjenjuje da oko 7% ukupno zaposlenih radnika (odnosno nešto manje od 100.000 radnika) prima minimalnu plaću.

Obzirom da je institut minimalne plaće socijalno zaštitni instrument, u travnju 2013. godine donijet je novi Zakon o minimalnoj plaći („Narodne novine“, broj 39/13) kojim se propisuje na temelju kojih će se službeno objavljenih statističkih podataka utvrditi početna razina minimalne plaće, a iznos minimalne plaće bi za svaku godinu Uredbom utvrđivala Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra nadležnog za rad, najkasnije do donošenja Državnog proračuna za narednu godinu. Ministar nadležan za rad prijedlog će dati nakon konzultacija sa socijalnim partnerima, imajući u vidu preporuke Europske socijalne povelje o postupnom uvećanju iznosa minimalne plaće u Republici Hrvatskoj, s ciljem da udio neto minimalne plaće u prosječnoj neto plaći dostigne 50%. Na temelju novog Zakona Vlada Republike Hrvatske je Uredbom o visini minimalne plaće („Narodne novine“, broj 51/13) utvrdila visinu minimalne mjesečne plaće za razdoblje od 01. lipnja do 31. prosinca 2013. godine u iznosu od 2.984,78 kuna.

Izmjene u poreznom sustavu u 2012. godini

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak („Narodne novine“ br. 22/12) povećao se osnovni mjesečni osobni odbitak na 2.200,00 kn, a osobni odbitak umirovljenika s 3.200,00 kn, na 3.400,00 kn, izmijenili su se porezni razredi na način da se porezna stopa od 12% primjenjuje na poreznu osnovicu do 2.200,00 kn mjesečno, porezna stopa od 25% na razliku porezne osnovice iznad 2.200,00 do 8.800,00 kn mjesečno, a porezna stopa od 40% na razliku porezne osnovice iznad 8.800,00 kn mjesečno. Uvodi se i oporezivanje dividendi i udjela u dobiti iznad 12.000,00 kn godišnje, kao izvor dohotka od kapitala čiji se predujam oporezuje po stopi od 12%. Također, Zakonom se usklađuju odredbe o dodatku na mirovinu koji je prema posebnim propisima postao sastavni dio mirovine od 1. siječnja 2012. godine, te nastavno tome isti više nije oslobođen oporezivanja. Propisan je i uvjet da su fizičke osobe po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak ako su, između ostalog, po toj osnovi u poreznom razdoblju ostvarili ukupni godišnji primitak veći od 35% iznosa propisanog za obvezni ulazak u sustav PDV-a, kao i da porezni obveznik koji obavlja samostalnu djelatnost obrta te djelatnost poljoprivrede i šumarstva, a nije obveznik PDV-a, te koji po osnovi te djelatnosti u poreznom razdoblju ne ostvari primitak veći od 65% iznosa propisanog za obvezni ulazak u sustav PDV-a, dohodak i porez na dohodak može utvrđivati i u paušalnom iznosu.

Donijet je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak („Narodne novine“ br. 144/12) kojim se uvodi jedinstveni obrazac za prikupljanje podataka o isplaćenim primicima, obračunatom porezu i doprinosima. Jedinstveni obrazac zamijenit će sljedeće obrasce: ID, IDD, IDD-1, IP, ID-1 i R-Sm, a putem njega izvješćivati će se i o primicima na koje se ne plaća porez na dohodak i primicima koji se ne smatraju dohotkom. Nadalje se propisuje da se primici koji se isplaćuju iz fondova i programa Europske unije, putem akreditiranih tijela u Republici Hrvatskoj, a u svrhu obrazovanja i stručnog usavršavanja smatraju primicima na koje se ne plaća porez na dohodak. Prodaja tri istovrsne nekretnine ili tri istovrsna imovinska prava u razdoblju od pet godina ne smatra se više dohotkom od samostalne djelatnosti, već dohotkom od imovine i imovinskih prava, te se ujedno propisuje da će se u postupku ispitivanja izvora imovine ispitivati izvor cjelokupne imovine fizičke osobe stečene od 1. siječnja 2005. godine.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit („Narodne novine“ br. 22/12) uvodi se mogućnost smanjenja osnovice poreza na dobit, i to isključivo u slučaju kada se ostvarena dobit poreznog razdoblja koristi za povećanje temeljnog kapitala društva na način i pod uvjetima iz Zakona o trgovačkim društvima. Propisuje se oporezivanje dividendi i udjela u dobiti koje se isplaćuju inozemnim pravnim osobama primjenom stope od 12% (radi ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i Direktiva, u nekim slučajevima porez se plaća po nižim stopama ili se primjenjuje oslobođenje od plaćanja poreza po odbitku pri isplati dividenda i udjela u dobiti).

Kao mjera poboljšanja naplate doprinosa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima („Narodne novine“ br. 22/12) propisana je obveza prijetoja dospjelih, a neplaćenih obveza doprinosa s potraživanjima koje obveznik doprinosa (dužnik) ima temeljem ugovornog odnosa s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, ujedno je smanjen doprinos za zdravstveno osiguranje s 15% na 13%, propisuje se da Vlada Republike Hrvatske može uredbom propisati način provedbe uplate doprinosa prema plaći, primicima uz plaću, odnosno mjesečnoj osnovici i obveznike provedbe uplate doprinosa, te se podrobnije pojašnjavaju pojedine odredbe Zakona.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima („Narodne novine“ br. 144/12) brisana je odredba o mogućnosti obračunavanja doprinosa na osnovicu za osiguranika po osnovi radnog odnosa prema zbrojenoj osnovici – plaći i ostalim primicima uz plaću prema zbrojenoj osnovici za sve radnike, kao i odredba prema kojoj plaća i ostali primici uz plaću mogu činiti jedinstvenu osnovicu za obračun doprinosa iz osnovice za pojedinog osiguranika za određeni mjesec. Izmijenjen je članak vezan uz osnovicu za obračun doprinosa za izaslanog radnika te se razdvaja obveza doprinosa prema ostalim primicima što ih poslodavac isplaćuje izaslanom radniku od obveze obračuna prema plaći uvećanoj za 20%. Propisuje se obveza podnošenja izvješća i u slučaju kada ne postoji obveza isplata plaće odnosno naknade koja je

podložna obvezi doprinosa iz razloga što osiguranik ostvaruje pravo na naknadu za vrijeme bolovanja i/ili se isplata naknade plaće isplaćuje na teret sredstava nositelja osiguranja ili na teret državnog proračuna.

Doprinosi za obvezna osiguranja

Zakonom o poticanju zapošljavanja („Narodne novine“ br. 57/12) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o poticanju zapošljavanja („Narodne novine“ br. 120/12) dosadašnje područje olakšica prošireno je i za zapošljavanje osoba koje imaju i do godine dana evidentiranog staža u mirovinskom osiguranju, kao i za dugotrajno nezaposlene osobe koje su u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje duže od dvije godine, a produžena je i mogućnost korištenja olakšica s jedne na dvije godine.

Naknada za nezaposlenost

U 2012. godini donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“, br. 25/12) kojim je nezaposlenim ženama (koje su zbog izmjena zakona o mirovinskom osiguranju i neusklađenosti zakona izgubile pravo na novčanu naknadu) omogućeno produženje prava na novčanu naknadu do ispunjenja godina života za starosnu mirovinu odnosno prijevremenu starosnu mirovinu, pod uvjetom da ispunjavaju mirovinski staž.

Broj korisnika novčane naknade za nezaposlene u 2012. godini neznatno se smanjio. Prosječan mjesečni broj korisnika novčane naknade smanjio se sa 74.501 u 2011. na 74.171 u 2012. godini, što je promjena od svega 0,4%. Iza neznatne promjene, međutim, skrivaju se razlike u kretanju broja korisnika između spolova. Broj korisnika ženskog spola povećao se 1,4%, dok se broj korisnika muškog spola smanjio 2,2%. Budući da se ukupan broj nezaposlenih povećao, udio korisnika novčane naknade u ukupnom broju nezaposlenih osoba smanjio se s 24,4% na 22,9%. Ukupni izdaci za novčanu naknadu također su se neznatno smanjili s 1.392.179.247 kuna u 2011. na 1.365.552.717 kuna u 2012. godini, što je smanjenje od 1,9%.

Doplatak za djecu

Provedbom mjera Nacionalne populacijske politike od 1. siječnja 2007. godine pripadajuća svota doplatka za djecu povećana je za 500,00 kn ako se doplatak koristi za troje djece, odnosno za 1.000,00 kn ako se doplatak koristi za četvero ili više djece. Broj korisnika doplatka za djecu od 2002. godine bio je u stalnom opadanju, pa je tako i u 2012. godini zabilježen pad. U 2012. godini donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu („Narodne novine“, br. 112/12.). Tim Zakonom se racionalizira sustav administrativnih troškova koji se odnose na donošenje rješenja o doplatku za djecu na način da se rješenja o pravu na doplatku za djecu donose samo u slučaju priznanja prava na doplatku za djecu i u slučaju izmjene dohodovnog cenzusa koji utječe na smanjenje ili povećanje opsega prava, odnosno visinu doplatka, čime se znatno smanjuju administrativni troškovi provedbe Zakona o doplatku za djecu. Nisu se mijenjali propisi u vezi s ostvarivanjem prava na doplatku za djecu, odnosno pravo na doplatku ostvario se prema istim uvjetima i u istoj visini kao i 2011. godine.

Opći uvjet ostvarivanja prava na doplatku za djecu je prihod kućanstva koji mjesečno ne prelazi 50% proračunske osnovice po članu kućanstva, a budući da se proračunska osnovica nije mijenjala od 2002. godine, dok su plaće i drugi prihodi u međuvremenu rasli, to je jedan od razloga za opadanje broja korisnika doplatka za djecu.

Prema statističkim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, na dan 31. prosinca 2012. godine bilo je 212.796 korisnika doplatka za djecu, od kojih je doplatka s prihodom do 543,14 kn mjesečno po članu kućanstva ostvarilo 68.075 korisnika, a s prihodom do 1.119,54 kn mjesečno ostvarilo je 70.126 korisnika. S prihodom do 1.663,00 kn ostvarilo je 60.947 korisnika, a bez obzira na visinu prihoda 13.648 korisnika. Od ukupnog broja korisnika 113.475 je radničkih obitelji, obrtničkih 5.805, poljoprivrednih 2.253, korisnika mirovina 18.152, a nezaposlenih 73.011 te ostalih (korisnici novčane naknade prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, osiguranici koji samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost) 100 korisnika.

Ukupan broj djece za koju se ostvaruje pravo na dan 31. prosinca 2012. iznosio je 395.771 za razliku od 2011. godine kada je 216.013 korisnika ostvarivalo pravo za 403.064 djece. Svota doplatka za djecu kreće se i u 2012. godini od 200,00 do 300,00 kn, odnosno uz 15% i 25% povećanje do 374,00 kn po djetetu, uz izuzetak svote za djecu s težim oštećenjem zdravlja od 831,50 kn za 13.648 djece.

2.5. Ustanove za zapošljavanje

2.5.1. Hrvatski zavod za zapošljavanje

U 2012. godini Hrvatski zavod za zapošljavanje (u daljnjem tekstu Zavod) je započeo razvijati usluge posebno prilagođene teže zapošljivim nezaposlenim osobama kroz razvoj novih prilagođenih usluga potpomognute projektima financiranim iz EU predpristupnih fondova - IPA. U fokusu pažnje su teže zapošljive skupine na tržištu rada, kao što su mladi, dugotrajno nezaposlene osobe, romska nacionalna manjina te druge skupine koje su prepoznate kao teže zapošljive skupine kroz lokalna partnerstva, a za koje će se razviti nove procedure, poslovni procesi i aktivnosti. Kako bi intenzivirali rad s dugotrajno nezaposlenim osobama, osiguran je niz aktivnosti prilagođen njihovim potrebama: savjetovanje u svrhu aktivacije, profesionalno usmjeravanje, timska obrada u cilju definiranja „novog zanimanja“, radionice, obrazovanje za stjecanje stručnih vještina, posredovanje pri zapošljavanju. U radu s poslodavcima posebna pozornost posvećena je ohrabrivanju i pomoći u pokretanju posla. U cilju osiguranja podrške zainteresiranim osobama za samozapošljavanje, kreirane su usluge savjetnika za samozapošljavanje. Takav savjetnik pomaže osobama koje žele pokrenuti vlastiti posao u definiranju poslovnog plana, upućuje u postupak sufinanciranja samozapošljavanja putem potpora te pruža podršku u prvoj godini poslovanja. Savjetnik za samozapošljavanje posebno radi na jačanju partnerstva za samozapošljavanje na lokalnoj razini koje okuplja sve dionike (jedinice lokalne i područne/regionalne samouprave, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska udruga poslodavaca, razvojne agencije) koji na bilo koji način mogu pripomoći osnaživanju poduzetnika početnika te pomoći im prevladati početne teškoće u prvoj godini rada.

savjetnici za samozapošljavanje počeli su s radom početkom studenoga 2012. godine te su u periodu od 02. studenoga 2012. do 31. prosinca 2012. godine održali 1.194 individualna savjetovanja s osobama zainteresiranim za samozapošljavanje. U suradnji s poslodavcima kontinuirano su se provodili postupci poslovnog informiranja i savjetovanja, a posebna pozornost i dalje je bila posvećena aktivnostima u radu s tvrtkama u restrukturiranju.

Zavod je krajem 2012. počeo s pripremom mjera s posebnim naglaskom na mlade, koji su prepoznati kao prioritetna skupina te je u suradnji s Ministarstvom rada i mirovinskoga sustava te Mrežom mladih hrvatske započeo rad Savjeta za predlaganje mjera za mlade. Navedene mjere bit će ugrađene u Nacionalni program reformi kao dio područja koje opisuje prioritete zapošljavanja. U tom smislu, tijekom 2012. godine Zavod je započeo pružati usluge usmjerene isključivo mladim osobama smještenim u domove za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Programom usluga definiran je način rada i pružanje usluga mladim osobama

koji su učenici završih razreda osnovnih i srednjih škola, a koji su korisnici navedenih domova te pružanje usluga samim domovima za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi čiji osnivač je Republika Hrvatska sa svrhom osiguranja što kraćeg trajanja nezaposlenosti mladih osoba koji izlaze iz sustava socijalne skrbi. Podršku djeci u domovima pružaju područni uredi Zavoda, a ona se odvija kroz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola, aktivnosti posredovanja i uključivanja u mjere aktivne politike zapošljavanja koje provode savjetnici za zapošljavanje. Savjetnici su tijekom 2011. godine educirani posebno za rad s mladim nezaposlenim osobama u okviru IPA projekta „Mladi na tržištu rada“ te aktivnosti javnih radova za dječje domove. U 2012. godini područni uredi kontaktirali su ukupno 27 domova za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Održano je ukupno 47 sastanaka radnika domova i Zavoda radi uspostave uske suradnje i prezentiranja usluga profesionalnog usmjeravanja učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola kako bi se što više korisnika domova prije završetka školovanja uključilo u aktivnosti Zavoda za izbor budućeg zanimanja, zatim usluga profesionalne selekcije za izbor radnika te mjera aktivne politike zapošljavanja čiji korisnici mogu biti domovi.

U Zavodu je na dan 31. prosinca 2012. godine bilo zaposleno ukupno 1.249 radnika, sa sljedećom obrazovnom strukturom: završen fakultet, odnosno magisterij imalo je 719 radnika (57,6%); prvi stupanj fakulteta, stručni studij i višu školu 194 radnika (15,5%); četverogodišnju srednju školu 273 radnika (21,9%); srednju školu za zanimanja u trajanju do 3 godine ili školu za KV i VKV radnike 24 radnika (1,9%), a 39 (3,1%) radnika je bez škole, nezavršene OŠ ili završenom OŠ. Radnici s visokoškolskim obrazovanjem čine apsolutnu većinu zaposlenih u Zavodu (57,6 %).

Od ukupnoga broja radnika Zavoda, 1.102 ili 88,2 % zaposleno je u područnim uredima, a 147 ili 11,8 % u Središnjem uredu. Najveći broj radnika imaju područni uredi Zagreb (169), Split (123), Osijek (94) i Rijeka (70), tako da je 36,5 % radnika Zavoda zaposleno u navedenim uredima.

2.5.2. Privatne ustanove za zapošljavanje i agencije za privremeno zapošljavanje

Sukladno Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Narodne novine“, broj 80/08, 121/10. i 25/12) i Pravilniku o obavljanju djelatnosti u svezi sa zapošljavanjem („Narodne novine“, broj 19/11), djelatnost posredovanja pri zapošljavanju izvan Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje mogu obavljati i pravne osobe kao trgovačka društva te fizičke osobe kao samostalnu djelatnost. Prije upisa u odgovarajući registar, te osobe (Posrednici) moraju dobiti dozvolu ministarstva nadležnoga za rad.

Temeljem članka 20. Pravilnika o obavljanju djelatnosti u svezi sa zapošljavanjem, kojega je donio ministar nadležan za rad sukladno članku 5. stavak 2. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, sve pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost posredovanja pri zapošljavanju dužne su voditi evidencije o osobama koje traže zaposlenje i o poslodavcima koji prijavljuju potrebe za radnicima. Podatke koje evidentiraju, Posrednici su dužni dostavljati kvartalno, i to zbirno do 31. ožujka, 30. lipnja, 30. rujna te 31. prosinca za tekuću godinu ministarstvu nadležnom za rad (na obrascu ODP-1) radi objedinjavanja te izrade statističkih izvješća o rezultatima posredovanja pri zapošljavanju izvan Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. Prema evidenciji Ministarstva rada i mirovinskoga sustava trenutno je aktivno 30 posrednika koji su dostavili ispunjeni ODP-1 obrazac za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine.

Osim toga, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava je izdalo ukupno 46 dozvola srednjoškolskim ustanovama za obavljanje poslova posredovanja za povremeni rad redovnih učenika. Temeljem Zakona o radu („Narodne novine“, broj 149/09, 61/2011) evidentirane su 42 agencije za privremeno zapošljavanje. Sve pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost posredovanja pri zapošljavanju dužne su voditi evidencije o osobama koje traže zaposlenje i o poslodavcima koji prijavljuju potrebe za radnicima.

Tijekom 2012. godine 379 poslodavaca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te 70 poslodavca sa sjedištem u inozemstvu tražilo je radnike preko privatnih posrednika. U regionalnom rasporedu poslodavaca iz Republike Hrvatske koji su tražili radnike preko Posrednika, u 2012. godini dominiraju poslodavci iz Grada Zagreba (279 ili 73,6%), a slijede poslodavci iz Zagrebačke (33 ili 8,7%) te Primorsko-goranske (10 ili 2,6%), Istarske (9 ili 2,4%) i Splitsko-dalmatinske županije (8 ili 2,1%). Šest poslodavaca (1,6%) iz Međimurske županije tražilo je radnike preko privatnih posrednika, zatim po pet poslodavaca (1,3%) iz Brodsko-posavske, Karlovačke, Osječko-baranjske i Varaždinske županije; po tri poslodavca (0,8%) iz Dubrovačko-neretvanske, Krapinsko-zagorske i Zadarske županije; dva poslodavca (0,5%) iz Bjelovarsko-bilogorske županije, te po jedan poslodavac (0,3%) iz Koprivničko-križevačke, Sisačko-moslavačke i Vukovarsko-srijemske županije. U četiri županije (Ličko-senjska, Požeško-slavonska, Šibensko-kninska i Virovitičko-podravska) poslodavci nisu tražili radnike preko Posrednika. Od ukupnoga broja na području Republike Hrvatske, 343 poslodavca (90,5%) registrirana su kao trgovačko društvo, dok je 36 poslodavaca (9,5%) registrirano kao obrtnik.

Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD 2007) najveći je broj poslodavaca registriran iz sljedećih područja: trgovina (85 poslodavaca ili 22,4%), prerađivačka industrija (52 poslodavca ili 13,7%), djelatnosti kućanstava (42 poslodavaca ili 11,1%), ostale uslužne djelatnosti (39 poslodavaca ili 10,3%) te financijske i djelatnosti osiguranja (38 poslodavaca ili 10,0%).

U razdoblju od siječnja do prosinca 2012. godine preko Posrednika su tražena 744 radnika. U 72,0% slučajeva poslodavci su tražili radnike na određeno vrijeme (536 radnika) dok su 28,0% traženih radnika (208) zaposlili na neodređeno vrijeme. Poslodavci bi čak 97,3% traženih radnika zaposlili na puno radno vrijeme (724 radnika), a samo 2,7% radnika (20) na nepuno radno vrijeme.

Preko privatnih posrednika za zapošljavanje tijekom 2012. godine zaposleno je ukupno 790 radnika, i to: 338 radnika (42,8%) na području Republike Hrvatske te 452 radnika (57,2%) u inozemstvu. Promatrano prema spolu, natpolovičnu većinu zaposlenih radnika čine muškarci (497 ili 62,9%), a relativno manji broj zaposlenih su žene (293 ili 37,1%). U zapošljavanju prema dobnim skupinama najbrojnije su osobe u dobi od 25 do 34 godine (436 ili 55,2%), a zatim osobe od 35 do 44 godine (197 ili 24,9%), od 15 do 24 godine (123 ili 15,6%) te na kraju osobe u dobi od 45 do 54 godine (34 ili 4,3%). Promatrajući zaposlene radnike po zanimanjima Nacionalne klasifikacije zanimanja (NKZ), značajnim udjelom u ukupnome zapošljavanju preko Posrednika dominira zanimanje *pomoćni konobar* (252 ili 31,9%). Manje udjele u strukturi zapošljavanja zauzimaju sljedeća zanimanja: diplomirani ekonomist (47 radnika ili 5,9%), hotelska sobarica (38 ili 4,8%), fotograf (30 ili 3,8%), vodoinstalater i plinoinstalater (29 ili 3,7%), administrativni službenik (25 ili 3,2%), itd.

Među zaposlenim radnicima preko Posrednika najbrojniji su oni sa završenim četverogodišnjim srednjoškolskim obrazovanjem u gimnazijama, strukovnim i umjetničkim školama (365 ili 46,2%), zatim radnici sa završenim sveučilišnim diplomskim studijem (191 ili 24,2%), radnici sa srednjim strukovnim obrazovanjem u trajanju 3 do 3,5 godine (101 ili 12,8%), sa stručnim studijem od 180 do 240 ECTS bodova (55 ili 7,0%), stručnim studijem s manje od 180 ECTS bodova (31 ili 3,9%), a ostale obrazovne skupine zastupljene su znatno manjim udjelima u strukturi zaposlenih radnika.

S obzirom na obilježje trajanja radnog odnosa i trajanja radnog vremena u zapošljavanju osoba preko privatnih posrednika, dominirali su ugovori o radu sklopljeni na određeno vrijeme (544 radnika ili 68,9%) u odnosu na ugovore na neodređeno vrijeme (246 radnika ili 31,1%). Istodobno, 785 radnika ili 99,4% zaposleno je na puno radno vrijeme, a 5 je radnika (0,6%) zaposleno na nepuno radno vrijeme.

Zapošljavanje radnika preko privatnih posrednika po županijama u 2012. godini rezultiralo je najvećim zapošljavanjem u Gradu Zagrebu (261 radnik ili 77,2% od ukupnoga broja zaposlenih radnika preko Posrednika u Republici Hrvatskoj); druga po redu Zagrebačka županija bilježi 30 zaposlenih radnika (8,9%), zatim Splitsko-dalmatinska županija 13 radnika (3,8%), itd. U sedam županija nije bilo zapošljavanja preko privatnih posrednika.

Uz 338 zaposlenih radnika na području Republike Hrvatske, posredovanjem privatnih posrednika 452 radnika zaposlena su u inozemstvu. Od ukupnog broja zaposlenih u inozemstvu, 188 radnika (41,6%) zaposleno je na Bahamima, 106 radnika u Panami (23,5%),

80 radnika na Malti (17,7%), 30 radnika u Njemačkoj (6,6%), dok je u ostalih osam država preko Posrednika zaposleno između 1 i 16 radnika.

Sukladno odredbama članka 125.a Pomorskog zakonika („Narodne novine“ br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11) posredovanje pri zapošljavanju pomoraca na brodovima hrvatske i strane državne pripadnosti mogu obavljati pravne osobe koje ispunjavaju uvjete propisane Pravilnikom o posredovanju pri zapošljavanju pomoraca („Narodne novine“ br. 120/07), te kojima je Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture izdalo dopusnicu. Odredbama Pravilnika o posredovanju pri zapošljavanju pomoraca propisani su uvjeti koje moraju ispunjavati takve pravne osobe koje obavljaju posredovanje pri zapošljavanju pomoraca, kao i postupak i način njihovog ovlašćivanja, te provođenja nadzora nad njihovim radom. Gore navedeni propisi usklađeni sa Konvencijom o pribavljanju i zapošljavanju pomoraca, 1996 (br.179), te Konvencijom o radu pomoraca iz 2006. godine (MLC), donesenih pod okriljem Međunarodne organizacije rada (ILO).

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture je do veljače 2013. godine izdalo dopusnice za ukupno 37 pravne osobe za obavljanje posredovanja pri zapošljavanju pomoraca. U 2012. godini se preko ovlaštenih posrednika ukrcalo ukupno 15.208 hrvatskih pomoraca, što predstavlja povećanje od 2,85% u odnosu na 2011. godinu.

2.6. Zakonske odredbe i strategije

2.6.1. Zakon o radu

Iako se Zakon o radu („Narodne novine“ br. 149/09, 61/11) tijekom 2012. godine nije mijenjao, donošenjem Zakon o kriterijima za sudjelovanje u tripartitnim tijelima i reprezentativnosti za kolektivno pregovaranje u srpnju 2012. godine („Narodne novine“ br. 82/12 i 88/12) ukinute su odredbe o produženoj primjeni pravnih pravila kolektivnih ugovora, propisanoj člankom 262. Zakona o radu. To je stoga što je nakon višegodišnjeg uzastopnog gospodarskog rasta, rasta zaposlenosti i pada nezaposlenosti, jak utjecaj globalne gospodarske i financijske krize tijekom protekle tri godine, preokrenuo je trend makroekonomskih kretanja. Pad bruto domaćeg proizvoda izravno je utjecao na gašenje radnih mjesta i nagli porast stope nezaposlenosti. Na velik broj ugašenih radnih mjesta utjecala je i sankcionirana obveza poslodavaca da radnicima isplaćuju plaće i druga materijalna prava ugovorena kolektivnim ugovorima, a koji se primjenom zakonske odredbe o produženoj primjeni pravnih pravila iz kolektivnog ugovora i nadalje primjenjuju nakon isteka rokova na koje su isti sklopljeni.

U gospodarstvu, ali i u području državnih i javnih službi, produženo se primjenjivao niz kolektivnih ugovora koji su zaključivani u vrijeme gospodarskog rasta i rasta plaća i materijalnih prava, a koje poslodavci u vrijeme recesije i poslovnih poteškoća više ne mogu poštivati. Dodatni problem je bio i u tome što se kolektivni ugovori koji su u produženoj primjeni više ne mogu niti otkazati, a zbog financijske i gospodarske krize ne postoji niti interes radnika, odnosno sindikata da se zaključuju novi kolektivni ugovori jer se opravdano očekuje da bi oni nosili umanjene prava. Stoga je ovakva zakonska neograničena produžena primjena kolektivnih ugovora ukinuta, a prijelaznom i završnom odredbom naprijed spomenutog Zakona ista je omogućena samo na trajanje od tri mjeseca po isteku roka na koji je kolektivni ugovor zaključen.

2.6.2. Anti-diskriminacija i jednake mogućnosti

Ured za ravnopravnost spolova nastavlja provedbu *Zakona o ravnopravnosti spolova* i mjera *Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, za razdoblje od 2011. do 2015. godine*, u okviru

koje je smanjivanje nezaposlenosti i uklanjanje svih oblika diskriminacije žena na tržištu rada jedan od najvažnijih strateških ciljeva. Mjere uključuju poduzimanje aktivnosti u svrhu smanjivanja jaza u plaćama, podupiranja razvoja poduzetništva žena na nacionalnoj i lokalnoj razini te promicanja mjera za usklađivanje obiteljskih, privatnih i profesionalnih obveza, provedbu istraživanja i analiza i unapređenje kvalitete statističkih podataka o strukturnim pokazateljima položaja muškaraca i žena na tržištu rada kao i osvješćivanje javnosti o stereotipima i preprekama koje stoje na putu ekonomskog osnaživanja žena u različitim područjima, uključujući sektor informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Poduziman je veliki broj različitih aktivnosti, usmjerenih ka podizanju javne svijesti o ljudskim pravima žena i njihovom položaju na tržištu rada te je održan niz tribina, okruglih stolova, seminara, i drugih promidžbenih akcija na nacionalnoj, kao i na lokalnoj razini od strane županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

Ured za ravnopravnost spolova je bio pokrovitelj projekta „*Poduzetnica - to mogu biti i ja*“ koji je zagrebački ogranak Hrvatske udruge poslovnih žena KRUG pokrenuo u siječnju 2012. godine. Cilj projekta bilo je poticanje samozapošljavanja, kao i poticanje žena na inovativne ideje za poduzetničke pothvate. Projekt je obuhvatio tri seta od četiri neovisne interaktivne besplatne radionice, a bio je namijenjen nezaposlenim ženama svih dobnih skupina, koje imaju želju iskoračiti u svijet poduzetništva, postati ili ostati poduzetnice. Edukacijom je bilo obuhvaćeno 100 žena.

Ured je bio pokrovitelj serije radionica Kamensko održanih u suradnji s udrugom bivših radnica Kamensko u prosincu u okviru Artomata 2012 u Zagrebu; pokrovitelj projekta „*21 put prema uspjehu*“ Udruge za promicanje pozitivnih promjena u društvu te sponzor projekta „*Od nezaposlene do zaposlene*“ koji provodi portal Pametna kuna u suradnji s časopisom "Zaposlena", s ciljem poticanja ženskog poduzetništva u Hrvatskoj.

Ravnateljica Ureda mr.sc. Helena Štimac Radin sudjelovala je u rujnu na 2. Okruglom stolu ministara/ica ravnopravnosti spolova Europske unije u Varšavi te je održala izlaganje uključujući i primjere dobre prakse na temu utjecaja spolnih stereotipa na položaj žena na tržištu rada; u svibnju na međunarodnoj konferenciji pod nazivom *ŽELIMO MOĆI RADITI - LAVORARE TUTTE - VSE ŽELIMO DELATI*, koja je u organizaciji udruge Žene Europe te Istarske županije i Provincia-e di Trieste održana u Puli u Zajednici Talijana - Comunita degli Italiani. Na skupu se raspravljalo o položaju žena na tržištu rada, a okupio je stručnjakinje i parlamentarke iz Republike Italije, Republike Slovenije i Republike Hrvatske te predstavnice Europarlamenta; u studenom na završnoj konferenciji dvogodišnjega projekta EntrepreneurSHEp Croatia „*Poduzetništvo žena u Hrvatskoj*“ u sklopu Europske mreže ambasadorica ženskoga poduzetništva u kojem je Hrvatska gospodarska komora bila koordinator u suradnji s projektnim partnerima tvrtkom Tera Tehnopolis d.o.o. iz Osijeka, Tehnološkim parkom Varaždin i Visokom školom za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje „Nikola Šubić Zrinski“.

Ured je priopćenjem za medije te informiranjem šire javnosti putem svoje internetske stranice www.ured-ravnopravnost.hr obilježio drugi Europski dan jednakih plaća 2. ožujka 2012. godine. Svake godine Ured za ravnopravnost spolova redovito sudjeluje u obilježavanju Svjetskog dana poduzetnica, u organizaciji Hrvatske udruge poslovnih žena KRUG i Hrvatske gospodarske komore. U okviru svečanosti dodjeljuju se nagrade najuspješnijoj poduzetnici i menadžerici koje Hrvatska udruga poslovnih žena KRUG bira među svojim članicama za rezultate poslovanja ostvarene u prethodnoj godini.

2.6.3. Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine

Posebna pozornost u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje pridaje se nezaposlenima koji imaju otežan pristup tržištu rada. Dana 31. prosinca 2012. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje bilo je registrirano ukupno 6.607 osoba s invaliditetom, što iznosi 1,8% populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, veći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom čine muškarci (3.891 osoba ili 58,9%), Prema navedenim podacima u 2012. godini je došlo do porasta broja nezaposlenih osoba s invaliditetom u evidenciji Zavoda, ali je njihov udio u ukupnoj nezaposlenosti približno jednak udjelu nezaposlenosti u 2011. godini kada je u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje bilo registrirano 5.992 nezaposlene osobe s invaliditetom, što je činilo 1,9% od ukupnog broja nezaposlenih osoba iz evidencije Zavoda.

Tijekom 2012. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kontinuirano se provodila identifikacija osoba s invaliditetom i ostalim faktorima otežane zapošljivosti koje imaju potrebu za profesionalnim usmjeravanjem. Tako je 2012. godine u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje bilo uključeno 1.355 osoba s invaliditetom, od čega je 360 osoba savjetovano putem radionica. U provedbi postupaka profesionalnog usmjeravanja i obrazovanja osoba s invaliditetom Zavod je surađivao sa Hrvatskim društvom tumača i prevoditelja znakovnog jezika gluhih, čime je omogućeno usvajanje sadržaja uz pomoć tumača znakovnog jezika. U cilju povećanja zapošljivosti tijekom 2012. godine 779 osoba s invaliditetom je bilo uključeno u neke od oblika obrazovanja putem mjere aktivne politike financiranja obrazovanja, lokalnih partnerstva ili IPA projekata, što je porast od 25,4% u odnosu na broj uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u 2011. godini.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine posredovanjem Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje zaposleno je ukupno 1.421 osoba s invaliditetom, što čini 0.8 % ukupne populacije zaposlenih osoba s evidencije Zavoda. Tijekom 2011. godine zaposleno je 44 osobe više nego prethodne godine, odnosno 1.465 osoba s invaliditetom, što čini 0.9 % ukupne populacije zaposlenih osoba s evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u 2011. godini. Time je vidljivo kako je razina zapošljavanja u 2012. godini istovjetna razini zapošljavanja osoba s invaliditetom u 2011. godini.

2.7. Dobro upravljanje

2.7.1. Izgradnja kapaciteta institucija tržišta rada

U prosincu 2011. godine došlo je do organizacijskih i ustrojstvenih izmjena ministarstava. Hrvatski sabor je na sjednici 22. prosinca 2011. godine donio Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave je („Narodne novine“, br 150/11, 22/12), kojim su ustrojena ministarstva: Ministarstvo financija, Ministarstvo obrane, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo uprave, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo turizma, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, Ministarstvo branitelja, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta i Ministarstvo kulture.

Glavno administrativno tijelo na području rada i zapošljavanja je Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava (bivše Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva), odnosno Uprava za rad i tržište rada. Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 16. veljače 2012. godine donijela Uredbu o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, u okviru koje je Uprava za rad i tržište rada i dalje ostala jedna od unutarnjih ustrojstvenih jedinica Ministarstva, međutim tom novom Uredbom došlo je do izmjene ustrojstva same Uprave. Tako su umjesto dotadašnjih odjela i odsjeka sada unutar Uprave ustrojena dva sektora: Sektor za rad i radno pravo i Sektor za tržište rada i zapošljavanje. U okviru Sektora za rad i radno pravo ustrojene su tri službe: Služba radnog prava, Služba zaštite na radu i Služba za kolektivne ugovore, udruge i usluge stranim poslodavcima i radnicima. U okviru

Sektora za tržište rada i zapošljavanje ustrojene su dvije službe: Služba za politike zapošljavanja i Služba analitike tržišta rada.

2.7.2. Socijalni dijalog

Gospodarsko - socijalno vijeće (GSV)

Tijekom 2012. godine, Gospodarsko-socijalno vijeće održalo je 10 sjednica i razmatralo brojna pitanja od nacionalnog značaja. Povjerenstva GSV-a su raspravljala o više od 80 zakona, izmjena i dopuna zakona te drugih propisa i pravilnika tijekom pedesetak održanih sjednica. Neke od razmatranih tema na sjednicama su bile: Pred-pristupni program 2012. -2014., Opći porezni zakon, Prijedlog zakona o kriterijima za sudjelovanje u tripartitnim tijelima i reprezentativnosti za kolektivno pregovaranje, status i budućnost socijalnog dijaloga, smjernice za ekonomsku i fiskalnu politiku za razdoblje od 2013. do 2015. godine, Zakon o financijskom poslovanju i pred-stečajnoj nagodbi; Aktivne politike zapošljavanja; Državni proračun za razdoblje od 2013. do 2015. godine, itd. Kroz Povjerenstva GSV-a socijalni partneri imaju priliku postaviti pitanja i izložiti mišljenja o predloženim propisima u svim područjima od interesa prije nego što budu prosljeđeni na usvajanje Hrvatskom saboru.

Socijalni partneri su također dobro zastupljeni u specifičnim radnim grupama koje se bave različitim temama. Osim toga, organizacije socijalnih partnera imaju svoje predstavnike u Nacionalnom vijeću za zaštitu na radu, Upravnom vijeću Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Upravnom vijeću Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Upravnom vijeću Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Upravnom vijeću Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Upravnom vijeću Agencije za osiguranje radničkih potraživanja itd.

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava (dalje u tekstu: Ministarstvo) je tijekom 2012. godine provelo konzultacije sa socijalnim partnerima u vezi Zakona o minimalnoj plaći s ciljem redefiniranja kriterija za određivanje minimalne plaće, kao i na temelju kojih će se službeno objavljenih statističkih podataka utvrditi početna razina minimalne plaće. Iznos minimalne plaće bi za svaku godinu Uredbom utvrđivala Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra nadležnog za rad, nakon konzultacija sa socijalnim partnerima, a najkasnije do donošenja Državnog proračuna za narednu godinu. Također su sva državna tijela imenovala koordinateure za socijalni dijalog, koji će pri svojim resornim tijelima koordinirati i pratiti provedbu programa GSV-a. Obuka za imenovane koordinateure socijalnog dijaloga održana je u lipnju 2012. godine u Ministarstvu.

Reprezentativnost

Kriteriji reprezentativnosti za sudjelovanje sindikata u kolektivnom pregovaranju su usvojeni u srpnju 2012. godine, donošenjem Zakona o kriterijima za sudjelovanje u tripartitnim tijelima i reprezentativnosti za kolektivno pregovaranje („Narodne Novine“ br. 82/12 i 88/12). Ovaj Zakon regulira kriterije i procedure za utvrđivanje reprezentativnosti udruga poslodavaca i sindikata više razine radi sudjelovanja u tripartitnim tijelima na nacionalnoj razini. Zakon također određuje formiranje neovisnog tijela za utvrđivanje reprezentativnosti sindikata, udruga sindikata i udruga poslodavaca – Povjerenstva za reprezentativnost, koje se sastoji od pet članova. Povjerenstvo je održalo konstituirajući sastanak u kolovozu 2012. godine i do kraja godine održalo je 10 sjednica.

Sektorska socijalna vijeća

U cilju promicanja socijalnog dijaloga na bipartitnoj razini kao najraširenijeg modela socijalnog dijaloga u EU, u RH su tijekom 2012. osnovana tri nova bipartitna socijalna sektorska vijeća. Socijalno vijeće za željeznički promet osnovano je u svibnju 2012., Socijalno vijeće za turizam u rujnu 2012. i Socijalno vijeće za građevinsku industriju u listopadu 2012. godine. Kako je u

prosincu 2011. godine bilo osnovano Socijalno vijeće za sektor cestovnog prometa, u RH trenutno djeluju 4 bipartitna sektorska socijalna vijeća. Uz njih djeluju i dva tripartitna vijeća: Socijalno vijeće za sektor tekstila, obuće, kože i gume te Socijalno vijeće za sektor šumarstva i drvne industrije, osnovana 2010. godine.

Projekti jačanja socijalnog dijaloga

Operativni program za razvoj ljudskih potencijala (IPA Komponenta IV) predviđa i projekte za jačanje kapaciteta socijalnih partnera. Glavne aktivnosti su usmjerene prema izgrađivanju administrativnih kapaciteta socijalnih partnera i pripremama za Europski socijalni fond (ESF). Unutar prioriteta jačanja uloge civilnog društva predviđene su dvije mjere: promicanje socijalnog dijaloga koja je namijenjena organizacijama socijalnih partnera i jačanje administrativnih kapaciteta Samostalne službe za socijalno partnerstvo. Također su tijekom 2012. godine održavane kontinuirane konzultacije djelatnika Samostalne službe za socijalno partnerstvo i predstavnika socijalnih partnera s naglaskom na apsorpciju strukturnih fondova EU, pripreme projektnih prijedloga za ESF i osnove upravljanja projektnim ciklusom.

Zajednički savjetodavni odbor EU-RH

Zajednički savjetodavni odbor EU-RH održao je svoj 11. sastanak u Beču u lipnju 2012. Raspravljalo se o temama političkog, ekonomskog i regionalnog razvoja do ulaska Hrvatske u EU i regionalnoj politici Europske unije. 12. sastanak Odbora održan je u Bruxellesu, u prosincu 2012. godine. Raspravljalo se o temama "Politički, ekonomski i regionalni razvoj do ulaska Hrvatske u EU" i "Pripreme za regionalnu politiku Europske unije i strukturne i kohezijske fondove". Hrvatski članovi Zajedničkog savjetodavnog odbora EU - RH bili su pozvani da u svojstvu promatrača sudjeluju na 485. plenarnoj sjednici Europskog gospodarsko- socijalnog odbora (EGSO), koja se održala u Bruxellesu od 12. – 13. prosinca 2012. godine.

Mirenje u rješavanju kolektivnih radnih sporova

U prostorima Ministarstva je u lipnju 2012. godine održan okrugli stol za miritelje u radnim sporovima. Zaključeno je da treba ohrabriti promicanje mirenja na radnom mjestu kao preventivnu mjeru u izbjegavanju tužbi te je predloženo da mirenje bude ugrađeno u kolektivne ugovore. Ministarstvo će u suradnji s Ministarstvom pravosuđa nastaviti promicati mirenje u rješavanju radnih sporova na svim razinama. Okrugli stolovi o mirenju planiraju se održavati dva puta godišnje da bi se raspravilo o problemima u provedbi postupka mirenja i o prijedlozima za poboljšanje sustava mirenja u radnim sporovima. Predstavnik Ministarstva pravosuđa tom je prilikom najavio osnivanje novog višestranog Povjerenstva za alternativno rješavanje sporova (ADR⁴) u kojem će svoje predstavnike imati sindikati, poslodavci, miriteljske udruge i predstavnici države. Rad ovog povjerenstva će se usredotočiti na poboljšanja unutar sustava alternativnog rješavanja sporova. Povjerenstvo je osnovano u srpnju 2012. a počelo je s radom u studenome 2012. godine. Održava redovite sastanke jednom mjesečno. Troje članova Povjerenstva je dobilo stipendije pod pokroviteljstvom Matra Patrol Programa u vezi naprednog treninga iz ADR-a.

3. NAPREDAK UČINJEN U RJEŠAVANJU SVIH KLJUČNIH IZAZOVA I PRIORITETA IZ JAP-a

Prioriteti:

⁴ alternative dispute resolution

3.1. Povećanje stopa participacije žena primarne dobne skupine, posebice onih s niskim ili neodgovarajućim vještinama

3.1.1. Razmotriti postojeće zakonodavstvo i politike na tržištu rada kako bi se jamčilo da su dobro prilagođene za povećanje participacije žena niže razine obrazovanja na tržištu rada, s posebnim naglaskom na podizanju njihove motivacije za sudjelovanje u kontinuiranom obrazovanju i usavršavanju

U cilju osnaživanja nezaposlenih žena nižeg i/ili neadekvatnog obrazovanja u kreiranju mogućnosti za njihovu integraciju u svijet rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje kontinuirano provodi standardizirane radionice ("Kako tražiti posao", "Kako se predstaviti poslodavcu", "Metode samoprocjene") koje su usmjerene na povećanje kompetencija, motivacije i vještina aktivnog traženja posla te značaj stavova i ponašanja nezaposlenih žena, posebno žena nižeg i/ili neadekvatnog obrazovanja. Tijekom 2012. godine u radionicama je sudjelovalo 60 nezaposlenih žena niže i/ili neodgovarajuće razine obrazovanja.

3.1.2. Osigurati više obrazovnih programa osposobljavanja i usavršavanja prilagođenih potrebama i okolnostima žena primarne dobne skupine (posebno onih s nedovoljnim ili neodgovarajućim vještinama) koje se vraćaju na tržište rada (osobito nakon rodiljnog dopusta, odnosno intenzivne skrbi o djeci/obitelji ili nakon privremene nesposobnosti za rad)

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih zadužena je za provedbu aktivnosti - osigurati stručnu i savjetodavnu pomoć ustanovama koje se bave obrazovanjem odraslih pri izradi programa osposobljavanja i usavršavanja namijenjenih ženama primarne dobne skupine, međutim Agencija nije dobila nijedan zahtjev od ustanova za obrazovanje odraslih za pomoć pri izradi navedenih programa. Agencija svakodnevno osigurava pomoć ustanovama u ponuđenim programima na stručno pedagoško mišljenje ASOO-a financiranih iz sredstava Državnog proračuna u okviru redovnih aktivnosti. U 2012. godini Agencija je obradila 1.264 programa osposobljavanja i usavršavanja.

Prema mjeri *Obrazovanje nezaposlenih osoba* iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu Hrvatski zavod za zapošljavanje organizirano je provodio obrazovanje nezaposlenih osoba iz evidencije nezaposlenih. Kao posebna ciljana skupina u mjeri *Obrazovanje nezaposlenih* u 2012. godini navedene su žene primarne dobi nižeg i/ili neadekvatnog obrazovanja. Krajnji cilj obrazovanja je povećanje zapošljivosti ili motiviranosti za uključivanje u programe obrazovanja za tražena i nova zanimanja na tržištu rada. Programi obrazovanja planirani su prema iskazanim potrebama pojedinog lokalnog tržišta rada i nedostatka ponude iz redovnih evidencija nezaposlenih. Broj polaznika utvrđen je prema osiguranim sredstvima u Državnom proračunu, uz jednaku dostupnost sredstava svim regionalnim službama za zapošljavanje. Obrazovne ustanove koje su bile izvođači obrazovnih programa birane su u postupku javne nabave sukladno Zakonu o javnoj nabavi.

U programima obrazovanja prema potrebama tržišta rada u 2012. godini bilo je 5.096 aktivnih korisnika, od čega 2.334 novouključenih te od navedenog broja 842 žene. Od ukupnog broja od 842 žena uključenih u obrazovanje, 584 (ili 69,3%) su žene primarne dobi. Gledajući prema obrazovnoj razini, najveći obuhvat je u skupini osoba sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem, njih 357 (ili 61,1%) zatim slijede osobe niže razine obrazovanja kojih je 207 (ili 35,4%) te osobe završenog visokoškolskog obrazovanja, 20 osoba (ili 3,4%). Obuhvat žena primarne dobi sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem pokazatelj je njihovog neodgovarajućeg obrazovanja, prvenstveno zbog reprodukcija zanimanja koja se manje traže na tržištu rada, što je odraz neusklađenosti reformi obrazovanja s reformama u gospodarstvu, nedostatka radnog iskustva zbog smanjene potražnje tržišta rada te obiteljskih i drugih socio-

ekonomskih čimbenika koji utječu na zapošljavanje. Žene su prvenstveno uključivane u obrazovne programe za turističko ugostiteljska zanimanja (sobarice, kuharice, konobarice, slastičarke, čistačice...), zdravstvena zanimanja (njegovateljice, maserke), uslužna zanimanja (cvjećarke, povrčari, pedikerke..), poljoprivredne djelatnosti (povrtlar, pčelar...) te tekstilne djelatnosti (krojačice i konfektionarke).

Zavod je u cijelosti snosio sve troškove vezane uz obrazovanje nezaposlenih osoba. Osobama uključenim u obrazovanje osiguravala se novčana pomoć za vrijeme obrazovanja u visini neoporezivog dijela učeničke stipendije prema posebnim propisima te su se plaćali troškovi javnog prijevoza. Sve osobe uključene u obrazovanje bile su osigurane po posebnim propisima iz mirovinskog osiguranja prema najnižoj propisanoj osnovici za uplatu obveznih doprinosa, što je uključivalo i osiguranje u slučaju nezgode za vrijeme obrazovanja, a posebice praktičnog dijela obrazovanja. Obrazovanje nezaposlenih osoba značajno utječe na povećanje stope posredovanja pri zapošljavanju i povećanje broja zaposlenih osoba iz evidencije nezaposlenih. Prema pokazateljima praćenja nezaposlenih osoba koje se vraćaju u evidenciju Zavoda po završetku programa obrazovanja utvrđeno je da se 50% osoba uključenih u obrazovanje zaposlio u razdoblju od 6 mjeseci od završetka obrazovanja, što je pozitivan učinak obzirom na stanje na tržištu rada uvjetovano financijskom i gospodarskom krizom. Obrazovanje nezaposlenih osoba kroz stručno osposobljavanje i prekvalifikacije usmjereno je na stvarne potrebe na tržištu rada, povećava zapošljivost tražitelja zaposlenja i osobe priprema za razdoblje kada se potražnja za radom poveća te djeluje na razvoj svijesti o potrebi cjeloživotnog učenja. Zbog pozitivnih učinaka, u prvom redu podizanja razine zapošljivosti nezaposlenih osoba i usklađivanja ponude i potražnje za radnom snagom na tržištu rada, obrazovanje nezaposlenih osoba prema potrebama tržišta rada, uključujući i žena primarne skupine, nastavlja se do 01. srpnja 2013. godine uz osigurana ukupan iznos sredstava od 19.000.000 kuna.

U području stvaranja jednakih mogućnosti na tržištu rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje je u sklopu IPA komponente IV Razvoj ljudskih potencijala provodio projekt *Žene na tržištu rada* kako bi doprinio smanjivanju nezaposlenosti i uklanjanju svih oblika diskriminacije žena na tržištu rada.

Projekt *Žene na tržištu rada* se sastojao od dvije komponente: ugovor o uslugama i ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava. Ukupna vrijednost projekta bila je 3.000.000 eura.

Opći cilj projekta bio je povećati zapošljivost žena u nepovoljnom položaju i poduprijeti njihov ulazak na tržište rada. Svrha projekta bila je podupirati razvoj učinkovitije politike tržišta rada kao preduvjeta socijalne uključenosti i pristupu tržištu rada žena u nepovoljnom položaju.

Svrha natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava bila je poticanje razvoja i provedba učinkovitijih mjera aktivne politike zapošljavanja i posebno osmišljenih metoda rada usmjerenih ka skupinama žena u nepovoljnom položaju na tržištu rada, poštujući principe rodno osviještene politike.

U projektu su sudjelovali stručnjaci Saveza samostalnih sindikata Hrvatske koji su aktivno sudjelovali u izradi analiza stanja i predlaganju mjera za njegovo poboljšanje. Predložene mjere obuhvaćaju aktivaciju, edukaciju te samozapošljavanje i poduzetništvo.

Provedba ugovora o uslugama započela je rujnu 2010. godine, dok je provedba projekata u sklopu programa darovnica započela u studenom 2010. U okviru programa darovnica bilo je potpisano 18 ugovora s različitim korisnicima kao što su Područni uredi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, razvojne agencije, tijela lokalne uprave te nevladine organizacije. Provedba ugovora o uslugama završila je u ožujku 2012. godine, dok su se neki ugovori iz programa darovnica provodili i narednim mjesecima 2012. godine.

U veljači 2012. godine dovršena je *Paleta novih mjera aktivne politike zapošljavanja za žene u nepovoljnom položaju na tržištu rada* te su nove mjere predstavljene na 3 okrugla stola. Također su dovršene i predstavljene *Nove metode rada Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i centara za socijalnu skrb u radu sa ženama u nepovoljnom položaju na tržištu rada- Praktični alati za korištenje*. U sklopu druge komponente „Razvoj prilagođenih usluga za osjetljive skupine žena na tržištu rada koje će uvesti Hrvatski zavod za zapošljavanje i centri za socijalnu

skrb“ održani su treninzi za ukupno 50 djelatnika Zavoda i centara za socijalnu skrb te je izrađen i Priručnik za trenere.

Osim navedenih rezultata iz 2012. godine, u okviru projekta izrađena je *Studija o položaju žena na tržištu rada*, koja je dala jasnu sliku o sudjelovanju žena i njihovim mogućnostima na tržištu rada, zatim *Vodič za rodno osviještenu politiku* i „*Priručnik s primjerima dobre prakse u provedbi mjera aktivne politike zapošljavanja za žene u nepovoljnom položaju na tržištu rada*“. Također je snimljen i kratki dokumentarni film o položaju žena na tržištu rada „**Pravi put**“ s primjerima najbolje prakse iz dosada provedenih projekata u okviru programa darovnica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Izvještaj *Evaluacija mjera aktivne politike zapošljavanja za žene u nepovoljnom položaju na tržištu rada (2007.-2010.)* pokazao je da za nezaposlene i neaktivne žene sudjelovanje u sadašnjim mjerama, programima i projektima ima pozitivan učinak.

3.1.3. Povećati dostupnost priuštive skrbi za djecu te revidirati sustav doplatka za djecu s ciljem analize je li moguće formirati politiku koja kombinira sustav doplatka za djecu sa sustavom dječje skrbi. Nadalje, povećati broj škola koje rade u jednoj smjeni da bi se olakšalo sudjelovanje žena na tržištu rada

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije je u tijeku 2012. godine nastavilo sa aktivnošću sanacije, nadogradnje i izgradnje školskih obrazovnih i športskih objekata, kao i dječjih vrtića i ostalih objekata kojima se povećava skrb o djeci. Ostvareni rezultati u 2012. godini:

- Putem programa Integriranog razvoja lokalne zajednice (EIB II, aktivnost – T 570346) financirana je sanacija, nadogradnja i izgradnja 20 školskih, obrazovnih i športskih objekata te 8 predškolskih objekata u iznosu 61.598.860 kuna sa PDV-om;
- U sklopu godišnjeg programa Razvoj potpomognutih područja (aktivnost K 549110) sufinancirana je obnova i sanacija 22 školska i predškolska objekta u iznosu 6.609.000 kuna sa PDV-om

U okviru raspoloživih financijskih sredstava ostvareni su planirani strateški ciljevi i provedbene mjere.

Tijekom 2012. godine provodila se evaluacija projekata pristiglih na natječaj „Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici“ nadležnosti MSPM u okviru IPA komponente IV, Mjere Razvoj socijalnih usluga u cilju poboljšanja mogućnosti zapošljavanja, u ukupnom iznosu od 2.450.000 eura. Jedno od prioritarnih područja odnosi se i na razvoj socijalnih usluga u zajednici koje omogućuju pomirivanje radne i obiteljske uloge kod obitelji koje skrbe o ovisnim članovima. Također je naglasak dan odabiru projekata koji pokazuju jasnu strategiju vezanu uz strategije održivosti projektno razvijenih usluga te učinka na lokalnu zajednicu. Ugovaranje projekata očekuje se početkom 2013. godine.

3.1.4. Istražiti, u suradnji sa socijalnim partnerima, načine za povećanje dostupnosti fleksibilnog radnog vremena

Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska gospodarska komora i Hrvatska obrtnička komora informirale su poslodavce o mogućnostima korištenja fleksibilnog radnog vremena (o zakonskoj odredbi o smanjenim doprinosima za nepuno radno vrijeme te o mogućnostima rada kod kuće i od kuće).

Hrvatska udruga poslodavaca redovito informira svoje članove - poslodavce o svim mogućnostima korištenja fleksibilnog radnog vremena putem redovitih načina komuniciranja: objavljivanjem članaka u Poslovnom dnevniku, putem web stranice, putem elektroničkog biltena te direktnim informiranjem članova elektroničkim putem.

Osim toga, na lokalnoj/regionalnoj razini posebice se u suradnji s područnim uredima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje redovito informiraju poslodavci o mjerama aktivne politike zapošljavanja, kao i o Zakonu o poticanju zapošljavanja.

Kako su tijekom 2012. godine započele aktivnosti socijalnih partnera na izmjenama i dopunama Zakona o radu, ovim putem se informiralo i o svim temama vezanim uz radno zakonodavstvo.

Informiranje je provodila i Hrvatska gospodarska komora. U službenim glasilima (tiskovnim i elektronskim) koje izdaje svaka županijska komora objavljuju se informacije o zakonskim odredbama smanjenja doprinosa za nepuno radno vrijeme s ciljem da se korištenjem fleksibilnog radnog vremena zadrže radna mjesta. Informacije se distribuiraju na godišnjoj razini tromjesečno ili po potrebi češće, a informaciju tim putem prima do 20.000 poslovnih subjekata, članica Hrvatske gospodarske komore.

Svaka županijska komora godišnje priprema podatke za Pregled o gospodarskim kretanjima, pa tako i o nezaposlenosti o kojoj se raspravlja svake godine na 20 sjednica Gospodarskih vijeća u Županijskim komorama. Pregled o gospodarskim kretanjima dostupan je javno na Internet stranicama županijskih komora, a pristup dokumentu imaju sve članice cjelokupnog komorskog sustava.

3.2. Povećati razinu zapošljivosti i stopu participacije starijih osoba

3.2.1. Razviti politiku za poticanje aktivnog starenja i osigurati postojanje odgovarajućih poticaja radnicima da ostanu na tržištu rada, uz istovremeno obeshrabrivanje prijevremenog umirovljenja

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje je tijekom 2012. godine provodio aktivnost informiranja javnosti o mogućnostima rada uz mirovinu preko WEB-stranica Zavoda, info šalteru u područnim službama, INFO telefona, itd.

Prema Zakonu o doprinosima, određenim kategorijama korisnika mirovina omogućen je rad uz korištenje mirovine, kao i oslobađanje poslodavaca od plaćanja doprinosa u slučaju sklapanja ugovora o djelu s korisnikom mirovine, čime se stimulira uključivanje u rad starijih osoba.

Korisnicima starosne i prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad i invalidske mirovine zbog profesionaln nesposobnosti za rad nezaposlenog invalida rada te obiteljske mirovine, osim korisnika obiteljske mirovine- djece na redovitom školovanju, od obračuna i plaćanja doprinosa oslobođeni su primici od kojih se utvrđuje drugi dohodak. Time je sklapanje ugovora o djelu s korisnicima mirovina za poslodavce jeftiniji od ostalih osoba za koje, osim poreza na dohodak i prireza, moraju plaćati i doprinose za mirovinsko (20%) i zdravstveno (15%) osiguranje. Navedeni korisnici mirovina više nisu obvezni na mirovinsko osiguranje i prema toj osnovi (radom prema ugovoru o djelu) ne stječu mirovinski staž, a niti im se, kao prema prijašnjim propisima, obustavlja isplata mirovine.

Također se i korisnicima mirovine koji su upisani u registar poreznih obveznika po osnovi obavljanja domaće radinosti i sporednog zanimanja, djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, kao i ostalih samostalnih djelatnosti, za vrijeme obavljanja tih djelatnosti ne obustavlja isplata mirovine. Počevši od 1. siječnja 2009. za navedene umirovljenike Porezna uprava ne dostavlja Zavodu «Obavijest o upisu/ispisu iz registra poreznih obveznika», pa te osobe ne stječu svojstvo osiguranika i time ne gube pravo na isplatu mirovine.

Umirovljenicima se smatraju osobe koje su stekle pravo na mirovinu od tuzemnog ili inozemnog isplatitelja mirovine, u skladu s ugovorom o socijalnom osiguranju.

Pokazatelj provedbe je broj tiskanog materijala, informativnih skupova te WEB stranica Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranja (HZMO).

U Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje su se kontinuirano provodile aktivnosti informiranja i educiranja ciljanih skupina- umirovljenika i poslodavaca o mogućnostima rada uz mirovinu, informiranja preko web stranica Zavoda (*rubrika Aktualnosti s odgovarajućim linkovima i istaknutom mjerom za koju je nositelj HZMO, rubrika „Prava iz mirovinskog osiguranja - „Umirovljenici i zapošljavanje“, rubrika "Najčešća pitanja" – „Rad i korištenje*

mirovine), informiranje preko medija – oblici, informiranje preko područnih/ureda službi (informacije na info šalterima, letci), te informiranje preko info telefona (0800 636363, 01 48 91 666).

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje je tijekom 2012. godine nastavio s radom na aktivnosti postupnog povećanja zakonske dobi za odlazak u prijevremenu starosnu mirovinu i starosnu mirovinu za žene (izjednačenje s uvjetima za muškarce).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju («Narodne novine», broj 121/10) koji je u primjeni od 1. studenoga 2010. godine, propisano je da pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navršši 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, a pravo na prijevremenu starosnu mirovinu kada navršši 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža, pa je time izvršena rodna jednakost pri ostvarivanju prava na mirovinu.

Međutim, propisano je prijelazno razdoblje od 20 godina (od 2010. do 2029. godine) u kojem pravo na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu žene mogu steći pod povoljnijim uvjetima. U 2010. godini žene su ostvarivale pravo na starosnu mirovinu s navršениh 60 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža, a prijevremenu starosnu mirovinu s navršениh 55 godina života i 30 godina mirovinskog staža, a u 2012. godini se starosna dob povećala za 6 mjeseci.

Prema statističkim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u 2012. godini 8.088 korisnica (žena) ostvarilo je pravo na *starosnu mirovinu* od ukupno 17.252 ostvarenih starosnih mirovina, a u 2011. godini 8.313 žena ostvarilo je pravo na starosnu mirovinu od ukupno 16.330 ostvarenih starosnih mirovina.

U 2012. godini 5.780 korisnica (žena) ostvarilo je pravo na *prijevremenu starosnu mirovinu* od ukupno 13.553 ostvarene prijevremene starosne mirovine, dok je u 2011. godini 5.856 žena ostvarilo pravo na prijevremenu starosnu mirovinu od ukupno 13.384 ostvarenih prijevremenih starosnih mirovina.

Broj ostvarenih mirovina kod žena u 2012. godini neznatno je manji u odnosu na 2011. godinu za 2,7% (starosna mirovina) odnosno 1,3% (prijevremena starosna mirovina). U odnosu na 2009. godinu koja je prethodila godini izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju, manje je 10,05% starosnih mirovina, a 1,3% prijevremenih starosnih mirovina. Očekivani učinci izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju kojima se postrožuju uvjeti za priznanje prava na mirovinu za žene očituju se kod starosne mirovine, međutim povećano smanjenje prijevremene starosne mirovine kao i starosne dobi za tu mirovinu neznatno je utjecalo na smanjenje prijevremenih starosnih mirovina kod žena. Ovim postroženim uvjetima svrha povećanja razine zapošljivosti i stope participacije starijih osoba u svijetu rada neznatno je postignuta kod starosnih mirovina, dok kod prijevremene starosne mirovine za žene za sada nije postignuta. Ovu mirovinu žene ostvaruju ne zato jer ne žele više raditi, nego zato što ostaju bez zaposlenja i mogućnosti da se ponovo zaposle.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje je provodio aktivnost smanjenja iznosa prijevremene starosne mirovine čiji je pokazatelj provedbe broj korisnika prijevremene starosne mirovine.

Prema statističkim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u 2012. godini ostvareno je 13.553 prijevremene starosne mirovine i to 5.780 žena i 7.773 muškaraca ostvarilo je pravo na ovu mirovinu, dok su u 2011. godini od ukupno 13.384 ostvarenih prijevremenih starosnih mirovina 5.856 mirovine ostvarile žene, a 7.528 mirovina ostvarili su muškarci. Kao što se iz navedenih podataka vidi, postojeće gospodarske prilike- visoka nezaposlenost, činjenice su koje su i u 2012. godini utjecale na broj ostvarenih prijevremenih starosnih mirovina jer je u 2009. godini ostvareno ukupno 12.015, a u 2008. godini 7.920 prijevremenih starosnih mirovina. Učinak navedenih aktivnosti za postizanje cilja 3.2. tek će se vidjeti u idućim godinama.

Nadalje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje je provodio aktivnost stimuliranja radnika za što duže ostajanje u svijetu rada, postupnim povećanjem starosne mirovine. Pokazatelj provedbe je broj korisnika starosne mirovine ostvarene nakon navršene starosne dobi za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju («Narodne novine», broj 121/10) je također propisano da se starosna mirovina osiguranika, koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene 65. godine života, određuje tako da se povećava za 0,15% za svaki kalendarski mjesec nakon navršениh godina života osiguranika, propisanih za stjecanje prava

na starosnu mirovinu, a najviše za pet godina. Na isti način određuje se obiteljska mirovina nakon smrti osiguranika koji je umro nakon navršene 65. godine života i nije stekao mirovinu. Ženama se u prijelaznom razdoblju mirovina također povećava za 0,15% za svaki kalendarski mjesec nakon navršenih godina života osiguranika, propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, ali iz prijelaznog razdoblja dok ono traje.

Ovakav način određivanja visine mirovine odnosi se samo na osiguranike kojima se pravo na starosnu mirovinu priznaje od 1. studenoga 2010., početka primjene prije spomenutog Zakona. Prema statističkim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u 2012. godini ostvareno je ukupno 17.252 starosnih mirovina. Od navedenog broja 9.164 muškarca ostvarilo je pravo na starosnu mirovinu s navršenih prosječno 65 godina i 8 mjeseci života, što znači da su radili u prosjeku 8 mjeseci duže od propisanih uvjeta, a 8.088 žena ostvarilo je pravo na starosnu mirovinu s navršenih prosječno 62 godine i 10 mjeseci života, što znači da su radile u prosjeku 16 mjeseci duže od propisanih uvjeta, odnosno nakon navršenih 60 godina i 6 mjeseca života.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je tijekom 2012. godine provodio različite radionice namijenjene osnaživanju potencijala za aktivno traženje posla i pružanje psihosocijalne podrške nezaposlenim osobama kojima je potrebna pomoć u traženju posla i razvoju karijere, posebice osobama starije životne dobi. U standardizirane radionice „Kako tražiti posao“, „Priprema za razgovor s poslodavcem“ i „Metode samoprocjene“ uključeno je ukupno 26.146 nezaposlenih osoba od čega je 3.026 osoba starije životne dobi. U radionici „Kako tražiti posao za nezaposlene osobe 50+“ namijenjene isključivo nezaposlenim osobama u dobi od 50 godina života i više, ukupno je sudjelovalo 212 nezaposlenih osoba, a u radionicu „Kako razviti i osnažiti osobne potencijale za traženje zaposlenja za osobe u dobi od 50 godina i više“ uključeno je bilo ukupno 115 osoba.

U aktivnosti grupnog profesionalnog informiranja tijekom 2012. godine uključeno je 11.119 nezaposlenih od kojih 785 starijih od 50 godina. U aktivnosti profesionalnog informiranja tijekom 2011. godine uključeno je ukupno 6.901 nezaposlenih osoba od čega su 392 osobe bile starije životne dobi. U aktivnosti profesionalnog grupnog savjetovanja - radionice uključeno je 26.395 nezaposlenih kroz 3.699 radionice namijenjene unaprjeđenju vještina za aktivno traženje posla i razvoj karijere. Tijekom 2012. godine je individualno savjetovano oko 10.000 nezaposlenih osoba.

Kao član FERPA-e (Europske federacije umirovljenika i starijih osoba), Sindikat umirovljenika Hrvatske (SUH) je aktivno sudjelovao u raspravi o Bijeloj knjizi Europske komisije o mirovinama, a kao dio Saveza samostalnih sindikata Hrvatske u socijalnom dijalogu na nacionalnoj razini - jedan od rezultata je i Vladino osnivanje Nacionalnog vijeća umirovljenika radi kontinuiranoga praćenja i unaprjeđenja mirovinskog sustava.

Promovirajući 2012. - Europsku godinu aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti SUH/SSSH je organizirao međunarodnu konferenciju pod nazivom „Mirovine stečene radom ili milodarom“, pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike, a uz potporu Ministarstva vanjskih i europskih poslova, talijanskog sindikata umirovljenika SPI/CGIL, Europske federacije umirovljenika i starijih osoba (FERPA) i Hrvatskoga novinarskog društva.

U travnju 2012. godine u organizaciji Ministarstva rada i mirovinskoga sustava održana je konferencija o stanju i budućim promjenama hrvatskoga mirovinskog sustava pod nazivom „Kako do pravednog i održivog mirovinskog sustava“. Jedan od izlagatelja bila je i predstavnica SSSH koje je govorila u ime svih pet sindikalnih središnjica. Pored sindikalista sudjelovali su i predstavnici Hrvatske udruge poslodavaca, stručnjaci i predstavnici obveznih fondova, a razlike u stavovima su vrlo velike. Predložene izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju uglavnom su se odnosile na usklađivanje sa Zakonom o obveznim doprinosima i Zakonom o poticanju zapošljavanja, te su dobile podršku sindikalne strane i Hrvatske udruge poslodavaca. Sindikalna podrška uskraćena je u dijelu koji se odnosi na povećanje izdvajanja za drugi mirovinski stup (obavezna individualna kapitalizirana štednja).

Mišljenje sindikalnih središnjica tražilo se samo o najavljenim izmjenama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje, a u vezi zakonske regulative *instituta dokupa mirovine*. U zadanom roku središnjice su dostavile

pisano očitovanje: podrška zakonskom uređenju instituta dokupa mirovine – da samo posebnim zakonom, a ne izmjenom Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje, jer je rentna mirovina (mirovinska renta) pojam koji se vezuje uz životna osiguranja i ne pripada sustavu obvezne i dobrovoljne mirovinske štednje. Na ovo pisano očitovanje sindikalne središnjice nisu dobile nikakav odgovor.

I dalje ostaje problem *kako postići duži ostanak starijih radnika na tržištu rada*. Pad zaposlenosti limitirajući je faktor dužeg ostajanja na tržištu rada starijih radnika i razlog njihova odlaska u prijevremenu starosnu mirovinu, unatoč zakonom uređenoj novčanoj stimulaciji radnika da ostanu u svijetu rada i nakon stjecanja uvjeta za starosnu mirovinu. No, radni angažman radnika nakon ostvarenih uvjeta za starosnu mirovinu prvenstveno ovisi o volji i mogućnostima poslodavca. Praksa međutim upućuje na zaključak da poslodavci nisu zainteresirani za duži ostanak na radu starijih radnika (prvenstveno se nastoje „riješiti“ upravo starijih radnika, što je i najčešći uzrok odlaska radnika u prijevremenu mirovinu, a ne njegov izbor).

U borbi protiv prijevremenog umirovljenja sindikati se i dalje zalažu za uvođenje zakonske mogućnosti istovremenoga djelomičnog umirovljenja i rada u nepunom radnom vremenu starijih radnika, uz uvjet da primaju pripadajući dio mirovine te odgovarajući dio plaće.

3.2.2. Razmotriti i adekvatno odrediti financijske poticaje poslodavcima za zapošljavanje i zadržavanje starijih radnika

Hrvatska udruga poslodavaca kontinuirano informira poslovnu zajednicu, posebice svoje članove, o aktivnim mjerama zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje, a koje su dijelom usmjerene i na zapošljavanje starijih radnika.

Informiranje se provodi putem web stranica, slanjem elektroničkih izravnih poruka članovima s uputama o započetim mjerama i načinima njihova provođenja te organizacijom prezentacija za poduzetnike po regijama u suradnji sa lokalnim Zavodima za zapošljavanje. Hrvatska udruga poslodavaca je sudjelovala u projektima IPA IV Razvoj ljudskih potencijala, financiranim od Europske unije čiji je primarni cilj bio zapošljavanje žena preko 40 godina starosti.

Primjena Zakona o mirovinskom osiguranju i odredbe kojima se prevenira raniji odlazak u mirovinu, a potiče duže ostajanje duže u svijetu rada, dijelom su utjecale na odluku pojedinaca o potrebi duljeg ostajanja na tržištu rada.

Ali, kao i u prethodnim mjerama, također treba naglasiti kako je gospodarska situacija, obilježena velikim brojem izgubljenih radnih mjesta, znatno i negativno utjecala na stanje na tržištu rada.

U Nacionalnom planu za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu operacionalizirano je niz mjera koje uključuju osobe iznad 50 godina, a jedna od mjera je *Sufinanciranje zapošljavanja osoba iznad 50 godina života* čija su ciljana skupina bile nezaposlene osobe iznad 50 godina starosti, uz uvjet prijave u evidenciju nezaposlenih najmanje 6 mjeseci. Osim nezaposlenih osoba navedene skupine, sufinanciranje zapošljavanja bilo je usmjereno i na osobe koje su bile u otkaznom roku zbog poslovno uvjetovanog otkaza ili tehnološkog viška, pa se djelovalo preventivno kako bi se izbjegla prijava u evidenciju nezaposlenih koja za posljedicu u velikom broju ove skupine nezaposlenih vodi u dugotrajnu nezaposlenost i socijalnu isključenost. Subvencije u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje su potpore za zapošljavanje i usklađene su sa nacionalnim zakonodavstvom u području potpora (Zakonom o državnim potporama, „Narodne novine,“ br. 140/05) te imaju obilježja horizontalnih potpora, namijenjenih svim poduzetnicima, ali isključuju poduzetnike u teškoćama. Potpore za zapošljavanje iz nadležnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje usklađene su i s definicijama iz članka 40. Odluke o objavljivanju općih pravila o skupnim izuzećima u području državnih potpora koja su sadržana u Uredbi Europske Komisije BR.800/2008⁵. Potpore za zapošljavanje mogu se dodijeliti poslodavcima koji ispunjavaju uvjete neto povećanja broja zaposlenih u usporedbi s prosjekom u posljednjih 12 mjeseci.

⁵ General block exemption Regulation

Potpore su mogu dodijeliti i poslodavcima koji nisu imali neto povećanje, ali su u istom razdoblju imali opravdano upražnjena radna mjesta zbog odlaska radnika u mirovinu, otkaza na vlastiti zahtjev radnika, ili otkaza zbog skrivljenog ponašanja radnika. Manjak broja zaposlenih ne smije biti rezultat viška radnika.

Izuzeće u dodjeli potpore za zapošljavanje radnika u nepovoljnom položaju poslodavcu primjenjivalo se na novoregistrirane tvrtke i obrte koji ne posluju 12 mjeseci uz uvjet da su unazad zadnjih 6 mjeseci imali zaposlenog najmanje jednog radnika.

Opravnani trošak potpore je iznos plaće radnika i potpora za zapošljavanje ne smije prelaziti 50% godišnjeg troška rada sufinancirane osobe. Iznos potpore za zapošljavanje izračunava se prema razini obrazovanja sufinancirane osobe i veličine poslodavca (mali, srednji, veliki) na bazi osnovice za uplatu obveznih doprinosa koju za svaku financijsku godinu propisuje ministar financija. Poslodavac kojem je isplaćena potpora za zapošljavanje u obvezi je zadržati sufinanciranu osobu u radnom odnosu 12 mjeseci te u istom razdoblju zadržati i stupanj zaposlenosti utvrđen na dan dodjele potpore.

U 2012. godini sufinancirano je zapošljavanje 392 starijih osoba, od čega je 173 žena (ili 44,1%), uz ukupan trošak od 12.292.942,60 kuna. Prema obrazovnoj razini najveći obuhvat je u skupini osoba sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem: 265 (ili 67,6%), zatim slijede osobe visokoškolskog obrazovanja: 69 te osobe niže razine obrazovanja (ili 16,4%).

Od navedenog broja zaposlenih osoba uz potporu 375 osoba je zaposleno iz evidencije nezaposlenih, a 17 osoba je zaposleno po isteku otkaznog roka zbog poslovno uvjetovanog otkaza ili viška radnika, čime se otkloni rizik od trajne nezaposlenosti.

Korisnici potpora za zapošljavanje starijih osoba bili su poslodavci koji zapošljavaju do 10 radnika (mikro) i poslodavci koji zapošljavaju do 50 radnika (mali poslodavci).

Primjenom potpore za zapošljavanje starijih osoba otklanja se rizik trajne nezaposlenosti i gubitak radne i stručne sposobnosti koje su osobe stekle dugotrajnim radom te utječe na radnu aktivnost, produktivnost i motiviranost za razvoj stručnih znanja i vještina koje pridonose njihovoj konkurentnosti. Aktivnosti sufinanciranja zapošljavanja i usavršavanja starijih osoba nastavljaju se i u 2012. godini, prema sredstvima osiguranim za potpore za zapošljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba u ukupnom iznosu od 117.400.000,00 kuna.

Od 2012. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje stvorio je preduvjete za provedbu mjere *Sufinanciranje zapošljavanja na dijeljenom radnom mjestu*, međutim mjera nije bila provedena, jer poslodavci nisu iskazali interes za korištenjem iste.

Naime, zbog obveze osiguranja prava iz radnog odnosa i kolektivnog ugovora, poslodavci imaju obvezu isplate regresa, božićnice i drugih davanja, čime se trošak rada na teret poslodavca povećava.

Osim navedenog, doprinose na plaću za sudionike mjere poslodavac plaća u punom iznosu, a ne prema satima rada u kraćem radnom vremenu od punog radnog vremena.

3.2.3. Promovirati pristup usavršavanju za starije osobe (radnike) kao dio strategije cjeloživotnog učenja

Agencija za mobilnost i programe Europske unije je provodila Program za cjeloživotno učenje – Gruntvig volonterska partnerstva za starije i Leonardo da Vinci strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Broj starijih osoba uključenih u Leonardo da Vinci projektima stručnog usavršavanja i osposobljavanja (Mobilnost stručnjaka strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (VETPRO) te Mobilnost osoba na tržištu rada (PLM) je 331 iz 30 ustanova. Agencija je na raspolaganju za aktivnosti VETPRO IPLM imala 344.777,40 i 359.898,00 eura, što je u cijelosti iskorišteno za ovu skupinu korisnika (704.675,40 eura). U 2012. godini Agencija je zaprimila dvije prijave za aktivnost Gruntvig volonterski projekti za starije, ali niti jedna nije bila prihvatljiva za financiranje, na osnovi formalne prihvatljivosti ili kvalitete.

Hrvatska gospodarska komora provodila je aktivnost *Na redovitim sastancima u županijskim komorama (strukovne grupacije, gospodarska vijeća) i Središnjici (strukovna udruženja, zajednice) organizirane su tematske sjednice o cjeloživotnom pristupu radu kroz cjeloživotno učenje i bolje ulaganje u ljudski kapital.*

Tijekom godine na sjednicama Gospodarskih vijeća svake županijske komore, ali i sve češće na sjednicama pojedinih Strukovnih grupacija tematski se obrađuje tržište rada i mjere aktivne politike zapošljavanja na lokalnoj razini, neusklađenost obrazovnih programa s potrebama lokalnog gospodarstva, potrebi cjeloživotnog učenja na kompetencijama kako bi se nesklad ponude i potražnje brže prilagodio zahtjevima gospodarstva.

Osim tema neusklađenosti obrazovanja i tržišta rada, članice se informiralo o projektima u okviru programa IPA razvoj ljudskih potencijala i pripremama za korištenje Europskog socijalnog fonda.

Tijekom 2012. godine na sjednicama strukovnih grupacija u ŽK Čakovec, ŽK Karlovac, ŽK Osijek i ŽK Rijeka organizirano je nekoliko tematskih rasprava: Obrazovanje i zapošljavanje kadrova metaloprerađivačkih i strojarskih zanimanja, Znanjem do zaposlenja – partnerstvo za cjeloživotno učenje, Edukativne potrebe agenta i posrednika u prometu nekretnina, Nedostatna znanja vezana za informacijske tehnologije, Obrazovne potrebe poduzetnika usmjerene na podizanje razine kvalitete usluge u trgovini i postizanje veće konkurentnosti na tržištu, Edukacija i osposobljavanje prema potrebama kontinentalnog turizma.

Grupacija konzultanata organizirala je okrugli stol "Nikad nije kasno za učenje".

Stavovi i zaključci članica su da cjeloživotno učenje s obzirom na dinamiku promjena na tržištu, treba biti alat koji će poduzetniku osigurati kvalitetnu radnu snagu, s novim znanjima i vještinama i utjecati na veću konkurentnost. Kao problem gospodarstvenici sagledavaju brzo zastarijevanje znanja i vještina te ne odgovarajuće edukativne programe kojima se prate trendovi i potrebe gospodarstva, kao i nedostatak stručnjaka koji bi poučavali potrebna specifična znanja. Prijedlozi za koje smatraju da bi pridonijeli rješavanju bolje edukativne ponude su sustavno praćenje trendova i potreba gospodarstva od nadležnih državnih tijela i kvalitetno praktično obrazovanje kadrova potrebnih proizvodnji i uslugama. Nužno je uspostaviti suradnju sveučilišta, visokih škola, gospodarstva lokalne i regionalne samouprave kako bi se utjecalo na promjenu poslovnog okruženja. Cilj suradnje treba biti pronalaženje talentiranih i poduzetnih mladih ljudi s novim idejama kako bi donijeli boljitak tvrtki i pomogli njenoj konkurentnosti na hrvatskom i inozemnom tržištu. Tijekom studija uz profesionalne kompetencije nužno je stjecati i poslovne kompetencije, te razvijati pozitivan stav prema cjeloživotnom učenju.

Hrvatski zavod za zapošljavanje provodio je aktivnosti - *Financiranje obrazovanja nezaposlenih osoba iznad 50 godina prema potrebama tržišta rada* i *Sufinanciranje usavršavanja zaposlenih osoba iznad 50 godina kojima prijete gubitak radnog mjesta u uvjetima kada poslodavac prelazi na nove proizvodne programe ili nove tehnologije*. U rujnu 2012. godine obilježen je Tjedan cjeloživotnog učenja. Tijekom trajanja kampanje, diljem Republike Hrvatske održano je više od 450 događanja u kojima je sudjelovalo preko 700 različitih institucija. U obilježavanju Tjedna sudjelovale su sve područne službe Zavoda u suradnji s partnerima - tijelima državne uprave, županijama, lokalnom zajednicom, socijalnim partnerima, udrugama, ustanovama za obrazovanje odraslih, školama i ostalim organizacijama. Tjedan cjeloživotnog učenja je inicijativa pokrenuta kako bi se senzibilizirala javnost za cjeloživotno učenje, promicala kultura učenja te potaknula osobna motivacija svih sudionika u području obrazovanja, ali i zapošljavanja.

U programima obrazovanja prema potrebama tržišta rada u 2012. godini bilo je 5.096 aktivnih korisnika, od čega 2.334 novouključenih te od navedenog broja 144 osobe iznad 50 godina života. Slabija uključenost starijih osoba odraz je potreba pojedinog lokalnog tržišta rada za kvalificiranom radnom snagom prvenstveno u zaštiti imovine i lica, ugostiteljstvu i turizmu, elektrometalskoj djelatnosti, građevini i prometu, gdje su poželjni mlađa dob i odgovarajuće psihofizičke karakteristike osobe.

Usporedba navedenih podataka s prethodnom godinom: u 2012. godini dolazi do smanjenja ukupnog broja nezaposlenih osoba koje su uključene u obrazovanje, a što se posebice održava i na broj osoba iznad 50 godina koje su bile uključene u programe obrazovanja što ukazuje na potrebu za dodatnom razradom navedene aktivnosti i kontinuiranih istraživanja potreba tržišta rada za pojedinim vrstama obrazovanja odraslih.

U 2012. godini, prema mjerama iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanje u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, obrazovanje starijih zaposlenih osoba provodilo se kroz

mjeru *Obrazovanje zaposlenih* za novozaposlene radnike koji nemaju odgovarajuću stručnost i kvalificiranost za obavljanje poslova na kojima su zaposleni i za zaposlene radnike u cilju zadržavanja radnog mjesta kada poslodavac prelazi na nove proizvodne programe ili uvodi više tehnologije i standarde.

Sufinanciranje troškova obrazovanja (obuke) novozaposlenih osoba i osoba kojima prijete gubitak radnog mjesta usklađeno je s nacionalnim zakonodavstvom i smjericama EU u području potpora za usavršavanje. Poslodavci mogu ostvariti potpore za usavršavanje za novozaposlene radnike ukoliko dokažu potrebu i svrhu provedbe obuke na radnom mjestu (nedostatak stručne radne snage na tržištu rada), kao i druge stručne i materijalne uvjete za provedbu planiranog usavršavanja. Za provođenje obuke zaposlenih radnika poslodavac treba dokazati uvođenje novih proizvodnih programa, viših tehnologija ili standarda proizvodnje kao i razinu kvalificiranosti postojećih zaposlenika. Poslodavcima se odobrava 70% troškova usavršavanja za opće usavršavanje, odnosno znanja i vještine koje mogu poslužiti općenito na tržištu rada i kod drugih poslodavaca te 35% za posebno usavršavanje, odnosno specijalistička znanja vezana samo uz tog poslodavaca. Isplatom sredstava za usavršavanje poslodavac preuzima obvezu zadržavanja u radnom odnosu narednih 12 mjeseci radnika za kojeg je sufinancirana obuka. Ukoliko dođe do otkaza ugovora o radu poslodavac je u obvezi primiti zamjensku osobu iz evidencije nezaposlenih, ili izvršiti povrat isplaćenih sredstava.

Općenito, uključivanjem osoba u obrazovanje potiče se cjeloživotno učenje, čime se utječe na podizanje razine zapošljivosti nezaposlenih osoba, a kod zaposlenih na podizanje razine učinkovitosti i produktivnosti na radu te zadržavanje statusa zaposlenosti u dužem vremenu, a naročito osoba niže razine obrazovanja i starije životne dobi.

U 2012. godini primjenom subvencija-državne potpore za usavršavanje novozaposlenih osoba i zaposlenih radnika u cilju zadržavanja radnog mjesta obuhvaćene je 141 osoba od čega 4 osoba iznad 50 godina. Osobe su bile uključene u programe usavršavanja (obuke) u cilju zadržavanja radnog mjesta kada je poslodavac prelazio na novi proizvodni program, više tehnologije ili usklađivanje prema standardima Europske Unije. Programi usavršavanja (obuke) za novozaposlene i zaposlene radnike nisu prilagođeni starijim radnicima, već slijede politiku poslodavaca za visokom produktivnošću i konkurentnošću, stoga je potrebno djelovati na osvježavanje poslodavaca da ulažu u usavršavanje starijih radnika, kao i rad na prilagodbi programa obrazovanja. Za razliku od potpore za zapošljavanje koju uglavnom koriste mali i mikro poslodavci, potpore za usavršavanje koriste srednji i veliki poslodavci. Veliki poslodavci usavršavanje radnika mogu interno organizirati jer imaju odgovarajuću infrastrukturu i stručne kadrove koji svoja znanja i vještine stečene kroz formalne i druge oblike mogu prenijeti na druge osobe.

Provedba aktivnosti obrazovanja nezaposlenih prema potrebama tržišta rada i usavršavanja (obuke) zaposlenih nastavlja se i u 2012. godini. Starije nezaposlene osobe, kao i zaposlene osobe, uključivat će se u programe obrazovanja prema njihovim sposobnostima i potrebama tržišta rada kao i potrebama radnog mjesta, a na temelju procjene stručnjaka u području obrazovanja odraslih (andragozi, savjetnici za zapošljavanje, psiholozi, liječnici medicine rada i sl.).

3.3. Povećati razinu zapošljivosti i stopu participacije mladih ljudi

3.3.1. Osigurati mladim tražiteljima prvog zaposlenja prilagođenu podršku i mjere koje bi mogle olakšati ulazak na tržište rada, poput usluga profesionalnog usmjeravanja (profesionalnog informiranja i savjetovanja), savjetovanja koje je posebno usmjereno na prve korake u traženju zaposlenja, dodatnog usavršavanja koje bi omogućilo lagan ulazak na tržište rada, rane i personalizirane podrške

U okviru aktivnosti Poticati aktivno sudjelovanje predstavnika malih i srednjih poduzetnika (članica Komore) u lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u planiranju i programiranju mjera aktivne politike tržišta rada koje su usmjerene na zapošljavanje mladih, županijske komore

Hrvatske gospodarske komore u suradnji sa područnim uredima za zapošljavanje organizirale su savjetovanje za članove Gospodarskih vijeća na temu Nacionalnog plana poticanja zapošljavanja i aktivne mjere zapošljavanja za 2011. godinu i 2012. godinu, sa posebnim osvrtom na uključivanje gospodarstvenika u programe sufinanciranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva, kao i uključivanje u program mjere stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa.

Održano je 40 sastanaka u županijskim komorama na kojima se 1.350 gospodarstvenika upoznao sa programima sufinanciranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva i stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa.

U svim županijskim komorama izabrano je 20 predstavnika koji sudjeluju u projektima Lokalna partnerstva za zapošljavanje pokrenutih uz pomoć IPA fonda Europske unije. U Vijećima Lokalnih partnerstva za zapošljavanje Komora ima 20 članova.

Aktivnost informiranja gospodarstvenika o zakonskoj odredbi neplaćanja doprinosa na bruto plaću kod prvog zapošljavanja mladih osoba Hrvatska gospodarska komora kontinuirano provodi tijekom godine putem službenih glasila županijskih komora. Informacija je objavljena u 20 glasila i prosljeđena članicama županijskih komora. Informacije se distribuiraju na godišnjoj razini tromjesečno ili po potrebi češće, a informaciju tim putem prima do 20.000 poslovnih subjekata, članica Hrvatske gospodarske komore.

Komora je organizirala za svoje članice 20 seminara na temu Financiranje, državne potpore i porezi za male i srednje poduzetnike u Republici Hrvatskoj. U programu seminara prezentirana je i ova zakonska odredba. Seminare je polazilo 750 gospodarstvenika.

Hrvatska udruga poslodavaca aktivno je sudjelovala kao socijalni partner u donošenju i podupiranju ove mjere, a njezina je primjena, najprije u javnom, a poslije i u privatnom sektoru, pokazala nužnost uvođenja ove mjere, to jest davanja prilike mladima, koji su bez stručnog/poslovnog iskustva, da uđu na tržište rada.

Hrvatska udruga poslodavaca aktivno je informirala svoje članove ali i cijelu poslovnu zajednicu putem redovitih, gore navedenih, kanala komuniciranja.

Hrvatska obrtnička komora provodila je aktivnost - Besplatno informiranje i savjetovanje mladih osoba i strukovnih škola o uvjetima i načinu otvaranja te poslovanja obrta od strane savjetodavne i drugih službi HOK-a putem telefona, osobnim kontaktom, poštom, e-mailom, dijeljenjem informativnih letaka i distribucijom Obrtničkih novina

U 2012. godini Savjetodavna služba Hrvatske obrtničke komore nastavlja ispunjavati svoj osnovni zadatak i pomagati obrtnicima pri otvaranju i poslovanju obrta savjetima iz područja gospodarstva, poreza, carina, računovodstva, financiranja i prava te tehnike i tehnologije.

Broj odgovora na upite po područjima savjetovanja u 2012. godini :

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
pravo	1.950	1.970	1.254	1.945	1939	1.926	1.320
poslovanje	1.493	1.493	1.503	1.827	1470	1.473	1.919
financiranje	1.139	1.255	822	543	683	361	480
poljoprivreda	221	336	350	379	447	459	
turizam	107	194	272	407	463	416	
tehnika	904	1.113	899	764	766	887	981
UKUPNO	5.814	6.361	5.100	5.865	5768	5.522	4.700

Hrvatski zavod za zapošljavanje je tijekom 2012. godine izdao preko 31.165 različitih letaka i brošura namijenjenih učenicima, a digitalno je objavljeno pet vrsta regionalnih brošura o mogućnostima upisa učenika u srednje škole. Uslugama profesionalnog informiranja i savjetovanja tijekom 2012. godine obuhvaćeno je oko 30.000 učenika.

Tijekom 2012. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje je kontinuirano provodio individualno i grupno profesionalno informiranje učenika završnih razreda srednjih škola, njihovih roditelja te stručnih suradnika škola. Najčešći sadržaj informiranja je bio vezan uz mogućnosti nastavka školovanja, potrebama tržišta rada, mogućnostima stipendiranja i sl. Profesionalno informiranje

kao i sve aktivnosti profesionalnog usmjeravanja provode se sustavno u 22 područna ureda, poštujući načelo dostupnosti na regionalnoj razini. Ukupno je u 2012. godini individualno informirano 3.498, a grupno 15.323 učenika.

Također, je u suradnji sa Sveučilištem u Zagrebu, kreirano, tiskano i distribuirano 100 brošura „Vodič za buduće studente“, namijenjen profesionalnom informiranju budućih studenata.

Profesionalno usmjeravanje učenika završnih razreda osnovne i srednjih škola predstavlja tzv. rane intervencije i ima preventivno značenje kao pomoć pri donošenju adekvatnih odluka o izboru obrazovnih programa i u području zapošljavanja. Hrvatski zavod za zapošljavanje kontinuirano radi na pružanju relevantnih informacija i savjetodavne pomoći pri izboru programa obrazovanja. Posebna pozornost pridaje se učenicima za koje se predviđa da bi mogli biti u riziku za napuštanje sustava srednjoškolskog obrazovanja. U 2012. godini je profesionalno savjetovano 4.491 učenika osnovne škole s razvojnim, zdravstvenim i drugim teškoćama. U cilju osiguravanja stručnog savjeta za donošenje profesionalne odluke o nastavku obrazovanja područni uredi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje su u 2012. godini izdali više od 3.300 stručnih mišljenja za učenike završnih razreda osnovne škole za koje je ustanovljeno da su prethodno obrazovanje završili u otežanim uvjetima. Tijekom 2012. godine u aktivnosti individualnog psihologijskog savjetovanja uključeno je 8.983 učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola.

U cilju unapređenja kompetencija za upravljanje profesionalnim razvojem i vještina aktivnog traženja posla, područne službe Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kontinuirano provode edukativno-razvojne aktivnosti u koje su uključeni učenici završnih razreda osnovnih i srednjih škola. Tijekom 2012. godine provedeno je više od 420 radionica za učenike na kojima je sudjelovalo više od 2.100 učenika. Grupnim i individualnim aktivnostima u okviru pripreme za zapošljavanje u 2012. godini obuhvaćeno je oko 30.000 učenika te 51.222 nezaposlene osobe i ostali tražitelji zaposlenja.

Pored aktivnosti profesionalnog informiranja, područni uredi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje provode individualno profesionalno savjetovanje mladih nezaposlenih osoba i učenika kojima je potrebna pomoć pri izboru zanimanja, aktivnom traženju posla i unaprjeđenju vještina za razvoj karijere. Procesom ciljanog individualnog savjetovanja utvrđuju se kompetencije (profesionalni interesi, osobine ličnosti, psihofizičke sposobnosti i dr.) pojedinaca u svrhu definiranja profesionalnog plana, traženja posla ili odabira daljnjeg obrazovanja.

Tijekom individualnog savjetovanja prikupljaju se podaci o formalnom i neformalnom obrazovanju, radnom iskustvu, vještinama i osobnim karakteristikama, socijalnim i zdravstvenim prilikama, te profesionalnim interesima i motiviranosti za rad. Uz individualno savjetovanje koje provode savjetnici za posredovanje pri zapošljavanju, nezaposlene osobe kod kojih su utvrđene značajnije prepreke u traženju posla i zapošljavanju uključuju se u aktivnosti individualnog psihologijskog savjetovanja kao jedne od najsloženijih usluga koju provode savjetnici za profesionalno usmjeravanje. Usluga psihologijskog savjetovanja uključuje prethodno psihologijsko testiranje, intervju te prema potrebi liječnički pregled.

Grupno savjetovanje obuhvaća radionice čiji cilj je povećati kompetentnost, motivaciju, vještine aktivnog traženja posla te značaj stavova i ponašanja nezaposlenih osoba. Radionice o aktivnom traženju posla osobito su važne za mlade nezaposlene osobe koje u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje često ulaze po završetku redovnog školovanja. Radi se o mladim osobama koje nemaju radnog iskustva, a tako niti iskustva u traženju posla i obraćanju poslodavcima. Radionice pružaju učenje kroz interaktivne vježbe kojima se usvajaju vještine predstavljanja poslodavcima i intervjua za posao, sastavljanja molbi za zaposlenje i životopisa kao i osvještavanja i samoprocjene vlastitih osobina važnih u traženju posla i predstavljanju poslodavcima.

U radionici „Kako aktivno tražiti posao“ sudjelovalo je 6.034 mladih nezaposlenih osoba, u radionici „Kako se predstaviti poslodavcu“ 5.733, a u radionici „Metode samoprocjene“ 1.150 mladih nezaposlenih osoba.

Nadalje, mlade nezaposlene osobe sudjelovale su i u „Radionici o samozapošljavanju“ u kojoj je ukupno sudjelovalo 71 mladih nezaposlenih osoba, „Radionici o stručnom osposobljavanju“ ukupno 831, te u radionici za osobe s invaliditetom ukupno 155 mladih nezaposlenih osoba.

U područnim uredima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje organizirane su i radionice pripreme za zapošljavanje za Rome u kojima je sudjelovalo 43 mladih osoba romske nacionalne manjine. Nadalje, u radionici „Važnost pripreme za sajam poslova“, kojeg Hrvatski zavod za zapošljavanje organizira svake godine, sudjelovalo je 1.234 mladih nezaposlenih osoba. U radionicama za dugotrajno nezaposlene osobe bilo je uključeno ukupno 325 mladih nezaposlenih osoba. Slijedom navedenog, tijekom 2012. godine u aktivnostima grupnog savjetovanja sudjelovalo je ukupno 263.342 mladih nezaposlenih osoba.

Obrazovanje nezaposlenih iz evidencije nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje provodilo se prema mjeri *Obrazovanje nezaposlenih*, a jedna od ciljanih skupina bile su i mlade osobe do 29 godina starosti, bez obzira na dužinu prijave u evidenciju, razinu obrazovanja i radno iskustvo. Programi obrazovanja provodili su se prema Planovima obrazovanja područnih ureda, a koji su usklađeni na nacionalnoj razini i za koje su bila osigurana sredstva u Državnom proračunu za 2012. godinu. U programima obrazovanja prema potrebama tržišta rada u 2012. godini bilo je 5.096 aktivnih korisnika, od čega 2.334 novouključenih. Od navedenog broja bilo je 1.161 (ili 49,7%) mladih osoba do 29 godina starosti. Od ukupnog broja 1.161 mladih osoba uključenih u obrazovanje, najveći broj, 557 osoba (ili 47,9%), pripada dobnoj skupini od 20 do 24 godine, zatim slijedi dobna skupina od 25 do 29 godina s obuhvatom od 376 osoba (ili 32,3%), dok je najmanji obuhvat osoba iz dobne skupine 15 do 19 godina; 228 osoba ili (19,6%). Programi obrazovanja usmjereni su prema djelatnostima u kojima je iskazan trajni nedostatak stručne radne snage i gdje je naglasak na psihofizičkim sposobnostima osobe za rad u složenim uvjetima (elektro - metalska industrija, zaštita imovine i ugostiteljstvo) i za koje je uvjet srednjoškolska razina obrazovanja da bi osoba bila uključena u određeni program obrazovanja pa je stoga očekivan visok obuhvat mladih osoba u odnosu na druge skupine nezaposlenih.

Uključivanjem u obrazovanje mladih osoba tržištu rada osigurava se kvalitetan kadar, jer se radi o mladim osobama koje su neposredno izašle iz sustava obrazovanja i zadržale su navike učenja te na indirektni način razvijaju svijesti o cjeloživotnom i kontinuiranom učenju i usavršavanju. Prema rezultatima koji su postignuti u odnosu na osigurana sredstva možemo reći da je cilj mjere zadovoljen, uz pozitivan pokazatelj zapošljavanja 50% polaznika obrazovanja u razdoblju od 6 mjeseci od završetka obrazovanja.

Provedbena aktivnost nastavlja se i u 2013. godini, prema sredstvima osiguranim od 19.000.000 kuna.

U 2012. godini, prema mjerama u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje također je provedena mjera *Sufinanciranje zapošljavanja prvog zapošljavanja mladih osoba bez radnog staža*. Sufinanciranje zapošljavanja bilo je usmjereno na osobe do 25 godina života bez završenog srednjoškolskog obrazovanja i radnog staža i nezaposlene mlade osobe do 29 godina sa završenim zanimanjima po programima srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja, uz uvjet prijave na evidenciju nezaposlenih. U 2012. godini, sufinancirano je zapošljavanje 1.507 mladih osoba bez radnog staža, od čega je 541 žena (ili 35,8%), uz trošak od 44.814.080,43 kune. Prema obrazovnoj razini, najveći obuhvat je u skupini sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem, 774 osoba (ili 51,3%), zatim slijede osobe visokoškolskog obrazovanja 710 (ili 47,1%) te osobe niže razine obrazovanja 23 (ili 1,52%). Prikazani obuhvat po razinama obrazovanja očekivan je zbog činjenice da se radi o zapošljavanju kod malih poslodavaca koji mogu osigurati uvjete za pripravničko stažiranje i uvođenje u posao po principu mentorstva (obrti, male tvrtke, odvjetnički, javno-bilježnički uredi, projektni uredi).

Sufinanciranje zapošljavanja radi stjecanja radnog iskustva smatramo potrebnom intervencijom za mlade osobe, čime se osigurava stjecanje uvjeta za samostalan rad i potrebna stručna praksa koja omogućava ulazak u zaposlenost u dužem trajanju. Prema pokazateljima 70% mladih osoba kojima se omogući prvo zapošljavanje uz financijsku potporu i program uz

mentorsko vođenje po završetku sufinanciranog zapošljavanja, a najkasnije u razdoblju od 6 mjeseci ulazi u trajnu zaposlenost.

Provedbena aktivnost nastavlja se i u 2013. godini, prema sredstvima osiguranim za potpore za zapošljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba u ukupnom iznosu od 117.400.150 kuna.

Od 2011. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje stvorio je preduvjete za provedbu mjere Sufinanciranje zapošljavanja na dijeljenom radnom mjestu, međutim mjera nije bila provođena u 2012 godini, jer poslodavci nisu iskazali interes za korištenjem iste.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je u sklopu IPA komponente IV Razvoj ljudskih potencijala razvio projekt *Mladi na tržištu rada* kako bi doprinio poboljšanju socijalne uključenosti mladih kroz njihovo uključivanje na tržište rada.

Projekt *Mladi na tržištu rada* sastojao se od dvije komponente: ugovor o uslugama i ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava. Ukupna vrijednost projekta je 2.946.000 eura (ugovor o uslugama: 1.100.000 eura, ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava: 1.846.000 eura).

Opći cilj projekta bio je smanjenje nezaposlenosti mladih osoba na regionalnoj razini. *Svrha projekta* bila je promovirati i poticati zapošljavanje mladih osoba na regionalnoj razini (uvažavajući partnerski pristup) kroz razvoj i provedbu aktivne politike tržišta rada.

Svrha natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava bila je promicati i poticati zapošljavanje mladih (koristeći partnerski pristup) kroz mjere i metode rada kako bi se omogućio njihov lakši ulazak na tržište rada.

Provedba ugovora o uslugama započela je u srpnju 2011. godine. Kroz projekt su ostvarena tri velika rezultata: provedeno je veliko istraživanje stavova mladih nezaposlenih osoba i poslodavaca u 8 županija s najizraženijim problemima nezaposlenih mladih, rezultati kojeg su sažeti u Analitičko izvješće; u 8 spomenutih županija oblikovani su Akcijski planovi za zapošljavanje mladih, koji sadrže konkretne mjere za suzbijanje nezaposlenosti mladih, te je razvijen niz novih i inovativnih usluga Hrvatskog zavoda za zapošljavanje usmjerenih na mlade. U okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava „*Mladi na tržištu rada*“ dodijeljena su sredstva za provedbu 31 projekta ukupne vrijednosti 2.965.564,21 eura. U jednom projektu Područni ured Hrvatskog zavoda za zapošljavanje je bio nositelj, dok su u 23 projekta Područni uredi bili partneri.

Ugovorni projekti bili su usmjereni na pružanju podrške mladim nezaposlenim osobama sukladno potrebama lokalnog tržišta rada. Razvijeni su projekti potpore – razvijanje mreže podrške (npr. „*Poslovna start up mreža potpore*“) koje imaju za cilj pružiti savjetovanja mladim nezaposlenim osobama o njihovim mogućnostima i potencijalima te mogućnostima za samozapošljavanje. Dosta projekata bavi se pružanjem dodatnog osposobljavanja, pa se tako neki projekti bave obrazovanjem iz područja novih tehnologija, iskorištavanja obnovljivih izvora energije, aktivnosti vezane za izdavaštvo, tradicijske obrte, ekološku poljoprivredu te vještinama vezanim za razvoj socijalnog poduzetništva. Aktivnosti ostalih projekta usmjerene su na pružanje potpore kroz profesionalno usmjeravanje (informativne radionice i savjetovanja) te razvoj mekih vještina.

I tijekom 2012. godine Savez samostalnih sindikata Hrvatske je posredno pridonio realizaciji ciljeva navedenih mjera svojim inicijativama i aktivnostima.: 2011. godine ishodio je suglasnost (prijenos autorskih prava) za dvije publikacije Međunarodne organizacije rada i preveo ih: „*Pokreni svoj posao: Vještine samozapošljavanja za mlade*“, 2011. (izdana u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje i Agencijom za strukovno obrazovanje odraslih i „*Prava mladih u radnom odnosu: vodič i priručnik za predavače*“ (samostalno). Priručnik za samozapošljavanje uglavnom koriste savjetnici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje tijekom savjetovanja nezaposlenih osoba za samozapošljavanje, a priručnik o pravima mladih u radnom odnosu koristi Savez Samostalnih Sindikata Hrvatske.

Savez Samostalnih Sindikata Hrvatske i pojedini sindikati udruženi u Savez Samostalnih Sindikata Hrvatske (turizam, građevinarstvo, trgovina...), kroz svoje su posebne interesne oblike organiziranja (sekcije mladih), nastavili informirati učenike završnih razreda odabranih srednjih, uglavnom strukovnih škola kao i studente fakulteta na području RH o tržištu rada, s naglaskom na radno i socijalno zakonodavstvo i njegove aspekte koji su posebno bitni pri

prelasku iz škole u svijet rada - teme: prava u slučaju nastavka školovanja te temeljna prava i obveze radnika, ugovori o radu, kolektivni ugovori i sl. Ulazak sindikalnih predstavnika dogovaran je neposredno s ravnateljima konkretnih škola koji su prepoznali potrebu informiranja svojih učenika-budućih radnika o onome što ih već sutra očekuje na tržištu rada, te su mladim sindikalistima omogućili jedan školski sat za pisano i usmeno informiranje i odgovaranje na pitanja učenika.

Vezano uz provedbu aktivnosti izrade informativne brošure o uvjetima obrazovanja i obrazovnim programima koji su verificirani od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te ga distribuirati učenicima završnih razreda osnovnih škola, 2012. godine nije izrađena brošura o upisima u srednje škole, s obzirom da će se provedba elektroničkih prijava i upisa u srednje škole provesti 2013. godine.

Zbog nedostatnih financijskih sredstava, aktivnost za koju je zaduženo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta - Jačanje kompetencije nastavnika u informatičkoj pismenosti kroz stručno usavršavanje, nije provođena 2012. godine.

Nadalje, kurikulumi za poduzetništvo za rani i predškolski odgoj i obrazovanje još uvijek su u izradi.

3.3.2. Osigurati programe prakse koji bi mladim ljudima pružili više prilika za stjecanje radnog iskustva

U 2012. godini Hrvatska gospodarska komora provodila je aktivnost - Poticati obrtnike i poslodavce na aktivno sudjelovanje u projektu „Uključivanje učenika s teškoćama u obrazovanje za zapošljavanje“. U sklopu projekta „Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom za tržište rada“ Županijska komora Osijek je sudjelovala u provedbi anketiranja poduzetnika o poznavanju problematike osoba s invaliditetom, poznavanju sustava poticaja i mjera namijenjenih poduzetnicima koji zapošljavaju, njihovoj spremnosti na zapošljavanje, mogućim poslovima koji se mogu ponuditi i poželjnim kvalifikacijama i kompetencijama. U Županijskoj komori Otočac održavani su sastanci sa gospodarstvenicima i 5 zainteresiranih gospodarstvenika pristupilo je u projekt.

Hrvatska udruga poslodavaca je posredno kroz različite projekte i programe vezane uz osobe s teškoćama u razvoju sudjelovala u stvaranju poticajnijeg okruženja za uključivanje osoba s teškoćama u obrazovanje, odnosno njihovo uključivanje na tržište rada.

Hrvatska udruga poslodavaca suradnik je na projektu u sklopu programa IPA komponente IV *Unapređenje održivog zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih visokoobrazovanih osoba* za projekt „Razvoj lokalnih kapaciteta za mobilno poslovanje (E-Mobile)“ čiji je nositelj Pučko otvoreno učilište Algebra.

Opći cilj projekta je povećati zapošljivost i samozapošljivost visoko obrazovanih dugotrajno nezaposlenih osoba u IT sektoru. Projektom je predviđena edukacija 50 nezaposlenih visokoobrazovanih osoba iz Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije iz područja poduzetničkih i osobnih vještina te IT vještina potrebnih za razvoj aplikacija za mobilne uređaje. Kao polaznici edukacije u projekt su uključeni i pripadnici nacionalnih manjina i osobe sa invaliditetom. Stečena znanja i vještine sudionici edukacije će iskoristiti kako bi razvili 10 aplikacija za mobilne uređaje dok će za 5 najboljih aplikacija iz projekta biti izdvojen dio sredstava za pokretanje start up tvrtki ili obrta te njihovog plasmana na svjetsko tržište.

Jedan od ciljeva projekta je i osnivanje virtualnog inkubatora i informacijskog portal gdje će sudionici projekta, kao i drugi zainteresirani korisnici, dobiti stručne, pravne, prodajne i marketing informacije i savjete o razvoju start up tvrtki. Tijekom trajanja projekta polaznici će imati priliku surađivati sa stručnjacima i mentorima za razvoj mobilnih aplikacija.

Partneri na projektu su Hrvatski zavod za zapošljavanje Osijek, Hrvatski zavod za zapošljavanje Vukovar i Zajednica saveza osoba sa invaliditetom Hrvatske. Suradnici na projektu su Hrvatska udruga poslodavaca i Moj Posao.net. Trajanje projekta je 18 mjeseci a projekt financira Europska Unija.

Osim toga, Hrvatska udruga poslodavaca je aktivno uključena u Partnerski Odbor Nagrade „Ključna razlika - identificiranje i nagrađivanje praksi poslodavaca u zapošljavanju svih ranjivih

skupina na tržištu rada“, s posebnim naglaskom na osiguravanje jednakih šansi u zapošljavanju i uvjetima rada na temelju dobi, spola, invaliditeta i pripadnosti nacionalnim/vjerskim manjinama.

Agencija za mobilnost i programe Europske unije provodila je aktivnost - Program Mladi na djelu - akcija 2 Europska volonterska služba. U 2012. godini ukupno je 14 mladih u dobi od 18 do 30 godina započelo s dugoročnom volonterskom službom u nekoj od zemalja članica EU. Od 14 volontera, 10 je bilo ženskog spola. Dva projekta u kojima su mladi iz Hrvatske započinjali svoju volontersku službu u inozemstvu odobreni su od strane Agencije za mobilnost i programe EU, dok su ostali odobreni od strane nacionalnih agencija za program Mladi na djelu u zemljama u koje su odlazili na volontiranje.

U projektima odobrenima od strane Agencije za mobilnost i programe EU u 2012. godini, 34 mladih volontera iz inozemstva započelo je svoju volontersku službu u Republici Hrvatskoj tijekom 2012. godine, dok će 21 volonter, odobren na pozivu na natječaj iz 2012. godine, započeti s volonterskom službom u 2013. godini. Za tu je akciju, kao i za organizaciju treninga za volontere, Agencija imala na raspolaganju 527.346 eura od čega je projektima dodijeljeno ukupno 376.534.70 eura, a za treninge volontera namijenjeno je 65.000 eura s time da će konačni iznos biti poznat sredinom 2013. godine.

U razdoblju od 14. travnja - 24. svibnja 2011. godine Hrvatska gospodarska komora je provodila aktivnosti - Istražiti planirane potrebe u malim i srednjim poduzećima kako bi se osigurali programi strukovne praktične obuke za stjecanje radnog iskustva. U suradnji sa Hrvatskom obrtničkom komorom, Hrvatska gospodarska komora je u županijskim komorama organizirala sastanke sa članicama iz djelatnosti ugostiteljstva. Cilj istraživanja bio je koliko se može prema planiranim potrebama u MSP djelatnosti ugostiteljstva poboljšati licenciranje i osigurati dovoljan broj naučničkih mjesta. Ispitalo se 16 fokus grupa u različitim županijama. Rezultat je pokazao da se svega 30 naučničkih mjesta može osigurati (19 kuhara, 9 konobara, 2 slastičara). Preporuke za daljnje istraživanje i poticanje MSP u postupak licenciranja su bolje informiranje hotelskih kompleksa unutar kojih su ugostiteljski objekti, održavanje sastanaka fokus grupa do travnja tekuće godine i proces licenciranja pojednostaviti da bude prihvatljiviji gospodarstvenicima. Aktivnost je u 2012. godini preuzela u potpunosti obaviti Obrtnička komora.

U 2012. godini na zahtjev članica iz Županijske komore Osijek istraživala se mogućnost stjecanja strukovnih i tehničkih znanja na radnom mjestu, budući da u tom području ima manjkavosti u sustavu redovnog školovanja, kroz projekt „Umrežavanje, obrazovanje i podizanje konkurentnosti za više boljih poslova“. U Županijske komore Požega istraživala se mogućnost osiguravanja strukovne praktične obuke za zanimanja u ugostiteljstvu, strojarstvu i automehanotronici. Osamnaest članica Komore je iskazalo interes i osiguralo praktičnu obuku za 9 zanimanja.

Hrvatska obrtnička komora nastavila je provedbu i poticanje poduzetnika na uključivanje u osposobljavanje za stjecanje osnovnih znanja za poduku mladih ljudi – naučnika. U 2012. godini 245 osoba položilo ispit iz radne pedagogije.

Uprava za malo i srednje poduzetništvo i obrt Ministarstva poduzetništva i obrta je u 2012. godini provodila projekt „Naukovanje za obrtnička zanimanja“. Kroz ovaj projekt se dodjelom bespovratnih sredstava potiče obrtnike i trgovačka društva – izvođače praktične nastave, u čijim se radionicama i pogonima izvodi praktična nastava za učenike srednjih strukovnih škola koji se školuju za obrtnička zanimanja propisana Pravilnikom o vezanim i povlaštenim obrtima i načinu izdavanja povlastica. Uprava za malo i srednje poduzetništvo i obrt je tijekom 2012. godine za navedeni projekt raspodijelila 3.500.000 kn na 185 bespovratnih potpora u prosječnom iznosu od 18.919 kuna. Time ove potpore neposredno olakšavaju samo poslovanje te motiviraju izvođače praktične nastave za kvalitetnijim izvođenjem praktične nastave, a kao krajnji rezultat naučnici će sa svojim stečenim znanjem i vještinama tj. završenim obrazovanjem povećati svoju zapošljivost te jednostavnije pronaći posao.

U 2012. godini Hrvatski zavod za zapošljavanje nastavio je provoditi mjeru Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, započetu u 2010. godini.

Cilj aktivnosti bio je da što više mladih osoba koje su stekle strukovnu kvalifikaciju kroz zanimanje po programima srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja stekne potrebno radno iskustvo koje im nedostaje za ulazak u zaposlenost. Nedostatak radnog iskustva jedan je od čimbenika koji utječu na dugotrajnu nezaposlenost mladih osoba pa se navedenom aktivnošću htjelo djelovati na ublažavanje negativnih posljedica i smanjenih mogućnosti zapošljavanja na otvorenom tržištu rada.

U 2012. godini donošenjem Zakona o poticanju zapošljavanja („Narodne novine“ br. 57/12) mjera se proširuje na sve dobne skupine i uključuje nezaposlene osobe prijavljene u evidenciju nezaposlenih koje nemaju više od 12 mjeseci staža u zvanju za koje su završile obrazovanje bez obzira da li je zakonom ili zakonskim propisom propisana obveza radnog iskustvo ili polaganje stručnog ispita za zapošljavanje. Zakonom se također omogućava za pojedina zvanja dulje financiranje stručnog osposobljavanja, ali u maksimalnom trajanju od 36 mjeseci, čime se stječu uvjeti za samostalan rad obrtnika i ovlaštenih komorskih zvanja.

Za vrijeme stručnog osposobljavanja Hrvatski zavod za zapošljavanje je osobama osiguravao novčanu pomoć u mjesečnom iznosu od 1.600,00 kuna i poslodavcima refundira doprinose obveznog mirovinskog osiguranja i troškove doprinosa zdravstvenog osiguranja i zaštite na radu za prvih 12 mjeseci rada kada se radi o osobama koje imaju staž osiguranja.

U stručnom osposobljavanju za rad 2012. godini bilo je 9.538 aktivnih korisnika, od čega 5.456 novouključenih od navedenog broja 3.905 (ili 71,5%) su žene, te 5.121 (ili 93,8%) mladih osoba do 29 godina.

Za mjeru stručno osposobljavanje za rad u 2012. godini isplaćeno je 36.311.981,14 kuna.

Prema razini obrazovanja od ukupno novouključenih u 2012. godini bilo je 4.266 (78,2%) osoba zvanja u programima visokoškolskog obrazovanja, a 1190 (ili 21,8%) zvanja iz programa srednjoškolskog obrazovanja. Obzirom na visoki postotak učešća žena u ovoj mjeri moramo naglasiti da je mala razlika u broju žena po pojedinoj razini obrazovanja i to za srednjoškolska zvanja 67,5%, a zvanja iz programa visokog obrazovanja 72,6%. Očekivan je manji obuhvat žena u zvanjima po srednjoškolskim programima obzirom da su muškarci u većini ukupnom broju upisanih osoba u obrtničkih zvanja.

Razlog ove pojave možemo pojasniti činjenicom da su uglavnom obrtnici iz uslužnih djelatnosti (frizeri, kozmetičari) korisnici mjera, a to su zvanja gdje su dominantne žene i radi se o djelatnostima gdje su plaće na razini minimalnih plaća pa nema velike razlike između plaće osobe i naknade koju osoba na stručnom prima.

Usklađivanjem kriterija u provedbi mjere sa Zakonom o poticanju zapošljavanja, skraćivanjem duljine prijave u evidenciju, uklanjanjem administrativnih prepreka i pojačanom promidžbom postignuti su izvrsni rezultati čime se krug osoba koje su pojačale svoju zapošljivost znatno proširio.

U okviru IPA komponente IV, Hrvatski zavod za zapošljavanje je počeo pripremu projektne dokumentacije za projekt „*Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa*“. Svrha projekta je prilagoditi vještine onih radnika kojima prijeti nezaposlenost, s ciljem povećanja broja samozaposlenih osoba i povećanje broja zaposlenih mladih osoba bez radnog iskustva.

Agencija za mobilnost i programe EU provodila je program za cjeloživotno učenje – Erasmus potprogram – mogućnosti studiranja i stručne prakse u inozemstvu.

Erasmus mobilnost studenata: u 2011./2012. godini 882 studenata otišlo je na mobilnost od čega je 200 otišlo na stručnu praksu, a 682 na studijski boravak u neku od zemalja Europske unije. Okvirni proračun za stručnu praksu iznosio je 491.610.00 eura, a za studijski boravak 1.464.000 eura. Analiza završnih izvješća visokih učilišta za akademsku godinu 2011./2012. pokazuje da je za aktivnost stručne prakse utrošeno 345.400 eura, a za odlazak studenata na studijski boravak 1.400.650 eura. Za akademsku godinu 2012./2013. planiran je odlazak 318 studenata u inozemstvo na stručnu praksu, a okvirni proračun iznosi 568.000 eura, dok bi s okvirnim proračunom od 2.085.400 eura 999 studenata dio studija trebalo provesti u inozemstvu. Podaci o točnom iznosu i točnom broju studenata bit će poznati u veljači 2014. godine.

3.4. Rješavanje problema dugotrajne nezaposlenosti

3.4.1. Analizirati i vrednovati postojeće programe za dugotrajno nezaposlene i osobe koje su izložene riziku da postanu dugotrajno nezaposlene te, na temelju rezultata vrednovanja, razviti učinkovitu strategiju politike na tom području

Unutar ove mjere Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom bio je nositelj provedbene aktivnosti *Utvrdjivanje modela procjene zapošljivosti osoba s invaliditetom koje primaju naknadu do zaposlenja*. Ciljane skupine bile su osobe s invaliditetom koje primaju naknadu do zaposlenja.

Fond je u suradnji sa BBRZ - Berufliches Bildungs und Rehabilitationszentrum iz Linza, Republika Austrija, udrugom OSVIT i ustanovom URIHO, pokrenuo projekt „Profesionalna rehabilitacija kao metoda integracije osoba s invaliditetom na hrvatskom tržištu rada” (dalje u tekstu: Projekt). Model procjene zapošljivosti osoba s invaliditetom koje primaju naknadu do zaposlenja izrađen je u sklopu provedbe Projekta izrade jedinstvenog modela profesionalne rehabilitacije za Republiku Hrvatsku, o čemu je dan izvještaj u izvješću o provedbi Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. godinu. Međutim, kako je procjena zapošljivosti samo jedan od elementa profesionalne rehabilitacije, Fond i u 2012. godini nastavio s provođenjem Projekta i razradom modela profesionalne rehabilitacije za Republiku Hrvatsku. S obzirom da je model profesionalne rehabilitacije od velike važnosti za buduću uključivanje ne samo osoba s invaliditetom na tržište rada, već i svih ostalih ranjivih skupina. Stoga su u nastavku opisane daljnje aktivnosti vezane uz nastavak Projekta. Model profesionalne rehabilitacije za Republiku Hrvatsku je osmišljen na temelju modela organizacije BBRZ - Berufliches Bildungs und Rehabilitationszentrum iz Linza, Republika Austrija.

Predloženi model profesionalne rehabilitacije je uvažavao sve preporuke Vijeća Europe (Preporuka br. R (92) Vijeća ministara) Jedinstvene politike rehabilitacije osoba s invaliditetom, te su u isti ugrađena Europska načela izvrsnosti u rehabilitaciji sukladno preporukama Europske platforme za rehabilitaciju (The European Platform for Rehabilitation – EPR).

Predloženi model je u skladu sa UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, te tako i sa Nacionalnom strategijom za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, koja se temelji na Konvenciji.

Model je temeljen na ujedinjenju medicinskog i društvenoga modela, te ima bio-psiho-socijalni pristup. Klasifikacije koje se koriste su MKB 10 – Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema i MKF- Međunarodna klasifikacija funkcioniranja.

Model je prikladan za primjenu za sve skupine osoba s invaliditetom, kao i za druge skupine u nepovoljnom položaju (primjerice: nacionalne manjine, žene i sl.). Primjenom modela i na druge skupine u nepovoljnom položaju, uvažili bi načelo ekonomičnosti, jer bi na taj način stručni timovi i prostori u kojima bi se izvodila profesionalna rehabilitacija bili u potpunosti iskorišteni.

Prema uzoru na BBRZ organizaciju, model bi trebao biti jedinstven za cijelo područje Republike Hrvatske, jer se primjenjuju isti standardi. Međutim, iako su usluge nadregionalno standardizirane, iste u velikoj mjeri odražavaju regionalne prilike na tržištu rada i specifične zahtjeve pojedinih regija.

Osnovni model sadržava tri ključne faze – dijagnostički tjedan, izrada perspektiva, kvalifikacije - i kao takav se primjenjuje na sve kategorije osoba s invaliditetom, ali kod određenih vrsta invaliditeta (slijepe osobe, psihičke poteškoće i dr.) isti je potrebno nadopuniti određenim specifičnostima.

Temeljem osmišljenog posebnog programa za određenu ciljanu skupinu (npr. osobe s invaliditetom starije od 45 god.), model zadržava osnovne tri faze, ali se može provoditi u drugačijem vremenskom okviru od osnovnog modela, tj. intenzivnije.

Profesionalna rehabilitacija je onaj dio procesa ukupnog prevladavanja zdravstvenih oštećenja ili poremećaja funkcija, koji vodi k stjecanju ili ponovnoj uspostavi radne sposobnosti, te tako u najvećoj mjeri omogućava sudjelovanje u aktivnostima uobičajenima za neku kulturu i u

društvenom životu. Kod profesionalne rehabilitacije je sudjelovanje u radu odnosno stupanje u radni odnos najviši cilj, ali je njega moguće ostvariti samo kada se svi čimbenici (osobni resursi i čimbenici iz okruženja) na odgovarajući način stope u proces prevladavanja.

U travnju 2012. godine završena je i druga faza Projekta kojom je prvenstveno obuhvaćena „izrada perspektiva“, čime smo dobili osnovni model procjene zapošljivosti osoba s invaliditetom, što predstavlja osnovni temelj za izgradnju cjelovitog modela profesionalne rehabilitacije u Republici Hrvatskoj.

Dakle, nakon rehabilitacijske procjene u dijagnostičkom tjednu, slijedi faza izrade perspektiva. Cilj ove faze je izrada individualnog strukovnog plana obrazovanja i rehabilitacije koji je prilagođen osobnoj situaciji i individualnim potrebama svakog pojedinog korisnika (interesi, sposobnosti i sklonosti, već stečena znanja i vještine, zdravstvena ograničenja, osobni socio-ekonomski uvjeti, motiviranost...) i regionalnim prilikama (regionalno tržište rada), a koji uzima u obzir smjernice naručitelja usluge vezane uz financiranje. Naravno i u ovoj fazi je izuzetno bitan individualni pristup korisniku, te se provediva poslovna perspektiva razrađuje zajedno s korisnikom.

Perspektiva se izrađuje prema slijedećem sadržaju: - opća profesionalna orijentacija, - analiza zanimanja, - pronalaženje pravog zanimanja, - očekivani rezultati rehabilitacije i - dodatni sadržaji za rehabilitante koji se obavezno provode (specijalistička dijagnostika, procjena osobnosti, REHA tehnologija i obuka iz socijalnih vještina).

Faza izrade perspektiva traje 3 tjedna, iznimno kod izrazito kompleksnih slučajeva, kada se radi o višestrukim oštećenjima može trajati do 12 tjedana. Tijekom projekta izrađeni su i svi potrebni obrasci, radni listovi, te dogovoreni psihološki testovi, koji se obavezno koriste u izradi perspektiva. Utvrđeno je koji stručnjaci su potrebni u izradi perspektiva (stručnjak medicine rada, psiholog, socijalni radnik, stručnjak za rehabilitacijsku tehnologiju, stručnjak za kontakte sa poslodavcima, case manager), te forme individualnih izvještaja, privremenog izvještaja, te kraćih među izvještaja za naručioce.

U lipnju 2012. nastavljeno je s projektnim aktivnostima, te je provedena treća faza Projekta i omogućena je daljnja edukacija hrvatskih stručnjaka kroz radionicu „Koncept naobrazbe za REHA Tehnologiju“.

Naime, uporaba tehničkih pomagala je od velike važnosti za jačanje neovisnosti osoba s invaliditetom, te ona predstavlja značajnu intervencijsku strategiju u rehabilitaciji. Suvremene tehnologije, (primjerice računala i informatika) nude brojne mogućnosti, REHA-tehnolozi trebaju uzeti u obzir sve aspekte upotrebe određene tehnologije, uz uvažavanje principa razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna, u cilju prevladavanja poteškoća koje osoba s invaliditetom ima na radnom mjestu, ali isto tako REHA-tehnolozi ne smiju gubiti iz vida potrebu konkretnog korisnika, uz osiguranje individualne prilagodbe i podrške korisniku u tom procesu.

Kroz navedenu edukaciju omogućeno je stjecanje znanja, vještina i sposobnosti za zanimanje rehabilitacijskog tehnologa kao poveznice između osoba s invaliditetom, poslodavaca, tijela koja pružaju financijsku potporu i centara za profesionalnu rehabilitaciju.

U rujnu 2012. provedena je četvrta faza Projekta u okviru koje je izvršena edukacija hrvatskih stručnjaka iz područja profesionalne rehabilitacije, rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom u procesu Case managementa, prema ISO standardima.

Kroz edukaciju hrvatskih stručnjaka u case managementu omogućuje se uspostavljanje procesa upravljanja svim fazama profesionalne rehabilitacije kroz: certificiranje određenog područja djelovanja, daljnja specijalizacija i bolja kvalifikacija stručnog osoblja, postizanje transparentnosti kako za klijente, tako za naručitelje i financijere usluga, uspostavljanje objektivnih kriterija za kvalifikaciju stručnjaka.

Svrha Case managementa je pružanje najbolje moguće usluge, skrojene isključivo prema individualnim potrebama konkretnog klijenta, uz što manji utrošak sredstava.

U listopadu 2012. završena je peta faza Projekta u okviru koje je izvršena edukacija stručnjaka u području Odnosa s potencijalnim poslodavcima u cilju omogućavanja prakse rehabilitantima, kao i budućeg zaposlenja.

Aktivnosti koje se provode s klijentima u cilju profesionalne rehabilitacije, su uzaludne, ako u konačnici ne rezultiraju uključivanjem rehabilitanata na tržište rada. Kako je u osnovnom modelu profesionalne rehabilitacije za RH, predviđen, kao jedan od ključnih i „Odjel za kontakte s poslodavcima“, od izuzetne važnosti implementiranje ovakvih odjela u buduće centre za

profesionalnu rehabilitaciju, osobito kada se ima na umu da je BBRZ-ov odjel za kontakte s poslodavcima vrlo učinkovit, te je u proteklih pet godina odgovoran za uključenje 70% do 80% rehabilitanata na tržište rada.

Sve navedene faze projekta, kao i one koje će biti tek provedene omogućavaju nam alate za izgradnju transparentnog i učinkovitog sustava profesionalne rehabilitacije.

Najvažniji rezultat svih do sad provedenih aktivnosti je standardizacija samog procesa profesionalne rehabilitacije, koji je provediv pod istim uvjetima i na isti način u cijeloj Hrvatskoj. Nadalje, standardizacijom postupaka kako prema klijentima, tako i prema naručiocima usluge, osigurava se transparentnost čitavog sustava. Uz individualni pristup konkretnom klijentu, s uvažavanjem regionalnih potreba tržišta rada omogućava se postizanje što veće učinkovitosti, uz što manji utrošak novčanih sredstava. Naručilac usluge u svakom trenutku može kontrolirati trošak usluga, te ima isključivo pravo odluke o daljnjim mjerama. Cijenu usluga profesionalne rehabilitacije za pojedinog korisnika moći će sufinancirati više naručioca usluga, što bi značilo da se s profesionalnom rehabilitacijom može započeti što ranije – npr. zajedno sufinanciranje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje u vrijeme dok je osoba na bolovanju, čime bi se izbjegla invalidska mirovina ili nezaposlenost (prijava u evidenciju nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje).

Hrvatska obrtnička komora je provodila mjeru – *omogućavanje svim zaposlenim i nezaposlenim osobama te naročito dugotrajno nezaposlenim osobama, da polaganjem ispita o stručnoj osposobljenosti, pomoćničkih i majstorskih ispita udovolje potrebama tržišta rada, radi lakšeg zapošljavanja ili samozapošljavanja*. U 2011. godini majstorski ispit uspješno je položilo 993 osoba, dok je u 2012. godini uspješno položilo 1220 osoba. U 2011. godini uspješno je položilo pomoćnički ispit 7.129 osoba, dok je u 2012. godini uspješno položilo 7809 osoba. U 2011. godini ispit o stručnoj osposobljenosti uspješno je položilo 1.277 osoba, a u 2012. godini uspješno položilo je 980 osoba.

U 2012. godini, prema mjerama u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje provedena je mjera *Sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba*. Sufinanciranje zapošljavanja bilo je usmjereno na osobe do 25 godina života koje su najmanje 6 mjeseci u evidenciji nezaposlenih i osobe iznad 25 godina života koje su najmanje 12 mjeseci u evidenciji nezaposlenih. U mjeri Sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba u 2012. godini bilo je, obuhvaćeno 1.637 osoba od čega 836 (ili 51,0%) žena. Prema obrazovnoj razini najveći obuhvat je u skupini sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem; 1.215 osoba (ili 74,2%), zatim slijede osobe visokoškolskog obrazovanja; 262 (ili 16,0%) te osobe niže razine obrazovanja; 160 (ili 9,8%). Od ukupnog broja od 1.637 sufinanciranih dugotrajno nezaposlenih osoba 743 osoba (ili 45,3%) bilo je u dobi do 29 godina, dok su 894 (ili 54,7%) osobe bile iznad 30 godina. Uspoređujući obuhvat po razini obrazovanja i dobi sufinanciranih osoba, evidentno je da u ovoj provedbenoj aktivnosti poslodavci zapošljavaju osobe mlađe dobi s prethodnim radnim iskustvom, odnosno stručne i samostalne osobe koje mogu izvršavati zahtjevnije poslove, čime pridonose kvaliteti rada i konkurentnosti poslodavca u kratkom razdoblju od dana sklapanja ugovora o radu.

U tijeku provedbe poslodavci su najčešće imali primjedbe da je za svaku razinu obrazovanja određena visina subvencije što im je povećavalo troškove rada u odnosu na druge zaposlene, koje bez obzira na stupanj stručne spreme, kvalificiranost i složenost poslova koje obavljaju plaćaju prema iznosima minimalne plaće. Određivanjem subvencije prema razini stručnosti sprječava se potplaćenost i podzaposlenost. Osim navedenog utječe se na održavanje stečenih znanja i vještina, jer u pravilu se zahtjeva da radnik izvršava poslove radnog mjesta koji su u razini stečene spreme, stručnosti i kvalificiranosti, a subvencijom se eliminiraju diskriminirajući faktori niže nadnice za stručne poslove. Provedbeni rezultati upućuju na nužnost postojanja subvencija za zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih osoba.

Provedbena aktivnost nastavlja se i u 2013. godini, prema sredstvima osiguranim za potpore za zapošljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba u ukupnom iznosu od 117.400.150.00 kuna.

Od 2012. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje stvorio je preduvjete za provedbu mjere Sufinanciranje zapošljavanja na dijeljenom radnom mjestu, međutim mjera nije bila provedena, jer poslodavci nisu iskazali interes za korištenjem iste. (Pojasnjene u sklopu aktivnosti 3.2.2.). Osim navedene provedbene aktivnosti, u 2012. godini provodila se i aktivnost poticanja samozapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba.

Cilj aktivnosti bio je pomoći nezaposlenim osobama koji su prijavljeni u evidenciju najmanje 6 mjeseci da realiziraju poduzetničku ideju. Ukidanjem kriterija duljine prijave od 6 mjeseci, proširenjem mjere na sve djelatnosti bez isključivanja trgovine i ugostiteljstva te uvođenjem savjetnika za samozapošljavanje stvoreni su uvjeti za dostupnost mjere većem broju nezaposlenih osoba

Kroz aktivnost samozapošljavanja u 2012. godini bilo je 1.605 aktivnih korisnika od čega 938 novouključenih, a od ukupnog broja novouključenih osoba 368 žena (ili 39,2%) iz evidencije nezaposlenih, uz trošak od 22.714.794,09 kuna.

U godini slabije gospodarske aktivnosti, prestanka obavljanja gospodarske djelatnosti sve većeg broja gospodarskih subjekata posebice obrta provedbeni rezultati su iznad očekivanja. Subvenciju za samozapošljavanje najčešće su koristile osobe srednjoškolskog obrazovanja, 676 (ili 72,0%) što se veže za obrtnička zanimanja primjerice građevinski, obrti, frizeri, krojači, kozmetičari., 194 osobe (ili 20,6%) visokoškolskog obrazovanja u području financija i savjetovanja, promet nekretnina, odvjetnički uredi te 68 osoba (ili 7,4%) niže razine obrazovanja (poljoprivredni obrt za uzgoj žitarica, povrća, voća, usluge čišćenja i održavanja poslovnih i drugih prostora).

U navedenoj aktivnosti najdominantnija dobna skupina bila je od 25 do 44 godina (614 osoba) što je i očekivano s obzirom na razinu zapošljivosti tih osoba u odnosu na godine života, kvalifikacijsku strukturu i radno iskustvo.

Aktivnost se nastavlja u 2013. godini prema sredstvima osiguranim za potpore za zapošljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba u ukupnom iznosu od 117.400.150,00 kuna.

U 2012. godini, Hrvatski zavod za zapošljavanje provodio je mjeru *Javni radovi*. Mjera je usmjerena prema nezaposlenim osobama i nema obilježja državnih potpora te je dostupna i neprofitnom sektoru. Cilj mjere bio je kroz zapošljavanje motivirati i aktivirati dugotrajno nezaposlene za aktivno traženje posla i zapošljavanje. Javni radovi su bili usmjereni na zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih osoba i posebnih skupina nezaposlenih (osobe s invaliditetom, hrvatski branitelji, samohrani roditelji) u društveno korisnim programima javnih radova koje su organizirale i provodile jedinice lokalne uprave i druge neprofitne organizacije. U 2012. godini povećava se broj sudionika iz područja neprofitnih organizacija koje nude kvalitetne programe usmjerene na poboljšanje života i okruženja osobama s posebnim potrebama, s invaliditetom te drugim marginaliziranim skupinama stanovništva.

Izvođačima javnih radova Hrvatski zavod za zapošljavanje financirao je 100% troška bruto plaće od 3.300,82 kn mjesečno i troškove prijevoza od max. 300 kn po osobi za zapošljavanje nezaposlenih osoba koje su na evidenciji duže od 36 mjeseci, a sufinancirao je 85% troška bruto plaće od 3.300,82 kn, što iznosi 2.805,80 kn mjesečno i troškove prijevoza od max. 300 kn po osobi za zapošljavanje osoba koje su na evidenciji najmanje 24 mjeseca te 75% troška bruto plaće od 3.300,82 kn, što iznosi 2.475,61 kn mjesečno i troškove prijevoza od max. 300 kn po osobi za zapošljavanje ostalih dugotrajno nezaposlenih osoba i posebnih skupina nezaposlenih.

Izmjenama Zakona o doprinosima te smanjenem doprinosu na plaću koji se primjenjuje od 01. svibnja 2012. godine. Trošak subvencije smanjen je za 2% pa je 100% troška bruto plaće iznosilo 3.241,73 kn mjesečno, 85% troška bruto plaće 2.755,47 kn te 75% troška bruto plaće 2.431,30 kn mjesečno.

Kroz programe javnog rada u 2012. godini bilo je 17.177 aktivnih korisnika, od čega 15.320 novouključenih. Od navedenog broja 8.287 (ili 54,0%) bile su žene.

Od ukupnog broja od 15.320 osoba zaposlenih kroz programe javnog rada, 12.675 osoba zaposleno je uz financiranje, 949 uz 85% sufinanciranja, a 1.696 uz 75% sufinanciranja. Zbog promjene kriterija dužine nezaposlenosti u odnosu na postotak odobrenih sredstava za plaće zaposlenika u javnom radu postignut je bolji rezultat, odnosno u zaposlenost je uključeno

12.675 osoba koje su na evidenciji nezaposlenih duže od 36 mjeseci i čije šanse za zapošljavanje bile minimalne obzirom na razinu obrazovanja, godine života i prethodno radno iskustvo.

U 2012. godini, za provedbu navedene aktivnosti utrošeno je ukupno 168.162.547,65 kn.

Zapošljavanjem u javnom radu utječe se na motiviranost dugotrajno nezaposlenih osoba za rješavanje pitanja zaposlenja koje im omogućava ekonomsku i drugu neovisnost, a jedinicama lokalne uprave i sustavu socijalne skrbi utječe se na rasterećenje broja korisnika. Također dolazi do promjena u programima javnog rada, oni se sve više usmjeravaju na radove iz oblasti pružanja socijalne skrbi i edukativnih programa za posebne skupine građana (osobe s invaliditetom, djecu s posebnim potrebama, starije, djecu s teškoćama u učenju). Osiguranjem dodatnih sredstava rebalansom Državnog proračuna i svijesti da je potrebno direktno stvarati radna mjesta za osobe kojima prijeti dugotrajna nezaposlenost i socijalna isključenost postignuti su bolji rezultati u odnosu na 2011. godinu.

Provedbena aktivnost nastavlja se i u 2013. godini, prema sredstvima osiguranim za provedbu mjere Javni radovi u ukupnom iznosu od 234.438.617 kuna.

Hrvatski zavod za zapošljavanje, u sklopu svojih redovitih aktivnosti u radu prema nezaposlenim osobama provodi i aktivnosti koje su usmjerene na povećanje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba. U aktivnostima individualnog savjetovanja tijekom 2012. godine sudjelovalo je ukupno 166.300 dugotrajno nezaposlenih osoba, a u aktivnosti grupnog informiranja namijenjenog isključivo dugotrajno nezaposlenim osobama sudjelovalo je ukupno 3.165 nezaposlenih osoba.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je u 2012. godini za dugotrajno nezaposlene osobe provodio individualna savjetovanja i grupna informiranja vezana za samozapošljavanje i pokretanje poduzetničkih aktivnosti. Tijekom 2012. godine, u aktivnost individualnog savjetovanja za samozapošljavanje i pokretanje poduzetničke aktivnosti 251 dugotrajno nezaposlena osoba sa savjetnikom za zapošljavanje, profesionalnim planom zapošljavanja definiralo je aktivnosti traženja posla usmjerene na samozapošljavanje.

U radionice o samozapošljavanju tijekom 2012. godine bilo je uključeno 50 dugotrajno nezaposlenih osoba.

Tijekom 2011. godine 1.684 dugotrajno nezaposlenih osoba uključeno je kroz 197 radionica u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja u svrhu traženje i prikupljanje informacija relevantnih za donošenje profesionalnih odluka i planiranje daljnjeg profesionalnog razvoja. Radionice su namijenjene reaktiviranju dugotrajno nezaposlenih osoba i poticanju na uključivanje u poduzetničke, obrazovne aktivnosti ili na aktivno traženje posla.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je okviru IPA 2010-2011 IV komponente pripremio smjernice za prijavitelje za ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava „*Unapređenje održivog zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih visokoobrazovanih osoba*“. Opći cilj programa darovnica je podupiranje razvoja i provedbe aktivnih politika tržišta rada, a specifičan cilj je povećati zapošljivost dugotrajno nezaposlenih visokoobrazovanih osoba putem prilagođenih usluga i mjera. Natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava je bio otvoren do 7. studenog 2011. godine, nakon čega je u listopadu 2012. godine potpisano 7 ugovora. Ukupna vrijednost ovog programa darovnica je 1.000.000 eura.

3.4.2. Osigurati adekvatno usavršavanje (dugotrajno) nezaposlenih i ostalih koji su izloženi riziku da postanu (dugotrajno) nezaposleni

Agencija za mobilnost i programe EU provodila je aktivnosti Programa za cjeloživotno učenje – Leonardo da Vinci – mobilnost osoba na tržištu rada. Broj odraslih nezaposlenih osoba upućenih na aktivnosti međunarodnih stručnih usavršavanja u okviru programa Leonardo da Vinci je 108. Nezaposleni su upućeni na aktivnost Mobilnost osoba na tržištu rada kroz 7 ustanova, za što su dobili financijsku potporu od 259.272 eura od ukupno raspoloživog iznosa od 359.898 eura za navedenu aktivnost koja uključuje sudjelovanje zaposlenih osoba na

tržištu rada.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju (u daljnjem tekstu: Fond) provodio je aktivnost omogućavanje usavršavanja za osobe s invaliditetom koje primaju naknadu do zaposlenja, nakon što im je prema utvrđenom modelu (Mjera 3.4.1.) procijenjena zapošljivost. U 2012. godini po aktivnosti unutar mjere 3.4.2. utrošeno je ukupno 438.218 kn.

Navedeni model procjene zapošljivosti osoba s invaliditetom opisan u mjeri 3.4.1. primjenjuju stručnjaci iz Ustanove URIHO iz Zagreba u Radnom centru za osobe s invaliditetom i Virtualnoj radionici za osobe s invaliditetom na nezaposlenim osobama s invaliditetom koje su korisnici programa Radnog centra URIHO-a. Korisnici programa su nezaposlene osobe s invaliditetom iz evidencije nezaposlenih osoba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, koji su i korisnici naknade do zaposlenja.

U 2012. godini u Radnom centru Ustanove URIHO kroz model procjene zapošljivosti prošlo je 18 osoba s invaliditetom korisnika naknade do zaposlenja.

Analizirano je 18 korisnika naknade do zaposlenja, koji su bili su uključeni u aktivnosti radnog centra URIHO u razdoblju od 01.01.2012.godine do 31.12.2012. godine (od 01.07.2009. do 31.12.2012. godine kroz radni centar URIHO prošlo je 89 korisnika naknade do zaposlenja). Raspon godina starosti je od 21 do 40 godina starosti. Svi korisnici su u radni centar bili upućeni od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na šest mjeseci s razlogom obnavljanja stručnih znanja i vještina, te provedbe radno socijalnih aktivnosti s ciljem zapošljavanja, s obzirom da su radne vještine istih znatno smanjene ili posve izgubljene zbog dugotrajne nezaposlenosti. Tijekom projekta je precizno vođena evidencija boravka korisnika, te se simulirao pravi radni odnos kroz šestosatno radno vrijeme, preko čega se testiralo da li osoba s invaliditetom može preuzeti sve obaveze koje nosi radni odnos sa punim učinkom. Većih problema sa izostancima s aktivnosti nije bilo. Korisnici su u radnom centru osposobljavani za sedam grupa zanimanja i za većinu njih je bilo osigurano obučavanje od strane specijaliziranih radnih instruktora.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je proveo odabir polaznika. Korisnicima je osigurana od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje naknada u iznosu od 1.600 kn, putni troškovi i troškovi osiguranja. Nakon isteka šest mjeseci 18 korisnika je produžilo svoj boravak i u to vrijeme primalo za svoj rad simboličnu nagradu. U periodu od prvih šest mjeseci, važno je napomenuti kako je, dio korisnika i dalje primao naknadu do zaposlenja, dok je nekima ukinuta.

Podaci o upućenim korisnicima evidentiraju većinu korisnika sa dostignutom razinom niže stručne spreme. Najveći broj korisnika je završilo Centar za odgoj i obrazovanje Zagorska i najbrojniji su oni sa zanimanjem pomoćnog knjigoveže, pomoćni galanterist, te pomoćni obučar.

Kod korisnika prevladavaju višestruka oštećenja, koja su gotovo u pravilu postojala od rođenja. Zanimljivo je da dio analiziranih korisnika ima poteškoća sa kretanjem ili poteškoća u komunikaciji.

Dužina nezaposlenosti se kreće od godine dana do 10 godina, a čak 7 korisnika nije nikada imalo iskustvo radnog odnosa.

Putem obrasca za Mjesečno praćenje i obrasca Završno mišljenje, praćen je čitav niz zadanih parametara.

Po završenom boravku u radnom centru za 1 korisnika je utvrđeno kako nije osposobljen za poslove u svom zanimanju. Kod 6 korisnika je utvrđeno kako im je potrebno stalno vođenje i nadzor u radnom procesu. Većina korisnika postiže zadovoljavajuću do slabiju kvalitetu u radu, dok je kvantiteta nešto slabija i svi korisnici su procijenjeni kao učinkovitiji na nenormiranim poslovima. Za 4 korisnika utvrđen je pad radnog funkcioniranja tijekom radnog vremena, 4 korisnika imaju povremene promjene, dok ih je 6 zadovoljavajuće. Motiviranost je ukupno gledajući dobra. Broj korisnika koji imaju kapaciteta da sami poduzmu što je potrebno kako bi bolje izvršili radne zadatke i poboljšali radni proces je ukupno gledajući zadovoljavajući. Relativno mali broj korisnika ima poteškoća kod uključivanja u grupu i generalno se može reći da većina ima dobru komunikaciju sa grupom. Korisnicima u grupi nije potrebno u radnom procesu osigurati neku od mogućih prilagodbi kao što je: radni objekt, radni prostor, tehnička prilagodba, prilagodba organizacije rada, radno vrijeme, osobni/radni asistent, individualni rad, osigurati češće odmore ili im je potreban poseban izbor radnih mjesta, međutim svima je potrebna pomoć pri zapošljavanju.

Korisnici su imali optimalnu ili zadovoljavajuću podršku prirodne okoline u većini slučajeva. Niti jedan korisnik nije imao kontakt putem prakse sa otvorenim tržištem rada.

S obzirom na nepovezanost institucija, te evidencije o zaposlenim osobama s invaliditetom, nemoguće je učinkovito i sustavno pratiti zapošljavanje. Trenutno smo u mogućnosti pratiti zapošljavanje i prekid radnog odnosa samo u situaciji kada se poslodavac obrati Fondu sa zahtjevom za poticaje. Zbog toga je moguće da podaci o broju zaposlenih korisnika nakon boravka u radnom centru nisu potpuni. U grupi korisnika koja je prošla kroz radni centar URIHO u 2012. nije zabilježeno niti jedno zapošljavanje, ali od ukupnog broja korisnika koji su prošli radni centar URIHO (89 korisnika) evidencije Fonda bilježe 19 zaposlenih korisnika nakon provedenog programa u radnom centru, a za dvoje se pretpostavlja da su zaposleni na otvorenom tržištu rada. Svi zaposleni korisnici su zaposleni u zaštitnim radionicama, a za 8 njih je prekinut radni odnos istekom ugovora o radu. Razlozi prekida radnog odnosa mogu biti dijelom financijske ili organizacijske prirode, a dijelom što isti nisu zadovoljili na radu, no pouzdanih podataka o tome nemamo.

Trenutna zakonska regulativa razlikuje zapošljavanje u zaštićenim uvjetima i zapošljavanje na otvorenom tržištu rada. Praksa radnog centra ukazuje na potrebu višestupnije procjene nego što to čini zakonska regulativa. Rezultati takve višestupnije procjene su slijedeći:

1 - analiziranih korisnika može raditi na otvorenom tržištu rada,

1 - analiziranih korisnika integrativno zapošljavanje ili zaštitno zapošljavanje u svom zanimanju (tvrtke sa više od 50% zaposlenih OSI, koja radi kao i druge tvrtke koje su uključene u redovno gospodarstvo - preduvjet visoka učinkovitost, kvaliteta, kvantiteta, stabilnost, motivacija, potrebna početna i povremena asistencija, radno vrijeme 8 sati),

9 - zaštitno zapošljavanje – najjednostavniji poslovi (preduvjet razvijena radna rutina ili postoji mogućnost razvoja radne rutine, potreban individualni program, pronalaženje i usklađivanje posla prema interesima i sposobnostima),

4 - radna terapija.

Slijedi detaljan opis metodologije koja se uvodi u protokole radnog centra ustanove „URIHO“ prilikom procjene korisnika radnog centra koji su ujedno i korisnici naknade do zaposlenja.

Rehabilitacijska procjena:

Opis usluge: Rehabilitacijska procjena je početna faza u procesu profesionalne rehabilitacije. Uključenje u profesionalnu rehabilitaciju je individualno utvrđivanje trenutnog stanja (rehabilitacijska procjena, sveobuhvatna dijagnostika).

Usluga je usmjerena na cjelovitu procjenu osobe s invaliditetom i to:

- utvrđivanje utjecaja invaliditeta (medicinski status),
- utvrđivanje socijalne situacije/motivacije (socijalna anamneza),
- utvrđivanje prijašnjeg radnog iskustva (profesionalna anamneza),
- inicijalni pregled psihološkim testiranjem,
- utvrđivanje kognitivnih sposobnosti,

temeljem čega se utvrđuje mogućnost da se osoba s invaliditetom uključi u zapošljavanje ili obrazovanje.

Cilj usluge: Cilj rehabilitacijske procjene je utvrđivanje daljnjih aktivnosti ili mjera (rehabilitacijski plan), koje su potrebne kako bi se poboljšale mogućnosti za razvoj profesionalne karijere. Cilj je izrada pojedinačnog grubog plana rehabilitacije uzimajući u obzir sve čimbenike koji utječu na profesionalnu rehabilitaciju, bilo pozitivno ili negativno. Rehabilitacijska procjena je osnova za mišljenje o mogućnostima, vrsti i načinu profesionalne rehabilitacije, te za izradu rehabilitacijskog plana, a koja je izrađena za naručioca usluge. Rehabilitacijska procjena je i početna faza za procjenu prisutnosti invaliditeta, tj. da li je rehabilitant osoba s invaliditetom.

Vremensko trajanje rehabilitacijske procjene: Vremensko trajanje usluge je ovisno od kompleksnosti problematike i potrebama osoba s invaliditetom.

Rehabilitacijska procjena traje jedan tjedan, a program traje 6 sati dnevno.

Vremenski usluga može trajati duže od tjedan dana kada se radi o kompleksnijim oštećenjima, kao što su npr. oštećenje vida, kronične duševne smetnje, oštećenja mozga, ili su izražena česte promjene funkcioniranja tijekom dana i drugi primjeri kompleksnih oštećenja, ali ne duže od 8 tjedana za najkompleksnija stanja.

Ciljane skupine: Sve kategorije osoba s invaliditetom od 17 godine života na dalje, koje je uputio naručilac usluge ili osobe koje još nemaju status osobe s invaliditetom, te su upućene na

rehabilitacijsku procjenu kako bi se utvrdilo postojanje invaliditeta. Uključivanje u rehabilitacijsku procjenu je primjereno za sve osobe kod kojih je prethodno utvrđeno ili se pretpostavlja prisutnost tjelesnih ili duševnih bolesti ili oštećenja, koja čine poteškoće u zapošljavanju ili postoje prepreke ili poteškoće na poslu u razvoju karijere.

Uvjeti za uključivanje u mjeru rehabilitacijske procjene:

- završeno obavezno obrazovanje,
- završena opća rehabilitacija

Razlozi za isključenje iz mjere rehabilitacijske procjene:

- akutna ovisnost

Sadržaj, metode, tehnike i postupci kod provođenja usluge: Plan izvođenja usluge podrazumijeva oblikovanje za svakog rehabilitanta individualno, uvažavajući njegove potrebe i mogućnosti. Postupak mora biti tako prilagođen osobi da ga ista može razumjeti. Procjenu nije moguće provoditi bez konsenzusa sa osobom s invaliditetom. Rehabilitacijska procjena se izvodi individualno, a kod pojedinih aktivnosti se izvodi u grupi.

Uvjeti za provedbu usluge: Izvođač usluge rehabilitacijske procjene mora imati kompletan tim stručnjaka (voditelja procjene radi rehabilitacije, stručnjaka za medicinu rada, kliničkog psihologa, socijalnog radnika, pedagoga (za matematiku i hrvatski jezik) s dodatnim kvalifikacijama za rehabilitacijskog stručnjaka, trenera s dodatnim kvalifikacijama za rehabilitacijskog stručnjaka, stručnjaka za posebna ispitivanja).

Izvođač mora osigurati, osim uvjeta za samostalni rada i individualno ispitivanje, osigurati i uvjete za provedbu postupka u skupini, za simuliran rad i situacije učenja.

Izvođač mora osigurati odgovarajuće instrumente, psihodijagnostička pomagala, radne i druge testove za procjenu svih navedenih područja.

Područja procjene:

1. Utvrđivanje medicinskog statusa

Ovo utvrđivanje uključuje prvo utvrđivanje stanja sa stajališta medicine rada, kao i pregledavanje i objedinjavanje već postojećih nalaza. Po potrebi se pribavljaju dodatna stručna mišljenja specijalista, kao npr. iz područja ortopedije, neurologije/ psihijatrije ili oftalmologije.

Sadržaj i opseg rada:

- cjelovita procjena funkcionalnog stanja, tjelesnog i psihičkog funkcioniranje osobe, klinička procjena zdravstvenog stanja, procjena funkcionalnih sposobnosti u usporedbi sa poznatim standardima fizioloških opterećenja osobe na radnom mjestu;
- procjena stupnja izlječenja, rehabilitiranosti i prilagođenosti osobe, a koja bi omogućavala izvršenje plana rehabilitacije vezano za uključivanje na rad ili u obrazovne aktivnosti. U dogovoru sa drugim specijalistima upotpunjuje podatke ili se dogovara za dodatne postupke (liječenje, rehabilitacija, oprema s medicinsko tehničkim pomagalima);
- procjena opremljenosti osobe s medicinsko tehničkim pomagalima;
- zbog temeljitije procjene uzima u obzir procjene ostalih članova tima npr. za procjenu sigurnosti na radu, držanja tijela, kretanja u prostoru, izdržljivost na statička i dinamička opterećenja itd.
- procjena o tome kako osoba razumije i prihvaća svoje zdravstvene teškoće, kako vidi svoju tjelesnu i psihičku izdržljivost, da li je sposobna preuzeti sve životne zahtjeve, u kojoj mjeri se može nositi sa stresom na poslu, koliko poznaje različite načine zaštite na radu;
- procjena da li je potrebno savjetovanje: osobi s invaliditetom, obitelji, poslodavcu, izvođaču obrazovnih programa,
- procjena o mogućnostima za uključivanje u rehabilitacijski proces.

Metode rada su pregled i analiza raspoložive medicinske i s njom povezane stručne dokumentacije (različiti raniji nalazi i mišljenja, analize i zdravstvene procjene radnih mjesta); strukturirani intervju, heteroanamneza; klinički pregled s procjenom funkcionalnog stanja svih organskih sustava („od glave do pete“); praćenje osobe u radnom procesu tijekom procjene, savjetovanje osobe, sagledavanje mogućih prilagodbi na radu; metode i tehnike za analizu zdravstvene procjene radnog mjesta/obrazovne ustanove, prilagođene osobama s invaliditetom.

2. Utvrđivanje socijalne situacije/motivacije (socijalna anamneza)

Rehabilitanti odgovaraju na pitanja koristeći standardizirani obrazac o osobnim podacima (uključujući državljanstvo, kontakt osobu), zdravlju/invaliditetu, financijskoj situaciji, obiteljskoj

situaciji stambenoj situaciji, osobnom položaju, mobilnosti, eventualno o slobodnom vremenu. Obrazac sadržava devet područja korisnikova života. Korisnik samostalno, u grupnom radu, ispunjava socijalnoanamnestički obrazac, ali je uvijek prisutna osoba koja može pomoći u slučaju da rehabilitant ne razumije neka od pitanja. Pri tome je osobito važno zapažanje da li korisnik može samostalno odgovoriti na postavljena pitanja, bez asistencije druge osobe, te kako funkcionira u grupi. Nakon toga se detaljno raspravlja o odgovorima sa socijalnim radnikom u obliku individualnog razgovora, kada se zajednički procjenjuje da li postoji neko problematično područje ili situacije, koje bi mogle biti smetnja u procesu rehabilitacije.

Sadržaj i opseg rada:

- prikupljanje općih podataka o osobi,
- prikupljanje podataka o financijskoj situaciji,
- prikupljanje podataka o stambenim i obiteljskim prilikama,
- prikupljanje podataka o mobilitetu/pokretljivosti i pristupačnosti do zapošljavanja ili obrazovanja,
- prikupljanje podataka o invaliditetu,
- prikupljanje podataka o zdravstvenom stanju,
- prikupljanje podataka o osobnoj situaciji,
- prikupljanje podataka o načinu provođenja slobodnog vremena,
- procjena o mogućnostima za uključivanje u rehabilitacijski proces,
- savjetodavni rad.

Metode rada su strukturirani intervju, socijalnoanamnestički podaci, savjetovanje i socioterapija.

3. Utvrđivanje profesionalne anamneze (ranija radna iskustva, stupanj obrazovanja)

Odgovarajući stručnjak za rehabilitaciju (trener) prikuplja kroz pojedinačni intervju podatke o školskom i strukovnom obrazovanju te karijeri pojedinog klijenta tijekom rehabilitacijske procjene. Obrazac sadržava pet područja korisnikova života: Opći podaci, obrazovanje, radno iskustvo, slobodno vrijeme i mobilnost. Osim toga rehabilitant piše esej (životopis) o svojem školovanju, bivšim poslovima koje je radio, eventualnim budućim poslovima koje bi radio, te o svojim željama i interesima. Kod analize eseja važno je obratiti pažnju (osim na profesionalna usmjerenja korisnika) i na stil pisanja, pismeno izražavanje, pismenost, gramatiku, pravopis, smislenost u pisanju, kao i osobno viđenje profesionalne karijere.

Sadržaj i opseg rada:

- prikupljanje općih podataka o osobi,
- prikupljanje podataka o rehabilitantovoj profesionalnoj karijeri, radu i učenju, motivaciji, radnim iskustvima, vještinama, stupnju obrazovanja, specifičnim znanjima i osposobljenosti, uspjehu i mogućim posebnostima tijekom školovanja, njegovim interesima i vlastitom viđenju svoje profesionalne karijere,
- detaljni podaci o poslovima na kojima je radio, programa osposobljavanja ili drugih radnih iskustava, zadovoljstvo s radom, osobna procjena uspješnosti i teškoća pri radu,
- procjena kako osoba razumije i prihvaća svoj invaliditet,
- prikupljanje podataka o mobilitetu/pokretljivosti i pristupačnosti do zapošljavanja ili obrazovanja,
- doživljaj i reakcija na nezaposlenost, te teškoće kod zapošljavanja,
- osobne aktivnosti i način traženja posla, motivacija za uključivanje u profesionalnu rehabilitaciju,
- procjena o mogućnostima za uključivanje u rehabilitacijski proces,
- savjetodavni rad

Metode rada su intervju, heteroanamnestički podaci, analiza eseja (životopisa), pregled radne dokumentacije i savjetovanje.

4. Inicijalni pregled psihološkim testiranjem

Psiholog provodi stručni postupak u smislu psihološkog tretmana i savjetodavnog rada, te provodi psihološku dijagnostiku. Psihološki tretman i savjetovanje se radi s ciljem održavanja ili poboljšanja mentalnog zdravlja osobe, kvalitete života i rada, te zbog optimalnog iskorištavanja osobnih potencijala rehabilitanta. Psihologijsko testiranje se obavlja sa ciljem dobivanja uvida u intelektualne sposobnosti, osobine ličnosti i specifične vještine vezane uz radno mjesto. Psihologijsko testiranje obavlja psiholog prema Standardima psihologijskog testiranja, odnosno, prema Pravilniku o psihodijagnostičkim sredstvima Hrvatske psihološke komore. Psihologijsko

testiranje provode, analiziraju i interpretiraju rezultate najiskusniji klinički psiholozi, koji imaju posebnu dopusnicu za rad.

Preporučeni psihologijski testovi su : testovi intelektualnih sposobnosti (Progresivne matrice, Beta test, DAT), testovi pamćenja i testovi ličnosti (Cornell indeks, EPQ), ali se po potrebi mogu primjenjivati i drugi testovi. Testiraju se: jezične sposobnosti, matematičko razmišljanje, formalno-logičko razmišljanje, prostorno snalaženje, perceptivna brzina, kratkoročno pamćenje, dugoročno pamćenje, opći interesi (određuje se šest osnovnih područja interesa koje su karakteristična za različita zanimanja). Dodatno se testiraju osnovne obrtničko-tehničke sposobnosti (prethodno školsko znanje nije potrebno) i fizičko-tehničke sposobnosti (preduvjet su prethodna školska znanja) radi utvrđivanja prikladnosti za rad na području elektronike. Testovi se odabiru ovisno o obrazovnom nivou rehabilitanta, te dobi ispitanika. Testiranje se provodi grupno i individualno isključivo u prijednevima, a traje između 3,5 do 4 sata.

Sadržaj i opseg rada:

- procjena opće razine intelektualnih sposobnosti i vještina, specifičnih kognitivnih funkcija, sposobnost koncentracije, pažnja, strategija rješavanja problema, mišljenje, fleksibilnost,
- procjena i prepoznavanje specifičnih deficita i pronalaženje dobro očuvanih područja na kojima je moguće razvijati kapacitete,
- procjena motivacije za zapošljavanje i obrazovanje, profesionalni interesi, realnost radnih očekivanja,
- procjena sposobnosti učenja, memorije, izdržljivost, stabilnosti, umora kod mentalnih aktivnosti,
- procjena adaptacijskih sposobnosti, vladanja i kontrole nad impulsima, razina tolerancije na frustracije, uvid u teškoće prouzrokovane invalidnošću,
- savjetovanje pri izboru prikladnog profesionalnog područja i nivoa zahtjevnosti obrazovanja ili osposobljavanja, definiranje potrebnih prilagodbi i pomoći u tijeku školovanja,
- procjena o mogućnostima za uključivanje u rehabilitacijski proces,
- savjetodavni i terapijski rad.

Metode rada su: strukturirani intervju, usmjerena anamneza, primjena psihodijagnostičkih testova, savjetovanje i psihoterapija.

5. Utvrđivanje kognitivnih sposobnosti

U ovoj fazi provjerava se postojeće školsko znanje iz matematike i materinjeg jezika. Polazište je završeno osnovnoškolsko obrazovanje (8. razred).

Sadržaj pisane provjere školskog znanja iz matematike: osnove matematike, matematika za ekonomiste, tehničko računanje.

Test iz matematike traje 2 do 3 sata, a ispitaniku se može dati i kratka pauza. Test se rješava bez digitrona i isti obuhvaća osnovne računске operacije, račun sa postotkom, te zadaci sa tekstom. Kroz testove nisu bitni rezultati, već i motivacija, koncentracija i druga opažanja. Sadržaj pisane provjere školskog znanja iz hrvatskog jezika: pravopis, gramatika, čitanje s razumijevanjem, izražavanje. Test iz hrvatskog jezika traje do 2 sata, a osim rezultata se posebno procjenjuje i motivacija, koncentracija i druga opažanja. Ako je potrebno, provjeravaju se pretpostavke za željeno zanimanje. Utvrđivanje točnih sklonosti klijenta k određenim zanimanjima u kontekstu konkretnog stručnog područja ili postavljanje konkretnih pitanja putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. U slučaju da se kod rehabilitanta utvrde manjkavosti znanja u određenim područjima iz matematike ili hrvatskog jezika, može se za određene nastavne cjeline organizirati individualne instrukcije, već tijekom dijagnostičkog tjedna.

Cilj individualne obrade nastavnih programa je smanjenje školskih deficita. Modularni sustav omogućuje u bilo kojem trenutku uključivanje u programe, dodavanje modula znanja gdje je utvrđen školski deficit.

Povratno izvješćivanje naručitelja:

Povratne informacije o ukupnim rezultatima rehabilitacijske procjene se dostavljaju u pisanom obliku (standardizirano izvješće). Izvješće sadrži prijedlog o daljnjem postupanju. Rehabilitanta se informira o rezultatima rehabilitacijske procjene, te s prijedlogom za daljnje postupanje, koji isti potpisuje, ali mu se ne uručuje izvještaj, već se izvješće dostavlja naručiocu usluge.

Zaključno mišljenje stručnog tima:

Zaključno mišljenje stručnog tima se oblikuje na osnovi sinteze svih prikupljenih podataka, procjena rehabilitantovog funkcioniranja, te prognostičke procjene, koju oblikuje i usklađuje stručni tim zajedno sa rehabilitantom i mora sadržavati precizan prijedlog za daljnje postupanje, a isto je definirano navedenim ciljevima koje je naručitelja naveo u trenutku upućivanja na procjenu.

Zaključno mišljenje rehabilitacijske procjene obuhvaća:

- šifriranje po MKB- u: navodi se dijagnoza, koja ima odlučujući utjecaj na invalidnost, te ocjena stabilnosti stanja, prognoze i mogućnost izlječenja ili poboljšanja zdravstvenog stanja,
- šifriranje po MKF-u
- sažetak nalaza po područjima procjene, s navedenim instrumentima, metodama i tehnikom, koja je korištena u postupku procjene,
- cjelovita procjena radnih sposobnosti i aktualnog radnog funkcioniranja,
- opis važnih osobnih čimbenika i čimbenika okoliša,
- prijedlog daljnjih aktivnosti koji uključuje neko od slijedećih zaključaka:

1. Rehabilitant je sposoban za uključivanje na otvoreno tržište rada ili u programe osposobljavanja (redovne mjere aktivne politike zapošljavanja, kraći obrazovni programi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje) i nema potreba za daljnjim uslugama profesionalne rehabilitacije,

2. Rehabilitant bi sa uključivanjem u programe osposobljavanja ili sa profesionalnom rehabilitacijom uz praktično osposobljavanje na radu (radni centar, virtualna ili osposobljavanje uz stručnu pomoć na otvorenom tržištu rada) dobio bolju mogućnost za napredovanje u profesionalnoj karijeri ili zapošljavanju.

Ovakav zaključak mora sadržavati slijedeće elemente:

- a) definiranje programa,
- b) način izvođenja,
- c) definiranje sudjelovanja poslodavca,
- d) mjesto izvođenja,
- e) trajanje,
- f) pomoć, asistencija, praćenje, mentorstvo,
- g) moguće arhitektonske i tehničke prilagodbe,
- h) definicija budućeg posla,
- i) dodatne informacije (uvjeti za upis, termini, kontakt osoba i dr.)

3. Rehabilitant je sposoban za profesionalnu rehabilitaciju, a sa uključivanjem u program profesionalne rehabilitacije (izrada perspektiva, stjecanje kvalifikacija) bi dobio bolju mogućnost za napredovanjem u profesionalnoj karijeri ili zapošljavanju.

4. Rehabilitant još nije spreman za uključivanje u fazu izrada perspektiva, te se preporuča uključivanje u program mjera stabilizacije, zbog prevladavanja manjkavosti, usvajanja radnih navika, radu na motivaciji, vježbanju socijalnih vještina, prevladavanja problema prihvatanja invalidnosti i dr.).

5. Rehabilitant nije zapošljiv, te se preporuča/ne preporuča uključivanje u radne aktivnosti.

6. Rehabilitant je osoba s invaliditetom i kao takav se prilikom zapošljavanja evidentira u zakonsku kvotu.

7. Rehabilitant je osoba s invaliditetom smanjene radne sposobnosti, te je istog potrebno uputiti na utvrđivanje razine smanjene radne sposobnosti.

Prilikom donošenja odluke o mogućnosti uključivanja u daljnje mjere profesionalne rehabilitacije potrebno je odgovoriti na slijedeća pitanja:

- kako je osoba s invaliditetom motivirana za rješavanje problema nezaposlenosti,
- kako radno funkcionira (radna disciplina),
- kako prihvaća svoju invalidnost, koliko poznaje svoje mogućnosti, koje su mogućnosti u okolišu za zapošljavanje, obrazovanje ili osposobljavanje,
- koliko je primjerena stečena izobrazba, te da li su profesionalni ciljevi realni,
- kakvi su njegovi socijalni odnosi u užem i širem okolišu,
- kakvu pomoć i potporu mu pruža obitelj i socijalni okoliš,
- kakvu pomoć treba kod traženja primjerenog posla,
- kakvo radno mjesto bi za njega bilo primjereno, u kakvom radnom okolišu bi bolje funkcionirao,

- kakve prilagodbe bi trebao na radnom mjestu, gledano na teškoće, koje se predviđaju,
- da li će trebati duže vrijeme za obrazovanje, osposobljavanje ili eventualno stručnu podršku kod uključivanja u rad.

Evidentno je kako stečena stručna sprema i školski uspjeh ne ukazuje na težinu invaliditeta, razinu sposobnosti korisnika niti na realne mogućnosti zapošljavanja, te bi bilo neophodno potrebno učiniti procjenu sposobnosti i mogućnosti po završenoj školi. Identificiranjem onih, koji nakon završene škole nisu u stanju zadovoljiti niti minimum radnih zahtjeva u zaštitnim uvjetima, a naročito na otvorenom tržištu rada, olakšao bi se rad savjetnicima za zapošljavanje, a evidencija nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje smanjila za one koji uistinu nemaju kapaciteta za radni odnos. Osim toga uključivanjem osoba s invaliditetom u radne aktivnosti odmah nakon završenog školovanja mogla bi se održati ili poboljšati radna rutina, moglo bi se utjecati na održavanje realne motivacije za rad i na održavanje i usavršavanje radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti, koje u pravilu nestaju u razdoblju dugotrajne nezaposlenosti.

Neke osobe s invaliditetom nikada neće moći zasnovati radni odnos, ali bez obzira na to treba im se omogućiti sudjelovanje u radnim aktivnostima, koje su u skladu s njihovim sposobnostima i osigurati mogućnost, ako se njihove sposobnosti i vještine razvijaju, prelazak iz jednog sustava u drugi.

Međutim, nedostaju kontinuirani rehabilitacijski programi koji bi omogućili osobama s invaliditetom da rade na sebi i steknu uvid u svoje dosadašnje ponašanje kako bi radili na njegovom unapređenju, kako bi se omogućio osobni rast osobe (u smislu učenja novih oblika ponašanja koji će ga učiniti adaptivnijim, pomoći da postigne samoaktualizaciju i pronađe novi sistem vrijednosti), te razvijanje sposobnosti za racionalno ponašanje i za preuzimanje odgovornosti za svoje postupke. Takva opća rehabilitacija je preduvjet za uključivanje u profesionalnu rehabilitaciju.

Negativan rezultat projekta radnog centra je što su se korisnici i nakon procjene vraćali u evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, neovisno o tome da li su procijenjeni kao zapošljivi ili ne. Korisnicima nakon provedenog programa u radnom centru nije ponuđen neki drugi oblik radnog angažmana, koji bi omogućio održavanje razine naučenoga ili koji bi dalje razvijao njihove funkcionalne, socijalne i profesionalne sposobnosti. Takav djelomičan pristup je nekorektan prema osobama s invaliditetom, jer ako rehabilitacijom ne možemo pomoći, nužno je ponuditi alternativu.

Uspjeh profesionalne rehabilitacije u mnogome ovisi o općoj dobroj rehabilitaciji, koja bi trebala biti osnovni preduvjet prije uključivanja u aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Zbog toga je potrebno osigurati usku suradnju sustava koji se bave medicinskom rehabilitacijom, sustava koji se bave socijalnom rehabilitacijom i sustava koji se bave profesionalnom rehabilitacijom, kako bi troškovi mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije bili što isplativiji i uspješniji.

Novčana naknada za vrijeme radnih aktivnosti ili osposobljavanja je izuzetno važna za motivaciju korisnika, tim više što smo svjedoci opće nemotiviranosti osoba s invaliditetom. Zbog toga bi bilo potrebno zadržati pravo na ostvarene socijalne naknade, bez obzira na uključenost u radne aktivnosti, ali je isto potrebno zakonski regulirati kako se ne bi izjednačio stvarni rad sa radnim aktivnostima.

Sam naziv „naknada do zaposlenja“ je potpuno neadekvatan prema dobivenim rezultatima i to iz više razloga (između ostaloga podrazumijeva radnu sposobnost, čini pritisak na zasnivanje radnog odnosa i kada to nije moguće zbog sposobnosti, relativizira razliku između pojma rada i zapošljavanja), te bi bilo potrebno istu uvrstiti u inkluzivni dodatak ili neki drugi oblik socijalnog davanja.

Sukladno Preporuci Vijeća ministara br. R (92)6 zemljama članicama o jedinstvenoj politici rehabilitacije osoba s invaliditetom, te Europskim načelima izvrsnosti u rehabilitaciji, neophodno je razviti programe socijalne uključenosti s ciljem cjelovite skrbi za osobe s invaliditetom vezano za rad i zapošljavanje, učinkovite socijalne rehabilitacije, koja je osnovni preduvjet za uključivanje u mjere profesionalne rehabilitacije. Zapošljavanje osobe s invaliditetom nikako ne počinje trenutkom sklapanja Ugovora o radu, već mnogo ranije. Zbog toga je potrebno razviti različite, ali strukturirane i fleksibilne programe radnih aktivnosti te u okviru njih osigurati neprestano praćenje pojedinca kako bi u povoljnim okolnostima mogao preći iz sustava

socijalne skrbi u sustav zapošljavanja. Za sve vrste invaliditeta, a naročito za ovu skupinu sa višestrukim smetnjama je potrebno osigurati cjeloživotno praćenje ulaska i izlaska iz poslovne sfere te osigurati jednostavan pristup ponovnoj procjeni sposobnosti zbog mogućih promjena. Uključivanje osoba s invaliditetom u aktivnosti profesionalne rehabilitacije nakon dugotrajne nezaposlenosti je vrlo skup način rada. Osim što se u šest mjeseci ne može sasvim objektivno procijeniti mogućnosti osobe, takav postupak je i vrlo traumatizirajući kako za same osobe s invaliditetom, tako i za njihove obitelji. Tijekom provođenja projekta je uočeno kako su nekih korisnici radnog centra bili pod velikim pritiskom roditelja, koji su imali velika očekivanja u želji da uspiju.

Iskustva zemalja EU, kod dugotrajno nezaposlenih osoba s invaliditetom, govore kako je potrebno prije uključivanja u mjere profesionalne rehabilitacije osigurati programe stabilizacije, koji se provode minimalno godinu dana, a koji su fokusirani na vježbanje radne rutine, vježbanje socijalnih spretnosti i vještina, osnaživanje same osobe, jačanje motivacije, te na realnu procjenu svojih mogućnosti.

Učinkovitost mjera profesionalne rehabilitacije je bez cjelovitog pristupa i bez suradnje sustava socijalne skrbi vrlo upitna.

Analiza je utvrdila kako korisnici naknade do zaposlenja imaju radnog potencijala, koji može biti ekonomski isplativ. Jedna od najvećih zapreka zapošljavanja osoba s invaliditetom je negativan stav društva zasnovan na stereotipima i predrasudama o slabijim radnim potencijalima osoba s invaliditetom, ali jednako tako je zapreka i pomanjkanje individualiziranog i sustavnog pristupa različitih sustava i institucija, gdje bi objektivna i realna procjena sposobnosti trebala biti imperativ i temelj za individualni odabir vrste radnog mjesta.

U 2012. godini po aktivnosti 3.4.2. utrošeno je ukupno 438.218 kn.

U cilju uključivanja dugotrajno nezaposlenih osoba, koje su nekonkurentne na tržištu rada jer im nedostaju znanja i vještine koje se traže na tržištu rada, u obrazovne aktivnosti, Hrvatski zavod za zapošljavanje u sklopu svojih redovitih aktivnosti kontinuirano provodi standardizirane radionice koje su usmjerene na povećanje motivacije za uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba u obrazovne aktivnosti koje bi ih trebale dovesti do bržeg zapošljavanja. U radionice za stjecanje znanja i vještina za što uspješnije uključivanje na tržište rada sudjelovalo je ukupno 6.387 nezaposlenih osoba koje su u evidenciji nezaposlenih duže od 12 mjeseci. Tijekom 2012. godine u radionice za podizanje motivacije u traženju posla za dugotrajno nezaposlene osobe sudjelovalo je ukupno 1.406 dugotrajno nezaposlenih osoba.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je u okviru mjere Obrazovanje nezaposlenih u programe obrazovanja uključivao i dugotrajno nezaposlene osobe kod kojih se kroz redovite aktivnosti u radu s nezaposlenima utvrdila potreba za obrazovanjem. Uključivanjem u programe obrazovanja povećava se zapošljivost po završetku obrazovanja u odnosu na druge nezaposlene osobe.

U programima obrazovanja prema potrebama tržišta rada u 2012. godini bilo je 5.096 aktivnih korisnika, od čega 2.334 novouključenih te od navedenog broja 842 žene uz trošak od 17.292.025,13 kuna.

Dugotrajno nezaposlene osobe također su se uključivale u obrazovne programe financirane iz fondova EU i jedinica lokalne samouprave i uprave te je uključeno 58 osoba od čega 34 su žene.

Tijekom 2012. godine primjenjivala se i mjera Sufinanciranje obrazovanja zaposlenih, u slučajevima kada u evidenciji nezaposlenih nema kvalificirane radne snage prema potrebama poslodavaca. Navedenom mjerom poslodavcima se osiguravao potreban broj kandidata koji su spremni uz radni odnos proći i program usavršavanja (obuke) za rad na konkretnom radnom mjestu. Osim za novozaposlene, programi usavršavanja (obuke) primjenjivali su se i na zaposlene radnike kojima je prijetio gubitak radnog mjesta zbog nedostatka stručnih znanja i vještina u uvjetima kada poslodavac uvodi nove proizvode, više tehnologije i standarde. Programe usavršavanja (obuke) novozaposlenih osoba u 2012. godini provodili su veliki poslodavci iz djelatnosti prehrambeno-prerađivačke industrije. (Pojašnjenje o usklađenosti sufinanciranja troškova obrazovanja sa smjernicama EU u području potpora za usavršavanje

već je navedeno u sklopu aktivnosti 3.2.3.).U 2012. godini kroz program usavršavanja (obuke) uključena je 121 osoba od čega 69 (ili 57,0%) žena, uz trošak od 574.018,24 kuna.

Povećanje broja dugotrajno nezaposlenih osoba, promjene na tržištu rada uvjetovane gospodarskom i financijskom krizom te neusklađenost ponude i potražnje, kao i nefleksibilnost sustava obrazovanja prema potrebama i razvoju gospodarstva, ukazuje na potrebu financijskih intervencija glede obrazovanja nezaposlenih i zaposlenih osoba koje nemaju stručna znanja i vještine potrebne za ostanak u zaposlenosti.

Prema provedbenim rezultatima u 2012. godini u mjeri obrazovanje nezaposlenih osoba došlo je do smanjenja obuhvata osoba što je i odraz gospodarske krize te manjeg opsega ulaganja u nove tehnologije.

Zbog efekata obrazovnih aktivnosti na nezaposlene osobe kojima se skraćuje razdoblje nezaposlenosti i priprema za razdoblje novoga zaposlenja, a zaposlenima omogućava razvoj produktivnosti i zadržavanje zaposlenosti provedbena aktivnost nastavlja se i u 2013. godini. Također je procjena da će biti sve više potreba za obrazovanjem obzirom na razvoj tehnologija i uvođenje viših standarda i neadekvatnog obrazovanja dostupne radne snage bilo u zaposlenosti ili nezaposlenosti.

Tijekom 2012. godine savjetnici mobilnih timova područnih službi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje informirali su ukupno 134 poduzeća o uslugama mobilnih timova, o pomoći kod izrade programa zbrinjavanja viška radnika, pomoći oko reguliranja otkaza ugovora o radu, pomoć oko definiranja prava nezaposlenih na Zavodu, postupka prijave u evidenciju nezaposlenih osoba i o mjerama poticanja zapošljavanja, pomoći oko definiranja prava na zdravstveno osiguranje pri Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, savjetovanje o pravima iz radnog odnosa i mirovinskog osiguranja.

Mobilni timovi pružili su 5344 individualnih informiranja za 5672 radnika, 71 grupno informiranje za 1966 radnika, 3350 individualnih savjetovanja za 3470 radnika te 11 grupnih savjetovanja za 180 radnika kojima prijeti otkazivanje ugovora o radu.

Tijekom 2012. godine održana je informativna edukacija (1) na zahtjev Samostalnog sindikata energetike, kemije i nemetala na temu Potpore za očuvanje radnih mjesta „Neradni petak“ i organiziranje te uslugama mobilnog tima. Prezentirani su uvjeti i kriteriji, postupak podnošenja zahtjeva, ugovaranja kao i izvršavanja ugovornih obveza mjere Neradni petak- potpore za očuvanje radnih mjesta te usluge mobilnog tima.

Hrvatski zavod za zapošljavanje u okviru programa IPA IV komponente tijekom 2012. godine pripremio je projektnu dokumentaciju za projekt „Osposobljavanje za zapošljavanje radnika kojima prijeti nezaposlenost i dugotrajno nezaposlenih osoba“ u okviru kojeg će se financirati osposobljavanje i prekvalifikacija ciljnih skupina; radnici u višku, radnici kojima prijeti otkaz i dugotrajno nezaposlene osobe. Opći cilj projekta je podržati provedbu aktivnih mjera za zapošljavanje, a svrha je povećati zapošljivost radnika u višku i dugotrajno nezaposlenih osoba osposobljavanjem za zapošljavanje. Predviđeno trajanje projekta je 24 mjeseca, a početak provedbe očekuje se u drugom kvartalu 2013. godine. Ukupna vrijednost projekta je 4.300.000 eura.

U okviru IPA IV komponente, Zavod je počeo pripremu projektne dokumentacije za projekt „Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa“. Svrha projekta je prilagoditi vještine onih radnika kojima prijeti nezaposlenost, s ciljem povećanja broja samozaposlenih osoba i povećanje broja zaposlenih mladih osoba bez radnog iskustva.

Hrvatska udruga poslodavaca je provodila aktivnost - Osiguranje preduvjeta za osnivanje i financiranje Mobilnih timova u prostorima poslodavaca koji su u postupku restrukturiranja, privatizacije ili promjene djelatnosti i proizvodnog programa, pri čemu bi mobilne timove činili predstavnici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, sindikata i poslodavaca, a koji bi pružali stručnu pomoć pripreme za novo zapošljavanje i zapošljavanje dok su osobe u otkaznom roku. Aktivnost mobilnih timova redovna je aktivnost u radu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, a Hrvatska udruga poslodavaca informira poslovnu zajednicu, pogotovo onaj dio koji se nalazi u restrukturiranju o mogućnostima korištenja ove usluge.

Savez samostalnih sindikata Hrvatske je nastavio usmeno i pisano informirati svoje udružene sindikate i sindikalne povjerenike o mjerama 3.4.2.7. i 3.4.2.9. o mobilnim timovima i smatraju

da je potrebno dodatno izgraditi komunikaciju s mobilnim timovima kao i Hrvatskom udrugom poslodavaca kako bi dobili informacije o organiziranju i radu mobilnih timova te na taj način doprinijeli boljem iskorištavanju potencijala mobilnih timova.

Od početka 2013. godine, nakon dostave od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, na naslovnicu web-stranice Saveza samostalnih sindikata Hrvatske postavljen je i banner „Mjere aktivne politike zapošljavanja“ koji sadrži letak Hrvatskog zavoda za zapošljavanje s popisom mjera i poticaja.

3.4.3. Učinkovitije provoditi postojeće programe za osjetljive skupine na tržištu rada te ih proširiti, posebno u namjeri da se učini značajan utjecaj na zapošljavanje osoba srpske nacionalne manjine, osoba romske nacionalne manjine i ostalih manjina. (U tom kontekstu, provesti zasebna istraživanja s ciljem analize i praćenja stanja zapošljavanja srpske nacionalne manjine i romske manjine, određujući rizike s kojima se susreću i utvrđujući odgovarajuće političke odgovore.)

U 2012. godini Hrvatski zavod za zapošljavanje provodio je aktivnost – Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba iz evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te onih koji se nalaze u otkaznom roku. U 2012. godini prema mjerama u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje operativno je provedena mjera Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina koja uključuju hrvatske branitelje, liječene ovisnike, samohrane roditelje, žene žrtve obiteljskog nasilja, žrtve trgovanja ljudima i druge.

Potpora za zapošljavanje cilj je integrirati na tržište rada sve one skupine nezaposlenih osoba kojima prijete trajna nezaposlenost i socijalna isključenost zbog razine obrazovanja, socio-ekonomskih uvjeta življenja, zdravstvenih i drugih osobina ličnosti. Ovim aktivnostima ranjive skupine dodatno se motiviraju za rad i ostanak na tržištu rada, a u cilju dugoročnog zapošljavanja. Bez obzira što se radi o sufinanciranju zapošljavanja ranjivih skupina primjenjuju se kriteriji i uvjeti državnih potpora te su dostupne profitnim poslodavcima uz propisane uvjete za dodjelu potpora i intenzitet potpore. U 2012. godini primjenom potpore za zapošljavanje zaposlilo se 129 osoba, od čega 20 žena (ili 15,5%), uz ukupan trošak od 3.636.762,89 kuna. Prema statusu nezaposlenih osoba najveći obuhvat je iz skupine hrvatskih branitelja, 99 osoba, žrtava obiteljskog nasilja, 6 osoba i liječenih ovisnika, 5 osoba.

Od 2012. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje stvorio je preduvjete za provedbu mjere Sufinanciranje zapošljavanja na dijeljenom radnom mjestu, međutim mjera nije bila provedena, jer poslodavci nisu iskazali interes za korištenjem iste.

Od 2012. godine mjera iz posebnih skupina izdvojene su osobe s invaliditetom koje su se zapošljavale putem mjere Sufinanciranje zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Riječ je također o državnoj potpori za zapošljavanje, no kako je riječ o posebnoj skupini nezaposlenih osoba ovdje je intenzitet potpore veći pa se tako, a u skladu s GBR-om, odobrava sufinanciranje u iznosu od 75% godišnjeg troška rada osobe.

U 2012. godini, primjenom potpore za zapošljavanje osoba s invaliditetom ukupno se zaposlila 81 osoba s invaliditetom, od čega 32 (ili 39,5%) žena uz trošak od 5.683.262,04 kuna.

Osim sufinanciranja zapošljavanja, posebne skupine nezaposlenih osoba uključene su i u programe Obrazovanja nezaposlenih. Od ukupnog broja od 2.334 osoba uključenih u obrazovanje, 313 osoba je iz navedene skupine i to prvenstveno hrvatski branitelji, samohrani roditelji, roditelji četvero i više malodobne djece. Značajniji obuhvat posebnih skupina imamo u provedbenoj aktivnosti Javni radovi, gdje je od ukupnog broja zaposlenih (15.320 osoba), 3.520 (ili 23,0%) osoba iz posebne skupine, uz značajan obuhvat hrvatskih branitelja (1.845), osoba s invaliditetom (474), roditelja s četvero i više malodobne djece (357), samohranih roditelja (333), korisnika prava po Zakonu o socijalnoj skrbi (307) i dr.

Bez obzira na postignute rezultate u 2012. godini, zbog karakteristika nezaposlenih i zaposlenih osoba iz ciljane skupine i otežanog faktora pristupa i zadržavanja na tržištu rada te nepostojanja prilagođenih programa obrazovanja, aktivnosti usmjerene na sufinanciranje zapošljavanja ili obrazovanja trebaju se proširiti i uskladiti s njihovim potrebama i traženjima uz aktivno uključivanje drugih dionika.

U 2013. godini provedba aktivnosti usmjerenih prema osjetljivim skupinama se nastavlja, a prema sredstvima osiguranim za potpore za zapošljavanje/usavršavanje, obrazovanje nezaposlenih osoba prema potrebama tržišta rada i su/financiranje zapošljavanja u programu javnog rada.

U nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, temeljem mjera iz Nacionalnog programa za Rome/Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma provodila se u 2012. godini mjera Obrazovanje nezaposlenih osoba romske nacionalne manjine, unutar koje je u obrazovne programe s ciljem povećanja razine kvalificiranosti i zapošljivosti uključeno ukupno 21 osoba, od čega 1 žena, uz trošak od 103.842,35 kn.

Najveći obuhvat osoba romske nacionalne manjine zabilježen je u mjeri Javni radovi, ukupno 633 osoba, od čega 211 (ili 33,3%) žena, uz trošak od 7.101.318,12.

Sufinanciranim zapošljavanjem osoba romske nacionalne manjine u 2012. godini obuhvaćeno je 10 osoba, od čega 4 (ili 40,0%), uz trošak od 284.226,93 kuna.

U 2012. godini 2 ženske osobe romske nacionalne manjine u mjeri Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa nije bilo iskazanog interesa dok su u 2011. godini bile dvije osobe uključene. Iskazan interes za korištenjem navedene mjere, vjerojatno iz razloga što je mjera usmjerena na osobe sa stečenom najmanje srednjom stručnom spremom, ali i zbog stava poslodavaca i javnosti prema uključivanju ciljane skupine u program.

Nezaposlenost osoba s invaliditetom je problem koji na regionalnoj i lokalnoj razini zahtijeva daleko veću pozornost. Iz tog razloga je Hrvatski zavod za zapošljavanje u okviru IV komponente Razvoj ljudskih potencijala, u 2012. godini razvijao projektnu dokumentaciju za projekt „Poboljšanje pristupa tržištu rada osobama s invaliditetom“. Svrha ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava je povećati zapošljivost osoba s invaliditetom te poduprijeti njihovu integraciju na tržište rada razvojem i provedbom programa osposobljavanja, radionica, kao i prilagodbom radnim mjestima. Objava natječaja za ovaj ugovor očekuje se u lipnju 2013. godine.

Na osnovu iskustava iz prethodnog ciklusa ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, u okviru IPA IV komponente, predviđen je ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava „*Poboljšanje pristupa tržištu rada ugroženih skupina*“. Ovaj ugovor financirat će projekte koji su usmjereni ka pružanju prilagođenih programa razvoja vještina i individualne potpore u procesu traženja posla, razvijanju poduzetničkih potencijala ugroženih skupina na tržištu rada (potpora osnivanju zadruga, poseban naglasak na osnivanje zadruga od strane pripadnika romske nacionalne manjine). Također, podupirat će se projekti podizanja razine svijesti o suzbijanju stereotipa o zapošljavanju ugroženih skupina. Natječaj je zatvoren 23. siječnja 2012. godine. Potpisivanje ugovora predviđeno je za siječanj 2013. godine.

Tijekom 2012. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje je u okviru IV komponente IPA-e nastavio sa provedbom postupka dodjele bespovratnih sredstava u sklopu IPA projekta „*Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada*“.

Ciljevi programa darovnica bili su podrška zapošljavanju i obrazovanju osoba s invaliditetom kroz razvoj stručnih službi podrške za uključivanje u svijet rada, unaprjeđenje suradnje ključnih dionika na lokalnom tržištu rada, stvaranje mreže podrške poslodavcima, edukaciju poslodavaca o mogućnostima i poticajima za zapošljavanje osoba s invaliditetom, razvoj modela regionalnog centra za profesionalnu rehabilitaciju, uspostavu mobilnog tima za radno uključivanje, razvoj modela virtualne radionice za osobe s invaliditetom i sl. U okviru ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava potpisano je 19 ugovora u sveukupnom iznosu od 1.810.386,05 eura.

Posebna pozornost u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje pridaje se nezaposlenima koji imaju otežan pristup tržištu rada. Dana 31. prosinca 2012. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje bilo je registrirano ukupno 6.607 osoba s invaliditetom, što iznosi 1,8% populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, veći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom čine muškarci (3.891 osoba ili 58,9%). 31. prosinca 2011. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje bilo je registrirano 5.992 nezaposlene osobe s invaliditetom, što je činilo 1,9% populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciju Zavoda.

Tijekom 2012. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kontinuirano se provodila identifikacija osoba s invaliditetom i ostalim faktorima otežane zapošljivosti koje imaju potrebu za profesionalnim usmjeravanjem. Tako je 2012. godine u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje bilo uključeno 1.355 osoba s invaliditetom, od čega je 360 osoba savjetovano putem radionica. U provedbi postupaka profesionalnog usmjeravanja i obrazovanja osoba s invaliditetom Hrvatski zavod za zapošljavanje je surađivao sa Hrvatskim društvom tumača i prevoditelja znakovnog jezika gluhih, čime je omogućeno usvajanje sadržaja uz pomoć tumača znakovnog jezika. U cilju povećanja zapošljivosti tijekom 2012. godine 779 osoba s invaliditetom je bilo uključeno u neke od oblika obrazovanja putem mjere aktivne politike financiranja obrazovanja, lokalnih partnerstva ili IPA projekata, što je porast od 25,4% u odnosu na broj uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja u 2011. godini.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine posredovanjem Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje zaposleno je ukupno 1.421 osoba s invaliditetom, što čini 0.8 % ukupne populacije zaposlenih osoba s evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Tijekom 2011. godine zaposleno je 44 osobe više nego prethodne godine, odnosno 1.465 osoba s invaliditetom, što čini 0.9 % ukupne populacije zaposlenih osoba s evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u 2011. godini. Time je vidljivo kako je razina zapošljavanja u 2012. godini istovjetna razini zapošljavanja osoba s invaliditetom u 2011. godini.

Nadalje, intenzivno se radi na unaprjeđenju međuinstitucionalne i međuresorne suradnje u cilju poboljšanja preduvjeta i unaprjeđenja metodologije za poticanje uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada. Sukladno Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine koja predviđa osnivanje regionalnih centara za profesionalnu rehabilitaciju, u tijeku je provedba projekta „Profesionalna rehabilitacija kao metoda integracije osoba s invaliditetom na hrvatsko tržište“ čiji su nositelji Ustanova za rehabilitaciju hendikepiranih osoba i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, a partneri u provedbi Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Hrvatski zavod za zapošljavanje i zaštitne radionice Centaroprema iz Rijeke, Ustanova za zapošljavanje, rad i profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom iz Splita i Centar za profesionalnu rehabilitaciju iz Osijeka. Uz prijenos metoda i tehnika rada od strane Centra za profesionalnu rehabilitaciju BBRZ iz Austrije, u sklopu projekta se nastoji razviti stručni koncept regionalnih centara te utjecati na stvaranje uvjeta za njihovo osnivanje i održivost.

Nadalje, Hrvatski zavod za zapošljavanje sudjeluje u Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama koji su završili neki od programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu te ovisnika koji su u izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja. Nositelj ovog projekta je Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske.

Aktivnosti Zavoda u Projektu obuhvaćaju provedbu poticanja obrazovanja i zapošljavanja bivših ovisnika kroz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i subvencioniranja uključivanja korisnika Projekta u programe obrazovanja i zapošljavanja kao i intenzivnu suradnju s drugim mjerodavnim državnim tijelima, ustanovama i organizacijama civilnog društva uključenih u provedbu Projekta resocijalizacije.

Tijekom 2012. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kontinuirano se provodila identifikacija registriranih liječenih ovisnika o drogama radi uključivanja u aktivnosti predviđene Projektom resocijalizacije. U sklopu pripreme za zapošljavanje do 31. prosinca 2012. godine 94 bivših ovisnika o drogama je bilo uključeno u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja. Za 61 osobu je izvršena psihološko-medicinska obrada, a 31 korisnik Projekta je bio uključen u radionice za stjecanje vještina aktivnog traženja posla. Tijekom 2012. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje je sudjelovao u realizaciji obrazovnih programa putem kojih je 16 liječenih ovisnika bilo uključeno u neke od obrazovnih programa, od čega je njih 7 bilo uključeno u obrazovne programe putem mjera aktivne politike zapošljavanja. Do 31. prosinca 2012. godine zaposlen je 21 korisnik Programa resocijalizacije liječenih ovisnika (od toga je sufinancirano zapošljavanje putem mjera aktivne politike za 7 korisnika Projekta).

Hrvatski zavod za zapošljavanje je tijekom 2012. godine provodio mjere aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za razdoblje 2011. i 2012.

godine čija se provedba financira iz sredstava državnog proračuna. Dio navedenih mjera aktivne politike zapošljavanja odnosi se na sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba kao što su i bivši ovisnici posredstvom kojih je tijekom 2012. godine zaposleno sedam liječenih ovisnika. Osim mjera sufinanciranja zapošljavanja Hrvatski zavod za zapošljavanje potiče zapošljavanje i putem mjera za financiranje obrazovanja, posredstvom kojih je 7 korisnika Projekta resocijalizacije uključeno u obrazovne programe te mjera uključivanja u javne radove kojim je obuhvaćeno 67 liječenih ovisnika o drogama. Zaključno, tijekom 2012. godine mjerama aktivne politike zapošljavanja obuhvaćeno je 81 liječenih ovisnika – korisnika Projekta resocijalizacije.

Tijekom 2012. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje je organizirao 123 sastanaka vezanih uz problematiku zapošljavanja osoba romske nacionalne manjine s udruženjima poslodavaca, sindikata, udruga Roma na lokalnoj razini, a savjetnici za zapošljavanje obavili su 863 posjete poslodavaca s ciljem promocije i informiranja o mogućnostima zapošljavanja u okviru Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja osoba romske nacionalne manjine.

Ured za suzbijanje zlouporabe droga, kao koordinativno stručno tijelo Vlade Republike Hrvatske, sukladno predviđenim mjerama iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana i u suradnji s imenovanim predstavnicima mjerodavnih ministarstava i institucija, izradio je "Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama koji su završili neki od programa rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu, te ovisnika koji su u izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja" koji je usvojila Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 19. travnja 2007. godine.

Navedeni projekt temelji se na dvije osnovne sastavnice, a to su: prekvalifikacija i doškoloavanje te poticanje zapošljavanja liječenih ovisnika, kao jedni od najznačajnijih oblika njihove socijalne reintegracije. Osnovni cilj ovog Projekta je sustavno i trajno rješavanje pitanja društvene reintegracije ovisnika nakon uspješno završenog tretmana, rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici, penalnom sustavu ili zdravstvenoj ustanovi putem stvaranja adekvatnog modela resocijalizacije ovisnika o drogama u zajednici. Postupci uključivanja ovisnika u program školovanja i zapošljavanja precizno su opisani u Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama koji je kao zaseban dokument usvojila Vlada Republike Hrvatske 27. rujna 2007. godine.

Temeljem Projekta resocijalizacije i Protokola Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske određen je za koordinatora u provedbi Projekta te je između ostalog zadužen za praćenje i unapređenje provedbe Projekta te izradu godišnjih Izvješća o provedbi Projekta i davanje prijedloga za nadopune istog.

U vezi s tim, a s ciljem poticanja što uspješnijeg zapošljavanja liječenih ovisnika, Vlada Republike Hrvatske je na prijedlog Ureda u Godišnje planove za poticanje zapošljavanja za 2007. i 2008. godinu i Nacionalne planove za poticanje zapošljavanja za 2009. - 2010. godinu i 2011./2012. godinu, kao i u Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva za 2008. - 2012. godinu uvrstila liječene ovisnike kao jednu od ciljanih skupina. Nadalje, Ministarstvo poduzetništva i obrta svake godine je objavljivalo Javni poziv po Projektu „Zadružno poduzetništvo“ koje je tijekom 2012. godine objavljen u okviru poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva „Poduzetnički impuls 2012.“. U okviru tog projekta Ministarstvo poduzetništva i obrta je između ostalog bilo davatelj potpore za mjeru Poticanja razvoja zadruga koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo, a korisnici te mjere su zadruge koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo te zapošljavaju osobe s umanjenom radnom sposobnošću i uključuju ih u radne i gospodarske procese ili pružaju pomoć osobama u nepovoljnim osobnim, gospodarskim, socijalnim i drugim okolnostima te ih uključuju u širu društvenu zajednicu, gdje spadaju i liječeni ovisnici o drogama.

Temeljem Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2011. i 2012. (NPPZ) Ured za suzbijanje zlouporabe droga zadužen je za provedbu aktivnosti 3.4.3.13. i to: 1. Informiranje i poticanje osnivanja zadruga koje promiču socijalno zadružno poduzetništvo s ciljem poticanja s samozapošljavanja liječenih ovisnika i 2. Sufinanciranje nevladinih organizacija i drugih

ustanova koje provode programe usmjerene na pomoć ovisnicima pri doškoloivanju, prekvalifikaciji i privremenom ili trajnom zapošljavanju te druge oblike pomoći vezane za socijalnu integraciju liječenih ovisnika u društvenu sredinu.

U cilju provedbe aktivnosti Informiranje i poticanje osnivanja zadruga koje promiču socijalno zadružno poduzetništvo s ciljem poticanja samozapošljavanja liječenih ovisnika Ured je proveo sljedeće:

- Ured za suzbijanje zlouporabe droga tijekom 2012. godine je kontinuirano pratio provedbu Projekta resocijalizacije te o svim mjerama, programima i novostima vezanim uz Projekt obavještavao nadležna državna tijela i nositelje mjera iz Projekta na nacionalnoj i lokalnoj razini te organizacije civilnog društva.

- Ured za suzbijanje zlouporabe droga je tijekom 2012. godine organizirao pet Regionalnih edukacija o Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama (u Samoboru, Virovitici, Zadru, Puli i Zagrebu) u okviru kojeg je predstavnica Ministarstva poduzetništva i obrta sudionicima održala prezentacije o „Poduzetničkom impulsu za 2012.“ te predstavila programsko područje Socijalnog poduzetništva odnosno poticanja razvoja zadruga koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo socijalno ugroženih osoba gdje spadaju i liječeni ovisnici. U okviru Regionalnih edukacija kao primjeri dobre prakse predstavljeni su i projekti socijalnih zadruga koje pružaju pomoć pri zapošljavanju liječenim ovisnicima (zadruga PET PLUS, Brestovac i Zadruga NEOS iz Osijeka).

- Ured za suzbijanje zlouporabe droga je usmenim i pismenim putem davao objašnjenja i upute organizacijama civilnog društva o načinu osnivanja zadruga te načinu prijave na Javni poziv za programsko područje „Socijalno poduzetništvo“ te ih upućivao na kontakte s osobama u nadležnim tijelima koja im o tome mogu pružiti detaljnije informacije (Ministarstvo poduzetništva i obrta i Hrvatski savez zadruga).

- Predstavnica Ureda za suzbijanje zlouporabe droga sudjelovala je s prezentacijom na temu socijalno zadružno poduzetništvo liječenih ovisnika na I. Međunarodnoj konferenciji „Razvoj zadruga i zadružnog poduzetništva na području Jugoistočne Europe“ koja je u organizaciji Ministarstva poduzetništva i obrta održana 4. i 5. prosinca 2012. godine u Osijeku.

- Ured za suzbijanje zlouporabe droga je o svim navedenim aktivnostima obavještavao predstavnike javnih medija, a o Projektu resocijalizacije govorilo se i u radijskim i televizijskim emisijama u kojima su sudjelovali predstavnici Ureda i Stručnog savjeta.

- Tiskan je letak o Projektu resocijalizacije namijenjen korisnicima Projekta (liječenim ovisnicima) u kojem su između ostalog i detaljno opisane Mjere za poticanje samozapošljavanja liječenih ovisnika i osnivanja zadruga koji je distribuiran svim nadležnim državnim tijelima i institucijama na lokalnoj razini te organizacijama civilnog društva uključenim u provedbu Projekta resocijalizacije.

Do kraja 2012. godine aktivne su bile 3 zadruge koje pružaju pomoć pri zapošljavanju liječenih ovisnika i to: Zadruga Vita ANST iz Splita, zadruga PET PLUS, Brestovac i Zadruga NEOS iz Osijeka, koje su tijekom 2011. zapošljavale 20-tak liječenih ovisnika.

Utrošena sredstva: Sredstva Državnog proračuna za redoviti rad Ureda za suzbijanje zlouporabe droga 30.750 kuna za organiziranje Regionalnih edukacija o Projektu i tiskanje letaka.

U okviru provedbe aktivnosti Sufinanciranje nevladinih organizacija i drugih ustanova koje provode programe usmjerene na pomoć ovisnicima pri doškoloivanju, prekvalifikaciji i privremenom ili trajnom zapošljavanju te druge oblike pomoći vezane za socijalnu integraciju liječenih ovisnika u društvenu sredinu Ured za suzbijanje zlouporabe droga je proveo sljedeće:

- U cilju osnaživanja organizacija civilnog društva koje provode programe i projekte s ciljem smanjenja stigmatizacije i socijalne isključenosti jedno od prioriternih područja Natječaja Ureda za suzbijanje zlouporabe droga za dodjelu financijske potpore udrugama koje pridonose borbi protiv ovisnosti i suzbijanju zlouporabe droga iz sredstava Državnog proračuna za 2012. godinu bila je Resocijalizacija ovisnika o drogama što je uključivalo i provedbu različitih programa školovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika te pružanja drugih oblika pomoći pri resocijalizaciji i socijalnom uključivanju liječenih ovisnika. Tijekom 2012. godine od strane Ureda za suzbijanje

zlouporabe droga dodijeljena su financijska sredstva za 15 projekata udruga koje provode projekte resocijalizacije.

- S ciljem predstavljanja programa i projekata koji su se od strane nevladinih organizacija provode u području prevencije ovisnosti i resocijalizacije ovisnika te definiranja prioriteta Natječaja za 2013. održan je 07. prosinca 2012. godine sastanak s udrugama i terapijskim zajednicama koje su ostvarile financijsku potporu u 2012. godini od strane Ureda za suzbijanje zlouporabe droga u okviru kojeg je dogovoreno nastavak

- Ured za suzbijanje zlouporabe droga je kontinuirano pružao stručnu pomoć i podršku udrugama koje su ostvarile financijsku potporu za projekte resocijalizacije, pratio provedbu tih projekata, a predstavnici udruga koje se bave resocijalizacijom bili su uključeni, kao članovi Stručne radne skupine, u izradu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga za 2012. - 2017. godinu i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2012. - 2014. godinu te u druge aktivnosti koje je samostalno i u suradnji s drugim nadležnim tijelima i europskim organizacijama organizirao Ured za suzbijanje zlouporabe droga.

Do kraja 2012. godine udruge su pružile neki oblike pomoći u resocijalizaciji (školovanje, zapošljavanje, informiranje o Projektu resocijalizacije, psihosocijalna podrška i slično) za ukupno 657 liječenih ovisnika, od toga za 511 muškaraca i 146 žena.

Utrošena sredstva: Sredstva Državnog proračuna za redoviti rad Ureda za suzbijanje zlouporabe droga i 416.000 kuna za financiranje projekata i programa udruga.

Agencija za mobilnost i programe EU provodila je aktivnosti Programa Mladi na djelu koje su usmjerene na marginalizirane skupine.

Važno obilježje programa Mladi na djelu je osiguravanje pristupa aktivnostima iz Programa svim mladima, uključujući mlade s manjim mogućnostima. U odobrenim projektima programa Mladi na djelu u 2012. godini sudjeluje ukupno 3.835 sudionika (mladi od 13 do 30 godina, iz Hrvatske i Europe), od čega njih 917 spada u tzv. grupu mladih s manje mogućnosti, ali ne postoji mogućnost utvrđivanja njihovog spola. Mladi s manje mogućnosti su mladi koji su u lošijoj situaciji od svojih vršnjaka jer se susreću s jednom ili više prepreka koje mogu biti društvene, ekonomske, intelektualne, tjelesne, obrazovne, kulturne (u koju spadaju i pripadnici manjina te Romi), zdravstvene ili pak zemljopisne. Kako bi privukla što veći broj mladih s manje mogućnosti u Program, Agencija za mobilnost i programe EU je u studenom 2012. godine provela osposobljavanje „Uključi me!“ za organizacije i/ili ustanove koje se bave mladima s manjim mogućnostima na kojem je prisustvovalo ukupno 15 sudionika.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom provodio je sufinanciranje zapošljavanja i održavanja zaposlenosti za osobe s invaliditetom. Navedena aktivnost se kontinuirano provodi, u skladu sa zakonskom regulativom. Provođenje mjere ulazi u djelatnost Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, te će Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom kontinuirano i u sljedećem razdoblju raditi na provođenju ove aktivnosti. Isplata navedenih poticaja odnosi se i na održavanje postojeće zaposlenosti i na novo zapošljavanje. U 2012. godini Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je sveukupno poslodavcima isplatio 26.035.034,95 kn poticaja što iznosi 86,36% od planiranih sredstava za tu namjenu. Poticaje je u 2012. godini koristilo 378 poslodavaca za 1.297 zaposlenih osoba s invaliditetom. Broj novozaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci koristili poticaje u 2012. god je 116, s tim da Fond nema podataka o zapošljavanjima osoba s invaliditetom u slučajevima kada poslodavci nisu koristili poticaje Fonda.

Nadalje, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je sunositelj provedbene aktivnosti godišnjeg statističkog praćenja, analize podataka i jačanja međuresorne suradnje u pripremi zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene osobe, korisnike stalne pomoći – statističko praćenje po spolu, dobi, vremenskom trajanju nezaposlenosti, školskoj spremi i zanimanjima te obiteljskom statusu, s posebnim naglaskom na pripadnike romske manjine te osobe s invaliditetom. U okviru navedene aktivnosti izrađeno je izvješće, analiza i potpisan sporazum o suradnji. Fond je tijekom 2012 god. isplatio 26.035.034,95 kn poslodavcima za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Poticaje je koristilo 378 poslodavca za 1.297 osoba s invaliditetom.

U 2012. godini bilježimo blago povećanje broja poslodavaca korisnika poticaja, kao i broja zaposlenih osoba s invaliditetom za koje je tražen poticaj. Fondu se prvi puta u 2012. godini obratilo 75 poslodavaca sa zahtjevom za isplatu poticaja za 107 osoba s invaliditetom. Gledajući prema pravnom obliku, najbrojniji su društva sa ograničenom odgovornošću (37), te obrti (15).

Broj novo zaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci tražili poticaje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je 116 (M – 57, Ž – 59), dok je u 2011. godini broj novo zaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci tražili poticaje Fonda bio 126 (M – 58, Ž – 68). Ovakvo blago smanjenje broja novo zaposlenih ne govori o sveukupnom smanjenju broja novo zaposlenih osoba s invaliditetom, jer Fond ne raspolaže sa takvim podacima, već samo sa onima koji su ušli u sustav poticaja. Navedeni broj novo zaposlenih, a koji su u sustavu poticaja Fonda, se najčešće zapošljavao u: d.o.o. (36), udruzi (28), ustanovi (26) ili obrtu (10).

Vežano za podjelu po županijama, može se uočiti kako su poslodavci- korisnici poticaja prisutni u svakoj županiji. I nadalje najveći broj korisnika poticaja dolazi sa područja Grada Zagreba, zatim iz Primorsko- goranske, Bjelovarsko- bilogorske, Istarske, Zagrebačke te Sisačko- moslavačke županije.

Između poslodavaca koji su koristili poticaje Fonda najbrojnija su društva sa ograničenom odgovornošću (154 poslodavaca), obrti (77 poslodavaca), udruge i savezi (54 poslodavaca), dionička društva (28 poslodavca), ustanove (24 poslodavca), te privatne prakse (15 poslodavaca).

Evidencije Fonda bilježe značajnije povećanje broja korisnika poticaja u 2012. godini kod slijedećih pravnih oblika: društvo s ograničenom odgovornošću, obrt, udruge, zadruge te obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

U 2012. godini poslodavcima korisnicima poticaja isplaćena su ukupna sredstva u visini od 26.035.034,95 kn, od toga je za doprinose za zdravstveno osiguranje i zapošljavanje isplaćeno 9.981.482,10 kn, za sufinanciranje osobnog asistenta i radnog terapeuta 7.814.917,21 kn, za sufinanciranje smanjene radne učinkovitosti 7.239.954,45 kn, za sufinanciranje kamata 44.428,04 kn, za obrazovanje 24.975,90kn, a za prilagodbu radnog mjesta i uvjeta rada 929.277,25 kn.

Uspoređujući sa 2011. godinom, u 2012. godini isplaćeno je manje sredstava nego 2011. godine za gotovo sve vrste poticaja. U 2012. godini zbog štednje u Državnom proračunu nisu bila isplaćivana sredstva zaštitnim radionicama za održavanje zaposlenosti te su i zbog toga ukupna isplaćena sredstva manja. Međutim, ako izuzmemo sredstva za održavanje zaposlenosti iz 2011. godine u zaštitnim radionicama, možemo zaključiti kako je u 2012. godini isplaćeno 1.593.556,95 kn više sredstava poslodavcima na otvorenom tržištu rada.

Ministarstvo socijalne politike i mladih je sudjelovalo u izradi analize dugotrajno nezaposlenih osoba korisnika stalne pomoći, po spolu, dobi, vremenskom trajanju nezaposlenosti, školskoj spremi i zanimanjima te obiteljskom statusu, s posebnim naglaskom na pripadnike romske manjine te osobe s invaliditetom. Uz pripadnike romske manjine i osoba s invaliditetom, ciljane skupine bile su izbjeglice, prognanici i povratnici, bivši ovisnici, starije osobe, korisnici prava na novčanu pomoć.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u trećem tromjesečju 2012. godine bilo je 3.836.000 radno sposobnih osoba (u dobi 15 do 64 godine), od čega je 2.032.000 žena (53,0%), 1.781.000 radno aktivnog stanovništva, od čega 822.000 žena (46,2%), dok je, prema procjeni, prosječni broj zaposlenih tijekom 2012. godine bio 1.522.000 osobe, od čega 704.000 žena (46,3%). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u istom razdoblju u Republici Hrvatskoj je bilo 258.000 nezaposlenih radno sposobnih osoba, od čega 118.000 žena (45,7%). U prosincu 2012. godine bilo je 358.214 nezaposlenih osoba od čega 189.856 žena (iz Priopćenja Državnog zavoda za statistiku od 31. siječnja 2013. godine).

Prema podacima prikupljenim od centara za socijalnu skrb na dan 31. prosinca 2012. godine u Republici Hrvatskoj je bilo 44.911 radno sposobnih nezaposlenih primatelja pomoći za uzdržavanje, od čega 22.109 žena (49,2%). Za usporedbu, na dan 31. prosinca 2011. godine (prema prikupljenim podacima Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi za prošlogodišnje

Izvešće) bilo je 42.957 radno sposobnih nezaposlenih primatelja pomoći za uzdržavanje, dok je u 2010. godini bilo 45.306 osoba. Smanjenje ukupnog broja osoba u razdoblju od 2010. na 2011. godinu vezano je uz strože uvjete za ostvarivanje pomoći za uzdržavanje te obvezu korisnika da prihvate mjere poticanja njihove radne i socijalne integracije. Problem predstavlja što i nadalje, uslijed gospodarske krize, veći broj radnika ostaje bez zaposlenja te se može očekivati daljnji porast broja korisnika prava na pomoć za uzdržavanje nakon što protekne razdoblje ostvarivanja novčane naknade po osnovi prestanka radnog odnosa tj. gubitka radnog mjesta.

Premda je udio radno sposobnih žena u odnosu na ukupan broj radno sposobnih osoba veći, žene su proporcionalno manje zastupljene među zaposlenima, odnosno, u radno aktivnom dijelu stanovništva. Dijelom je to iz razloga što nakon osnovnoškolskog, odnosno, srednjoškolskog obrazovanja žene nastavljaju školovanje, a dijelom što se u jednom dijelu odlučuju za ostanak kod kuće brinući o obitelji, kao i zbog toga što se žene u pojedinim sredinama ili zanimanjima teže zapošljavaju. Uspoređujući broj nezaposlenih radno sposobnih korisnika pomoći za uzdržavanje može se uočiti da se kretanje po dobnim skupinama odvija simetrično. Naime, među radno sposobnim nezaposlenim osobama koje ostvaruju pravo na pomoć za uzdržavanje najviše je osoba u radno produktivnoj dobi od 30 do 45 godina (15.130 osoba ili 33,7%) i u dobi od 46 do 55 godina (11.271 osoba ili 25,1%), što je ukupno 26.401 osoba (58,8%). Gledano prema mlađim kao i prema starijim dobnim skupinama, udio radno sposobnih nezaposlenih osoba korisnika pomoći za uzdržavanje se proporcionalno smanjuje. Tako je udio osoba u dobi od 19 do 29 godina 17,2% (7.715 osoba), u dobi od 15 do 18 godina je 3,2% (1.447), odnosno, ukupno u obje dobne skupine 9.162 osobe ili 20,4%. Udio osoba u dobi od 56 do 60 godina je 13,6% (6.130 osoba) i ostao je na prošlogodišnjoj razini, a udio osoba dobne skupine od 61 do 64 godine je 7,2% (3.218 osoba), što je ukupno 9.348 ili 20,8% osoba u dobnoj skupini od 56 do 64 godine.

Među radno sposobnim nezaposlenim korisnicima pomoći za uzdržavanje i nadalje prevladavaju osobe niže naobrazbe (bez škole, s nezavršenom i završenom osnovnom školom), kojih je 29.495 ili 65,7%. Sa srednjom stručnom naobrazbom je 32,8% osoba, a s višom i visokom naobrazbom 1,5% osoba, što je povećanje za 1% u odnosu na 2011. godinu. Po obrazovnoj strukturi prevladavaju osobe sa završenom osnovnom školom, njih 16.321 ili 36,3%, zatim slijede osobe sa srednjoškolskim obrazovanjem, njih 14.737 ili 32,8%.

U odnosu na 2011. godinu kada je bilo podjednako samaca i obitelji s više djece, u 2012. godini kao korisnici pomoći za uzdržavanje prevladavaju obitelji s više djece (14.382 ili 32,0%). Samaca je 11.785 ili 26,2%, od čega je 58,2% muškaraca. Zatim slijede obitelji bez djece (17,7%), obitelji s jednim djetetom (15,1%) i samohrani roditelj s jednim djetetom, kojih je 2.143 ili 4,8% (od čega 1.621 ili 75,6% žena). Kao i prethodnih godina najmanje učešće među korisnicima stalne pomoći imaju samohrani roditelji s više djece, njih 1.869 ili 4,2%, od čega 1.497 žena (80,1%).

Među radno sposobnim nezaposlenim osobama koje ostvaruju pravo na pomoć za uzdržavanje *romska nacionalna manjina* je zastupljena s 13,6% (6.114 osoba) kao i 2011. godine (u 2010. godini udio je iznosio 12,3%, dok u usporedbi s 2008. godinom taj je postotak iznosio 16,1%). Udio *žena Romkinja* je 7,1% (3.184) u odnosu na ukupan broj osoba, odnosno, 14,4% u odnosu na broj žena koje ostvaruju ovo pravo. Od ukupnog broja osoba pripadnika romske nacionalne manjine koje primaju pomoć za uzdržavanje njih 52,1% su žene. U odnosu na dobnu strukturu radno sposobne nezaposlene osobe primatelji pomoći za uzdržavanje romske nacionalne manjine pripadaju u *mlađu* dobnu skupinu: od 19 do 29 godina (22,7%) i od 30 do 45 godina (16,0%). Unutar ukupnog broja nezaposlenih radno sposobnih osoba romske nacionalne manjine ove dvije dobne skupine čine 68,2%. U skupini Roma prevladavaju obitelji s više djece (3.482 ili 57,0%). S obzirom na obrazovanje, naglašeno su slabije obrazovani od ukupnih primatelja stalne pomoći. Bez škole, s nepotpunom ili završenom osmogodišnjom školom je 5.798 pripadnika romske nacionalne manjine što je 94,8% ove skupine korisnika. Svega je 316 osoba romske nacionalne manjine sa završenom srednjom školom (5,2%). Među romskom nacionalnom manjinom najviše osoba prima pomoć za uzdržavanje duže od 3 godine (44,6%), od 1 do 3 godine (34,8%) i manje od 12 mjeseci (20,5%).

Osobe s invaliditetom participiraju s 2,0% u ukupnom broju nezaposlenih radno sposobnih korisnika stalne pomoći tj. 879 osoba, što je manje za 502 osobe u odnosu na 2011. godinu. Prevladavaju muškarci koji čine 54,5%. U ovoj promatranoj podskupini najviše je nezaposlenih radno sposobnih korisnika pomoći za uzdržavanje u dobnoj skupini od 30 do 45 godina, njih 297, što je 33,8% u odnosu na ukupan broj invalidnih osoba (0,7% od ukupnog broja osoba). Zatim slijedi dobna skupina od 46 do 55 godina čiji je udio u ukupnom broju korisnika 0,5%, odnosno, 26% u odnosu na ukupan broj osoba ove podskupine. (Ove dvije dobne skupine su u odnosu na podatke za 2011. godinu zamijenile mjesta). Ovo ukazuje da je najviše osoba u radno najproduktivnijoj dobi od 30 do 55 godina, njih 525, odnosno, 59,7% svih invalidnih osoba primatelja pomoći za uzdržavanje. Ta dobna skupina čini 1,2% osoba u odnosu na ukupan broj osoba nezaposlenih radno sposobnih korisnika stalne pomoći, tj. 2,3% od ukupnog broja osoba unutar ovih dobnih skupina. Invalidne osobe korisnici stalne pomoći obrazovanja su od referentne skupine pa je udio onih sa završenom srednjom školom 43,5%, a zajedno s osobama koje imaju završeno osnovno školsko obrazovanje je ukupno 77,0%. Među invalidnim osobama najviše je samaca (48,1%), a po dužini primanja pomoći najviše ih prima stalnu pomoć duže od 3 godine (57,1%).

Ovisnika o alkoholu i drogama, bivših i sadašnjih, je 1,2% od ukupnog broja nezaposlenih radno sposobnih korisnika stalne pomoći. Među ovom skupinom korisnika najveći udio čine muškarci, čak 79,9%. Naglašenije je zastupljena mlađa dobna skupina od 19 do 45 godina (55,5%), odnosno, srednje životne dobi od 30 do 45 godina (45,6%). U odnosu na 2011. godinu kad su podjednako bili zastupljene osobe s osnovnoškolskim i srednjoškolskim obrazovanjem, u 2012. godini prevladavaju osobe sa završenom srednjom školom, njih 279 (50,1%), zatim slijede osobe s osnovnoškolskim obrazovanjem (32,7%). U skupini ovisnika prevladavaju samci (70,4%). Najviše osoba prima stalnu pomoć duže od 3 godine (61,6%).

Među nezaposlenim radno sposobnim korisnicima pomoći za uzdržavanje sa statusom izbjeglica je 0,8% od čega su 46,5% žene. Starija dobna skupina je naglašenije zastupljena (58,7%). Slabijeg su obrazovnog statusa, sa završenom ili nezavršenom osmogodišnjom školom (73,3%). Prevladavaju primatelji pomoći za uzdržavanje koji pomoć primaju duže od 3 godine (40,2%), dok je broj onih do godinu dana i od 1 do 3 godine podjednak (oko 30,0%). Među izbjeglicama prevladavaju samci (27,3%) i obitelji s više djece (24,0%). U skupini nezaposlenih radno sposobnih korisnika stalne pomoći statistički zanemariva su 2 *prognanika*, od čega je jedna žena. Nezaposlenih radno sposobnih *povratnika* korisnika pomoći za uzdržavanje prema prikupljenim podacima je 1.439 osoba (3,2%) od čega su 662 žene i 777 muškaraca. Među povratnicima je isti broj osoba u dobnoj skupini od 46 do 55 godina i u dobnoj skupini od 56 do 60 godina (295 ili 20,5%), odnosno, obje dobne skupine čine 41,0%. Obrazovna struktura je viša u odnosu na referentnu skupinu, pa je tako najveći broj osoba sa završenom srednjom školom (684 ili 47,5%) i završenom osmogodišnjom školom (449 ili 31,2%). Među povratnicima je i najviše osoba visokoškolskog obrazovanja, njih 20, od čega je 10 žena. Udio visokoobrazovanih povratnika u broju svih visoko obrazovanih primatelja pomoći je 2,9% ili 1,4% od ukupnog broja povratnika. Među povratnicima prevladavaju osobe koje pomoć primaju duže od 3 godine (44,1%), zatim slijede oni koji ju primaju od 1 do 3 godine (34,1%), a vezano uz njihov obiteljski status, najviše je obitelji bez djece (42,0), te samaca (25,6%).

Prikupljeni podaci za 2012. godinu pokazuju manja odstupanja od podataka iz prethodnih godina što ukazuje na činjenicu da je struktura nezaposlenih radno sposobnih korisnika pomoći za uzdržavanje vrlo slična po istaknutim obilježjima, te da se radi o kategoriji korisnika koja je teže zapošljiva.

Naime, s obzirom na dužinu primanja pomoći za uzdržavanje i nadalje zabrinjava činjenica da prevladavaju osobe koje pomoć primaju preko 3 godine (40,0%), od čega 8.888 ili 49,5% su žene; potom slijede osobe koje pomoć primaju od 1 do 3 godine (15.438 ili 34,4%, odnosno 7.652 ili 49,6% žena), a najmanje je osoba koje pomoć primaju do 12 mjeseci (25,7%), a od toga 48,3% su žene. Iako se ukupan broj radno sposobnih nezaposlenih osoba primatelja pomoći za uzdržavanje povećao u odnosu na prethodnu godinu za 1.954 osobe, odnosi u strukturi se nisu promijenili ni u postocima. Podaci i nadalje ukazuju da kada radno sposobna osoba uđe u sustav primanja pomoći iz socijalne skrbi njihov povratak na tržište rada je vrlo spor.

Ministarstvo socijalne politike i mladih je provodilo programe dodjele bespovratnih sredstava „*Uspostava podrške u socijalnom uključivanju i zapošljavanju socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina*“ kroz komponentu IV IPA-e, objavljenog krajem 2009. godine, a navedeni su završili u siječnju 2012. godine. Ciljane skupine ove dodjele bespovratnih sredstava bili su dugotrajno nezaposleni primatelji stalne pomoći (sukladno bivšem članku 15. Zakona o socijalnoj skrbi) i to posebno sljedeće ranjive skupine: osobe s invaliditetom, izbjeglice i prognanici, pripadnici nacionalnih manjina, starije nezaposlene osobe, beskućnici, ovisnici o drogama, žrtve obiteljskog nasilja ili bivši zatvorenici. Cilj projekta bio je priprema navedene ciljane skupine za uključivanje u tržište rada kroz niz aktivnosti: povećanje motivacije za sudjelovanje na tržištu rada, poticanje sudjelovanja u aktivnostima lokalnih zajednica, povećanje zapošljivosti, osvještavanje javnosti o antidiskriminacijskim mjerama na radnom mjestu. Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava se provodilo kroz 19 ugovorenih projekata ukupne vrijednosti 1.712.786,92 eura, dok su se vrijednosti pojedinih ugovora kretale od 75.000 eura do 140.000 eura. Projekti su se provodili u svim dijelovima Republike Hrvatske. Kroz projektne aktivnosti je ukupno osnaženo 2.044 dugotrajno nezaposlenih osoba, od čega 1.004 primatelja stalne pomoći. U ukupnom broju korisnika projekata sudjelovalo je 29 % pripadnika nacionalnih manjina, 76 % žena od čega 15 % žena starijih od 49 godina te 17 % korisnika stalne pomoći starijih od 45 godina života. U sklopu navedene dodjele bespovratnih sredstava, nositelja Ministarstva socijalne politike i mladih, od ukupno 19 projekata, u prvoj polovici 2012. godine, provodio se projekt „*Novo sutra za romsku zajednicu*“ od strane CZSS Đurđevac, ukupne vrijednosti 117.000 eura u partnerstvu sa HZZom područna služba Križevci, Gradom Đurđevcom i Udrugom hrvatskih Roma katolika Bajaša, kao vanjskim suradnikom projekta. Projektom se nastojalo pridonijeti zaustavljanju trenda socijalne isključenosti romske zajednice Đurđevac. Kroz projektne aktivnosti dugotrajno nezaposleni korisnici pomoći za održavanje, članovi romske zajednice, osposobljavali su se za lakše uključivanje na tržište rada kroz 4 vrste edukacija te 2 programa osposobljavanja za zanimanja za romske pomoćnike te čistače. Također je u sklopu projektnih aktivnosti izdana studija istraživanja „*Potencijalni programi lokalne zajednice i realnog sektora za uključivanje Roma na tržište rada*“.

U siječnju 2012. godine završila je provedba ugovora o uslugama pod nazivom „*Uspostava podrške u socijalnom uključivanju i zapošljavanju socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina*“. Značajan rezultat projekta predstavlja potpisivanje „*Protokola o postupanju u pružanju usluga dugotrajno nezaposlenim korisnicima pomoći za održavanje*“ između Ministarstva socijalne politike i mladih i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te trening iz socijalnog mentorstva namijenjen stručnjacima centara za socijalnu skrb.

Za još dva programa dodjele bespovratnih sredstava objavljenih tijekom 2011. godine, ugovaranje projekata se očekuje početkom 2013. godine. Programi su naziva „*Uspostava podrške u socijalnom uključivanju i zapošljavanju socijalno ugroženih i marginaliziranih skupina*“ (druga faza), ukupne vrijednosti 2.029.327 eura te „*Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici*“, ukupne vrijednosti 2.450.000 eura. Opći cilj prvog projekta jest poticanje socijalnog uključivanja dugotrajno nezaposlenih korisnika pomoći i usluga u sustavu socijalne skrbi kroz potporu njihovom pristupanju tržištu rada, dok je cilj drugog projekta unaprijediti mogućnosti zapošljavanja pružajući podršku razvoju učinkovitih i uključivih socijalnih usluga.

Također je u prosincu 2012. godine objavljen natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava „*Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici*“ druga faza, ukupne vrijednosti 2.024.236 eura.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je nadležan za provedbu aktivnosti *Organiziranje jednodnevnih edukacija za poslodavce s ciljem jačanja njihove svijesti o neprihvatljivosti diskriminatornog ponašanja i prednostima upravljanja raznolikošću.*

Navedena aktivnost provedena je tijekom 2012. godine kroz projekt financiran sredstvima iz Programa Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost (PROGRESS). Riječ je o projektu pod nazivom „*Jednaki u različitosti / Equally Diverse*“, koji je proveden u razdoblju od 20. prosinca 2011. godine do 20. prosinca 2012. godine u suradnji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao nositelja projekta, Ureda pučkog pravobranitelja i Ureda za ljudska prava odnosno od travnja 2012. godine novoosnovanog Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

Cilj predmetnog projekta sastojao se u jačanju kapaciteta ključnih dionika tržišta rada u suzbijanju diskriminacije, u razvoju i promicanju dobrih anti-diskriminacijskih praksi među poslodavcima te podizanju svijesti javnosti o pitanjima anti-diskriminacije i različitosti.

Projektne aktivnosti bile su podijeljene u tri komponente:

U prvoj komponenti aktivnosti su bile usmjerene na jačanje dionika tržišta rada za djelotvornije uključivanje i provedbu anti-diskriminacijskih načela. Pritom je uspostavljena mreža tzv. kontakt točaka za suzbijanje diskriminacije na regionalnom nivou s ciljem međusobnog povezivanja udruga koje se primarno bave pitanjima ljudskih prava i diskriminacije te ostvarivanjem komunikacije, razmjenom informacija i suradnjom sa središnjim tijelom za suzbijanje diskriminacije u Republici Hrvatskoj, pučkim pravobraniteljem. Kontakt točke uključuju: Projekt građanskih prava Sisak, Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara, Centar za građanske inicijative Poreč, Cenzuru Plus i Centar za mirovne studije.

Druga komponenta bila je usmjerena na izravan rad s poslodavcima u smislu savjetovanja poslodavaca u području anti-diskriminacije i raznolikosti. Ovom komponentom provedena je aktivnost *Organiziranje jednodnevnih edukacija za poslodavce s ciljem jačanja njihove svijesti o neprihvatljivosti diskriminatornog ponašanja i prednostima upravljanja raznolikošću*, na način da je u suradnji s tvrtkom Selectio d.o.o. organizirano individualno jednodnevno (a po potrebi i dvodnevno) savjetovanje i edukacija poslodavaca u njihovim prostorijama sukladno njihovim potrebama u vlastitom poslovnom okruženju. Poslodavci su tijekom ovih edukacija prepoznali značaj anti-diskriminacije, kao i prednosti u smislu mogućnosti unaprjeđenja vlastite anti-diskriminacijske prakse u okviru vlastitog poslovanja te u smislu doprinosa učinkovitijem djelovanju hrvatskog tržišta rada, pa samim time i hrvatskog društva u cijelosti.

U okviru ovog projekta održana su slijedeća savjetovanja i edukacije tijekom 2012. godine: s poslodavcem Adriadiesel u Karlovcu 9. srpnja i 17. Srpnja; s poslodavcem Bolnica Vinkovci u Vinkovcima 27. lipnja i 3. listopada; s poslodavcem Coca Cola u Zagrebu 26. srpnja; s poslodavcem Dunapack u Zaboku 16. srpnja i 14. rujna; s poslodavcem Erste banka u Zagrebu 18. srpnja; s poslodavcem Instruktažni centar u Križevcima 14. lipnja i 5. listopada; s poslodavcem Iskon u Zagrebu 13. lipnja; s poslodavcem IV OŠ Varaždin u Varaždinu 3. i 4. srpnja; s poslodavcem Lanterna u Puli 29. lipnja te s poslodavcem Ljekarne KZZ u Zaboku 26. rujna 2012. godine.

Treća komponenta projekta uključivala je provedbu anti-diskriminacijske kampanje na nacionalnoj razini, u svrhu podizanja svijesti šire javnosti o pitanjima diskriminacije i raznolikosti, te jačanja vidljivosti Ureda pučkog pravobranitelja kao središnjeg tijela za suzbijanje diskriminacije u Republici Hrvatskoj.

Ministarstvo branitelja je tijekom 2012. godine provodilo mjere iz *Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja za razdoblje od 2012. do 2013. godine*. Tako su provedene sljedeće mjere: *mjera stručnog osposobljavanja* (namijenjena je osposobljavanju i poboljšanju obrazovne strukture nezaposlenih osoba iz ciljane skupine i podizanju njihove konkurentnosti na tržištu rada), na koju je u 2012. utrošen iznos od 170.794 kuna te odobreno korištenje mjere za 36 podnesenih zahtjeva; *mjera samozapošljavanja* (namijenjena je poticanju samozapošljavanja nezaposlenih osoba iz ciljane skupine kroz registraciju poduzetničkih djelatnosti – trgovačkih društava, obrta i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava), na koju je u 2012. utrošen iznos od 2.250.000 kuna te odobreno korištenje poticajnih sredstava za samozapošljavanje za ukupno 79 korisnika; *mjera potpore za proširenje postojeće djelatnosti* (Ministarstvo podupire jednokratnim poticajem poduzetnike koji namjeravaju proširiti postojeću djelatnost zapošljavanjem osoba iz ciljane skupine), na koju je u 2012. utrošen iznos od 1.800.000 kuna te odobreno korištenje potpore za ukupno 35 korisnika čime je potaknuto zapošljavanje 40 osoba iz ciljane skupine; *mjera potpore radu zadruga hrvatskih branitelja* (novčanom potporom u iznosu od 150.000 kuna, odnosno ukoliko je zadruga certificirana za ekološku proizvodnju iznos potpore uvećava se za 20%, te iznosi 180.000 kuna, potiče se osnivanje zadruga kao posebnog oblika malog poduzetništva, putem kojeg se nastoji smanjiti broj nezaposlenih osoba iz ciljane skupine te potiče njihov zajednički nastup na tržištu), na koju je u 2012.godini utrošen iznos od 3.450.000 kuna te odobreno korištenje potpore za 23 zadruge; *mjera potpore projektima zadruga hrvatskih branitelja* (Ministarstvo kroz povrat

sredstava za nabavku strojeva, opreme ili zemljišta kojim se proširuje postojeća djelatnost ili razvija novi projekt zadruge koja je svojim dosadašnjim poslovanjem pokazala uspješnost i profitabilnost, pomaže u realizaciji projekta iznosom od 100.000 kuna, odnosno ukoliko je zadruga certificirana za ekološku proizvodnju iznos potpore uvećava se za 20%, te iznosi 120.000 kuna), na koju je u 2012.godini utrošen iznos od 2.260.000 kuna te odobreno korištenje potpore za 22 zadruge; *mjera kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva* (odnosi se na subvenciju kamatne stope u iznosu od 2% na poduzetničke kredite realizirane u poslovnim bankama kroz Program „*Lokalni projekti razvoja - poduzetnik-branitelj*“, koju je Ministarstvo odobravalo tijekom 2005. i 2006. godine osobama iz ciljne skupine, kao i poduzetnicima koji su zaposlili najmanje tri osobe iz ciljne skupine), novi zahtjevi za ovu mjeru ne zaprimaju se od 2007. godine, već Ministarstvo nastavlja otplaćivati obveze preuzete u prethodnom razdoblju te je u 2012. godini za provedbu ove mjere utrošen iznos od 2.114.616,85 kuna.

U Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja za razdoblje 2012. do 2013. godine uvrštena je i nova Mjera potpore zapošljavanju djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja bez radnog iskustva. Kroz ovu mjeru Ministarstvo podupire poduzetnike koji zapošljavaju osobe bez radnog iskustva s utvrđenim statusom djeteta smrtno stradalog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja jednokratnim poticajem u iznosu od 25.000 kuna. Na isplatu dviju odobrenih potpora utrošeno je 50.000 kuna, čime je potpomognuto zapošljavanje dvoje djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja.

Planirana sredstva za provedbu Programa u 2013. godini su 17.220.000 kuna.

3.4.4. Razviti i implementirati odgovarajuću strategiju politike regionalnog razvoja s ciljem osiguranja ujednačenijeg razvoja diljem zemlje, uzimajući u obzir socijalnu uključenost i strategije protiv siromaštva

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije u 2012. godini provodilo je aktivnost dodjele državne potpore male vrijednosti (Državne potpore male vrijednosti otočnim poslodavcima za očuvanje radnih mjesta). Mjerom poticanja otočnog gospodarstva dodjeljuju se državne potpore male vrijednosti otočnim poslodavcima za očuvanje radnih mjesta, a korisnici ove mjere su otočni poslodavci koji imaju sjedište na otocima i svoju djelatnost obavljaju na otocima. U 2012. godini je za tu namjenu iz sredstava državnog proračuna utrošeno 7.999.999,94 kuna, a 157 otočnih poslodavaca ostvarilo je pravo na dodjelu potpore.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije provodilo je aktivnost - *Sufinanciranje besplatnog otočnog javnog cestovnog prijevoza* (Subvencioniranje javnog cestovnog prijevoza na otocima). Mjera omogućuje da učenici, studenti, umirovljenici, osobe starije od 65 godina i invalidne osobe koje žive i imaju prebivalište na otocima ostvaruju pravo na besplatan javni cestovni prijevoz. Uložena sredstva državnog proračuna u 2012. godini iznose 29.970.378,13 kuna, a ukupno je subvencionirano odnosno izdato 547.542 besplatnih karata za propisane kategorije putnika s prebivalištem na otocima, sukladno Zakonu o otocima („Narodne novine“ br. 34/99, 149/99, 32/02, 33/06).

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije provodilo je aktivnost - *Sufinanciranje cijene vode domaćinstvima koji nisu priključeni na vodoopskrbne sustave* (Povlastice u potrošnji vode – subvencija cijene vode otočnim kućanstvima koji se opskrbljuju vodom brodom vodonoscem ili cestovnim vozilom). Iz sredstava državnog proračuna za provedbu navedene mjere uloženo je 15.319.148,87 kuna, a ukupno je opskrbljeno 6.187 kućanstava na otocima pitkom vodom po subvencioniranoj cijeni.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije provodilo je aktivnost - *Promocija i promidžba autohtonih, tradicionalnih otočnih proizvoda* (Dodjela oznake „Hrvatski otočni proizvod“). U cilju poticanja razvoja otočne proizvodnje kroz prepoznatljivost i jačanje konkurentnosti otočnih proizvoda, korisnici su otočni proizvođači i mali gospodarstvenici. Utrošena sredstva u 2012.godini iznosila su 127.585,55 kuna, a pravo na oznaku „Hrvatski otočni proizvod“ u 2012. dobilo je 47 otočnih proizvođača za 79 proizvoda i proizvodnih linija. Od toga 20 proizvođača prvi puta se javilo na javni poziv i dobilo pravo na oznaku.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije provodilo je aktivnost - *Davanje u najam obiteljske kuće ili stana u državnom vlasništvu; darovanje građevinskog zemljišta i građevinskog materijala za izgradnju kuće ciljanim skupinama*, prema podacima područne službe Hrvatskog zavoda za zapošljavanje a prema zahtjevima tijela državne uprave ili lokalne samouprave. Tijekom 2012.godine po modelu davanja u najam obiteljskih kuća ili stanova u državnom vlasništvu stambeno je zbrinuto 25 osoba određenih struka i zanimanja za čijim radom postoji posebna potreba na području posebne državne skrbi.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije u 2012. godini provodilo je aktivnost - *Dodjela bespovratnih sredstava za razvoj poslovne infrastrukture* (poslovnih zona, poslovnih inkubatora te ostalih institucija i usluga koje podupiru razvoj malog i srednjeg poduzetništva), te za razvoj i unapređenje turističke infrastrukture, posebice u području zdravstvenog, kulturnog i aktivnog turizma. U sklopu programa - IPA IIIC Operativni program za regionalnu konkurentnost financirana je obnova ili izgradnja poslovne ili turističke infrastrukture – 25 grant ugovora prijavljenih od 19 jedinica lokalne samouprave, 3 jedinice područne (regionalne) samouprave, jednog poduzetničkog inkubatora, srednje škole, turističke zajednice i javne ustanove. Od toga je u 2012.godini je financirano 14 ugovora za projekte poslovne i 11 ugovora za projekte turističke infrastrukture u iznosu od 9.164.009,69 eura (68.730.072,67 kuna) iz izvora 51 EU pomoći. Korisnici bespovratnih sredstava sufinanciraju projekte u udjelu od 25% do 40% ukupne vrijednosti projekta.

Također, u 2012.godini financirana je i provedba projekta tehničke pomoći *Podrška učinkovitoj provedbi Sheme dodjele bespovratnih sredstava u okviru OP Regionalna konkurentnost* u okviru kojega je grant korisnicima osigurana tehnička pomoć u provedbi grant ugovora. Ukupna vrijednost projekta tehničke pomoći iznosi 807.500 eura (6.056.250 kuna) od čega je u 2012. financirano 211.847,39 eura (1.588.855,42 kuna).

U okviru raspoloživih financijskih sredstava ostvareni su planirani ciljevi i provedbene mjere. U 2012. godini trajala je provedba 6 grant ugovora iz 1. poziva Sheme dodjele bespovratnih sredstava za poslovnu infrastrukturu (ugovoreni u prosincu 2010., završetak jednog projekta u veljači 2012., tri u lipnju 2012., jednog u rujnu 2012. te jednog u lipnju 2013.) i 19 ugovora iz 2. poziva Sheme dodjele bespovratnih sredstava za poslovnu infrastrukturu (ugovoreni u razdoblju prosinac 2011. - prosinac 2012., završetak projekata u razdoblju travanj 2013. - lipanj 2014.)

U listopadu 2012.godine završila je provedba projekta tehničke pomoći *„Podrška učinkovitoj provedbi Sheme dodjele bespovratnih sredstava u okviru OP Regionalna konkurentnost“*.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije provodilo je aktivnost - *Sanacija, nadogradnja i izgradnja osnovne komunalne i socijalne infrastrukture u svrhu osiguranja ujednačenog razvitka cijelog područja RH*. Programom EIB II - Projekt *„Integralni razvoj lokalne zajednice“* obuhvaćena je obnova, izgradnja, nadogradnja i rekonstrukcija objekata komunalne i socijalne infrastrukture u jedinicama lokalne samouprave, u prvom redu iz područja vodoopskrbe, odvodnje, lokalnih cesta, školskih objekata i dječjih vrtića. U okviru Programa EIB II u 2012. godini okončani su radovi na ukupno 71 objektu, ukupne vrijednosti 213 milijuna kuna, od čega 58 objekata komunalne infrastrukture (ukupne vrijednosti 130 milijuna kuna) i 13 objekata socijalne infrastrukture ukupne vrijednosti 83 milijuna kuna. Programom usmjeravanja i rasporeda sredstava za poticanje regionalne infrastrukture gospodarstva te razvoj potpomognutih područja u 2012. godini obuhvaćeno je područje izgradnje, nadogradnje i sanacije komunalne i socijalne infrastrukture na područjima jedinica lokalne samouprave.

U 2012. godini provedeno je ukupno 114 projekata (ugovora o sufinanciranju) jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih osoba i drugih sličnih institucija i organizacija, koji kao nositelji projekata realizacijom istih znatnije utječu na poboljšanje kvalitete života stanovništva na tim područjima i istima pridonose održivosti i daljnjem razvoju lokalne zajednice. Od ukupnog broja projekata, 52 su iz područja komunalne infrastrukture (prometnice, vodovodne mreže, javna rasvjeta i ostalo), 39 iz područja socijalne infrastrukture (škole, školski objekti, dječji vrtići i ostali objekti javne nabave), a 23 ih se odnosi na izradu prostorno-planske i projektno-tehničke dokumentacije. S datumom 31. prosinac 2012. godine ukupna realizacija navedenih projekata iznosi 29,7 milijuna kuna.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije provodilo je aktivnost - *Programi obnove ratom oštećenih stambenih jedinica* (organizirana obnova kuća IV. - VI. stupnja oštećenja i dodjela novčanih potpora za popravak stambenih jedinica I. - III stupnja oštećenja i *Programi stambenog zbrinjavanja na područjima posebne državne skrbi* (sanacija i izgradnja stanova i dodjela građevinskog materijala za obnovu i izgradnju obiteljskih kuća).

A) U Programu isporuke građevinskog materijala u 2012. godini ukupno je utrošeno 86.037.378,25 kuna.

Za usluge projektiranja, stručnog nadzora, revizije projekata - kontrola uputa za sanaciju, programa isporuke građevinskog materijala, geodetskih radova, ispitivanje instalacija i izdavanja atesta, ukupno je angažirano 111 domaćih gospodarskih subjekata. Ovim programom isporuka je u potpunosti realizirana za 619 korisnika (kompletne isporuke materijala), a za 317 korisnika je realizacija u različitim etapama, te se nastavlja u 2013. godini.

Modelom organizirane ugradnje građevinskog materijala obuhvaćena je 31 obiteljska kuća od kojih je u 2012. godini završeno 29 kuća.

B) U Programu obnove i izgradnje više stambenih objekata na područjima posebne državne skrbi u 2012. godini utrošeno je 56.843.338,72 kuna. Program se odnosi na sanaciju/izgradnju stanova u više stambenim zgradama na područjima posebne državne skrbi, a uključuje poslove projektiranja i stručnog nadzora na gradnji objekata, izvođenje radova na više stambenim objektima za što je angažirano ukupno 27 domaćih gospodarskih subjekata.

Kao potprogram izvode se radovi popravka pojedinačnih stanova u više stambenim zgradama. Od poslova, prisutni su izrada elaborata (uputa za popravak), stručni nadzor i izvođenje radova, za što je angažirano ukupno 13 domaćih gospodarskih subjekata.

U 2012. godini završeni su radovi sanacije i izgradnje 22 više stambene zgrade s 116 stanova, a u različitim fazama gradnje nalazi se 21 više stambena zgrada s 329 stanova te 33 pojedinačnih stambenih jedinica. U 2012. godini poslovima nabave, pripreme i projektiranja obuhvaćeno je dodatnih 418 stambenih jedinica (u postupku nabave za radove 91, završeno projektiranje 142, te 185 u projektiranju).

C) Izgradnja infrastrukturnih objekata za stvaranje uvjeta za komunalne priključke

Ostvarena realizacija u 2012. godini iznosila je 15.327.290,27 kuna. Za poslove projektiranja i stručnog nadzora, te izvođenje radova angažirano je ukupno 6 domaćih gospodarskih subjekata. Završeni su radovi na infrastrukturnim objektima u novom naselju Dumače i Kunjača (općina Perušić).

D) Obnova u ratu oštećenih stambenih jedinica

U 2012. godini utrošeno je 94.668.222,53 kune kroz provedbeni potprogram Program organizirane obnove obiteljskih kuća IV. - VI. stupnja oštećenja.

Za poslove projektiranja i stručnog nadzora za organiziranu obnovu kuća, projektiranje za ostvarivanje posebnih prava, kontrolu projekata, izvođenje radova obnove, organiziranu isporuku građevinske stolarije, opremanje obnovljenih obiteljskih kuća najnužnijim predmetima kućanstva i bijelom tehnikom, angažirano je ukupno 113 domaćih gospodarskih subjekata.

Programom organizirane obnove obiteljskih kuća IV. - VI. stupnja oštećenja u 2012. godini radovima su obuhvaćene 442 obiteljske kuće, od čega su 2012. građevinski radovi završeni na 330 kuća, a završetak radova obnove na preostalim kućama na kojima su radovi započeti sredinom i krajem 2012., a koji se nisu završili zbog nepovoljnih zimskih uvjeta, bit će završeni u prvom kvartalu 2013. godine.

Najnužnijim predmetima kućanstva - namještajem, u 2012. godini opremljeno je 1.214 obnovljenih i popravljenih obiteljskih kuća, a za 1677 obitelji korisnika prava isporučena je bijela tehnika (hladnjaci i štednjaci).

Za realizaciju naprijed navedenih programa obnove ukupno je angažirano 276 gospodarskih subjekata koji zapošljavaju domaću radnu snagu, te za izvođenje navedenih građevinskih radova nabavljaju građevinske proizvode od domaćih proizvođača. Za opremanje najnužnijim predmetima kućanstva također se angažiraju domaći proizvođači, što sve skupa pomaže politici zapošljavanja.

U okviru IPA IV komponente, programskog razdoblja 2010 - 2011, predviđen je ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava „*Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja*“, u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Program darovnica usmjeren je ka financiranju projekata koji doprinose ostvarenju ciljeva definiranih u županijskim Strategijama za razvoj ljudskih

potencijala te ostalim relevantnim strateškim dokumentima na lokalnoj ili regionalnoj razini. Također, podupirat će se projekti koji će jačati kapacitete Lokalnih partnerstava za zapošljavanje. Vrijednost darovnice iznosi 1.870.000 eura. Natječaj je bio otvoren do 12. ožujka 2012. godine. Potpisivanje ugovora se očekuje u siječnju 2013. godine.

U okviru IPA IV komponente programskog razdoblja 2012. - 2013. predviđen je i nastavak projekta „Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja“ pod nazivom „*Lokalne inicijative za razvoj zapošljavanja*“. Svrha dodjele bespovratnih sredstava je podržati lokalne dionike kako bi definirali te proveli politiku lokalnog zapošljavanja i razvoja ljudskih potencijala kroz partnerski pristup financiran iz nacionalnih sredstava te sredstava Europske unije. Projektna dokumentacija u završnoj je fazi te se objava natječaja očekuje do lipnja 2013. godine.

3.5. Smanjenje nesrazmjera vještina (neusklađenosti znanja i vještina radne snage s potrebama tržišta rada) te povećanje ulaganja u ljudski potencijal kroz bolje obrazovanje i vještine

3.5.1. Razviti institucionalne preduvjete i kapacitete za analizu i predviđanje potreba tržišta rada za znanjima i vještinama/kompetencijama na svim razinama

Agencija za mobilnost i programe EU provodila je aktivnost poticanja mobilnosti strukovnih učenika i nastavnika kroz programe mobilnosti (Leonardo da Vinci i Grundtvig). Leonardo da Vinci projekti mobilnosti: 332 učenika i 110 nastavnika iz 32 srednje strukovne škole sudjelovalo je ili još sudjeluje u aktivnosti. Agencija je na raspolaganju za aktivnosti VETPRO i IVT (koje ne uključuju samo mobilnosti strukovnih učenika i nastavnika) imala 344.777,40 odnosno 600.973,50 eura od čega su strukovni učenici i nastavnici dobili financijsku potporu u ukupnom iznosu od 811.571,90 eura.

Leonardo da Vinci pripremni posjeti: 9 nastavnika iz 8 srednjih strukovnih škola sudjelovalo je u aktivnosti za što su dobili financijsku potporu od 8.213,00 eura.

Leonardo da Vinci projekti partnerstva: 118 učenika i nastavnika iz 7 srednjih strukovnih škola sudjeluje u aktivnosti u periodu od 2012. - 2014. godine. Agencija je na raspolaganju za ovu aktivnost imala 265.500 eura od čega su strukovne škole dobile financijsku potporu od 120.500 eura. Preostali iznos dodijeljen je ostalim kategorijama prihvatljivih korisnika. Podaci o spolu bit će dostupni nakon analize projekata.

Grundtvig stručna usavršavanja: 38 osoba iz 34 ustanova za obrazovanje odraslih i 4 nezaposlene osobe povezane s obrazovanjem odraslih sudjelovalo je u aktivnosti, za što su dobili financijsku potporu od 76.377,57 eura. Agencija za mobilnost i programe EU je za ovu aktivnost imala na raspolaganju 76.377,57 eura.

Grundtvig posjete i razmjene: 10 osoba iz 8 ustanova za obrazovanje odraslih sudjelovale su u aktivnosti, za što su dobili financijsku potporu od 13.081,53 eura. Agencija za mobilnost i programe EU je za ovu aktivnost imala na raspolaganju 13.081,53 eura.

Grundtvig asistenti: 1 osoba iz 1 ustanove za obrazovanje odraslih i 1 nezaposlena osoba povezana s obrazovanjem odraslih je u aktivnosti, za što su dobile financijsku potporu od 18.213 eura, Agencija za mobilnost i programe EU za ovu aktivnost imala je na raspolaganju 18.213 eura. Grundtvig partnerstva: ukupno 320 osoba iz 22 ustanove za obrazovanje odraslih sudjelovat će u aktivnosti od 2012. do 2014. godine, za što su dobili financijsku potporu od 347.000 eura. Točan broj nastavnika bit će poznat tek po završetku aktivnosti u 2014. godini. Agencija za mobilnost i programe EU-a je za ovu aktivnost imala na raspolaganju 347.000 eura. Grundtvig pripremni posjeti: 8 osoba iz 7 ustanova za obrazovanje odraslih sudjelovalo je u aktivnosti, za što su dobili financijsku potporu od 7.336 eura.

Agencija za mobilnost i programe EU provodila je aktivnosti programa *Mladi na djelu* – Akcija 4 - Sustavi podrške mladima (Osposobljavanje i umrežavanje osoba aktivnih u radu s mladima i organizacijama mladih i Plan osposobljavanja i suradnje). U aktivnostima

osposobljavanja i umrežavanja (podakcija 4.3) odobrenima od strane Agencije u 2012. godini sudjelovalo je ukupno 147 sudionika, od toga 34 iz Republike Hrvatske. Vrijednost odobrenih projekata je 91.163,75 eura. Agencija je za ovu aktivnost na raspolaganju imala 72.931 eura dok je preostali dio sredstava dobiven internom preraspodjelom. U aktivnostima osposobljavanja i umrežavanja odobrenima od strane ostalih nacionalnih agencija za program Mladi na djelu sudjelovalo je ukupno 200 osoba aktivnih u radu s mladima iz Republike Hrvatske.

U sklopu edukativnih aktivnosti Agencije 51 osoba aktivna u radu s mladima iz Republike Hrvatske je angažirana na aktivnosti osposobljavanja i umrežavanja organizirane od strane drugih agencija koje program provode u EU državama u 2012. godini, dok je 226 sudionika sudjelovalo u aktivnostima organiziranim od strane Agencije na nacionalnoj razini. Organizirana su ukupno 4 međunarodna treninga na kojima je sudjelovalo 17 sudionika iz Republike Hrvatske i 97 sudionika iz ostalih zemalja. Na edukativne aktivnosti osoba koje rade s mladima je tijekom 2012. godine potrošeno ukupno 77.150,25 eura.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih provodila je aktivnost jačanja uloge sektorskih vijeća u iskazivanju potreba tržišta rada kroz daljnji razvoj profila i strategija 13 obrazovnih sektora.

Kroz projekt u okviru IPA komponente IV "*Jačanje institucionalnog okvira za razvoj strukovnih standarda zanimanja/kvalifikacija i kurikuluma*" razvijeno je 14 profila sektora. Početkom 2012. godine profili sektora su objavljeni na internetskim stranicama Agencije te su predstavljeni relevantnim dionicima. Nije bilo isplata u 2012. godini.

Hrvatska gospodarska komora provodila je analizu obrazovnih potreba u malom i srednjem gospodarstvu, s posebnim naglaskom na poduzetničkim vještinama.

U 2011. godini u vremenu od 9. - 30. svibnja, Hrvatska gospodarska komora preko svojih županijskih komora nastavlja on-line istraživanje o potrebama za edukacijom u malim i srednjim trgovačkim društvima te obrtima. Istraživanjem se prikupljaju i analiziraju podaci o obrazovnim potrebama s posebnim naglaskom na poduzetničkim vještinama, kako bi se dobio alat kojim će se obrazovna ponuda što više približiti potrebama poduzetništva i tržišta rada s ciljem povećanja konkurentnosti malih i srednjih trgovačkih društva i obrta u Republici Hrvatskoj. U prethodnom periodu 2009. - 2010. godine provedena istraživanja ukazala su na potrebu unapređenja instrumentarija, te je prvi puta korištena nova on-line aplikacija, dok je metodologija uzorkovanja ostala ista kao i 2010. godine sa kategorijama za odabir uzorka: prema broju zaposlenih i veličini trgovačkih društava/obrta sukladno Zakonu o poticanju malog i srednjeg poduzetništva, prema djelatnosti NKD 2007 i teritorijalnoj proporcionalnoj zastupljenosti, odnosno statističkim regijama državnog zavoda za statistiku prihvaćeno od Eurostata. Cjelokupna analiza potreba provodi se posebno za trgovačka društva i posebno za obrte. Anketiranje je neobavezno, a ispitanicima je dostavljen poziv za odaziv anketiranju te se oni na vlastitu inicijativu odlučuju za sudjelovanje. Od 2.882 malih i srednjih trgovačkih društava iz Registra poslovnih subjekata Hrvatske gospodarske komore popunilo je upitnik 455 (15,8%), odnosno od ukupno 3.856 obrtnika odgovorilo je na pitanja 223 (5,8%). U odnosu na prethodne godine zamjetan je relativno slabiji odaziv. Upitnik je podijeljen u tri kategorije:

1. Opći podaci o trgovačkim društvima/obrtu, kojima se iskazuju trendovi zaposlenosti, poslovanja, udio obrazovne strukture, korištenje Interneta u poslovanju.
2. Financiranje obrazovanja, kojima se iskazuje zastupljenost procesa planiranja i financiranje razvoja zaposlenika, udjeli korištenja državnih potpora za razvoj i obrazovanje zaposlenika, te razlozi ne korištenja istih, kao i sudjelovanje u programima edukacije sufinancirane od strane ministarstva nadležnog za poduzetništvo, jedinica lokalne i regionalne samouprave i iz projekata EU.
3. Potrebe za budućim usavršavanjem, kojima se iskazuje trend suradnja s obrazovnim sektorom, poticanje kreativnog i inovativnog rada kao i suradnja sa istraživačkim institucijama, budući razvoj zaposlenika iskazan procjenom važnosti pojedinih poduzetničkih vještina (vlasnika, rukovodnog kadra i svih ostalih zaposlenika) i provedbom programa obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja u budućnosti.

Prezentacija rezultata istraživanja održana je 24. studenog 2011. godine u Hrvatskoj obrtničkoj komori i tom prilikom bili su pozvani svi relevantni dionici od ministarstva nadležnog za poduzetništvo, za rad i za obrazovanje, javne ustanove i agencije za obrazovanje, javne ustanove tržišta rada, kao i socijalni partneri i predstavnici gospodarstva. Cjeloviti rezultati istraživanja dostupni su na www.hgk.hr, a planira se tijekom 2012. godine održati prezentacije članicama županijskih komora. Rezultati istraživanja iz prethodnog perioda prezentirani su na 1. međunarodnoj konferenciji učenje za poduzetništvo održanoj 1. lipnja 2011. godine u Zagrebu.

U 2011. godini Hrvatska gospodarska komora odabrana je za provoditelja istraživanja potreba za obrazovanjem i usavršavanjem u malim i srednjim poduzećima u okviru regionalnog istraživanja koje se provodilo u suradnji s Regionalnim centrom za razvoj poduzetničkih kompetencije (SEECEL). U istraživanju je sudjelovalo osam zemalja (Bosna i Hercegovina, Makedonija, Srbija, Crna Gora, Albanija, Kosovo, Turska i Hrvatska). Istraživanje je provedeno u razdoblju 31. listopada do 25. studenog 2011. godine.

U nastojanju da što kvalitetnije iskoristimo rezultate regionalnog istraživanja, za područje Republike Hrvatske napravljena je analiza tijekom travnja, a objavljena 5. lipnja 2012. godine. Rezultati su slični onima iz prethodnog istraživanja u 2011. godini. Mora se uzeti u obzir da su se u razmaku od pola godine, provela dva on-line anketiranja po istoj metodologiji, sa nešto različitim sadržajno strukturiranim upitnicima i za očekivati je da u tako kratkom vremenu neće biti značajnijih odstupanja.

Ukupan odabrani uzorak obuhvaća 8.231 poduzeće iz cijele Republike Hrvatske koji adekvatno predstavljaju ukupnu populaciju svih malih i srednjih poduzeća (do 250 zaposlenih). Obzirom da sudjelovanje u on-line anketiranju nije bilo obavezno, veliki udio poduzeća nije pristupio popunjavanju upitnika ili pak ga nije popunio do kraja. Stoga analizirani uzorak obuhvaća 758 malih i srednjih poduzeća (9,2% od ukupno odabranog uzorka) koja su odgovorila na više od 90% pitanja iz upitnika.

Regionalni centar za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje Jugoistočne Europe – SEECEL

SEECEL je osnovan od strane Ministarstva poduzetništva i obrta i Hrvatske gospodarske komore kao suosnivača, a nastao je kao jedinstvena regionalna inicijativa te uživa punu potporu svojih redovitih članova, osam zemalja jugoistočne Europe (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Srbija i Turska), koje su se ujedinile radi suradnje u implementaciji poduzetničkog učenja kao ključne kompetencije u sve razine formalnog i neformalnog obrazovanja.

Od 2004. godine Republika Hrvatska sudjeluje u EU procesu „*European Charter for SME for Western Balkans countries – Europska povelja za malo gospodarstvo*“, odnosno sada *SBA Small Business Act for Europe* gdje zajedno s ostalim zemljama iz regije, podnosi izvješće prema Europskoj komisiji o razvoju poduzetničkih kapaciteta kroz 10 poglavlja. Prema rezultatima Povelje, Republika Hrvatska je vodeća zemlja u regiji, a akcije i projekti poduzeti od strane Ministarstva poduzetništva i obrta (u daljnjem tekstu MINPO) proglašeni su primjerima najbolje prakse.

Dva poglavlja bave se razvojem ljudskog potencijala i to: 1. Obrazovanje za poduzetništvo (uključeno u sve razine i oblike obrazovnog sustava kao ključna kompetencija shodno EU dokumentima) i 2. Dostupnost vještina (jačanje kapaciteta poduzetnika).

Najslabiji napredak kod svih zemalja zamijećen je u navedena dva poglavlja, poglavito poglavlje 1. Na zajedničkoj konferenciji nacionalnih koordinatora za Europsku povelju 2006. godine na inicijativu Ministarstva poduzetništva i obrta predloženo je da se organizira strukturirana regionalna suradnja i osnuje regionalni centar za razvoj poduzetničkih kompetencija u suglasju s Europskom poveljom s lociranjem centra u Republici Hrvatskoj u čemu dobiva podršku svih zemalja u regiji kao i Europske komisije. Slijedeći preporuke Europske Komisije MINPO je financirao izradu studije izvodljivosti od strane nezavisnih stručnjaka, a rezultati su potvrdili potrebu osnivanja regionalnog centra za razvoj poduzetničkih kompetencija na čijem čelu bi bila Republika Hrvatska. Slijedom rezultata studije izvodljivosti

MINPO izrađuje projekt „Regionalni centar za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje Jugoistočne Europe – SEECEL“.

Financiranje je za prvu fazu planirano za period 2009. – 2012. godine u iznosu od 1,7 mil eura iz IPA regionalnog višekorisničkog paketa financiranja, komponenta Jačanje konkurentnosti, uz sufinanciranje od strane Republike Hrvatske – Ministarstvo poduzetništva i obrta u iznosu od 300.000 eura. Financiranje za drugu fazu 2014. – 2016. godine planirano je u iznosu od 3 mil eura uz isti omjer sufinanciranja od 15%.

U trogodišnjem planiranom periodu glavna zadaća SEECEL – a je rad na sustavnoj promociji i razvoju poduzetničke kulture i poduzetničkog učenja u zemljama Jugoistočne Europe s ciljem jačanja konkurentnosti malih i srednjih gospodarstava što je u suglasju s prioritetima Europske Unije.

Aktivnosti SEECEL-a obuhvaćene su kroz 3 glavne komponente te horizontalnu komponentu koje su dio razvoja procesa kroz poglavlje 1. i 8. te Small Business Act for Europa:

1. Poduzetničko učenje kao ključna kompetencija u ISCED 2 (osnovna škola) – 4 pilot škole po zemlji
2. Poduzetničko učenje kao ključna kompetencija u ISCED 5/6 (visokoškolsko obrazovanje) – 2 pilot fakulteta po zemlji
3. Sustavno praćenje potreba za edukacijom malih i srednjih gospodarstava
4. Horizontalna komponenta – stvaranje platforme za razmjenu i informiranje o najnovijim EU politikama iz područja poduzetničkog učenja te razmjena dobrih iskustava i praksi.

Dodatno: SEECEL će zajedno s Regional Cooperation Councilom (RCC) i nadalje strateški djelovati na izradi regionalne strategije pod nazivom „*Poduzetničko obrazovanje za konkurentnije gospodarstvo*“ čiji su nositelji ministri gospodarstva, poduzetništva i ministri obrazovanja 8 zemalja uključenih u rad SEECEL-a. Nastavno na strateške dokumente stvoreni su uvjeti za potpisivanje „Povelje o učenju za poduzetništvo: Temelj za rast i zapošljavanje“ u rujnu 2012. godine na ministarskom summitu u Zagrebu od strane ministara 8 zemalja uključenih u rad SEECEL-a i priprema uvjeta za prerastanje SEECEL-a u međunarodnu instituciju (prema međunarodnom pravu) čime se osigurava pozicioniranje SEECEL za slijedeće razdoblje.

Slijedeći službenu metodu EU „metodu otvorene suradnje“ (OMC „Open method of Coordination“) SEECEL će i kao ekspertna institucija provoditi procjenu za poglavlje 1. i 8. Europske povelje za mala i srednja gospodarstva (kao dio procesa procjena prema DG Enterprise).

U svibnju 2013. godine održan je po prvi puta „*Poduzetnički kamp*“ za mlade u Dubrovniku, gdje su prezentirani rezultati trogodišnjeg programskog razdoblja uz nazočnost dužnosnika Republike Hrvatske i Europske Komisije te predstavnika poslovne zajednice.

Ujedno je SEECEL prijavljen na IPA regionalni višekorisnički paket financiranja, komponenta Jačanje konkurentnosti za financiranje novog projektnog paketa u iznosu od 3 mil. eura za razdoblje 2013. - 2016. godine za nastavak i moguće proširenje postojećih te dodatnih aktivnosti u općeobrazovnim srednjim školama – gimnazijama uz dodatno financiranje u iznosu od 1 mil eura.

Imajući u vidu buduću perspektivu razvoja u procesu programiranja za strukturne fondove i kako bi se osigurala održivost i daljnji razvoj djelatnosti SEECEL-a u području izgradnje kapaciteta u poduzetništvu kroz poduzetničko učenje u jugoistočnoj Europi, postoji potreba za fizičkim razvojem jedinstvenog centra i izgradnja SEECEL-a kao modernog centra sa prostorima za treninge, smještajnim kapacitetima za polaznike treninga, inovativnim parkom i Nacionalnim centrom E4E koordinacije za implementaciju Strategije učenja za poduzetništvo. Definirana je lokacija izgradnje SEECEL centra u gradu Zagrebu – Kajzerica u sklopu Gradskog projekta i u suradnji s Gradom Zagrebom. Izgradnjom samog kompleksa SEECEL-a kroz Europski fond za regionalni razvoj značajno bi se ojačala vrijednost već sada izrazito uspješnog projekta i u Dunavskoj strategiji, te otvorila mogućnost za stvaranje europskog centra za razvoj poduzetničkih kompetencija i konkurentnost sa pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Izrada projektne dokumentacije financirana iz granta WBIF-a (Western Balkans Investment Framework), IPF (Infrastructure Projects Facility in Western Balkans) započela je u siječnju 2012. godine te je do 15. srpnja 2012.godine završena prva faza izradom studije izvodljivosti

koja je prihvaćena od strane Europske investicijske banke. Druga faza je u tijeku kao i arhitektonski natječaj.

Ministarstvo poduzetništva i obrta, Uprava za malo i srednje poduzetništvo i obrt, provodila je projekte temeljem Poduzetničkog impulsa – plana poticanja poduzetništva i obrta za 2012. godinu s ciljem stvaranja poticajne poduzetničke klime i infrastrukture, konkurentnosti i promicanja cjeloživotnog obrazovanja. Tako je u 2012. godini proveden projekt „Majstorska škola“. Projekt je namijenjen srednjim strukovnim školama i ustanovama za obrazovanje odraslih koje za zanimanja propisana Pravilnikom o vezanim i povlaštenim obrtima i načinu izdavanja povlastica („Narodne novine“ br. 42/08) izvode prekvalifikacije, pripreme za polaganje pomoćničkog ispita, majstorskog ispita, ispita o stručnoj osposobljenosti, organiziraju stručno usavršavanje majstora i nastavnika te organiziraju tečajeve za stjecanje znanja o poučavanju naučnika. Bespovratne potpore se odobravaju za opremanje praktikuma za strukovne predmete, učionica za stručne i teorijske predmete te dvorana i predavaonica za održavanje seminara. Uprava za malo i srednje poduzetništvo i obrt je tijekom 2012. godine za projekt „Majstorska škola“ raspodijelila 1.200.000 kuna na 6 bespovratnih potpora u prosječnom iznosu odobrene potpore od 200.000 kuna te je time kao rezultat 6 srednjih strukovnih škola podiglo razinu opremljenosti svojih praktikuma čime će omogućiti kvalitetnije stjecanje vještina učenika u obrtničkim zanimanjima.

Uprava za malo i srednje poduzetništvo i obrt je u 2012. godini provodila projekt „Cjeloživotno obrazovanje za obrtništvo“. Dodjelom bespovratnih sredstava želi se potaknuti fizičke osobe na stjecanje kompetencija za obavljanje obrtničkih djelatnosti. Ministarstvo subvencionira troškove polaganja majstorskog ispita, zatim ispita o stručnoj osposobljenosti i pomoćničkih/završnih ispita te troškove prekvalifikacije za obrtnička zanimanja. Uprava za malo i srednje poduzetništvo i obrt je tijekom 2012. godine za navedeni projekt raspodijelila 2.966.535 kuna na 1.089 bespovratnu potporu u prosječnom iznosu od 2.724 kune. Cilj projekta je povećanje kvalitete znanja i vještina u strukovnom obrazovanju, a kao rezultat je veća zapošljivost osoba koje su se obrazovale za obrtnička zanimanja, stvaranje konkurentne prednosti na tržištu rada, poduzimanje poslovnih pothvata, otvaranje novih radnih mjesta te financijske stabilnosti.

U 2012. godini istekao je mandat članovima Međuresornog radnog tijela za praćenje potreba tržišta rada i on nije produžen. Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru predviđeno je osnivanje novog tijela - Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala. Agencija za znanost i visoko obrazovanje je na inicijativu Međuresornog tijela započela s pripremnim radnjama vezano za uvođenje praćenja zapošljavanja diplomiranih studenata na nacionalnoj razini. U 2012. godini napravljen je model baze podataka (ER model) i koncept sučelja za krajnjeg korisnika sustava za praćenje zapošljivosti, a provedene su i edukativne aktivnosti za djelatnike AZVO koji će provoditi navedenu aktivnost. Za navedeno su utrošena sredstva u iznosu od 160.652 kuna.

Krajem 2012. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje uputio je preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja institucijama obrazovnog sustava. Preporuke su izrađene na temelju analize i prognoze kretanja relativnog položaja pojedinih zvanja (profesija) na lokalnom i regionalnom tržištu rada. Prilikom izrade preporuka u obzir su uzete i eventualne promjene u upisnoj politici tijekom 2012. godine.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je početkom 2012. godine proveo redovitu godišnju anketu poslodavaca. Anketa poslodavaca je istraživanje koje se provodi u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskom obrtničkom komorom i Hrvatskom udrugom poslodavaca, s ciljem poboljšanja učinkovitosti tržišta rada u Republici Hrvatskoj, porasta zaposlenosti i smanjenja nezaposlenosti. Istraživanjem su prikupljene informacije od poslodavaca o zapošljavanju i promjenama u zaposlenosti u prethodnoj godini, o eventualnim poteškoćama koje su poslodavci imali prilikom pokušaja popunjavanja slobodnih radnih mjesta i njihovim razlozima, o planovima zapošljavanja, potencijalnim viškovima te potrebama za dodatnim obrazovanjem radnika, kao i zadovoljstvu poslodavaca uslugama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (u daljnjem tekstu HZZ). Anketa je provedena na uzorku poslodavaca koji je reprezentativan na regionalnoj, tj. županijskoj razini, a uzorkom je obuhvaćen 14.771 poslodavac s ukupnim brojem zaposlenih radnika od 754.819. Sudjelovanju u anketi odazvalo

se 12.036 poslodavaca (81,5 %) s obuhvatom broja zaposlenih kod anketiranih poslodavaca od 88,3 % u odnosu na uzorak te 45,6 % u odnosu na ukupnu zaposlenost u Republici Hrvatskoj. Anketirani su mali, srednji i veliki poslodavci, svih oblika vlasništva, iz gotovo svih područja djelatnosti te iz svih krajeva Republike Hrvatske. Anketa poslodavaca ima primjenu u sustavu HZZ-a, ali i dostupnost širokom krugu obrazovnih institucija, agencija, ostalih državnih institucija i svih drugih dionika na tržištu rada, kako na nacionalnoj tako i na regionalnoj razini. Ona služi kao podloga boljem razumijevanju kretanja na tržištu rada te sagledavanju cjelovite problematike tržišta rada, ali i kao podloga za pripremu projekata i programa u reformi obrazovanja, upisne politike, te same politike zapošljavanja. Nakon provedenog anketiranja i obrade podataka izrađena su izvješća o rezultatima ankete na nacionalnoj te regionalnim razinama. Rezultati ankete publicirani su u tiskanoj brošuri *"Anketa poslodavaca 2012. godine"* koja je distribuirana svim relevantnim dionicima na tržištu rada, a dostupna i na web stranici Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje: www.hzz.hr.

U 2012. godini je Hrvatski zavod za zapošljavanje je temeljem analize i prognoze potreba tržišta rada za pojedinim kvalifikacijama izradio Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja koje upućuje Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta, tijelima jedinica lokalne i područne samouprave, sektorskim vijećima. Preporuke su korištene prilikom izrade Natječaja za dodjelu studentskih stipendija Nacionalne zaklade za potporu učeničkom i studentskom standardu, za izradu natječaja za prijam učenika u učeničke domove i dr.

Projekt *„Usluge HZZ-a klijentima: Unaprjeđenje cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i ICT podrška“* jedan je od nekoliko projekata koje Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi u sklopu IPA komponente IV Razvoj ljudskih potencijala.

Svrha projekta je razviti unaprjeđen ICT sustav HZZ-a utemeljen na modelu integracije i razmjene podataka između ključnih dionika tržišta rada s ciljem pružanja boljih i kvalitetnijih usluga klijentima te podržati razvoj sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja, čije će usluge biti dostupne svim građanima Republike Hrvatske, a koji će se temeljiti na njihovim potrebama na području obrazovanja i izbora zanimanja, u skladu s politikom zapošljavanja i dobrom praksom Europske unije.

Aktivnosti projekta provode se kroz pet komponenti, od kojih se prve dvije odnose na razvoj modela suradnje u integraciji i razmjeni informacija te izradu nove softverske infrastrukture, nadogradnju postojećih aplikacijskih modela i servisa te njihovu integraciju u novi HZZ-ov ICT sustav. Aktivnosti planirane kroz projekt odnose se na utvrđivanje modela suradnje o razmjeni podataka interesantnih za sve dionike i HZZ, te izradu preporuka o načinu razmjene podataka. U okviru I. komponente „Model suradnje u integraciji i razmjeni informacija“ osnovane su dvije Radne skupine te je kao rezultati rada prve Radne skupine izrađen izvještaj o trenutačnom načinu razmjene podataka između HZZ-a i ostalih dionika (HZMO, HZZO, REGOS, FINA, MZSS, MZOŠ, Porezna uprava, DZS, MRMS, itd...). Također, izrađen je i prvi nacrt pokrivenosti ključnih poslovnih procesa u HZZ-u informatičkom podrškom zajedno s preporukama. Oba dokumenta služe kao osnova za razvoj nove softverske infrastrukture, kao rezultat rada Radne skupine 2.

U okviru II. komponente tijekom 2012. godine razvijali su se sljedeći Moduli;

Modul 1: Profesionalno usmjeravanje; Modul 2: CISOK Web portal; Modul 3: IT potpora za CISOK web portal; Modul 4: HZZ ICT unaprjeđenje; Modul 5: Info- kiosk; Modul 6: Share point surveys; Modul 7: Sustav informacija o tržištu rada i Modul 8: On line servisi. Trenutačno je u tijeku završna faza razrade modula te testiranje. Modulom 7: Sustav informacija na tržištu rada (LMIS- Labour Market Information system) uspostavlja se baza podataka ključnih dionika tržišta rada, koja će se temeljiti na interesima, potrebama i mogućnostima građana u području rada, obrazovanja i odabira zanimanja.

Radna skupina okupljena u okviru III. Komponente okupila je ključne dionike iz područja obrazovanja, zapošljavanja i socijalnog uključivanja, te radila na uspostavi i okviru djelovanja Nacionalnog foruma za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje kao nezavisnog savjetodavnog tijela. Izrađen je Poslovník, Opis poslova NF-a, analiza EU i HR legislative pružanja usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja. Prvi službeni sastanak uspostavljenog Nacionalnog foruma očekuje se u ožujku 2013. godine. U okviru IV. komponente *„Razvoj i provođenje modela cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u 7 hrvatskih županija“* izrađen je model

rada Centra za informiranje i savjetovanje o karijeri, koji će biti osnovani u 7 gradova (Zagreb, Osijek, Varaždin, Slavonski brod, Koprivnica, Zadar, Šibenik). Svrha uspostave centara je povećanje dostupnosti i kvalitete usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja kao i poticanje uključivanja svih osoba zainteresiranih za unaprjeđenje vještina za razvoj karijere i povećanje zapošljivosti (ne samo onih korisnika koji se tradicionalno smatraju klijentima Zavoda). Budući CISOK savjetnici prošli su osposobljavanje za rad u Centrima.

Kroz aktivnosti V. komponente u sedam županija, u kojima će se osnovati navedeni Centri, bit će održane prezentacije kojima će se promovirati Centri te važnost cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja.

Budući da funkcionalnost prostora Centara za informiranje i savjetovanje o karijeri, time i velik broj drugih aktivnosti, ovisi o ugovoru o nabavi roba, čije se potpisivanje tek očekuje, planiran je produžetak projekta.

U 2012. godini organizirano je i provedeno ukupno 22 sajma poslova u organizaciji HZZ-a na kojima je sudjelovalo 1.229 izlagača, od toga 791 poslodavac. Sajmove poslova je posjetilo 46.970 posjetitelja od toga 36.353 nezaposlene osobe, 6.878 studenata/učenika i 2.163 ostalih posjetitelja (kao što su umirovljenici, zaposlene osobe).

Održano je 25 radionica, 4 tribine, 25 okruglih stolova, 28 prezentacija i 6 predavanja.

Prikupljeno je bilo 26.425 životopisa, a poslodavci su zaprimili ukupno 23.150 prijava potencijalnih radnika za zaposlenjem, a iskazano je 5.013 namjera poslodavaca da će ih zaposliti u sljedećih 6 mjeseci.

Nadalje, preko 500 učenika, studenata i nezaposlenih osoba je koristilo računalni program profesionalnog usmjeravanja "Moj izbor" u svrhu informiranja o različitim zanimanjima, obrazovnim mogućnostima te samoprocjene profesionalnih interesa.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (u daljnjem tekstu ASOO) provodila je aktivnost *Nastavak uspostave institucionalnog mehanizma razmjene podataka između institucija tržišta rada te između institucija tržišta rada i institucija obrazovnog sustava*. U sklopu redovnih poslova surađivala je s drugim institucijama u svrhu povezivanja potreba tržišta rada i strukovnog obrazovanja. Za ovu svrhu osigurana su sredstva Državnog proračuna u okviru redovnih aktivnosti ASOO.

Tijekom 2012. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta uspostavilo je kontakte te sudjelovalo na više sastanaka i dogovora sa predstavnicima institucija koje su zainteresirane za razmjenu podataka (Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska obrtnička komora).

Stvoreni su preduvjeti razmjene podataka u prvom redu iz sustava e-Matica (o učenicima, ustanovama i programima), što je planirano omogućiti u 2013. godini, te o studentima što će biti moguće realizirati nakon stvaranja zakonskih preduvjeta.

Također, tijekom 2012. godine obavljene su sve pripreme za ulazak Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta u sustav OIB-a 2013. godine radi obavljanja poslova iz svog djelokruga te osiguravanja interoperabilnosti s ostalim tijelima javne vlasti.

3.5.2. Unaprijediti sustav organiziranog profesionalnog usmjeravanja mladih ljudi prilikom njihovog izbora obrazovanja i osigurati bolju informiranost mladih o potrebama tržišta rada

Hrvatska obrtnička komora i Hrvatski zavod za zapošljavanje provodili su promidžbene aktivnosti radi povećanja interesa učenika osnovnih škola za upis u obrazovanje za obrtnička zanimanja. Hrvatska obrtnička komora provela je brojne aktivnosti: troškovi prijevoza učenika na izložbe i sajmove u okviru kojih je održana izložba tradicijskih obrta, sajmovi poslova i sl., troškovi organiziranja sajмова u okviru kojih su prikazane obrtničke vještine, snimanje uradaka maturanata kuhara i konobara, snimanje TV spotova, oglašavanje na lokalnim radijima, organizacija nastupa obrtničkih škola na regionalnim sajmovima u okviru kojih su učenici prikazivali stečene vještine, promidžba po osnovnim školama, sudjelovanje na Otvorenim

danima HZZ-a, organizacija posjeta učenika osmih razreda osnovnih škola obrtničkim radionicama, promidžba obrtničkih zanimanja i prezentacija jedinstvenog modela obrazovanja na roditeljskim sastancima učenika osnovnih škola, organizacija natjecanja učenika obrtničkih srednjih škola, radijske kampanje za upis učenika u obrtnička zanimanja.

Za 2012. godinu je ukupno utrošeno 1,031.896,26 kuna.

U sklopu promidžbenih aktivnosti sudjelovalo je približno 31.541 učenika iz 708 osnovnih škola iz svih županija RH.

Područne službe HZZ-a su u suradnji s partnerima (sukladno potrebama na regionalnom tržištu rada) u 2012. godini organizirale različite radionice na temu odabira zanimanja te sudjelovale u raznim manifestacijama za učenike završnih razreda srednjih škola - „Dani otvorenih vrata“, „Dani profesionalnog usmjeravanja“, „Dani karijera“, „Dojdi osmaš“, sajmovima obrtništva i sl.

Hrvatski zavod za zapošljavanje razvija model partnerstva u profesionalnom usmjeravanju učenika na regionalnim i lokalnim razinama. Međuinstitucionalna suradnja uključuje i aktivnosti informiranja roditelja i učenika u osnovnim i srednjim školama koja se provode u suradnji s lokalnim tijelima Hrvatske obrtničke komore. Navedeno se odnosi na pogodnosti pri upisu u tražena obrtnička zanimanja, kao i aktivnosti poslodavaca u promidžbi pojedinih, a posebno traženih zanimanja. Tako je u tijeku 2012. godine HZZ je financirao liječničke preglede za 1.000 učenika koji su namjeravali upisati neko od zanimanja traženih na tržištu rada.

Hrvatski zavod za zapošljavanje kontinuirano provodi istraživanje o profesionalnim namjerama učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola na nacionalnoj razini. Jednom godišnje Zavod u suradnji s obrazovnim sustavom provodi *Anketu o profesionalnim namjerama učenika* (u daljnjem tekstu *Anketa*). U 2012. godini ovim istraživanjem je obuhvaćeno oko 66.000 tisuća učenika (46.000 učenika osnovne i 20.000 učenika srednje škole). Na temelju stratificiranih podataka o 15.000 učenika izrađeno je i nacionalno izvješće o profesionalnim namjerama učenika. Anketa služi kao jedan od identifikacijskih alata u procesu profesionalnog usmjeravanja učenika kojim se utvrđuju prioritetne skupine učenika kojima je potrebna intenzivniji oblik pomoći u donošenju odluke o nastavku obrazovanja /ili ulasku u svijet rada. Tako su rezultati Ankete u 2012. godini pokazali su kako je 35% učenika osnovne škole neodlučno vezano uz odabir srednjoškolskih programa obrazovanja, Nadalje, 9% učenika srednje škole nije donijelo profesionalnu odluku što nakon srednje škole dok 37% srednjoškolaca namjerava nastaviti obrazovanje, ali je neodlučno oko odabira studija. Dodatno, 70% učenika osnovne škole navodi jednu ili više teškoća prilikom donošenja profesionalne odluke pri čemu najveći broj (46%) navodi kako ne može odlučiti između nekoliko zanimanja koja ih podjednako privlače.

Jedan od vrlo značajnih i sveobuhvatnih izvora informacija o različitim zanimanjima za učenike, ali i ostale korisnike jest *računalni program profesionalnog usmjeravanja „Moj izbor“* (u daljnjem tekstu *Program*). Od sredine 2012. godine u primjeni je 4. verzija programa sa oko 350 opisa zanimanja, koja uključuju fotografije zanimanja, opis potrebnih kompetencije za obavljanje pojedinih zanimanja kao i mogućnost identificiranja vrste i stupnja potrebnih kompetencija za obavljanje pojedinog zanimanja. U svibnju 2012. godine je provedena evaluacija treće verzije Programa na uzorku odraslih osoba te učenika osnovnih i srednjih škola. I učenici i odrasli korisnici u velikoj mjeri procjenjuju Program korisnim u planiranju daljnjeg profesionalnog razvoja te izražavaju zadovoljstvo dobivenim prijedlogom zanimanja. Velika većina korisnika procjenjuje kako je tijekom korištenja Programa dobila nove informacije koje će im pomoći prilikom donošenja daljnjih profesionalnih odluka (87% učenika i 83% odraslih korisnika). I odrasli korisnici i učenici u jednakoj mjeri izražavaju zadovoljstvo dobivenim prijedlogom zanimanja. Također, procjene korisnosti Programa su u obje ciljne skupine vrlo visoke.

U 2013. godini se planira i izrada evaluacijske studije vezano uz zadovoljstvo korisnika novim funkcionalnostima četvrte verzije programa „Moj izbor“. Kontinuirane evaluacije predstavljaju izvor informacija za kreiranje novih, unaprjeđenih verzija Programa s novim funkcionalnostima prilagođenim potrebama korisnika.

U 2012. godini kroz provedbu „Sajmova poslova“ te obilježavanja „Dana profesionalnog usmjeravanja“ u organizaciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje provodile su se aktivnosti promocije upisa učenika u tradicionalno muška zanimanja i obrnuto, učenika u tradicionalno ženska zanimanja.

Hrvatski zavod za zapošljavanje u okviru IPA 2010-2011 IV komponente programa priprema projektnu dokumentaciju za projekt „*Novi pristupi Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u pružanju usluga klijentima*“. Opći cilj ovog projekta je jačanje i unapređenje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u pružanju usluga klijentima. Svrha projekta je jačanje kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području posredovanja i pripreme za zapošljavanje. Objava natječaja očekuje se početkom 2013. godine. Provedba projekta trajat će 18 mjeseci. Ukupna vrijednost projekta je 1.500.000 eura.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je u sklopu IV komponente Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) „Razvoj ljudskih potencijala“ izradio dokumentaciju za projekt *Usluge HZZ-a klijentima: Unaprjeđenje cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i ICT podrška*. Projekt se sastoji od dvije komponente: ugovora o uslugama i ugovora o nabavi roba. Ukupna vrijednost projekta je 4.020.000 eura (usluge: 2.430.000 eura; nabava roba 1.590.000 eura). U projektu je sudjelovao i Savez samostalnih sindikata Hrvatske koji ima i predstavnika u Upravljačkom odboru.

Opći cilj projekta je poduprijeti razvoj kapaciteta hrvatskih javnih institucija i relevantnih nevladinih partnera iz područja zapošljavanja. Dvije su *svrhe projekta*:

1. Razviti unaprjeđen ICT sustav HZZ-a utemeljen na modelu integracije i razmjene podataka između ključnih dionika tržišta rada s ciljem pružanja boljih i kvalitetnijih usluga klijentima.
2. Podržati razvoj sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja, čije će usluge biti dostupne svim građanima Republike Hrvatske, a koji će se temeljiti na njihovim potrebama na području obrazovanja i izbora zanimanja, u skladu s politikom zapošljavanja i dobrom praksom Europske Unije.

Provedba Ugovora o uslugama počela je 27. lipnja 2011. godine. U sklopu Komponente I formirane su Radne skupine 1 i 2 s ciljem utvrđivanja modela razmjene i integracije podataka između HZZ-a i ključnih dionika, odnosno stupnja pokrivenosti ključnih poslovnih procesa HZZ-a informatičkom podrškom. U razdoblju od 9. do 12. mjeseca 2011. godine održano je sveukupno 13 sastanaka Radne skupine 1 (uključujući sastanke punog sastava Radne skupine 1 i individualne sastanke s članovima RS1) i 19 sastanaka Radne skupine 2 te je izrađena detaljna dokumentacija s analizom postojećeg stanja i preporukama za unaprjeđenje razmjene podataka i ICT sustava HZZ-a.

U sklopu Komponente II radi se na izradi nove softverske infrastrukture, nadogradnji postojećih aplikacijskih modula i servisa te njihova integracija u novi HZZ-ov ICT sustav, sukladno predviđenim preporukama.

Dio projekta vezan za unaprjeđenje cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja provodi se kroz III, IV i V komponentu. Trenutačno su tijekom III i IV komponenta. U okviru Komponente III prepoznati su ključni dionici koji sudjeluju u radu Radne skupine za uspostavu Nacionalnog foruma za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje. Nacionalni forum je zamišljen kao neovisna savjetodavna mreža i krovno tijelo na području cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja, a koji će okupljati ključne dionike iz područja obrazovanja, zapošljavanja i socijalnog uključivanja. Do kraja 2012. godine održano je šest sastanaka Radne skupine Nacionalnog foruma na kojima se raspravljalo o okvirima djelovanja i nadležnostima Forumu. U okviru ove komponente izrađena je analiza EU i HR legislative pružanja usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja te je u izradi nacrt zakonskog okvira za pružanje cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj.

Četvrta komponenta projekta donosi osnivanje sedam Centara za informiranje i savjetovanje o karijeri i profesionalno usmjeravanje (CISOK) u Zagrebu, Osijeku, Koprivnici, Varaždinu, Slavonskom Brodu, Zadru i Šibeniku. Osnivanju centara prethodi pregled najboljih praksi Europske unije vezanih uz Centre za profesionalno usmjeravanje te pregled njihovih usluga, kao i studijsko putovanje u Dansku i Švedsku prilikom čega su sudionici studijskog putovanja dobili uvid u način na koji se u Danskoj i Švedskoj pružaju usluge profesionalnog usmjeravanja. Sudionici studijskog posjeta imali su priliku posjetiti Centre za profesionalno usmjeravanje, Službe za zapošljavanje i Sveučilište.

Razrada modela rada Centara za informiranje i savjetovanje o karijeri bila je u nadležnosti Radne skupine 3 koja je sastavljena od relevantnih stručnjaka iz HZZ-a s nacionalne i regionalne razine. Održana su dva sastanka Radne skupine 3 na kojima su sudionici pokušali odrediti zajedničku viziju budućih Centara, te su se dotakli još nekih ključnih pitanja poput

misije Centara, marketinške strategije, ciljeva, korisnika te aktivnosti kojima će se Centar baviti. Na osnovu definiranog modela bit će razvijen program treninga i priručnik procedura za zaposlenike Centara. Budući CISOK savjetnici su, u okviru ove komponente, prošli kroz osposobljavanje za rad u Centrima. Dvije grupe savjetnika prošle su trodnevno osposobljavanje za 3 Modula (9 dana). Nakon što Centri budu osnovani, u okviru projekta, predviđene su aktivnosti koje uključuju podršku savjetnicima u diseminaciji stečenih znanja i vještina ostalim zaposlenicima Centara te osiguravanje pomoći u pružanju usluga klijentima. Tehnička će pomoć izraditi evaluaciju rada Centara za informiranje i savjetovanje o karijeri.

Komponenta V odnosi se na predstavljanje Centara za informiranje i savjetovanje o karijeri i profesionalno usmjeravanje ključnim dionicima, klijentima i široj javnosti na nacionalnoj i regionalnoj razini.

Natječaj za ugovor o nabavi roba objavljen je u srpnju 2012. godine.

Vezano za provedbu aktivnosti Razvoj profesionalnog usmjeravanja učenika u srednjim školama, u okviru kataloga stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje održano je 12 stručnih skupova na temu uloga profesionalne orijentacije učenika osnovnih i srednjih škola na kojima je sudjelovalo 265 stručnih suradnika.

Nije bilo isplata u 2012. godini.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je zajedno s tri pripadajuće stručne agencije bilo aktivni partner Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u ELPGN projektu (Europska mreža politike cjeloživotnoga profesionalnog usmjeravanja) kao inicijativi koja je tijekom 2012. godine rezultirala izradom pojmovnika, kratkoga izvješća za jednogodišnje razdoblje te priručnika sa smjernicama za oblikovanje politika u području upravljanja karijerom.

Europska mreža politika cjeloživotnoga profesionalnog usmjeravanja (ELPGN) utemeljena je 2007. godine s ciljem pomaganja državama članicama (uključujući ne samo države članice Europske unije (EU), već i države kandidatkinje te države europskog gospodarskog prostora) i Europskoj komisiji u razvijanju europske suradnje vezano uz cjeloživotno profesionalno usmjeravanje u područjima obrazovanja i zapošljavanja.

Sukladno hrvatskom iskustvu u sektoru obrazovanja, ELPGN aktivnosti će svojim radom značajno pridonijeti osvještavanju uloge cjeloživotnoga profesionalnog usmjeravanja te poboljšati konkretne i trajne aktivnosti u tom području unutar sustava odgoja i obrazovanja.

Sudjelovanjem krovnih institucija sustava u radu ELPGN ojačat će razvojni kapaciteti za prenošenje djelovanja po principu top-down na lokalne zajednice i pojedinačne ustanove sustava. Sredstva za sudjelovanje u radu ELPGN osiguralo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta po načelu participacije u ukupnom nacionalnom doprinosu s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje.

Nacionalna Zaklada za potporu učeničkom i studentskom standardu u 2012. godini organizirala je i provela javni natječaj za dodjelu 408 studentskih stipendija od čega 338 stipendija u kategoriji za deficitarna zanimanja, ili po potkategorijama, kako slijedi:

- za tehničke znanosti: strojarstvo-45 stipendija, elektrotehnika – 45 stipendija, računarstvo – 45 stipendija;
- za biomedicinu i zdravstvo: farmacija – 35 stipendija, doktor medicine – 70 stipendija;
- za humanističke znanosti: anglistika – 25 stipendija, germanistika – 15 stipendija;
- za prirodne znanosti: matematika - 40 stipendija, fizika -18 stipendija.

Ostale kategorije natječaja:

- redovitim studentima sveučilišnih i stručnih studija – aktivnim kategoriziranim sportašima – 10 stipendija;
- studentima sveučilišnih i stručnih studija – osobama s invaliditetom – 50 stipendija;
- redovitim studentima sveučilišnih i stručnih studija koji su do punoljetnosti bili smješteni u domove socijalne skrbi ili udomiteljske obitelji – 10 stipendija.

U 2012. godini Upravni odbor Nacionalne zaklade za potporu učeničkom i studentskom standardu donio je Pravilnik o dodjeli stipendija Zaklade, uključujući i stipendije koje se dodjeljuju na temelju deficitarnosti zanimanja.

3.5.3. Integrirati / uključiti potrebe tržišta rada u obrazovnu politiku na svim razinama

U razdoblju od siječnja 2010. do srpnja 2011. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je provodilo IPA projekt Daljnji razvoj Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (dalje u tekstu HKO) (ugovor o pružanju usluga u vrijednosti od 1.468 eura) s ciljem osiguranja neprekidnog poboljšanja obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj vezanog uz prenosivost i priznanje kompetencija i kvalifikacija u skladu s potrebama tržišta rada na nacionalnoj/EU razini, a kako bi se podržao sustav transparentnosti i mobilnosti kao i zapošljivost hrvatskih građana. Svrha projekta je bila pružiti potporu razvoju Hrvatskog kvalifikacijskog okvira na nacionalnoj razini. Kroz projekt je izrađen nacrt Uredbe HKO (na temelju kojega je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta započelo s izradom Zakona o HKO-u i provedbenih propisa), izvršena je analiza zakonodavstva, aktivirano je 10 sektorskih radnih skupina sastavljenih od različitih dionika po precizno utvrđenim kriterijima (ukupno 200 članova radnih skupina), izrađeni su primjeri standarda kvalifikacija (20) koji su služili kao predlošci brojnim diseminacijskim događajima, a provedeno je i usavršavanje članova radnih skupina, što je služilo pri izradi zakonskog prijedloga te daljnjem širenju znanja potrebnih razumijevanju načela i ciljeva HKO-a kao reformskog instrumenta. Projekt je završio finalnom konferencijom te izradom finalnog izvješća, odobrenog u veljači 2012. godine.

Predstavnici Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih bili su uključeni u rad Povjerenstva za izradu prijedloga Zakona o HKO-u čiji jedan od ciljeva je i povezivanje obrazovanja s tržištem rada. Za ovu svrhu osigurana su sredstva Državnog proračuna u okviru redovnih aktivnosti Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

U okviru aktivnosti promjena upisne politike na sveučilištima, veleučilištima i visokim školama (definiranje programskih ugovora), nakon inicijalnog poziva ministra znanosti, obrazovanja i sporta rektorima (24. veljače 2012.) za sudjelovanje u projektu uvođenja pilot programskih ugovora, imenovani su sveučilišni timovi za sudjelovanje u projektu. S njima je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta od ožujka 2012. godine vodilo redovite razgovore i pregovore o svim detaljima provedbe programskih ugovora.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 17. svibnja 2012. godine Odluku o subvenciji troškova studija za redovite studente prve godine studija na javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj u akademskoj godini 2012./2013., a nakon toga na sjednici od 2. kolovoza 2012. godine i Odluku o punoj subvenciji participacije u troškovima studija za redovite studente na javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj u akademskim godinama 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015. Obje odluke temeljene su na zajedničkim zaključcima sveučilišnih timova i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Njihovim donošenjem stvorene su pretpostavke za započinjanje pregovora Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i javnih sveučilišta, veleučilišta i visokih škola radi sklapanja pojedinačnih ugovora o financiranju (tzv. pilot programskih ugovora).

Odluku o sudjelovanju u procesu pripreme, kao i o sklapanju programskih ugovora su sveučilišta i ostala visoka učilišta donosili samostalno, sukladno vlastitom interesu. Visokim učilištima je dana sloboda da odluče žele li sudjelovati u projektu pilot programskih ugovora ili će im Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta nastaviti subvencioniranje prema prijašnjem modelu. U pilot projekt razvoja programskih ugovora uključilo se 7 javnih sveučilišta te 14 veleučilišta i visokih škola.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih provodila je aktivnost razvijanja novih strukovnih kurikuluma temeljenih i na potrebama tržišta rada, a temeljem metodologije za izradu standarda zanimanja, kvalifikacija i kurikulumu. U suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje te Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, razvila je 25 standarda zanimanja, kvalifikacija i strukovnih kurikulumu u 13 obrazovnih sektora koji odražavaju potrebe poslodavaca i tržišta rada, od čega su 3 nove kvalifikacije koje nisu do sada postojale, 6 kvalifikacija koje su promijenile naziv te 16 kurikulumu koji se već izvode u školama pod tim nazivima. Očekuje se da će novi kurikulumi biti u školama od školske godine 2013./2014.

Razvijeni standardi zanimanja i kvalifikacija te jedinice ishoda učenja uneseni su u on-line bazu podataka „e_kvalifikacije“ koja se nalazi na internetskim stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje. U bazi se trenutno nalazi u sklopu standarda zanimanja 550 ključnih poslova i 1.768 aktivnosti unutar svake pojedine grupe poslova te u sklopu standarda kvalifikacija 886 jedinica ishoda učenja.

Tijekom 2012. godine održani su sastanci sektorskih vijeća na kojima se raspravljalo o standardima zanimanja i kvalifikacija.

Iznosi utrošenih sredstava: Državni proračun, razdjel 08091, program 1804, aktivnost A848014, račun 3237, iznos za 2012. godinu 173.852,73 kn i aktivnost A848001, račun 32411, iznos za 2012. godinu 9.724,04 kn.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je u 2012. godini provodila IPA projekt "*Istraživanje tržišta rada*" (okvirni ugovor). Glavni cilj projekta bio je pružati potporu Agenciji u razvoju i planiranju metoda za istraživanje potreba tržišta rada nužnih za usklađivanje ponude strukovnog obrazovanja s potražnjom na tržištu rada. Projekt je započeo 2. travnja 2012. godine i završio u listopadu 2012. godine. U suradnji projektnog tima i Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih izrađen je dokument „*Metodologija i model istraživanja tržišta rada*“ u kojem je opisan proces istraživanja, identifikacije i sustavnog praćenja potreba tržišta rada nužnih za usklađivanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja s potražnjom na tržištu rada. U sklopu projekta provelo se i testno on-line istraživanje potreba poslodavaca. Namjera je bila prikupiti informacije izravno od poslodavaca o nekim od najčešćih zanimanja i kompetencija u 13 obrazovnih sektora te budućim potrebama za različitim tipovima radne snage u svrhu planiranja ponude strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Kroz projekt su održane radionice za djelatnike Agencije, ali i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na temu istraživanja tržišta rada, kao i korištenja on-line upitnika za ispitivanje potreba poslodavaca. Projekt (okvirni ugovor) je u 2012. godini financiran iz sredstava IPA-e (85% sredstva EU i 15% sredstva RH) u iznosu od ukupno 102.933 eura (87.493,05 eura je udjel EU, a 15.439,95 eura je iznos sufinanciranja Republike Hrvatske). Financiranje se provodi kroz ASOO/ Odjel za financiranje i ugovaranje IPA programa (DEFECO) - IPA IV Operativni program Razvoj ljudskih potencijala – Prioritet 3, Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljavanja.

Provedba projekta Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih „*Regionalna mreža lokalnih obrazovnih ustanova*“ (ugovor o pružanju usluga i ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava) završila je 2011. godine. Za 2012. godinu isplaćen je iznos od 388.383,92 eura (od čega je 330.126,33 eura udjel EU, a 58.257,59 eura iznos sufinanciranja Republike Hrvatske).

U prosincu 2012. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je, u okviru aktivnosti *Jačati vezu između tržišta rada i obrazovne ponude putem planiranja upisa koji odražavaju racionalnu mrežu programa temeljenu na analizama tržišta rada*, započelo s planiranjem upisa za školsku godinu 2013./2014. u suradnji sa školama, osnivačima škola, uredima državne uprave te upravnim odjelima nadležnim za obrazovanje u županijama te Hrvatskom obrtničkom komorom.

Unutar aktivnosti *Donošenje kvalitativnih i kvantitativnih indikatora za financiranje javnih sveučilišta* (zakonski propis), kao rezultat zajedničkih dogovora i pregovora prilikom uvođenja pilot programskih ugovora, definirane su dvije skupine ciljeva u sklopu kojih su visoka učilišta odabirala one koji odgovaraju njihovim strategijama i kapacitetima. Dogovoreni popis obveznih ciljeva uključuje:

- stjecanje kvalifikacija u razdoblju predviđenom studijskim programom;
- olakšanje pristupa studiju i potpora pri studiju za studente slabijega socijalno-ekonomskog statusa i studente s invaliditetom;
- povećanje broja osoba sa završenim studijem u tehničkim, biomedicinskim, biotehničkim i prirodnim (STEM) područjima, te u informatičko-komunikacijskom području i u interdisciplinarnim studijima vezanim uz ova područja;
- olakšanje pristupa i osiguravanje kvalitete studija za studente starije od 25 godina;
- studijski programi utemeljeni na principu ishoda učenja s ECTS bodovima procijenjenim na temelju radnog opterećenja studenata potrebnog za stjecanje predviđenih ishoda učenja i u skladu s potrebama osobnog razvoja pojedinaca te društvenog i gospodarskog razvoja Republike Hrvatske.

Visoka učilišta su samostalno odabirala koje rezultate u sklopu definiranih ciljeva žele ostvariti u trogodišnjem razdoblju, te istaknula indikatore uz pomoć kojih će se mjeriti ostvarivanje utvrđenih rezultata i ciljeva. Provedbu programskih ugovora će nadzirati povjerenstva koja će činiti predstavnici visokih učilišta i Ministarstva, a koja će i u procesu provedbe imati mogućnosti pregovarati i dogovoriti prilagodbu i unaprjeđenje ranije dogovorenih okvira programskih ugovora.

3.5.4. Nastaviti povećavati broj osoba sa završenim srednjoškolskim i visokoškolskim obrazovanjem

U 2012. godini Hrvatska obrtnička komora stipendirala je učenike/ce koji se školuju za obrtnička zanimanja. Broj stipendiranih učenika/ca u 2011. godini bio je 598, dok je u 2012. godini bilo 669 učenika/ca. Navedene aktivnosti realizirat će se i tijekom 2013. godine u dopuštenim financijskim okvirima.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je tijekom 2012. godine u okviru provedbe IPA projekta iz Operativnog programa razvoj ljudskih potencijala u sklopu razvoja i provedbe Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira provodilo postupke vezane uz pripremu potencijalnih prijavitelja (osnovnih škola, gimnazija i visokoškolskih ustanova) za uspješnu izradu projekta prijedloga, objava natječaja, zaprimanje prijedloga te njihovo vrednovanje koje je u završnoj fazi. Potpisivanje ugovora te početak provedbe projekata očekuje se u proljeće 2013. godine, a završetak provedbe u proljeće 2014. godine. Tijekom 2012. ASOO DEFCO je proveo administrativno tehničku provjeru te su zatražene dopune. Nadalje provedena je evaluacija u prvom koraku odnosno evaluacija projektnih sažetaka. Uspješni prijavitelji poslali su potpuni prijavni obrazac. Nakon toga rađena je administrativno tehnička provjera te su ponovno zatražene dopune i pojašnjenja. Prijave su prošle evaluaciju i predstavljene su evaluacijskom odboru.

3.5.5. Poboljšati kvalitetu i dostupnost strukovnog obrazovanja i istražiti moguće poticaje s ciljem njegove bolje povezanosti s tržištem rada i osiguravanja socijalne uključenosti i pravednosti

Tijekom 2012. godine u sklopu IV. komponente IPA programa proveden je projekt Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih - "*Istraživanje tržišta rada*". Projekt je bio usmjeren na unaprjeđenje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Republici Hrvatskoj te bolju povezanost početnoga i daljnjeg strukovnog obrazovanja s tržištem rada. Predstavnici Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje predstavili su svoja iskustva s provođenjem i pripremanjem istraživanja tržišta rada, načinima uzorkovanja, dosadašnjim planiranjem obrazovanja i sl. te su bili uključeni u radionice vezane za upoznavanje sa strukturom profila sektora, upitnikom za poslodavce, metodologijom za pripremu i ažuriranje profila sektora kao i uporabom profila sektora kao alatom za planiranje obrazovne ponude. Namjera je bila kroz radionice uspostaviti suradnju dijela ljudi koji rade na usklađivanju obrazovanja s potrebama tržišta rada kako bi svi imali zajedničku cjelovitu sliku – od istraživanja potreba tržišta rada do provođenja obrazovanja.

U okviru aktivnosti *Implementirati novu metodologiju programiranja strukovnih kurikuluma koji će biti u funkciji potreba tržišta rada i nastavka obrazovanja*, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje te Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta razvila je 25 strukovnih kurikuluma u 13 obrazovnih sektora koji odražavaju potrebe poslodavaca i tržišta rada, od čega za 3 nove kvalifikacije koje nisu do sada postojale, 6 za kvalifikacije koje su promijenile naziv te 16 kurikuluma koji se već izvode u školama pod tim nazivima. Očekuje se da će novi kurikulumi biti u školama od školske godine 2013./2014. Za ovu svrhu osigurana su sredstava Državnog proračuna u okviru redovnih aktivnosti Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

U okviru aktivnosti *Izrada i implementacija standarda zanimanja i strukovnih kvalifikacija definiranih ishodima učenja/kompetencijama, opsegom stečenih kvalifikacija – kreditnim bodovima te razinom Nacionalnog kvalifikacijskog okvira te referentnom razinom Europskog kvalifikacijskog okvira* Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta razvila je 25 standarda zanimanja i kvalifikacija u 13 obrazovnih sektora koji odražavaju potrebe poslodavaca i tržišta rada, od čega su 3 nove kvalifikacije koje nisu do sada postojale), 6 kvalifikacija koje su promijenile naziv.

Razvijeni standardi zanimanja i kvalifikacija te jedinice ishoda učenja uneseni su u on-line bazu podataka „*e_kvalifikacije*“ koja se nalazi na internetskim stranicama Agencije. U bazi se trenutno nalazi u sklopu standarda zanimanja 550 ključnih poslova i 1.768 aktivnosti unutar svake pojedine grupe poslova, u sklopu standarda kvalifikacija 886 jedinica ishoda učenja.

Tijekom 2012. godine održani su sastanci sektorskih vijeća na kojima se raspravljalo o standardima zanimanja i kvalifikacija.

Iznosi utrošenih sredstava: Državni proračun, razdjel 08091, program 1804, aktivnost A848014, račun 3237, iznos za 2012. godinu 173.852,73 kn. Aktivnost A848001, račun 32411, iznos za 2012. godinu 9.724,04 kn.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih provodila je aktivnost Poboľšati osiguranje kvalitete sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kroz razvoj kriterija, elemenata i sustava samovrjednovanja i vanjskog vrjednovanja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Razvijen je i implementiran sustav samovrjednovanja i vanjskog vrjednovanja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te objavljen „*Priručnik za samovrjednovanje*“ za ustanove za strukovno obrazovanje.

Nadalje, objavljeno je Izvješće o rezultatima provedenog pilot-procesa samovrjednovanja u strukovnim školama, u kojem je sudjelovalo 26 škola. Razvijen je internetski alat E-kvaliteta čiji je cilj pružiti podršku u provedbi Hrvatskog okvira za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

Počevši od 2012./13. školske godine sve strukovne škole počinju provode samovrednovanje. Svaka škola dobila je svog nadležnog savjetnika za kvalitetu. Krajem 2012. godine Agencija je održala seriju stručnih usavršavanja za škole kao pripremu za provedbu samovrjednovanja i korištenje alata „E-kvaliteta“. Putem E-kvalitete organiziran je forum za rasprave i razmjenu informacija za škole. Za ovu svrhu osigurana su sredstava Državnog proračuna u okviru redovnih aktivnosti Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje provodila je aktivnost *Poticati inovacije u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te sposobnost strukovnih škola za projektne aktivnosti te uspješno apliciranje za korištenje bespovratnih sredstava kroz pretpristupni IPA fond te buduće ESF fondove*. Škole su uspješno konkurirale projektima za dobivanje bespovratnih sredstava iz IPA fondova. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je u 2012. godini kroz IPA projekt *"Modernizacija školskih kurikuluma u strukovnim školama u skladu s promjenjivim potrebama tržišta rada/gospodarstva"* (ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava) ukupno dodijelila iznos od 4.454.759,69 eura. Provedba projekata započela je 21. rujna 2012. godine potpisivanjem 30 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. Provedba projekata trajati će između 8 i 12 mjeseci. Cilj ove dodjele bespovratnih sredstava jest ojačati daljnji razvoj te izgraditi kapacitete strukovnih škola za pružanje suvremene i na učenika usmjerene nastave, osobito praktične nastave u školama, u skladu sa Zakonom o odgoju i obrazovanju i Zakonom o strukovnom obrazovanju te promjenjivim potrebama tržišta rada/gospodarstva. Svrha ove dodjele bespovratnih sredstava jest pružiti potporu strukovnim školama u razvoju bottom-up (odozdo prema gore) pristupa kako bi svojim učenicima mogle osigurati osuvremenjene kompetencije i pristup najnovijim tehnologijama podižući tako njihovu relevantnost na tržištu rada. Samim time, nastoji se potaknuti strukovne škole na razvoj i primjenu suvremenih znanstvenih, tehničkih i inovacijskih postignuća u obrazovnom procesu. Po početku provedbe projekata održana je implementacijska radionica u prostorima Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za korisnike bespovratnih sredstava, a na kojoj su sudjelovali i djelatnici Odjela za međunarodnu suradnju i projekte. Cilj dvodnevne radionice bio jest dodatno razjasniti problematična područja u provedbi ugovora o dodjeli bespovratnih

sredstava te razjasniti uloge svih dionika uključenih u pripremu i objavu natječajne dokumentacije. Projekt (ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava) je u 2012. godini financiran iz sredstava IPA-e (85% sredstva EU i 15% sredstva RH) u iznosu od ukupno 3.563.807,74 eura (3.029.236,58 eura - EU, 534.571,16 eura - RH). Financiranje se vršilo kroz ASOO/ Odjel za financiranje i ugovaranje IPA programa (DEFECO) - IPA IV Operativni program Razvoj ljudskih potencijala – Prioritet 3, Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljavanja.

U području poticanja inovacija u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju Agencija je u sklopu IPA projekta „*Implementacija novih kurikuluma*“ (IV. komponenta Instrumenta predpristupne pomoći IPA – Operativni program Razvoj ljudskih potencijala) u 2012. godini tiskala sljedeće priručnike/projektne rezultate:

- Smjernice za nadzor i evaluaciju provedbe novih strukovnih kurikuluma (150 primjeraka);
- Smjernice za praćenje i evaluaciju uvedenih inovacija u strukovnim školama (150 primjeraka);
- Vodič kroz Europski socijalni fond za strukovne škole (900 primjeraka).

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih brinula je i o pravovremenoj diseminaciji projektnih rezultata te su strukovne škole preuzele Vodič kroz Europski socijalni fond.

Kroz dvodnevnu radionicu Odjel za međunarodnu suradnju i projekte nastavio je dobru praksu pomaganja i pružanja potpore školama korisnicama bespovratnih sredstava započetu kroz dodjelu bespovratnih sredstava „*Implementacija novih kurikuluma*“.

Također, vršene su isplate za završen projekt IPA projekt "*Implementacija novih kurikuluma*" (ugovor o pružanju usluga u iznosu od 1.100.000 eura (sredstva Europske komisije od 85 % uz nacionalno sufinanciranje od 15% kroz ASOO/ Odjel za financiranje i ugovaranje IPA programa (DEFECO))- IPA IV Program za razvoj ljudskih potencijala – Prioritet 3, Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljavanja.

Za 2012. godinu ukupno je utrošen iznos od 82.661,54 eura (70.262,31 eura - EU, 12.399,23 eura-RH).(razdjel 08065, program 1804, aktivnost A848015, račun 3633)

U okviru aktivnosti Jačati razvoj ljudskih potencijala u sustavu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u suradnji s British Council-om organizirana su stručna usavršavanja nastavnika u Zagrebu (četiri jednodnevna seminar) i Rijeci (jednodnevni seminar) na temu "*Generacijska obilježja i utjecaj generacijskih razlika na nastavu*".

Svakom stručnom skupu prisustvovalo je 15 nastavnika. Cilj radionica bio je upoznati se s konceptom generacijskih razlika i utjecajem generacijskih obilježja na procese podučavanja i komunikaciju u razredu te potaknuti na razmišljanje i generiranje ideja vezanih uz nove metode podučavanja i motiviranja učenika te nastavnika. Za ovu svrhu osigurana su sredstava Državnog proračuna u okviru redovnih aktivnosti Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Jedna od temeljnih zadaća Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je priprema, organizacija i provedba stručnih usavršavanja nastavnika strukovnih predmeta i nastavnika andragoga. Organizaciju i provedbu stručnih usavršavanja Agencija je provodila sukladno Planu stručnih usavršavanja. Agencija je u periodu od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. godine provela ukupno 102 jednodnevna ili dvodnevna stručna usavršavanja, na kojima je sudjelovalo ukupno 2035 nastavnika strukovnih predmeta iz cijele Republike Hrvatske.

Plan stručnog usavršavanja za ovaj je period strukturiran po sljedećim temama i ciljnim skupinama:

Opće i informativne teme: Obvezan dio stručnih usavršavanja kojima mogu prisustvovati svi nastavnici, neovisno o struci ili radnom mjestu, su usavršavanja koja se odnose na opće i/ili informativne teme, a to mogu biti: pedagoške, psihološke, metodičke, didaktičke teme, zatim opće teme kakve su informiranje o novim zakonskim odredbama ili novim razvojnim elementima u sustavu, priprema škola za rad s djecom s teškoćama, priprema škola za provedbu projekata iz EU fondova i slično.

Stručne teme: Većina stručnih usavršavanja koje Agencija provodi odnose se na razvoj ili osvježavanje stručnih kompetencija strukovnih nastavnika. Dio stručnih usavršavanja provodi se izravno u tvrtkama ili ustanovama u kojima se obavlja određena stručna djelatnost, a namjera Agencije je omogućiti što veći broj stručnih usavršavanja u poduzećima.

Voditelji stručnih skupova te svi sudionici, pojedinačno i skupno, vrednovali su sva provedena stručna usavršavanja.

Kako bi Agencija što bolje i kvalitetnije organizirala i provela stručno usavršavanje nastavnika strukovnih predmeta, osim viših stručnih savjetnika, uključeni su i kompetentni vanjski stručnjaci (pružatelji usluga), i to sa: sveučilišta, ministarstava, agencija, škola, gospodarstva, raznih institucija Republike Hrvatske.

Iznosi utrošenih sredstava: Državni proračun, razdjel 08091, program 1804, aktivnost A848010, računi 3211, 3235, 3237, 3239, 3293 i 3299, iznos 264.503 kn

U okviru aktivnosti *Kontinuirano promovirati sustav strukovnog obrazovanja s ciljem jačanja njegove privlačnosti* (kroz promotivne aktivnosti, organizaciju školskih natjecanja i smotri i sl.), Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je u 2012. organizirala i provela državna natjecanja i smotre učeničkih radova učenika srednjih strukovnih škola. Natjecanja su organizirana po obrazovnim sektorima u 71 natjecateljskoj disciplini i 9 smotri učeničkih radova. Na državnim natjecanjima sudjelovalo je 1.194 učenika, 890 mentora i 250 članova državnih povjerenstava.

Iznosi utrošenih sredstava: Državni proračun, razdjel 08065, program 1804, aktivnost A848018, računi 3211, 3231, 3233, 3235, 3237, 3631, 3811, iznos 2.323.768 kn.

Uprava za malo i srednje poduzetništvo i obrt Ministarstva poduzetništva i obrta je u 2012. godini provodila projekt „*Stipendije učenicima u obrtničkim zanimanjima*“, kojim se dodjelom stipendija, u suradnji sa područnim obrtničkim komorama i gospodarskim subjektima malog gospodarstva, želi potaknuti učenike na školovanje za obrtnička zanimanja. Uprava za malo i srednje poduzetništvo i obrt je tijekom 2012. godine za navedeni projekt raspodijelila 1.297.800 kn učenicima za deficitarna zanimanja na 25 stipendija u prosječnom iznosu od 51.912 kuna, čime se želi povećati interes mladih za školovanje u deficitarnim obrtničkim zanimanjima kroz sustav strukovnog obrazovanja koji osigurava uvjete za ulazak kvalitetnih i motiviranih kadrova u obrtništvo.

3.5.6. Osigurati odgovarajuću podršku i kreirati poticaje za poslodavce da investiraju u kontinuirano obrazovanje svojih zaposlenika

Hrvatska udruga poslodavaca je radila na promoviranju pozitivnih primjera poslodavaca koji ulažu u obrazovanje svojih radnika. Kao i o ostalim temama Hrvatska udruga poslodavaca je poslovnu zajednicu informirala o ulozi obrazovanja i potrebi ulaganja u obrazovanje radnika kroz „*Poslovni dnevnik*“. Na ovim stranicama, osim što HUP informira o svim svojim aktivnostima, promoviraju se uspješni primjeri poduzetničkih poduhvata. Tijekom 2012. godine redovno su informirani poslodavci, bilo izravnom putem, šaljući poruku o važnosti obrazovanja, bilo kroz indirektno načine, informirajući o uključenosti u brojne projekte i HUP-a i poduzetnika u IPA komponentu IV- Razvoj ljudskih resursa.

Da je područje obrazovanja prepoznato kao jedno od strateških područja za poslodavce dokazuje i činjenica da je još početkom 2011. godine u HUP-u je osnovana HUP - Udruga poslodavaca u obrazovanju koja okuplja obrazovne ustanove iz privatnog i javnog sektora. Udruga okuplja poslodavce iz djelatnosti obrazovanja od osnovnoškolskog do visokog obrazovanja, kao i neformalne oblike obrazovanja. Osim što se Udruga vrlo rano uključila u pripremu paketa zakona iz područja obrazovanja, predstavnici Udruge su svojim čestim istupima u medijima promovirali važnost obrazovanja i ulaganja u znanje. Jedan od važnijih ciljeva osnivanja udruge je promocija i značaj obrazovanja te jačanje svijesti u javnosti o potrebi jačeg povezivanja obrazovanja i gospodarstva.

Također, obrazovanje kao ključna karika razvoja poslodavačkog sektora prepoznata je i kroz sudjelovanje HUP-a u još jednom projektu IPA IV komponente Razvoj ljudskih potencijala: „*Umrežavanje, obrazovanje i podizanje konkurentnosti za više boljih poslova*“. Nositelj projekta je HZZ PU Osijek, uz partnere HUP Regionalni ured Osijek, BIOS, Udruženje Baranja i Pučko otvoreno učilište Osijek. Tijekom projekta izrađene su preporuke za lokalno specifične mjere za

zapošljavanje. Također su istim projektom osposobljeni za upravljanje ljudskim potencijalima ne samo poslodavci nego i zaposlenici kod malih i srednjih poslodavaca.

Aktivnost *promoviranje pozitivnih primjera poslodavaca koji ulažu u obrazovanje svojih radnika* provodila je i Hrvatska gospodarska komora. U kriterijima dodjele znakova Hrvatska kvaliteta, Izvorno Hrvatsko i Zlatna kuna jedan od kriterija je i ulaganje u ljudski kapital kroz obrazovanje vlastitih zaposlenika, unapređenje poslovnih procesa i zapošljavanje. Tijekom dvije godine dodijeljeno je 15 znakova Hrvatske kvalitete i 14 znakova Izvorno Hrvatsko za proizvode i usluge u 26 trgovačkih društava. U županijskim komorama Zlatna kuna dodjeljuje se malim, srednjim i velikim trgovačkim društvima. Tako je 120 gospodarstvenika na županijskim razinama dobilo nagradu za izvrsno poslovanje u 2011. i 2012. godini. Također je 14 Zlatnih kuna dodijeljeno na nacionalnoj razini za mala, srednja i velika trgovačka društva, banke i društva za osiguravanje, a pojedincima za inovacije i životno djelo. Kroz sve oblike medija na TV, radiju, Internetu, dnevnim tiskovinama i Privrednom vjesniku promovira se 172 poslodavca dobitnika znakova kvalitete ili Zlatne kune.

U 2011. godini na 9. međunarodnoj konferenciji za razvoj ljudskih potencijala - *EDUCA PLUS* cijeli drugi dan tematski je bio posvećen efikasnosti ljudskog kapitala kroz ulaganje u ljudski kapital i društveno odgovorno poslovanje. Svoju pozitivnu praksu i važnost ulaganja u ljudski potencijal kroz primjere kako to rade, prezentiralo je 4 poduzetnika i jedan predstavnik znanstvene zajednice.

U 2012. godini održana je jubilara 10. međunarodna konferencija za razvoj ljudskih potencijala - *EDUCA PLUS* na kojoj se prvog dana konferencije prezentiralo 5 poduzetnika sa temom razvoja ljudskih potencijala u poduzećima i do kakvih je promjena došlo kroz proteklih 10 godina. Drugi dan konferencije bio je okrenut budućnosti za novim znanjima i novim vještinama, te obrazovanju za nove rastuće i inovativne tehnologije koje će omogućiti više samozapošljavanja i bolju zapošljivost. U tom dijelu su se uz obrazovne i istraživačke institucije prezentirala 3 poduzetnika.

3.5.7. Razviti integriranu strategiju cjeloživotnog učenja i produžiti trajanje obrazovanja

Imajući u vidu važnost cjeloživotnog učenja pojedinca koje se može odvijati i izvan formalnog sustava obrazovanja, ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru propisao donošenje Pravilnika o priznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja. Kompetencije stečene informalnim ili neformalnim učenjem pojedincima mogu biti izuzetno korisne. Međutim da bi se ovako stečene kompetencije vrednovala i priznale, ukoliko za takvo što postoji interes, potrebno je osigurati postupke i instrumente kojima će se provesti vrednovanje na taj način stečenih kompetencija te na jasno uređen način izvršiti njihovo priznavanje. Izgradnja sustava vrednovanja neformalnog i informalnog učenja specifičan je cilj Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira.

U travnju 2012. godine osnovano je *Povjerenstvo za izradu Nacrta prijedloga Zakona o Hrvatskome kvalifikacijskom okviru* te drugih propisa kojima se utvrđuje daljnji razvoj i provedba Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, koje je pri izradi zakonskog prijedloga Hrvatskoga kvalifikacijskoga okvira, između ostalog, predvidjelo donošenje *Pravilnika o priznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja*. U listopadu 2012. osnovana je radna skupina za izradu *Pravilnika o registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira* te *Pravilnika o priznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja*. Sukladno *Zakonu o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru* (usvojenom u ožujku 2013. godine), *Pravilnik o priznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja* donijet će se do kraja 2013. godine.

U svrhu jačanja kapaciteta, Europska zaklada za stručnu izobrazbu (*European Training Foundation – ETF*) omogućila je predstavnicima Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta sudjelovanje na *Seminaru o priznavanju prethodnog učenja i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja* održanom u svibnju 2012. godine u Škotskoj. S ciljem uključivanja širokog

spektra različitih dionika, Ministarstvo je u prosincu 2012. u Zagrebu organiziralo međunarodni *Seminar o priznavanju prethodnog učenja* na kojem se raspravljalo o proceduralnim, formalnim, pravnim i kulturološkim temeljima priznavanja neformalnog i informalnog učenja. Sredstva za razvoj sustava priznavanja i vrednovanja neformalnog i informalnog učenja osigurana su na proračunskim pozicijama Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Povjerenstvo za izradu smjernica za strategiju odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta u suradnji s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti i dionicima akademske zajednice izradilo je u svibnju 2012. godine „*Smjernice za strategiju odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije*“. Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2012. godine osnovala je *Nacionalno koordinacijsko tijelo za izradu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije* i *Nacionalno operativno tijelo za izradu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije*. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta zaduženo je za obavljanje poslova koordinacije rada *Nacionalnoga operativnog tijela* te za obavljanje stručnih i administrativnih poslova osiguralo sredstva za rad osigurana na proračunskim pozicijama Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (Razdjel 080, Glava 08005, Program 3701, u sklopu aktivnosti A577000 - Administracija i upravljanje), u iznosu od 120.000 kn za 2012. godinu.

Izrada *Strategije odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije* kao posebnoga i cjelovitog dokumenta započela je krajem 2012. godine. Jedan od integrativnih elementa Strategije je načelo cjeloživotnog učenja koje obuhvaća sve reformske procese koji se odvijaju u nekoliko posljednjih godina, a obuhvaćaju sustav odgoja, obrazovanja i znanosti. Jedan od takvih reformskih instrumenata je i *Hrvatski kvalifikacijski okvir (HKO)* koji se temelji na načelu jačanja uloge ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje koje su pojedincu nužne za uključenost u život zajednice te služe kao osnova za stjecanje kompetencija tijekom cijelog života. Pod cjeloživotnim učenjem podrazumijevaju se svi oblici učenja tijekom života čiji je cilj stjecanje i unapređivanje kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe. HKO pridonosi izgradnji fleksibilnijeg obrazovnog sustava u smislu prilagodljivosti obrazovnog sustava trenutnim osobnim, društvenim i profesionalnim potrebama, imajući u vidu da su za izgradnju društva znanja i socijalne uključenosti važni svi oblici stjecanja kompetencija, uključujući neformalno i informnalno učenje.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih organizirala je 6. Tjedan cjeloživotnog učenja 2012. pod sloganom „*Nikad nije kasno za učenje!*“ od 24. do 30. rujna 2012. godine. Kampanja je provedena je u svim županijama Republike Hrvatske, različitim aktivnostima promidžbe učenja i obrazovanja. Tijekom trajanja kampanje održalo se 462 događanja u kojima je sudjelovalo preko 700 različitih institucija sa više od 4.200 medijskih objava. U suradnji s partnerima (tijelima državne uprave, socijalnim partnerima, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, županijama, lokalnom zajednicom, udrugama, kulturnim institucijama, ustanovama za obrazovanje odraslih, školama i ostalim organizacijama) željelo se dodatno motivirati građane za sudjelovanje u cjeloživotnom učenju, kao i upoznavanje s različitim mogućnostima obrazovanja i učenja. Opći cilj Tjedna 2012. bio je motivirati građane, bez obzira na dob, razinu obrazovanosti, radni status i sve druge okolnosti, na uključivanje u proces cjeloživotnog učenja. Godina 2012. proglašena je Europskom godinom aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti, sljedeći tu poruku, tijekom Tjedna poseban naglasak bio je upravo na obrazovanju za treću životnu dob. Proširena je mreža regionalnih koordinatora koji su povezivali potencijalne provoditelje aktivnosti u svojoj regiji s nacionalnom koordinacijom Tjedna. Na ovaj se način dodatno nastavilo sa jačanjem mreže koordinatora s ciljem osnaživanja promocije na regionalnoj i lokalnoj razini na području cijele Republike Hrvatske te značajno se doprinijelo geografskoj i tematskoj rasprostranjenosti provedbe aktivnosti Tjedna. Regionalni su koordinatori potakli institucije sa svog područja (ustanove, udruge, lokalnu zajednicu, županije i druge iz svih područja djelovanja) na uključivanje i provođenje aktivnosti u sklopu kampanje. U 2012. Godini su po drugi puta dodijeljene nagrade „Maslačak znanja“ za postignuća u učenju odraslih osoba. Glavni cilj nagrade je isticanjem i promoviranjem životnih primjera odraslih polaznika različitih programa i oblika učenja potaknuti i motivirati sve građane/ke u Republici Hrvatskoj da se uključe u neki oblik učenja i obrazovanja. Nagrade su dodijeljene na otvorenju Tjedna 24. rujna 2012., i to za tri polaznika/ice.

Iznosi utrošenih sredstava: Državni proračun, razdjel 08091, program 1904, aktivnost A848009, račun 3211, 3233, 3235, 3237, 3239, 3293, 363, ukupni iznos za 2012. godinu 228.718,34kn.

3.6. Poboljšanje prilagodljivosti radnika i poduzeća

3.6.1. Definirati strategiju politike usmjerene na poboljšanje postojeće kombinacije sigurnosti i fleksibilnosti na hrvatskom tržištu rada, uzimajući u obzir principe i puteve koji su zadani za fleksigurnost (EC Komunikacija "Prema općim principima fleksigurnosti: više radnih mjesta i bolja radna mjesta kroz fleksibilnost i sigurnost" (27.6.2007. Bruxelles, COM(2007) 359)), usvojeno od Europskog vijeća 5. prosinca 2007.

U svrhu poticanja veće fleksibilnosti u kombinaciji sa sigurnošću, Hrvatski zavod za zapošljavanje od 2011. godine uvodi novu mjeru – *Sufinanciranje zapošljavanja na "dijeljenom radnom mjestu"*. Ova mjera uključuje rad dviju osoba na istom radnom mjestu, u nepunom radnom vremenu. Od 2011. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje stvorio je preduvjete za provedbu mjere Sufinanciranje zapošljavanja na dijeljenom radnom mjestu, međutim mjera nije bila provođena, jer poslodavci nisu iskazali interes za korištenjem iste. Naime, zbog obveze osiguranja prava iz radnog odnosa i kolektivnog ugovora, poslodavci imaju obvezu isplate regresa, božićnice i drugih davanja, čime se trošak rada na teret poslodavca povećava. Osim navedenog, doprinose na plaću za sudionike mjere poslodavac plaća u punom iznosu, a ne prema satima rada u kraćem radnom vremenu od punog radnog vremena.

Nadalje, u lipnju 2011, Sabor je donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu, koji je omogućio fleksibilnost korištenja radnog vremena. Brojčani podaci o udjelu fleksibilnih oblika zaposlenosti u ukupnoj zaposlenosti već su navedeni u poglavlju 2.2. Stanje i kretanja na tržištu rada.

3.6.2. Implementirati posebne poticaje i mjere s ciljem povećanja participacije odraslih u obrazovanju prema dvjema komponentama koncepta fleksigurnosti: sveobuhvatna strategija cjeloživotnog učenja i učinkovite politike aktivnog tržišta rada

Hrvatska udruga poslodavaca prepoznala je važnost ulaganja u obrazovanje te je u okviru provedbene aktivnosti *Informiranje poslovne zajednice (posebice malih i srednjih poduzetnika) o postojećim poreznim olakšicama za poslodavce koji ulažu u obrazovanje i usavršavanje svojih radnika*, informirala svoje članove o poreznim olakšicama za one poslodavce koji ulažu u obrazovanje i usavršavanje svojih radnika. Informiranje se provodi putem web stranice kao i prilikom izravnih kontakata s članovima, posebice onima iz Udruge malih i srednjih poduzetnika.

Hrvatska udruga poslodavaca u okviru programa PUMA (edukacija) redovito putem seminara informira kako o aktualnim temama iz radnog prava, tako i poticajima i olakšicama bilo za investicije, obrazovanje ili drugu vrstu ulaganja u poduzeća.

Hrvatska gospodarska komora je organizirala za svoje članice 20 seminara na temu „*Financiranje, državne potpore i porezi za male i srednje poduzetnike u RH*“. Jedna od informacija se odnosila i na porezne olakšice za poslodavce koji ulažu u obrazovanje i usavršavanje zaposlenika.

Članice Komore se informira o postojećim poreznim olakšicama za poslodavce koji ulažu u obrazovanje i usavršavanje svojih radnika bilo da se upit dostavi na e-mail, postavi telefonski, ili

dobije pisanu informaciju putem tiskovnih ili elektronskih službenih komorskih glasila.

U Hrvatskom zavodu za zapošljavanje od 2011. godine operativno se provodi mjera *Potpora za očuvanje radnih mjesta* čiji je cilj zadržati u radnom odnosu radnike za koje poslodavac može osigurati rad u punom radnom vremenu kraćem od 40 sati tjedno, ali im ne može zbog poslovnih poteškoća osigurati plaću za puno radno vrijeme.

Zavod je radnicima sufinancirao razliku neto plaće prije i nakon uvođenja Programa rada u punom radnom vremenu kraćem od 40 sati tjedno, a najviše do 20% iznosa razlike. Poslodavac je u obvezi obračunati i uplatiti doprinose prema plaći prije Programa.

U 2012. godini mjeru je koristio jedan poslodavac iz elektro-metalske djelatnosti. Mjerom je obuhvaćeno ukupno 170 muških osoba, uz trošak od 323.481,18 kn.

U provedbi mjere Potpora za očuvanje radnih mjesta bitna je zainteresiranost i suradnja svih dionika od radnika, predstavnika sindikata, sindikalnih središnjica, a i menadžmenta tvrtke te Zavoda.

Iako su u 2012. godini stvoreni preduvjeti za provedbu mjere *Sufinanciranje zapošljavanja zamjenskog radnika* za zapošljavanje nezaposlenih osoba u zamjenu za osobu koja je na obrazovanju, poslodavci nisu iskazali interes za korištenje navedene mjere. Slabi interes vjerojatno proizlazi iz činjenice da na hrvatskom tržištu rada još nije stvorena klima koja bi poslodavce poticala da radnike šalju na obrazovanje, odnosno šalju radnike na kraće vidove obrazovanja koji su specijalistička usavršavanja i za visokokvalificirane radnike.

Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) je zagovarao primjenu mjere *Sufinanciranje razlike neto plaće radnika prije i nakon skraćivanja radnog vremena* kao jedine mjere usmjerene na očuvanje radnih mjesta. I tijekom 2012. godine nastavio je informiranje udruženih sindikata o mogućnostima koje mjera pruža, te su se rezultati počeli primjećivati s početkom 2013. godine kada je organizirana još jedna edukacija u SSSH u suradnji sa stručnjacima iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

SSSH se također zalaže za donošenje odgovarajućeg zakona koji bi poslodavcima olakšao procese privremenih poremećaja u proizvodnji (primjerice tijekom restrukturiranja), kada bi bilo svrsishodno privremeno skraćivanje radnog vremena za radnike, ali uz zaštitne mehanizme države. „Uštedeno“ radno vrijeme potrebno je, u suradnji s javnim institucijama, koristiti za osposobljavanje radnika. SSSH se zalaže da se primjena ovakva zakona omogućuje kroz kolektivne ugovore čime bi sindikati dobili aktivniju i odgovorniju ulogu, a država bi dobila suradnika u implementaciji i nadzoru nad realizacijom mjere/zakona.

3.7. Dobro upravljanje

3.7.1. Značajno uključiti socijalne partnere u implementaciju JAP-a

Socijalni partneri su od samog početka uključeni u JAP proces. Također su bili uključeni u sam proces izrade JAP dokumenta (na način da je završna verzija JAP-a detaljno prezentirana i raspravljena sa socijalnim partnerima na sastanku u prosincu 2007. godine, kada je konačna verzija JAP-a podržana od strane socijalnih partnera), ali se njihova uključenost nastavila i u implementaciji JAP-a, iako smatraju da nisu dostatno uključeni, između ostalog zbog nedostatka vlastitih kapaciteta za praćenje tržišta rada. Socijalni partneri bili su članovi radne skupine za izradu Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2009.-2010. (kao plana provedbe JAP-a), a jednako tako su tijekom 2010. godine bili i članovi radne skupine za izradu Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2011.-2012. Osim što su uključeni kao sudionici u izradi Nacionalnog plana, oni su također uključeni i kao nositelji pojedinih provedbenih aktivnosti te su uključeni i u praćenje i izvještavanje o provedbi mjera/aktivnosti iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja. Jednako tako, socijalni partneri imali su aktivnu ulogu na dosadašnjim JAP Konferencijama.

Socijalni partneri su uključeni u praćenje provedbe dogovorenih prioriteta iz JAP-a koje se vrši na temelju redovnih godišnjih izvješća o napretku od strane Hrvatske te JAP *follow-up* konferencijama koje uključuju sve relevantne dionike. U skladu s tim, Vlada Republike Hrvatske je dosad usvojila četiri Izvješća o provedbi JAP-a: za razdoblje od svibnja 2008. do ožujka 2009. godine, zatim za razdoblje 2009. godine, za razdoblje 2010. godine, te za razdoblje 2011. godine. Također, dosad je održano 5 JAP *follow-up* konferencija: u prosincu 2008. godine, u travnju 2009. godine, u veljači 2010. godine, u svibnju 2011. godine te u svibnju 2012. godine. Ujedno je Vlada Republike Hrvatske Odlukom na sjednici održanoj 09. travnja 2010. godine osnovala međuresorno, tripartitno Povjerenstvo za praćenje Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske (JAP) i nacionalnih akcijskih planova zapošljavanja (u daljnjem tekstu Povjerenstvo).

Socijalni partneri su, uz sva nadležna ministarstva, zavode i urede Vlade, imenovali članove Povjerenstva, koje se tijekom 2012. godine sastalo tri puta: 14. svibnja, 29. kolovoza i 27. prosinca 2012. godine. Na sjednici Povjerenstva 14. svibnja raspravljalo se o: nacrtu Izvješća o provedbi JAP-a za 2011. godinu i konferenciji JIM i JAP koja se održala 22. i 23. svibnja 2012. godine. Ujedno je predstavljena i Anketa poslodavaca te je raspravljano o predstojećoj konferenciji „Tržište rada i obrazovanje 2025.“, koja je održana 18. lipnja 2012. godine. Na sjednici Povjerenstva 29. kolovoza raspravljalo se o prijedlogu dopuna nacrtu Izvješća o provedbi JAP-a za 2011. godinu i produženom trajanju Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu do 01. srpnja 2013. Na sjednici Povjerenstva 27. prosinca članovi Povjerenstva su upoznati s Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 15. studenoga 2012. o produženju primjene Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu, do 01. srpnja 2013. Prezentirani su olakšani uvjeti i pristup mjerama aktivne politike zapošljavanja kroz novi promo paket, pri čemu je pojašnjena svaka mjera, koja je sada krojena prema paketima, odnosno ciljanim skupinama. Na ovaj način se upravo oslušujući potrebe nezaposlenih osoba kreiraju mjere koje se usklađuju sa stvarnim potrebama nezaposlenih osoba te potrebama poslodavaca. Na kraju sjednice članovi Povjerenstva su informirani da će se od nositelja mjera početkom veljače tražiti dostava podataka za izradu Izvješća o provedbi Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske za 2012. godinu sa rokom dostave podataka do kraja veljače 2013. godine.

U okviru IPA komponente IV, Hrvatski zavod za zapošljavanje je radio na pripremi projektne dokumentacije za projekt pod nazivom „*Vanjska evaluacija mjera aktivne politike tržišta rada*“. Svrha projekta je podizanje razine učinkovitosti i kvalitete Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kroz procjenu uspješnosti mjera aktivne politike tržišta rada koje je provodio Zavod u 2011. i 2012. godini.

U prosincu 2011. godine završena je vanjska evaluacija mjera aktivne politike zapošljavanja u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Evaluaciju su proveli istraživači sa Sveučilišta u Zagrebu koristeći se tzv. kvaziekperimentalnom metodom. Ustanovljeno je da postoje značajne razlike između sudionika (participanata) u mjerama i pripadnika kontrolne skupine u pogledu njihovog statusa na tržištu rada nakon što je sudjelovanje prvih završilo. U svojem izvješću, istraživači su napomenuli da je dio spomenutih razlika vjerojatno učinak selekcije sudionika.

3.7.2. Razviti strategiju za dvostrani dijalog i socijalni dijalog na sektorskoj razini

Na provedbi ove mjere radilo se kontinuirano te je nastavljen postupak osnivanja sektorskih vijeća. Zaokret u hrvatskoj gospodarskoj politici nije samo nužan, već i neizbježan, uključujući provođenje strukturnih reformi. U tome cilju, odnosno uspostavi otvorenog, fleksibilnog i dinamičnog gospodarstva, izvozno orijentiranog, sa sposobnošću brzog usvajanja novih tehnoloških rješenja, kao i podizanju kvalitete ljudskog kapitala, kroz pojačano ulaganje u obrazovanje, znanost i tehnologiju te podizanje razine materijalne i socijalne sigurnosti radnika, socijalni partneri moraju dati maksimalni doprinos.

Utemeljenjem i institucionalnim jačanjem sektorskog socijalnog dijaloga te korištenjem sektorskog socijalnog dijaloga, kao procesa učenja socijalnih partnera i ostalih zainteresiranih sudionika, stvaraju se uvjeti za održanje sektorskog mira te za razvoj povjerenja i partnerskih odnosa s namjerom boljeg strukturiranja i uz predviđanje mogućih budućih tijekova razvoja. 2010. godine osnovana su Socijalna vijeća za sektor tekstila, obuće, kože i gume, za sektor drvne industrije i šumarstva kroz koja će se nastojati socijalnim dijalogom riješiti probleme koji opterećuju svaki pojedini sektor u cilju iznalaženja zadovoljavajućih rješenja.

Isto tako, socijalni partneri u sektoru prometa, javnosti su predstavili plan rada bipartitnih sektorskih vijeća za socijalni dijalog u cestovnom i željezničkom prometu. Formiraju se podloge za rad vezano uz pomorski i zračni promet, a također se pokreće i inicijativa za uspostavljanje sektorskog vijeća za turizam. Sindikat prometa i veza Hrvatske/SSSH osnivač je i sudjeluje u radu Socijalnog vijeća za sektor cestovnog prometa, prvom bipartitnom sektorskom socijalnom vijeću u Hrvatskoj, osnovanom 2011. godine.

Tijekom 2012. godine osnovana su još tri bipartitna sektorska socijalna vijeća - u svibnju za sektor željezničkog prometa, a u rujnu i listopadu još dva, u kojima djeluju sindikati udruženi u SSSH: za sektor graditeljstva i za sektor turizma.

SSSH i nadalje podupire napore svojih udruženih sindikata da s odgovarajućim HUP-ovim udrugama autonomno osnivaju ovakva bipartitna vijeća.

Na inicijativu SSSH, tijekom 2012. godine održan je jedan bipartitni sastanak HUP-a i SSSH s temom razvoja redovite bipartitne suradnje koji, međutim, nije završio nikakvim pisanim sporazumom niti utvrđivanjem prioriteta rada dviju organizacija.

Tijekom 2011. i 2012. godine Mreža mladih Hrvatske provodila je strukturirani dijalog o nezaposlenosti mladih u partnerstvu sa 7 organizacija iz svoga članstva: Info zona (Split), Udruga za promoviranje humanosti i urbane kulture – HUK (Knin), Udruga Delta (Rijeka), Udruga ZUM (Pula), Domaći (Karlovac), PRONI Centar za socijalno poučavanje te Udruge Krik (Slatina). Ovdje su obuhvaćene samo one aktivnosti koje su provedene tijekom 2012. godine.

Krajem 2011. godine na Internet stranici www.mladi-rade.net je postavljen upitnik za provedbu internetskih konzultacija. Ova aktivnost je provedena u periodu od početka prosinca 2011. do polovice ožujka 2012. Anketu je ispunila 1.041 mlada osoba u dobi 15 – 30 godina iz svih dijelova Republike Hrvatske.

U prosincu 2011. godine su se također počele provoditi terenske konzultacije. Konzultacije su se strukturno sastojale od dva dijela: fokus grupe u kojoj su mladi sudionici uz facilitaciju predstavnika Mreže mladih Hrvatske razgovarali o različitim aspektima problema nezaposlenosti mladih te dijela u kojem se u rad uključivao predstavnik jednog od dionika tržišta rada (područne službe / ispostave Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, gradski uredi za gospodarstvo, predstavnici socijalnih partnera). Drugi dio je bio zamišljen kao rasprava o prethodno definiranim zaključcima fokus grupa, s mogućnošću njihove revizije. Terenskim konzultacijama obuhvaćeno je oko 130 mladih iz 8 gradova i njihove okolice.

Obje aktivnosti su prethodno usuglašene s predstavnicima Nacionalne radne skupine za provedbu strukturiranog dijaloga, koja je obuhvaćala 10 članova iz redova sljedećih organizacija/institucija: Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska udruga poslodavaca, Savez samostalnih sindikata Hrvatske, Institut za razvoj tržišta rada, Institut za društvena istraživanja, udruga ZUM iz Pule te Volonterski centar Zagreb.

U ožujku 2012. godine se pristupilo i obradi podataka prikupljenih putem terenskih i on-line konzultacija. Na temelju obrade je izrađen izvještaj od otprilike 140 stranica. Sadržaj izvještaja je u više navrata konzultiran s članovima Nacionalne radne skupine koji su imali priliku dati svoje komentare i sugestije. Izvještaj je u skladu s prethodno definiranim ciljevima obuhvaćao opći dio u kojem je detaljno objašnjena metoda strukturiranog dijaloga u okviru koje je projekt proveden, opis i raspravu o metodologiji, izvještaj s internetskih i terenskih konzultacija te preporuke samih sudionika. Izvještaj je zatim tiskan u ukupno 500 primjeraka koji su sustavno diseminirani. Elektronska verzija dostupna je mrežnoj stranici Mreže mladih Hrvatske: www.mmh.hr.

U lipnju 2012. godine je održana završna konferencija. Predstavljala je značajan otklon u odnosu na sličan tip završnih aktivnosti jer je fokus neovisno o visokim uzvanicima, bio stavljen na mlade koji su sudjelovali u konzultativnom procesu. Nakon izlaganja govornika formirane su 4 radne skupine od koji je svaka donijela niz preporuka koje su na koncu raspravljene i predstavljene u plenumu. Nakon uređivanja, preporuke su poslužile kao dio materijala iz kojih je izrađen letak projekta na kojem su sažeti najvažniji ishodi prvog strukturiranog dijaloga na nacionalnoj razini u Republici Hrvatskoj. Na konferenciji je sudjelovalo 55 sudionika od čega je više od polovice njih pripadalo dobnoj skupini mladih, a popraćena je i u brojnim medijima.

Potreba razvijanja sektorskog socijalnog dijaloga postala je nužnost, naročito približavanjem ulaska Republike Hrvatske u EU, pa su brojna sektorska udruženja Hrvatske udruge poslodavaca (ukupno ih ima 29), a koja su članovi istih sektorskih udruga na razini EU, između ostalog, i time potaknuta na razvijanje sektorskog socijalnog dijaloga.

Hrvatska udruga poslodavaca (HUP) podržava ovakav socijalni dijalog jer se ovdje radi o dijalogu sa konkretnim problemima i izazovima na razini sektora, a osim toga poslodavci i sindikati imaju zajednički interes, a to je da dobro surađuju.

Tako su predstavnici HUP-a sudjelovali u statusu promatrača u Europskoj komisiji sa EU sektorskim udrugama za trgovinu i prehrambenu industriju, čime se znatno podiže razina informiranosti i znanja o važnosti sektorskog socijalnog dijaloga.

Na provedbi ove mjere radi se kontinuirano te je nastavljen postupak osnivanja sektorskih vijeća. Osnovana su Socijalna vijeća za sektor tekstila, obuće, kože i gume, za sektor drvne industrije i šumarstva te za sektor grafičke industrije kroz koja će nastojati socijalnim dijalogom riješiti probleme koji opterećuju svaki pojedini sektor u cilju iznalaženja zadovoljavajućih rješenja.

Također je osnovano sektorsko vijeće za socijalni dijalog u cestovnom i željezničkom prometu te je početkom 2012. godine održan Okrugli stol o bipartitnom dijalogu u sektoru prometa. Skup je održan u organizaciji Hrvatske udruge poslodavaca i Sindikata prometa i veza Hrvatske.

2012. godine osnovano je i sektorsko vijeće za turizam.

Tijekom 2012. godine HUP- Udruga malih i srednjih poduzetnika aktivno je sudjelovala u provođenju projekta *Pegase - Socijalni dijalog za mala i srednja poduzeća*.

Cilj projekta je bolje razumijevanje procedura i procesa donošenja odluka u sklopu Europskog socijalnog dijaloga kao i povećanje kapaciteta za formuliranje interesa malih i mikro poduzetnika. Tijekom projekta je objavljeno 5 brošura o socijalnom dijalogu za mala i srednja poduzeća te prevedeno na nacionalne jezike uključenih zemalja i dostavljeno malim i srednjim poduzetnicima. U projekt je bilo uključeno 11 udruga malih i srednjih poduzetnika iz 9 zemalja (Belgija, Češka Republika, Estonija, Mađarska, Rumunjska, Poljska, Slovenija, Turska, Malta i Hrvatska).

Nadalje, HUP je provodio strukturni dijalog o zapošljavanju s organizacijama mladih i neorganiziranim mladim. Još tijekom 2011. godine formirana je Nacionalna radna skupina za strukturni dijalog, koja okuplja kako predstavnike tijela državne vlasti tako i predstavnike poslodavaca i sindikata sa ciljem davanja strukturiranog stručnog *inputa* na anketni upitnik i metodologiju provedbe konzultacija i praćenje tijeka procesa provedbe strukturnog dijaloga te davanje eventualnih sugestija kako isti poboljšati.

Konzultacije su održane u osam hrvatskih gradova, a uključile su oko 130 mladih osoba i oko 20 predstavnika/ca lokalnih dionika zaduženih za politike zapošljavanja. Druga aktivnost projekta se odnosi na konzultacije putem kratkog internetskog upitnika koji mogu ispuniti sve mlade osobe u dobi od 15 do 30 godina, dostupnog na odgovarajućem linku. Rezultati ove dvije skupine aktivnosti bit će objedinjeni u jedinstvenu publikaciju koja je predstavljena relevantnim dionicima na završnoj konferenciji u Zagrebu u 2012. godini.

U okviru aktivnosti *Utvrđiti zajedničke prioritete rada za navedeno razdoblje, raditi na njihovoj realizaciji te, prema potrebi, formirati bipartitne ekspertne radne skupine* u rujnu 2012. godine održana je radionica o europskom socijalnom dijalogu, koju su zajedno organizirala četiri europska socijalna partnera: UEAPME, BusinessEurope, ETUC i CEEP, a za hrvatske socijalne partnere. Cilj radionice bio je bolje informiranje i podizanje razine znanja o europskom socijalnom dijalogu, njegovoj strukturi, rezultatima, ciljevima rada kao mehanizmima

provođenja. Primjeri praktične primjene europskog socijalnog dijaloga, poput sporazuma vezanih uz tržište rada, analizu tržišta rada, strategije EU 2020. Akcijskog plana za cjeloživotno učenje te drugi primjeri pokazali su načine i mehanizme funkcioniranja bipartitnog socijalnog dijaloga na EU razini.

3.7.3. Odrediti jasne kriterije za predstavnike socijalnih partnera u gospodarsko-socijalnim vijećima te za kolektivno pregovaranje

Tijekom 2012. godine Hrvatski je sabor usvojio *Zakon o kriterijima za sudjelovanje u tripartitnim tijelima i reprezentativnosti za kolektivno pregovaranje* čijim je usvajanjem prestao važiti *Zakon o načinu određivanja zastupljenosti udruga sindikata više razine u tripartitnim tijelima na nacionalnoj razini*, a ovim su zakonom izmijenjene i neke odredbe važećeg *Zakona o radu*. Zakon istovremeno uređuje kriterije za utvrđivanje reprezentativnosti i sindikalnih i poslodavačkih središnjica, kao i za sindikate i udruge poslodavaca za kolektivno pregovaranje. Dva najvažnija kriterija za sindikalnu središnjicu su povećanje broja članova s 15.000 na 50.000 i da zapošljava najmanje pet radnika. Za utvrđivanje reprezentativnosti poslodavačke središnjice kriteriji su sada niži u odnosu na one koji su se dosad primjenjivali (utvrđeni ne zakonom, već zaključkom GSV 2007. godine), traži se da je u nju udruženo najmanje 3.000 poslodavaca ili da u nju udruženi poslodavci zapošljavaju najmanje 100.000 radnika. Ostali su kriteriji slični sindikalnima.

Po pitanju reprezentativnosti sindikata za kolektivno pregovaranje, zakon kaže da kada na području ili razini za koju se pregovara djeluje samo jedan sindikat, on se smatra reprezentativnim, a kada ih je više, moraju potpisati sporazum da će zajedno pregovarati. Ako ga ne potpišu, pokreće se proces utvrđivanja reprezentativnosti. Sindikat mora imati najmanje 20 posto članova od ukupno sindikalno organiziranih radnika zaposlenih kod poslodavca ili poslodavaca koji posluju na području za koje se sklapa kolektivni ugovor, a kada na području djeluje i sindikat čiji su članovi radnici iste struke i zanimanja, on mora imati najmanje 40 posto članova od ukupnog broja radnika iste struke i zanimanja kod poslodavaca na području za koje se sklapa kolektivni ugovor. Reprezentativnost se utvrđuje na tri godine.

Na izradi Zakona je radila tripartitna radna grupa međutim Sindikalne središnjice se nisu usuglasile u vezi kriterija za sindikalnu reprezentativnost. Također sindikalne središnjice i Hrvatska udruga poslodavaca, premda zbog različitih razloga, su bili protiv ovakva zakona. Jedinstveni su bili i protiv mijenjanja Zakona o radu jer smatraju da to vodi u pravnu nesigurnost (konkretno, izmjene odredbi o produženoj primjeni kolektivnog ugovora nakon njegovog isteka). Na kraju su sve sindikalne središnjice Ustavnom sudu Republike Hrvatske podnijele zahtjeve za ocjenom ustavnosti Zakona, a neke i tužbe Međunarodnoj organizaciji rada.

U travnju 2013. godine Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava je započelo s formiranjem nove tripartitne radne grupe za izmjenu *Zakona o kriterijima za sudjelovanje u tripartitnim tijelima i reprezentativnosti za kolektivno pregovaranje*.

Tijekom 2012. godine cijela problematika kolektivnih ugovora dobila je izniman značaj, posebice onih u javnom sektoru, i to za cijelu gospodarsku, ali i društvenu zajednicu.

Pitanje mogućnosti zapošljavanja radnika koji rade na određeno tj. njihovog zapošljavanja na neodređeno vrijeme jedan je od važnih elemenata radnog zakonodavstva, a čije izmjene su započele tijekom 2012. godine.

No treba podsjetiti da će gospodarska situacija sigurno imati utjecaja na mogućnost definiranja gore navedenih kriterija, imajući u vidu činjenicu da su potrebe poslodavaca one koje kreiraju potrebu za radnom snagom, a samim time i definiranja trajanja radnog odnosa.

Inače, predstavnici HUP-a su i prilikom kreiranja ove mjere isticali da sadržaj kolektivnog ugovora definiraju ugovorne strane prilikom otvaranja i vođenja kolektivnih pregovora i stoga nema potrebe dodatno navoditi da se ova opcija razmatra jer i sada postoji zakonska

moгуćnost da, ukoliko jedna strana predloži ovu mogućnost unutar procesa kolektivnog pregovaranja, druga strana istu mora razmotriti.

3.7.4. Pokrenuti program za jaćanje kapaciteta organizacija socijalnih partnera

Tijekom 2011. godine provodila se aktivnost osiguranja preduvjeta za provedbu projekta *"Promocija socijalnog dijaloga"*, koji će se provoditi putem korištenja strukturnih fondova. Nositelji su bili Ured za socijalno partnerstvo, socijalni partneri te Uprava za međunarodnu suradnju u području rada i socijalne sigurnosti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva. Faza programiranja za prioritet koji se odnosi na socijalni dijalog je završena, a temeljem Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (*"Narodne novine"* br. 150/11) Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je pravno prestalo postojati te su poslove predmetnog tijela preuzela novoosnovana ministarstva. Stupanjem na snagu Uredbe o prestanku važenja Uredbe o osnivanju Ureda za socijalno partnerstvo u Republici Hrvatskoj (*"Narodne novine"* br. 22/12), Ured za socijalno partnerstvo prestao je s radom. Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (*"Narodne novine"* broj 22/12, članak 20), te Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava (*"Narodne novine"* br. 21/12, članak 40.) djelokrug i poslove dosadašnjeg Ureda preuzima Samostalna služba za socijalno partnerstvo, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava.

Krajem 2011. godine u revidirani Operativni program Razvoj ljudskih potencijala 2007. – 2013./2, uvršten je novi prioritet - Prioritet 5. *Jaćanje uloge civilnog društva za bolje upravljanje*, koji sadrži mjeru 5.2. *Unaprjeđenje socijalnog dijaloga*. Natječaj za projekte, raspisan je za prijavu projekata za prioritet 5.2.1. *"Support Structures for CSOs at the Regional Level"* koji završava 5. srpnja 2013. godine., 13. svibnja je objavljen drugi natječaj IPA *"Podrška programima OCD-a u području zagovaranja i motivacije za društveno isključene skupine"* – rok za podnošenje projektnog prijedloga je 28. lipnja, te prioritet 5.2.3. *"Supporting Contribution of CSOs Active in the Field of Volunteering to Strengthening of Economic and Social Cohesion"* koji je objavljen 27. svibnja 2013. godine.

3.8. Izgradnja administrativnih kapaciteta

3.8.1. Stvoriti dostatne administrativne kapacitete za razvoj politike, planiranje, implementaciju i nadzor u svim relevantnim javnim tijelima i agencijama na središnjoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Osobito provesti planirano povećanje broja zaposlenih u različitim institucijama tržišta rada pravodobno s ciljem osiguranja implementacije preporuka navedenih u JAP-u

Tijekom 2012. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje (u daljnjem tekstu HZZ) nastavio je pripremu za statističko izvješćivanje u okviru Eurostatove baze podataka o politici zapošljavanja (LMP Database). Dopunjeno je kvalitativno izvješće o intervencijama na tržištu rada koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje i poslano Eurostatu.

U okviru unaprjeđenja međunarodne suradnje vrijedan doprinos razvoju sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja predstavlja i sudjelovanje Republike Hrvatske u radu Europske mreže politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja (engl. European lifelong guidance policy network – skr. ELGPN). Tijekom 2012. godine nacionalni predstavnici Republike

Hrvatske su u okviru Europske mreže politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja (skr. ELGPN) aktivno sudjelovali u radu dvije radne skupine: „Vještine upravljanja karijerom“ i „Mehanizmi suradnje i koordinacije u politici profesionalnog usmjeravanja i razvoju sustava“. Ishodi aktivnosti radnih skupina služe unaprjeđenju sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u području obrazovanja, zapošljavanja i socijalne uključenosti. Jedan od ishoda rada Mreže u 2012. godini je i Priručnik sa smjernicama za oblikovanje politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u zemljama članicama Europske Unije, u kojemu je Republika Hrvatska zastupljena s dva primjera dobre prakse u području cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja: „Partnerski pristup ranoj intervenciji u Hrvatskoj“ i „Partnerski CMS model za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj“. Napominjemo kako ishodi aktivnosti radnih skupina služe unaprjeđenju sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u području obrazovanja, zapošljavanja i socijalne uključenosti.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je u sklopu I. komponente Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) „Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija“ provodio projekt Centar tržišta rada Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Vrijednost ugovora o uslugama za navedeni projekt bila je 1.000.000 eura.

Opći cilj projekta bio je jačanje kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i ostalih institucija/organizacija na tržištu rada s ciljem razvijanja učinkovitijeg i djelotvornijeg tržišta rada, a svrha projekta bila je podržati osnivanje Centra tržišta rada Hrvatskog zavoda za zapošljavanje s ciljem obrazovanja zaposlenika HZZ-a i drugih ključnih dionika na tržištu rada.

Provedba projekta je započela u listopadu 2010. godine.

U prvoj polovici 2012. godine, konzultanti su, u suradnji sa članovima Radne skupine 2, zadužene za razvoj organizacijskog i edukacijskog modela Centra tržišta rada HZZ-a (CTR), razvili ključne dokumente Centra: Jednogodišnji operativnog plan CTR-a, Trogodišnji plan razvoja zaposlenika HZZ-a, Strategiju organizacijskog razvoja CTR-a te Smjernice o procedurama osposobljavanja.

U okviru 3. komponente projekta, u prva dva mjeseca 2012. održana su četiri osposobljavanja trenera iz HZZ-a i ostalih institucija i organizacija na tržištu rada u sljedećim modulima: osnovni orijentacijski modul, ključni poslovni procesi, potporni procesi te znanja i vještine vezane uz tržište rada. Također, izrađeni su Priručnici za osposobljavanje za sve module. Nakon završetka osposobljavanja trenera, u okviru 4. komponente projekta, treneri su održali ukupno 18 treninga za 203 zaposlenika HZZ-a i ostalih institucija/organizacija na tržištu rada u modulima za koje su osposobljeni kroz 3. komponentu projekta. Pilot treninzi su evaluirani od strane stručnjaka na projektu te su, po završetku, treneri i polaznici certificirani. Provedba projekta je završila u kolovozu 2012. godine.

U okviru IPA komponente IV u izradi je projektna dokumentacija za projekt pod nazivom „Jačanje Centra tržišta rada Hrvatskog zavoda za zapošljavanje“, a svrha projekta je podržati daljnji razvoj Centra tržišta rada Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Provedba projekta „Razvoj investicijskog plana Hrvatskog zavoda za zapošljavanje“, kojeg Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi u okviru IPA komponente IV – Razvoj ljudskih potencijala, započela je 15. listopada 2012. godine. Vrijednost projekta je 195.000 eura, a provedba će trajati 12 mjeseci. Opći cilj projekta je podržati Hrvatski zavod za zapošljavanje u razvoju zalihe projektnih ideja za infrastrukturne projekte, a svrha je razviti strateške preduvjete za financiranje i provedbu infrastrukturnih projekata Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

U 2012. godini započela je analiza postojećih poslovnih prostora, na temelju koje će biti razvijene preporuke za unaprjeđenje poslovnih prostora te idejna rješenja za poslovne prostore HZZ-a. S ciljem upoznavanja stanja poslovne infrastrukture, projektni tim je u studenom posjetio 9 područnih ureda HZZ-a te se sastao sa tri v.d. predstojnika područnih ureda koje nije posjetio. Također, u studenom je održan prvi sastanak Radne skupine.

U okviru IPA komponente I., HZZ je u kolovozu 2012. započeo s provedbom Twinning Light projekta *European Employment Services* (u daljnjem tekstu: EURES) usluge prema poslodavcima. Opći cilj projekta je promicati mobilnost i zapošljavanje na europskoj razini, dok je njegova svrha poduprijeti Hrvatski zavod za zapošljavanje u razvoju kvalitetnih EURES usluga prema poslodavcima. Ukupna vrijednost projekta iznosi 200.000 eura, a trajanje

projekta 6 mjeseci. Projekt se provodi u suradnji sa Švedskim zavodom za zapošljavanje. U sklopu projekta provedena je analiza trenutnih aktivnosti i usluga HZZ-a usmjerenih prema poslodavcima, anketa poslodavaca vezano za njihov interes i potrebe u pitanjima EURES-a i zapošljavanja na europskoj razini, te su kroz okrugle stolove održane na regionalnoj razini okupljeni regionalni dionici tržišta rada, uključujući poslodavce, i informirani o uslugama i mogućnostima EURES mreže. Osim toga, kroz projekt će putem treninga biti ojačani kapaciteti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u pružanju kvalitetnih EURES usluga kako stranim poslodavcima s potrebom za hrvatskim radnicima, tako i domaćim poslodavcima s interesom za zapošljavanje na europskoj razini, te će biti razvijene operativne procedure takvoga rada. Također se nastavlja s radom na podizanju svijesti, informiranju i promociji EURES mreže i usluga u Republici Hrvatskoj. Projekt završava s provedbom u veljači 2013. godine.

Predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta sudjeluju kao partneri u provedbi aktivnosti *uključivanje Republike Hrvatske u Europsku mrežu politika cjeloživotnoga profesionalnog usmjeravanja (European lifelong guidance policy network) i provođenje aktivnosti iz programa rada mreže*. Nositelj aktivnosti je Hrvatski zavod za zapošljavanje, a u 2012. godini Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava je dalo suglasnost za nastavak aktivnosti u sklopu rada Europske mreže politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja (ELGPN) za razdoblje od 2013. do 2014. godine, te imenovalo svoja dva predstavnika za stalne članove nacionalne delegacije.

3.8.2. Pokrenuti politiku obrazovanja i regrutiranja (pronalaženja osoblja) kako bi se osigurale odgovarajuće kvalifikacije zaposlenika u različitim institucijama tržišta rada

Uredbom o osnivanju Državne škole za javnu upravu („Narodne novine“ br. 144/10, 62/12 i 112/12) osnovana je Škola kao samostalna ustanova čija je djelatnost stručno usavršavanje i osposobljavanje državnih službenika, kao i izabranih dužnosnika i službenika u tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave te u pravnim osobama s javnim ovlastima, a s ciljem trajnog podizanja razine i kvalitete njihovog znanja, vještina i sposobnosti.

Od lipnja 2011. godine, kada je dobila prva financijska sredstva, Škola je preuzela provedbu dijela programa od Ministarstva uprave, Centra za stručno usavršavanje i osposobljavanje državnih službenika te je do kraja 2012. godine razvila i provela niz novih programa.

Škola trenutno provodi šest grupa programa: Program za rukovodeće državne službenike, EU programi, Javno upravljanje, Javne politike, Trening trenera te posebne programe za provedbu strategija i nacionalnih programa Vlade RH.

Slijedom navedenoga, a vezano uz izvršenje ove provedbene mjere, Škola je tijekom 2012. godine provela 146 radionica koje je pohađao 2.561 polaznik. Za razvoj i provedbu programa Škola je u 2012. godini utrošila 922.310,84 kn.

3.8.3. Osigurati odgovarajuću radnu snagu za administraciju i upravljanje Instrumentom predpristupne pomoći – IPA

Ministarstvo socijalne politike i mladih provodilo je aktivnost *Osigurati odgovarajuće administrativne kapacitete za upravljanje i provedbu IPA komponente IV „Razvoj ljudskih potencijala“*.

Ministarstvo socijalne politike i mladih, Uprava za mlade, međunarodne poslove i poslove EU, Služba za pristupne i strukturne fondove EU, tijelo je nadležno za prioritet 2. Jačanje socijalnog uključivanja osoba kojima je otežan pristup tržištu rada, za mjeru 2.1. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju te mjeru 2.3. Razvoj socijalnih usluga u cilju poboljšanja mogućnosti zapošljavanja Operativnog programa Razvoj ljudskih potencijala IPA IV, te je također prema Uredbi o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole korištenja strukturnih instrumenata EU u RH, iz kolovoza 2012. godine, Ministarstvo socijalne politike i mladih Posredničko tijelo razine 1 nadležno za provedbu intervencija iz područja socijalnog uključivanja u okviru operativnog programa za Europski socijalni fond. Stupanjem na

snagu novog Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva socijalne politike i mladih u travnju 2012. godine, unutar Službe za pristupne i strukturne fondove EU u Upravi za mlade, međunarodne poslove i poslove Europske unije, sistematizirano je 14 radnih mjesta, od čega je do kraja 2012. godine bilo popunjeno 11 mjesta. Tijekom 2012. godine, a temeljem Vladine Odluke o aktivnostima koje ministarstva i ostale institucije uključene u provedbu IPA programa trebaju poduzeti u 2012. godini, kako bi dobile dozvolu za rad sustava za upravljanje pretprijetnim programima Europske unije, bez prethodne (ex-ante) kontrole od strane Delegacije Europske unije, te dozvolu za rad sustava za provedbu fondova Europske unije u RH iz srpnja 2012. godine, u listopadu je sporazumom između Ministarstva socijalne politike i mladih i javne ustanove popunjeno 1 radno mjesto u akreditiranoj Službi. Temeljem iste Odluke, 24. listopada 2012. godine objavljen je javni natječaj za prijam državnih službenika/ica u državnu službu na neodređeno vrijeme za popunjavanje 3 radna mjesta u akreditiranoj Službi, te 2 radna mjesta u Službi za razvoj sustava socijalne skrbi, Upravi za socijalnu politiku i podršku obitelji u cilju jačanja korisničkog dijela institucije za provođenje projektnih aktivnosti.

Nadalje, Ministarstvo socijalne politike i mladih sudjelovalo je u provedbi projekata usmjerenih na jačanje kapaciteta u tijelima Operativne strukture IPA komponente IV i korisničkim institucijama Operativnog programa Razvoj ljudskih kapaciteta.

Financijska sredstva za navedenu aktivnost su nacionalna sredstva osigurana u okviru redovnih aktivnosti na pozicijama institucija uključenih u upravljanje i provedbu IV. Komponente IPA-e, te sredstva slijedećih projekata:

- Redovito sudjelovanje u programu edukacije „Financijsko upravljanje i kontrola (FMC) EU fondova“ u organizaciji Ministarstva financija.
- Twinning projekt: „Jačanje kapaciteta za učinkovito upravljanje strukturnim instrumentima EU“, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, studijski posjet institucijama nadležnim za upravljanje fondovima EU, Litva, Vilnius, rujna; redovito sudjelovanje u edukacijama pod nazivom „Upravljanje i kontrola korištenja strukturnih instrumenata EU u RH“, listopad-prosinac;
- Hercule II projekt: „Borba protiv prijevара na štetu EU proračuna–dijeljenje Rumunjskog iskustva sa predstavnicima hrvatskih državnih tijela“ – studijsko putovanje Rumunjska, Bukurešt, ožujak 2012.
- 4. Prioritet OP RLJP-a Tehnička pomoć: „Podrška operativnoj strukturi za OP RLJP u vezi informiranja promidžbe i vidljivosti“ - edukacije i studijski posjet Poljskoj, Varšava, Krakov, institucije koje provode Europski Socijalni Fond (proračun 400.000 eura)

Krajem 2012. godine, ukupno je 8 službenika Ministarstva socijalne politike i mladih sudjelovalo u edukacijama „Upravljanje i kontrola korištenja strukturnih instrumenata EU u RH“ u organizaciji Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU. Službenici su sudjelovali na 6 različitim edukacijama: Praćenje i izvještavanje o napretku provedbe nacionalnog strateškog referentnog okvira te operativnih programa; Planiranje i odabir projekata; Financijsko planiranje i upravljanje provedbom operativnih programa; Strateško programiranje vezano uz strukturne fondove EU; Sustav upravljanja i kontrole strukturnih fondova i Kohezijskog fonda 2007-2013; Provedba ugovora – verifikacije;

Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu rada ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave („Narodne novine“ 150/2011; 22/2012) uvedene su promjene u djelokrug rada i unutarnja ustrojstva tijela uključenih u operativne strukture IPA-e.

Na temelju procjene promjena u okviru Operativne strukture IV komponente IPA-e i potvrde o kontinuiranom ispunjavanju kriterija za akreditaciju Europska komisija je usvojila izmjene u sastavu Operativne strukture za razvoj ljudskih potencijala u okviru Ministarstva rada i mirovinskoga sustava kako slijedi:

- Pomoćnik ministra, Uprava za koordinaciju programa i projekata Europske unije u području rada i socijalne sigurnosti, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, koji djeluje kao Čelnik Operativne strukture
- Sektor za programiranje, praćenje i procjenu programa i projekata Europske unije (Služba za koordinaciju i programiranje i servis za praćenje i vrednovanje) i Sektor za pripremu i provedbu programa i projekata Europske unije (Služba za pripremu i provedbu i Služba za financijsko

upravljanje), Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, kao tijelo nadležno za OP.

Uprava za koordinaciju programa i projekata Europske unije na području rada i socijalne sigurnosti zapošljava 23 djelatnika i jednu administrativnu tajnicu. Tijekom 2012. godine četiri su zaposlenika došla raditi premještajem. Jedan državni službenik zaposlen je kao voditelj Odjela za razvoj sustava unutar Službe za praćenje i vrednovanje, a drugi na mjestu stručnog suradnika u istoj službi, u Odsjeku za praćenje i procjenu. Preostala dva su državni službenici zaposleni u Službi za financijsko upravljanje, jedna kao voditeljica Odjela za kontrolu, a drugi kao stručni suradnik. Za dodatna tri radna mjesta 13. studenog 2012. godine objavljen je poziv na zapošljavanje osoba bez radnog iskustva („Narodne novine“ br. 100/2011). Također, 01. prosinca 2012. godine jedna je službenica počela s radom u Misiji RH pri EU, ali je još uvijek službeno zaposlena u Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta: Natječaj za jednog novog zaposlenika objavljen je 28. studenoga 2012. godine („Narodne novine“ br. 130/12), te je postupak odabira kandidata završen. Istekom roka za žalbe biti će donijeto Rješenje o prijemu u državnu službu. Po izvršenoj izmjeni akta o unutarnjem ustrojstvu, ministarstvo planira zaposliti dodatna 3 službenika u Službi za programe i projekte EU unutar Uprave za odgoj i obrazovanje. Postupak izmjene Uredbe o unutarnjem ustrojstvu je u tijeku.

Sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske o zapošljavanju u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje potrebno je zaposliti dodatne 24 osobe. Budući da su tijekom 2012. godine 4 osobe prestale raditi u Odjelu za financiranje i ugovaranje projekata Europske unije koji djeluje kao provedbeno tijelo u okviru IPA IV komponente Razvoj ljudskih potencijala (OP RLJP), u prosincu 2012. godine je raspisan javni natječaj za zapošljavanje 28 osoba. Time će biti ispunjen plan zapošljavanja za 2012. godinu. U svrhu jačanja administrativnih kapaciteta na lokalnoj razini s ciljem bolje apsorpcije financijskih sredstava koja će biti na raspolaganju Republici Hrvatskoj ulaskom u članstvo Europske unije kroz Europski socijalni fond, u korisničkom dijelu zaposlen je ukupno 51 djelatnik/ca od čega 7 u Odjelu za provođenje projekata Središnjeg ureda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, a 44 u područnim uredima Zavoda u istoimenim odjelima.

Prema Analizi radne opterećenosti za 2012. godinu i sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske od 26. srpnja 2012. godine do kraja listopada 2012. godine Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (u daljnjem tekstu: ASOO) treba imati sljedeći broj djelatnika:

- 31 djelatnik u provedbenom tijelu (ASOO DEFECO - *Department for Financing and Contracting of EU programmes*)
- 10 djelatnika u korisničkom dijelu ASOO-a
- 2 unutarnja revizora.

U 2012. godini navedene organizacijske jedinice ASOO-a je napustilo ukupno 7 djelatnika iz provedbenog tijela Agencije (od čega je 1 osoba bila angažirana temeljem ugovora o djelu).

Nastavno na Odluku Vlade Republike Hrvatske o zapošljavanju putem javnoga natječaja u ministarstvima i ostalim institucijama uključenima u provedbu IPA programa, kako bi dobile dozvolu za rad sustava za upravljanje prepristupnim programima Europske unije, bez prethodne (ex-ante) kontrole od strane Delegacije Europske unije, te dozvolu za rad sustava za provedbu fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj (KLASA: 400-01/12-01/13, URBROJ: 50301-25/25-12-5) od 06. prosinca 2012. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je 21. prosinca 2012. godine objavila natječaj za zasnivanje radnog odnosa u Narodnim novinama (br. 144/12) kao i na portalu Moj posao.

Natječaj za novo zapošljavanje raspisan je za ukupno 22 izvršitelja sljedećim redom:

- Provedbeno tijelo - 16 izvršitelja
- Korisnička institucija - 5 izvršitelja
- Unutarnji revizor - 1 izvršitelj.

Natječajna procedura i izbor najboljih kandidata izvršit će se do kraja ožujka 2013. godine.

Stanje na dan 31.12. 2012. godine administrativnih kapaciteta u ASOO-u je sljedeće:

- Provedbeno tijelo - 15 djelatnika
- Korisnička institucija – 5 djelatnika
- 1 unutarnji revizor – 1 djelatnik.

Operativni program Razvoj ljudskih potencijala za razdoblje 2007-2013 proširio je područje djelovanja u odnosu na postojeći Operativni program Razvoja ljudskih potencijala za razdoblje 2007.-2011. pa je ujedno proširena i operativna struktura uključivanjem dviju novih institucija (*Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva*) koje su akreditirane od strane Europske komisije u kolovozu 2012. godine.

Tako je Nacionalna zaklada izvršila unutarnje preraspodjele zaposlenika te u Odjelu za programe EU ima 4 zaposlenika, a u Odjelu za financije, opće i zajedničke poslove ima 3 zaposlenika.

U Uredu Vlade Republike Hrvatske za udruge krajem 2012. godine na poslovima IPA IV komponente radile su 2 osobe (danas 6).

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je za potrebe provedbe IPA OP Razvoj ljudskih potencijala u svojoj ulozi tijela nadležnog za prioritete/mjere iz sektorske nadležnosti planiralo za 2012. godinu sljedeće poboljšanje svojih administrativnih kapaciteta.

Broj zaposlenika koje je potrebno dodatno zaposliti krajem 2012. i početkom 2013. godine jest 4 osobe, za 1 osobu je raspisan natječaj krajem 2012. godine, temeljem Odluke o broju potrebnih zaposlenih do kraja izvještajnog razdoblja zaposlena nije niti jedna osoba, a ukupno raspoređenih na predmetnim poslovima je trenutačno šest osoba. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta planira zaposliti još tri osobe, nakon stupanja na snagu izmjene Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta koja je u tijeku.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih provodila je aktivnost Osigurati odgovarajuće administrativne kapacitete za upravljanje i provedbu IPA komponente IV i IPA Razvoj ljudskih potencijala. Analiza radne opterećenosti za 2012. godinu je izrađena i sukladno tome potreban broj djelatnika je uvršten u Odluku Vlade Republike Hrvatske o zapošljavanju (26.7.2012. godine). Međutim, zbog nedostatnih financijskih sredstava u ASOO proračunu, koji je usvojen u veljači 2012. godine, ASOO nije bio u mogućnosti zaposliti radnike temeljem natječaja od 1.12.2011. godine (kojim se tražilo 5 djelatnika za DEFCEO u cilju ispunjavanja Odluke Vlade Republike Hrvatske o zapošljavanju za 2011. godine, a po odlasku 5 djelatnika iz istog odjela u jesen 2011. godine) kao niti raspisati novi natječaj kako bi popunio svoje kapacitete do potrebnih 31 djelatnika za DEFCEO. U jesen 2012. godine odjel je napustilo 4 djelatnika + 1 osoba angažirana temeljem ugovora o djelu. ASOO je pokušao i internim pozivima na iskaz interesa u listopadu, odnosno studenom 2012. godine pronaći radnike već zaposlene u Agenciji koji bi mogli i htjeli promijeniti radno mjesto i upotpuniti kapacitete u DEFCEO i korisničkoj instituciji do potrebnog broja. Kako nitko od radnika zaposlenih u ASOO nije iskazao interes po ovim pozivima kao jedini način za popunjavanje kapaciteta ostao je javni natječaj. Tek po dodatnoj Odluci Vlade Republike Hrvatske o zapošljavanju javnim natječajem (6.12.2012. godine) ASOO je raspisao natječaj 21.12. (16 novih djelatnika DEFCEO, 5 korisnički dio i 1 unutarnji revizor).

U okviru aktivnosti Sudjelovanje u provedbi projekata usmjerenih na jačanje kapaciteta u tijelima Operativne strukture IPA komponente IV Operativnog programa „Razvoj ljudskih potencijala“ djelatnice ASOO DEFCEO (imenovana Osoba za informiranje i njena zamjena -) su sudjelovale na edukacijama i studijskom putovanju u okviru projekta „Jačanje kapaciteta u području informiranja, javnosti i vidljivosti“. Voditeljica DEFCEO Odjela je u okviru Twinning projekta „Jačanje kapaciteta za učinkovito korištenje sredstava kohezijske politike EU“ Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU sudjelovala na studijskom putovanju u Litvu u cilju razmjene iskustava sa predstavnicima institucija koje sudjeluju u upravljanju EU fondovima vezano za procese (ovjeravanja troškova, financijskog izvještavanja te procedura povrata sredstava kao i uspostave i korištenje MIS sustava). Djelatnici ASOO DEFCEO su sudjelovali na edukacijama u jesen / zimu 2012. godine koje je organiziralo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije (odnosi se na strukturne fondove).

Djelatnici ASOO, dio korisnička institucije, jačali su svoje kapacitete sudjelovanjem na tečajevima, radionicama i seminarima u organizaciji drugih institucija (SAFU, DEU, privatne institucije, itd.). Za ovu svrhu osigurana su sredstva Državnog proračuna u okviru redovnih aktivnosti ASOO.

3.8.4. Osigurati odgovarajuću komunikaciju i koordinaciju između dionika na svim razinama

Poticanje komunikacije između relevantnih dionika odvijalo se kroz održavanje redovnih sjednica Povjerenstva za praćenje provedbe Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske (JAP) i nacionalnih akcijskih planova zapošljavanja. Navedeno Povjerenstvo osnovano je Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 9. travnja 2010. godine. Povjerenstvo je stručno i savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske, a njegovi članovi su predstavnici nadležnih ministarstava, zavoda i ureda Vlade Republike Hrvatske te predstavnici socijalnih partnera. Povjerenstvom je predsjedavao ministar nadležan za rad, odnosno u slučaju njegove spriječenosti tadašnji državni tajnik za rad. Tijekom 2011. godine održana su tri sastanka navedenog Povjerenstva. Kako je krajem 2011. godine došlo do organizacijskih i ustrojstvenih izmjena ministarstava, pristupilo se i osnivanju navedenog Povjerenstva u novom sastavu te je ono osnovano odlukom Vlade na sjednici održanoj 27. travnja 2012. godine. Zbog veće operativnosti, novom Povjerenstvu je smanjen broj članova. Sva nadležna ministarstva, zavodi i uredi Vlade te socijalni partneri imenovali su članove Povjerenstva, koje se tijekom 2012. godine sastalo tri puta: 14. svibnja, 29. kolovoza i 27. prosinca 2012. godine. Na sjednici Povjerenstva 14. svibnja raspravljalo se o nacrtu Izvješća o provedbi JAP-a za 2011. godinu i konferenciji JIM i JAP koja se održala 22. i 23. svibnja 2012. godine. Ujedno je predstavljena i Anketa poslodavaca te je raspravljano o predstojećoj konferenciji „Tržište rada i obrazovanje 2025.“, koja je održana 18. lipnja 2012. godine. Na sjednici Povjerenstva 29. kolovoza raspravljalo se o prijedlogu dopuna nacrta Izvješća o provedbi JAP-a za 2011. godinu i produženom trajanju Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu do 01. srpnja 2013. Na sjednici Povjerenstva 27. prosinca članovi Povjerenstva su upoznati s Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 15. studenoga 2012. o produženju primjene Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu, do 01. srpnja 2013. Prezentirani su olakšani uvjeti i pristup mjerama aktivne politike zapošljavanja kroz novi promo paket, pri čemu je pojašnjena svaka mjera, koja je sada krojena prema paketima, odnosno ciljanim skupinama. Na ovaj način se upravo oslušujući potrebe nezaposlenih osoba kreiraju mjere koje se usklađuju sa stvarnim potrebama nezaposlenih osoba te potrebama poslodavaca. Na kraju sjednice članovi Povjerenstva su informirani da će se od nositelja mjera početkom veljače tražiti dostava podataka za izradu Izvješća o provedbi Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske za 2012. godinu sa rokom dostave podataka do kraja veljače 2013. godine.

Na web stranici Ministarstva rada i mirovinskoga sustava objavljeni su dokumenti vezani uz JAP proces - Zajednički memorandum o prioritetima politike zapošljavanja i Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja 2011.-2012.

U prosincu 2011. godine Hrvatski zavod za zapošljavanje započeo je s provedbom projekta „*Jednaki u različitosti*“. Projekt je financiran u okviru Programa Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost (PROGRESS) „*Potpora nacionalnim aktivnostima koje se tiču borbe protiv diskriminacije i promidžbe jednakosti*“, a uz Hrvatski zavod za zapošljavanje, koji je nositelj projekta, u provedbi su kao partnerske institucije sudjelovali i Pučki pravobranitelj Republike Hrvatske te Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Republike Hrvatske.

Glavni ciljevi projekta bili su usmjereni na jačanje kapaciteta ključnih dionika tržišta rada u suzbijanju diskriminacije, razvoj i promicanje dobrih antidiskriminacijskih praksi među poslodavcima te podizanje svijesti javnosti o pitanjima antidiskriminacije i različitosti. U skladu sa ciljevima projekta, same aktivnosti bile su podijeljene u tri komponente. Prva komponenta ticala se jačanja dionika tržišta rada za djelotvornije uključivanje i provedbu antidiskriminacijskih načela, i kroz nju je uspostavljena mreža tzv. kontakt točaka za suzbijanje diskriminacije na

regionalnom nivou, s ciljem međusobnog povezivanja udruga koje u fokusu svog djelovanja imaju pitanja ljudskih prava i diskriminacije i ostvarivanja komunikacije, razmjene informacija i suradnje sa središnjim tijelom za suzbijanje diskriminacije u Republike Hrvatske, pučkim pravobraniteljem. Kontakt točke uključuju: Projekt građanskih prava Sisak, Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć iz Vukovara, Centar za građanske inicijative Poreč, Cenzuru Plus i Centar za mirovne studije. Predstavnici kontakt točaka kroz 2 su modula treninga u projektu ojačana za rad vezano za pitanja diskriminacije i raznolikosti na tržištu rada, a njihova uloga kontakt točke pučkog pravobranitelja za suzbijanje diskriminacije predstavljena je regionalnim dionicima putem okruglih stolova održanih u svakoj regiji. Druga komponenta bila je usmjerena na direktan rad sa poslodavcima - savjetovanje poslodavaca u području antidiskriminacije i raznolikosti rađeno po mjeri provedeno je u suradnji sa tvrtkom Selectio d.o.o. U projektu je sudjelovalo 10 poslodavaca, sa kojima su provedene antidiskriminacijske radionice te su im pruženi antidiskriminacijski alati potrebni za unapređenje antidiskriminacijskih praksi unutar njihovih organizacija. Rad sa poslodavcima je, uz generalni zakonodavni antidiskriminacijski okvir te temu upravljanja raznolikošću, predstavljen putem brošure pod nazivom „Putokaz za poslodavce u nediskriminaciji i poticanju raznolikosti na radnom mjestu“. Treća komponenta uključivala je provedbu antidiskriminacijske kampanje na nacionalnoj razini, u svrhu podizanja svijesti šire javnosti o pitanjima diskriminacije i raznolikosti, te jačanja vidljivosti pučkog pravobranitelja kao središnjeg tijela za suzbijanje diskriminacije u Republike Hrvatske. Kampanja je provedena kroz raznolik skup aktivnosti usmjeren dijelom prema poslodavcima, a dijelom prema cjelokupnoj javnosti. Aktivnosti su uključivale pripremu i distribuciju različitih promidžbenih materijala putem različitih komunikacijskih kanala, promidžbu putem medija, te organizaciju konferencije. Projekt je završio s provedbom u prosincu 2012. godine.

U svrhu podizanja razine informiranosti i znanja djelatnika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: HZZ) o postojećem pravnom okviru i praksi volontiranja u Republici Hrvatskoj provedene su slijedeće aktivnosti;

a) organizacija edukacija za zaposlenike HZZ-a o postojećem pravnom okviru i praksi volontiranja u Republici Hrvatskoj;

b) uspostava info-točaka u uredima HZZ-a s ciljem promocije volontiranja kao dodatne kvalifikacije

- broj organiziranih edukacija za zaposlenike/ce HZZ-a do kraja 2011.
- broj korisnika/ca edukacija
- broj uspostavljenih info točaka o volontiranju u službama HZZ-a do kraja 2012.

Tijekom 2012. godine Područni uredi HZZ-a (Pula, Kutina i Bjelovar) angažirali su ukupno 17 volontera koji su obavljali aktivnosti pomoći nezaposlenim osobama oko snalaženja i pretraživanja Interneta u cilju pronalaženja oglasa za posao na web portalima, u izradi životopisa (popunjavanje obrazaca za Europass životopis, objava životopisa na portalu Burza Rada), u čitanju i slanju elektroničke pošte (slanje prijave na oglas i životopisa elektroničkom poštom), o kvalitetnom predstavljanju poslodavcima i načinima traženja zaposlenja; u okviru Sajma poslova uređenje prostora, dijeljenje evaluacijskih listića, usmjeravanju posjetitelja i sudionika, kao i tehnička podrška.

U područnim uredima savjetnici za zapošljavanje koji su tijekom 2011. godine bili educirani za rad s volonterima, djeluju kao kontakt točke za sve nezaposlene osobe koje iskazuju interes za volonterskim aktivnostima te surađuju po potrebi s regionalnim volonterskim centrima radi upućivanja nezaposlenih osoba o informiranju o mogućnostima volontiranja u Republici Hrvatskoj.